

KISEBBSÉGEK MÁS SZEMMEL

SZERKESZTETTE

LAKI ILDIKÓ - OLASZ LAJOS

**TANULMÁNYKÖTET AZ SZTE JGYPK KISEBBSÉGPOLITIKA MA SZAKOS
HALLGATÓK MUNKÁIBÓL
(II. KÖTET)**

**SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM JUHÁSZ GYULA PEDAGÓGIA KAR
ALKALMAZOTT TÁRSADALOMISMERETI TANSZÉK**

2013

**A KIADVÁNYT SZERKESZTETTE, SZAKMAILAG ÖSSZEÁLLÍTOTTA ÉS A BEVEZETŐT
ÍRTA: LAKI ILDIKÓ ÉS OLASZ LAJOS**

**SZAKMAI ÉS NYELVI LEKTOR: MOLNÁR KRISZTINA
KORREKTÚRA: LAKI ILDIKÓ ÉS MOLNÁR KRISZTINA**

SZERZŐK: BÍRÓ ÁGOTA, JENEI BARBARA, MIKLÓS PÉTER, GÁL LEVENTE, OLASZ LAJOS, LAKI ILDIKÓ

ISBN 978-963-306-210-4

@SZTE-JGYPK - LAKI ILDIKÓ, OLASZ LAJOS ÉS A SZERZŐK, 2013.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ, SZERKESZTŐI GONDOLATOK	3. OLDAL
BÍRÓ ÁGOTA: BEVÁNDORLÓK MAGYARORSZÁGON	6. OLDAL
JENEY BARBARA: ROMA TANULÓK AZ ISKOLÁBAN	16. OLDAL
MIKLÓS PÉTER: A MAGYARORSZÁGI CIGÁNYOK HIEDELEMVILÁGÁRÓL ÉS VALLÁSI ÉLETÉRŐL	25. OLDAL
GÁL LEVENTE: A MARIHUÁNA FOGYASZTÓK MEGÍTÉLÉSE ÉS EBBŐL ADÓDÓ PRESZTÍZSÜK ALAKULÁSA AZ EGYETEMEN	34. OLDAL
OLASZ LAJOS: AZ ETNIKAI TÉRSZERKEZET ALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON A 20. SZÁZAD MÁSODIK FELÉBEN (1945-1990)	111. OLDAL
LAKI ILDIKÓ: TÁRSADALMI TÜKÖRKÉP	130. OLDAL

BEVEZETŐ, SZERKESZTŐI GONDOLATOK

A **KISEBBSÉGEKRŐL MÁΣ SZEMMEL** CÍMŰ KIADVÁNY MÁSODIK KÖTETE A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM JUHÁSZ GYULA PEDAGÓGUSKÉPZŐ KARA KISEBBSÉGPOLITIKA MESTERSZAKOS HALLGATÓINAK ÍRÁSAIT ADJA KÖZRE. A KÖTET TANULMÁNYAI A KISEBBSÉGI KÉRDÉS LEGKÜLÖNBÖZŐBB TERÜLETEIVEL FOGLALKOZNAK, A BEVÁNDORLÁS PROBLEMATIKÁJÁTÓL A ROMA TANULÓK ISKOLAI TELJESÍTMÉNYÉNEK ALAKULÁSÁN, ILLETVE A MAGYARORSZÁGI ROMA KÖZÖSSÉG VALLÁSI SAJÁTOSSÁGAIN ÁT, EGY SAJÁTOS ÉLETFORMA, A RENDSZERES KÖNNYŰDROG-FOGYASZTÓK CSOPORTJÁNAK, ÉS KÖRNYEZETÜK HOZZÁJUK VALÓ VISZONYÁNAK BEMUTATÁSÁIG. A SZERZŐK, A KISEBBSÉGPOLITIKA SZAK MULTIDISZCIPLINÁRIS JELLEGÉNEK MEGFELELŐEN EGYARÁNT FELHASZNÁLJÁK MUNKÁIKBAN A DEMOGRÁFIA, AZ OKTATÁS- VAGY IFJÚSÁGSZOCIOLÓGIA, A POLITOLÓGIA ÉS A KULTURÁLIS ANTROPOLÓGIA TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEIT.

BÍRÓ ÁGOTA, A RENDSZERVÁLTÁS UTÁN MEGNÖVEKVŐ MÉRTÉKŰ BEVÁNDORLÁS FŐBB JELLEMZŐIT, A BEVÁNDORLÓK ÖSSZETÉTELÉT, ÉS FOGADTATÁSUK TAPASZTALATAIT TEKINTI ÁT, KIEMELVE A FOLYAMAT ÁLTALÁNOS EURÓPAI JEGYEIT, ILLETVE HAZAI SAJÁTOSSÁGAIT, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A HATÁRON TÚLI MAGYAROK ÉRKEZÉSÉRE. BÁR MAGYARORSZÁGON A BEVÁNDORLÁS MÉRTÉKE LÉNYEGESEN ELMARAD A NYUGAT-EURÓPAI ÁLLAMOKTÓL, ÉS EZ A KÉRDÉS AKTUÁLISAN NEM IS TARTOZIK A KÖZVÉLEMÉNYT LEGÉLÉNKEBBEN FOGLALKOZTATÓ TÁRSADALMI PROBLÉMÁK KÖZÉ, A BEVÁNDORLÓKHOZ VALÓ VISZONY KAPCSÁN AZONBAN A TÁRSADALOMBAN ÉRZÉKELHETŐ ELLENTMONDÁS FESZÜL. POZITÍV ÉS NEGATÍV REFLEXIÓK, BEFOGADÓ VAGY SZOLIDÁRIS MEGNYILATKOZÁSOK, UGYANAKKOR AZ IDEGENEKSEL SZEMBENI FENNTARTÁSOK, ESETENKÉNT MARKÁNS ELŐÍTÉLETESSÉG EGYARÁNT TAPASZTALHATÓ.

JENEY BARBARA ÍRÁSA AZOKAT A FONTOSABB TÉNYEZŐKET VESZI SORRA (A TELJESSÉG IGÉNYE NÉLKÜL), MELYEK A ROMA GYEREK TÖBBSÉGE ISKOLAI TELJESÍTMÉNYÉNEK AZ ÁTLAGTÓL VALÓ ELMARADÁSÁT MAGYARÁZZÁK. A TANULMÁNYI TELJESÍTMÉNYEK ÁTLAG ALATTI ALAKULÁSA NEM ETNO-KULTURÁLIS SAJÁTOSSÁG, HANEM A TÖBBSZÖRÖSEN HÁTRÁNYOS HELYEZET (A SZEGÉNYSÉG, A SZÜLŐK ALACSONY ISKOLÁZOTTSÁGA, MUNKANÉLKÜLSÉGE, A ROSSZ LAKÁSKÖRÜLMÉNYEK, A KULTURÁLIS JAVAKTÓL VALÓ ELSZIGETELTSÉG STB.) EGYENES KÖVETKEZMÉNYE. EZ EGYARÁNT SÚJT SZÁMOS ROMA ÉS NEM ROMA FIATALT, DE AZ ISKOLÁSKORÚ ROMA GYEREK TÖBBSÉGÉRE JELLEMZŐ. AZ ISKOLA ÖNMAGÁBAN NEM KÉPES EZEKET A HÁTRÁNYOKAT ELLENSÚLYOZNI. SŐT, MAGÁBAN A KÖZOKTATÁSBAN IS JELEN VANNAK BIZONYOS NEGATÍV HATÁSOK, SZAKMAI HIÁNYOSSÁGOK, ELŐÍTÉLETESSÉG, SZEGREGÁCIÓS AUTOMATIZMUSOK, MELYEK AZ ISKOLA EREDMÉNYES OKTATÓ, NEVELŐ, INTEGRÁLÓ MUNKÁJÁT IS MEGNEHEZÍTIK.

MIKLÓS PÉTER A ROMÁK SAJÁTOS HIEDELEMVILÁGÁRÓL, VALLÁSI SZOKÁSAIRÓL AD ÁTTEKINTŐ KÉPET. A KÉRDÉST FŐLEG ABBÓL AZ ASPEKTUSBÓL VIZSGÁLJA, HOGY A ROMA TÁRSADALOM A RÉGI KULTURÁLIS HAGYOMÁNYAIT, VALLÁSI TRADÍCIÓIT HOGYAN TUDTA ÖSSZEEGYEZTETNI A TÖBBSÉGI KÖRNYEZET KERESZTÉNY VILÁGKÉPÉVEL, SZOKÁSAIVAL ÉS EGYHÁZSZERVEZETÉVEL. A ROMA KULTÚRÁT JELLEMZŐ SAJÁTOS TRANZSCENDENCIA, MELYEK NAGY SZEREPE VOLT A KÖZÖSSÉGSZERVEZÉSBEN, AZ ÖNMEGHATÁROZÁSBAN, DE A VILÁGHOZ VALÓ AKTUÁLIS VISZONY ALAKULÁSÁBAN IS, LEHETŐSÉGET BIZTOSÍTOTT A FOGADÓ ORSZÁG FELEKEZETI STRUKTÚRÁJÁBA VALÓ BEILLESZKEDÉSRE. MINDEZ AZONBAN NEM JELENTETTE A KULTURÁLIS TRADÍCIÓK, A SAJÁTOS HIEDELEMVILÁG ELTŰNÉSÉT, VAGY HÁTTÉRBEZORULÁSÁT, CSAK A KÜLÖNBÖZŐ TALÁLKOZÁSI PONTOK, A MINDKÉT OLDAL SZÁMÁRA ÉRTELMEZHETŐ ÜZENETEK, SZIMBÓLUMOK RÉVÉN, A KÉTFÉLE VILÁGSZEMLELET BIZONYOS MÉRTÉKŰ SZINKRETIZÁLÁSÁT. EZEN A SZINTÉREN KOOPERATÍV LEHETŐSÉGEKET NYÍLTAK AZ EGYÜTT ÉLŐ ROMA ÉS NEM ROMA TÁRSADALOM SZÁMÁRA.

GÁL LEVENTE TANULMÁNYA RÉSZLETES ELEMZÉST NYÚJT ARRÓL, HOGY A SZEGEDI EGYETEM HALLGATÓI KÖZÖTT MILYEN A KÖNNYŰDROG-FOGYASZTÁS HELYZETE ÉS MEGÍTÉLÉSE. EGYSZERRE MUTAT BE KÉT IFJÚSÁGI KÖZEGET, MAGATARTÁSFORMÁT: A RENDSZERES FOGYASZTÓK CSOPORTJÁT, VÁZOLVA A DROGHASZNÁLAT OKAIT, KÖVETKEZMÉNYEIT, A KIALAKULÓ SAJÁTOS ÉLETFORMÁT, SZUBKULTÚRÁT, ILLETVE A DROGOT RENDSZERESEN NEM HASZNÁLÓ VAGY AZT TELJESEN ELUTASÍTÓ (TÖBBSÉGI) KÖRNYEZET REAKCIÓIT, VÉLEMÉNYÉT. AZ EGYETEMISTÁK EGYES CSOPORTJAI RÉSZÉRŐL AZ ALKALMI MARIHUÁNA-FOGYASZTÁSSAL SZEMBEN BIZONYOS ENGEDÉKENYSÉG ÉRVÉNYESÜL, UGYANAKKOR SOKAN KATEGORIKUSAN ELUTASÍTJÁK A DROGFOGYASZTÁST, NEM TÉVE KÜLÖNBŐSÉGET A HASZNÁLT SZEREK KÖZÖTT. A TARTÓS FOGYASZTÁS A KÖNNYŰDROGOK ESETÉBEN IS KOMOLY NEGATÍV KÖVETKEZMÉNYEKSEL JÁR HAT, A SZELLEMI TELJESÍTMÉNY CSÖKKENÉSÉT, A SZEMÉLYISÉG MEGVÁLTOZÁSÁT, A KÖZÖSSÉGI KAPCSOLATOK FELLAZULÁSÁT OKOZHATJA.

OLASZ LAJOS ETNIKAI TÉRSZERKEZET ALAKULÁSÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ TANULMÁNYA IZGALMAS ÁTTEKINTÉST AD NEMZETISÉGEK TERÜLETI ÉS TÉRBELI VISZONYÁNAK 1945 UTÁNI ÉS RENDSZERVÁLTÁS KÖZÖTTI IDŐSZAKÁRÓL. A SZERZŐ NAGY DILEMMÁJA A NEMZETISÉGEK GAZDASÁGI ÉS POLITIKAI HELYZETÉNEK ÉRTÉKELÉSE, A PROBLÉMÁK FELTÁRÁSA, ÁTLÁTÁSA, DE LEGFŐKÉPPEN A KISEBBSÉGEK ELHELYEZÉSE A MINDENKORI TÁRSADALOM PALETTÁJÁN. FONTOS MÉG KIEMELNI, HOGY A SZERZŐ IGEN ERŐTELJES HANGSÚLYT HELYEZ A HAGYOMÁNYOS KISEBBSÉGI SZEREPEK ELVESZTÉSÉNEK, ASSZIMILÁCIÓJÁNAK KÉRDÉSKÖRÉRE, MELYE EGYES KISEBBSÉGEK ESETÉBEN IGEN NYOMATÉKOSAN JELENIK MEG (LÁSD. NÉMET KISEBBSÉG).

LAKI ILDIKÓ IDŐSOKTATÁSSAL ÖSSZEFÜGGŐ TANULMÁNYA PEDIG ÚGY TŰNIK, MINTHA KAKUKKTOJÁS LENNE A TÉMÁK KÖZÖTT, DE HA FIGYELMESEN VÉGIGOLVASSUK A TANULMÁNYOKAT

LÁTHATÓ LESZ, HOGY AZ IDŐS EMBEREK LASSAN UGYANOLYAN KISEBBSÉGET FOGNAK ALKOTNI, MINT AZ NEMZETI KISEBBSÉGEK CSOPORTJA, NYILVÁN MÁS MEGKÖZELÍTÉS ALKALMAZÁSA MELLETT. A SZERZŐ TANULMÁNYA AZ IDŐSEK OKTATÁSÁRA FEKTETI A HANGSÚLYT, BEMUTATJA A MAGYARORSZÁGI IDŐSOKTATÁS HELYZETÉT, KONTEXTUSBA HELYEZI A PROBLÉMÁKAT, ÁTTEKINTI AZ HAZAI INTÉZMÉNYI HÁLÓZATOT. LÁTHATÓVÁ VÁLIK AZ A TÉNY, AZ IDŐSEKKEL VALÓ TÖRŐDÉS NEM LESZ MEGKERÜLHETŐ.

A KÖTET ÍRÁSAI, A KONKRÉT TÉMÁK ÉS MEGKÖZELÍTÉSEK SOKSZÍNŰSÉGE ELLENÉRE, TARTALMI ÉS MÓDSZERTANI SZEMPONTBÓL HATÁROZOTT EGYSÉGET IS MUTAT. BIZONYOS ÉRTELEMBEN VALAMENNYI MUNKA A TÁRSADALMI INTEGRÁCIÓ KÉRDÉSÉT, JELENTŐSÉGÉT, MEGVALÓSULÁSÁNAK ÚTJAIT, ILLETVE AKADÁLYAIT JÁRJA KÖRÜL, EGYARÁNT BEMUTATVA A TÖBBSÉG ÉS A KISEBBSÉG TÖREKVÉSEIT, SAJÁTOS NÉZŐPONTJÁT, ÉS KIEMELVE A TOLERANCIÁN ÉS A KÖLCSÖNÖS KOOPERÁCIÓN ALAPULÓ PROBLÉMA MEGOLDÁSI LEHETŐSÉGEKET. AZ ELMÉLETI MEGKÖZELÍTÉSEK MELLETT, MINDEN TANULMÁNY HANGSÚLYOSAN ALKALMAZZA AZ ÖSSZEHAJONLÍTÓ MÓDSZERT, ÉS BEÉPÍTI A TÉMAKÖRRE VONATKOZÓ EMPIRIKUS KUTATÁSOK EREDMÉNYEIT.

LAKI ILDIKÓ ÉS OLASZ LAJOS

BÍRÓ ÁGOTA: BEVÁNDORLÓK MAGYARORSZÁGON

A MIGRÁCIÓ - VILÁGJELENSÉG, AMELY KIBOCSÁTÓ, TRANZIT- VAGY CÉLORSZÁGKÉNT (ESETLEG EGYSZERRE TÖBB SZEREPKÖRBEN IS), A VILÁG SZINTE MINDEN PONTJÁT ÉRINTI. A VÁNDORLÁS OKAI, A MINGRÁNSOK ÖSSZETÉTELE (PL. IDŐSEK - FIATALOK, SZAKKÉPZETT MUNKAERŐ - SZAKKÉPZETLEN MUNKAERŐ), ILLETVE LÉTSÁMA ARÁNYA TEKINTETÉBEN AZONBAN JELENTŐS ELTÉRÉSEK MUTATKOZNAK. AZ EURÓPAI UNIÓ TAGÁLLAMAINAK TÖBBSÉGÉBEN, KÖZTÜK MAGYARORSZÁGON IS KIMUTATHATÓ, HOGY ÉVRŐL ÉVRE NÖVEKSZIK A BEVÁNDORLÓ KÜLFÖLDI NÉPESSÉG ARÁNYA.¹ 2010-BEN MINTEGY 1,4 MILLIÓ FŐS NÉPESSÉGNÖVEKEDÉST REGISZTRÁLTAK AZ EURÓPAI UNIÓ 27 TAGÁLLAMÁBAN, AMELYNEK MINTEGY KÉTHARMADA (0,9 MILLIÓ) A POZITÍV VÁNDORLÁSI KÜLÖNBÖZETBŐL ADÓDOTT.

MAGYARORSZÁGON, SZÁMOS MÁS EURÓPAI ORSZÁGHOZ HASONLÓAN A FOKOZATOSAN CSÖKKENŐ, VAGY ÉPP STAGNÁLÓ, ÉS ELŐREGEDŐ NÉPESSÉG OKOZ EGYRE NAGYOBB PROBLÉMÁT (A FOGLALKOZTATOTTAK ALACSONY ARÁNYA, NYUGDÍJRENDSZER FINANSZÍROZÁSA, AZ EGÉSZSÉGÜGYI-ELLÁTÁS, STB.). ÉZT A FOLYAMATOT KÉPES NÉMILEG LELASSÍTANI, MÉRSÉKELNI A BEVÁNDORLÁS, AMIT A SOKAN A HAZAI, ILLETVE AZ EURÓPAI NÉPESEDÉSI PROBLÉMÁK EGYIK LEHETSÉGES MEGOLDÁSÁNAK TEKINTIK. A POZITÍV DEMOGRÁFIAI HATÁSAI MELLETT AZONBAN EGYÉB TÁRSADALMI, KULTURÁLIS KÖVETKEZMÉNYEKEL IS SZÁMOLNI KELL.² IGAZ, HOGY A KELLŐEN NAGY SZÁMBAN ÉRKEZŐ BEVÁNDORLÓK MEGÁLLÍTHATJÁK A NÉPESSÉGCÖKKENÉST, DE EZ A NÉPESSÉG ELŐREGEDÉSÉRE NEM JELENTENEK MEGOLDÁST. AHHOZ HOSSZÚ IDŐN KERESZTÜL KELLENE FOLYAMATOSAN FIATAL KORÖSSZETÉTELŰ BEVÁNDORLÓKAT FOGADNI, EZ VISZONT A NÉPESSÉG ÖSSZETÉTELÉT EGYÉB (ETNIKAI, VALLÁSI) SZEMPONTOKBÓL IS MEGVÁLTOZTATHATJA. TEHÁT A BEVÁNDORLÁS DEMOGRÁFIAI ÉS GAZDASÁGI ELŐNYEI A BEFOGADÓ ORSZÁGOK SZÁMÁRA NYILVÁNVALÓAK, ENNEK ELLENÉRE AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG 2005-ÖS JELENTÉSE ARRA HÍVJA FEL A FIGYELMET, HOGY EZ NEM JELENT MEGOLDÁST AZ EURÓPAI NÉPESSÉG ELŐREGEDÉSÉRE, ÉS NEM HELYETTESÍTI A GAZDASÁGI REFORMOKAT SEM.³ MAGYARORSZÁG, ÉS TÖBB MÁS KELET-EURÓPAI ORSZÁG ESETÉBEN TOVÁBB NÖVELI A PROBLÉMÁT AZ ELVÁNDORLÁS IS, AMELY AZ 1990-

---

¹ A migrációs folyamatokat több tényező is erősítheti: a gazdasági globalizáció, a demográfiai folyamatok (a fejlett országok népességének fogyása/stagnálása és előregedése), a közlekedésben és az információáramlásban tapasztalható ugrásszerű fejlődés, valamint a transznacionális közösségek létrejötte és növekedése. A kelet-közép-európai régióban, így Magyarországon is, a rendszerváltások is hozzájárultak a migrációs folyamatok intenzitásának növekedéséhez, ill. új mobilitási formák kialakulásához is. (Gödrö 2010, 9.)

² Nem lehet figyelmen kívül hagyni azokat a társadalmi és kulturális hatásokat sem, amelyek a más etnikumú, kultúrájú és vallású népesség növekvő jelenlétéből adódnak a befogadó országokban. A migráció ezeknek a különböző etnikumoknak, kultúráknak és vallásoknak a keveredését eredményezi, ezáltal azonban számos feszültség forrását jelentik/jelenthetik. (Melegh 2010, 126.)

³ A bevándorlóknak a munkaerő utánpótlásában játszott szerepét némiképp megkérdőjelezi az a tény, hogy munkaerő piaci részvételi arányuk a legtöbb országban alacsonyabb, mint a helyi születésű népességé. Több befogadó országban úgynevezett szegmentált munkaerő piac létezik: vagyis a bevándorlók többsége olyan területeken dolgozik, ahol alacsonyak a bérék, rosszak a munkakörülmények. (Melegh 2010, 125.)

ES ÉVEKBEN BONTAKOZOTT KI, ÉS 2004 UTÁN EGYRE NAGYOBB ARÁNYOKAT ÖLTÖTT. ENNEK MÉRTÉKÉT ILLETŐEN AZONBAN NINCSENEK PONTOS ADATOK.⁴

MAGYARORSZÁG A II. VILÁGHÁBORÚTÓL A RENDSZERVÁLTOZÁS IDEJÉIG INKÁBB KIBOCSÁTÓ ORSZÁG VOLT, VAGYIS KÜLÖNBÖZŐ IDŐSZAKOKBAN (A HÁBORÚT KÖVETŐEN, 1956-BAN, AZ 1980-AS ÉVEKBEN), JELENTŐS SZÁMBAN HAGYTÁK EL AZ ORSZÁGOT MENEKÜLTEK, MIGRÁNSOK, FŐLEG POLITIKAI ÉS GAZDASÁGI OKOK MIATT. AZ 1980-AS ÉVEKBEN AZ ORSZÁG FOKOZATOSAN KEZDETT KILÉPNI A KORÁBBI ELSZIGETELTSÉGBŐL, ÉS MEGINDULT A BEVÁNDORLÁS IS. AZ ELSŐ JELENTŐSEBB BEVÁNDORLÁSI HULLÁMRA MÉG AZ 1980-AS ÉVEKBEN, A ROMÁNIAI BELPOLITIKAI ESEMÉNYEK HATÁSÁRA KERÜLT SOR, AMIKOR FŐLEG MAGYAR NEMZETISÉGŰ ROMÁN ÁLLAMPOLGÁROK ÉRKEZTEK NAGYOBB SZÁMBAN. A KÖVETKEZŐ, NAGYOBB MÉRTÉKŰ BEVÁNDORLÁSRA AZ 1990-ES ÉVEK ELEJÉN, A DÉLSZLÁV HÁBORÚK IDEJÉN KERÜLT SOR.⁵ AZ ELSŐ KÉT NAGY BEVÁNDORLÁSI HULLÁMOT KÖVETŐEN, A BEVÁNDORLÓ KÜLFÖLDIEK SZÁMA EGY ALACSONYABB SZINTEN, ÉVI 13-16 EZER FŐ KÖZÖTT STABILIZÁLÓDOTT.⁶

AZ EZREDFORDULÓ KÖRÜLI ÉVEKBEN A BEVÁNDORLÁS MÉRTÉKE ISMÉT EMELKEDETT, ÉS ELÉRTE AZ ÉVI 20 EZER FŐT. MAGYARORSZÁG UNIÓS CSATLAKOZÁSA NYOMÁN, A FOLYAMAT TOVÁBB BŐVÜLT, A REGISZTRÁLT BEVÁNDORLÓK SZÁMA MEGHALADTA A 25 EZER FŐT. AZ EZREDFORDULÓT KÖVETŐEN A BEVÁNDORLÁSI CSÚCSOT A 2008-AS ÉV JELENTETTE.⁷ EBBEN AZONBAN SZEREPE VOLT, AZ ELŐZŐ ÉVBEN BEVEZETETT JOGSZABÁLYI VÁLTOZÁSOKNAK IS. A 2007. JÚLIUS 1-JÉTŐL HATÁLYBA LÉPŐ ÚJ IDEGENRENDESZETI TÖRVÉNY ALAPJÁN, A SZABAD MOZGÁS JOGÁVAL RENDELKEZŐ EGT-ÁLLAMPOLGÁROK⁸ ÚN. REGISZTRÁCIÓS IGAZOLÁSOKAT, VALAMINT ÁLLANDÓ TARTÓZKODÁSI KÁRTYÁT IGÉNYELHETTEK. ENNEK A VISZONYLAG EGYSZERŰ ÉS GYORS ELJÁRÁSNAK KÖSZÖNHETŐEN A 2008-BAN BEVÁNDORLÓKÉNT REGISZTRÁLT TÖBB MINT 35 EZER FŐ KÖZÜL, MINTEGY 20 EZREN ILYEN TÍPUSÚ ENGEDÉLYEKKELE RENDELKEZTEK.

AZ ELMÚLT ÉVTIZEDEK ALATT A BEVÁNDORLÓK SZÁRMAZÁSI ORSZÁGÁNAK TEKINTETÉBEN, SZINTÉN VÁLTOZÁSOK FIGYELHETŐK MEG. KEZDETBE JELLEMZŐ VOLT, HOGY A BEVÁNDORLÓK TÖBBSÉGE A SZOMSZÉDOS ORSZÁGOKBÓL, ELSŐSORBAN ROMÁNIÁBÓL ÉRKEZETT, AZONBAN AZ UTÓBBI ÉVEKBEN AZONBAN A EZ MÁR MÓDOSULT. MÍG AZ 1990-ES ÉVEKBEN A BEVÁNDORLÓK MINTEGY KÉTHARMADA ÉRKEZETT A NÉGY SZOMSZÉDOS ORSZÁG VALAMELYIKÉBŐL (46%-UK ROMÁNIÁBÓL), ÉS EZ

---

⁴ Ennek azonban az a következménye, hogy azt sem lehet egyértelműen állítani, hogy a tényleges vándorlási egyenleg pozitív, holott pedig a hivatalos adatok alapján annak mutatkozik. (Gödri 2012, 138.)

⁵ 1991-ben érkezett az első nagy menekülthullám a volt Jugoszlávia területéről (közel 60%-uk horvát nemzetiségű volt, a magyar nemzetiségűek arányát mindössze 25% körülre becsülték). Nagy részük a határmenti övezetben maradt és hazatért, amint az otthoni helyzet azt megengedte. (Gödri 2010, 25.)

⁶ Bevándorló külföldi állampolgár: a tartózkodási, letelepedési vagy bevándorlási engedélyért folyamodó külföldi állampolgár, aki Magyarországra az adott évben belépett. (Gödri 2012, 154.)

⁷ A bevándorlók motivációi között szerepel: a családegyesítés, gazdasági jellegű motivációk, a jövő miatti aggodalom, a kibocsátó ország politikai helyzete, etnikai elnyomás, kapcsolathálók növekvő szerepe (barátok, ismerősök hatására döntenek a migráció mellett). (Gödri 2010, 30.)

⁸ Európai Gazdasági Térséghez tartozó államok polgárai.

AZ ARÁNY AZ EZREDFORDULÓT KÖVETŐEN MÁR A 70% FÖLÉ EMELKEDETT, ADDIG 2009-2010 FOLYAMÁN A SZOMSZÉDOS ORSZÁGOKBÓL ÉRKEZŐK ARÁNYA LECSÖKKENT 44%-RA. EZZEL PÁRHUZAMOSAN MEGNÖVEKEDETT AZ EURÓPAI UNIÓ⁹ 15 TAGÁLLAMÁBÓL, ÉS BÁR KISEBB MÉRTÉKBEN, DE A TÖBBI EURÓPAI ORSZÁGBÓL BEVÁNDORLÓK ARÁNYA. A RÉGI EU-TAGORSZÁGOK KÖZÜL A LEGTÖBB BEVÁNDORLÓ NÉMETORSZÁGBÓL ÉRKEZIK MAGYARORSZÁGRA, AZ ÖSSZES BEVÁNDORLÓT TEKINTVE, ARÁNYUK AZ UTÓBBI ÉVEKBEN ELÉRTE A 10%-OT.¹⁰

MAGYARORSZÁGRA SZÁMOS, AZ UNIÓN KÍVÜLI ORSZÁGBÓL IS ÉRKEZNEK BEVÁNDORLÓK. AZ EURÓPAIAK MELLETT AZ ÁZSIAIAK JELENTIK A MÁSIK LEGJELENTŐSEBB CSOPORTOT: A 2000-ES ÉVEK MÁSODIK FELÉBEN KEZDETT EL NÖVEKEDNI A SZÁMARÁNYUK. EZEN CSOPORTON BELÜL A KÍNIAIK VANNAK TÖBBSÉGBEN, ÁM AZ ADATOK AZT MUTATJÁK, HOGY 2007 ÓTA (AMIKOR KÖZEL 2000 FŐ ÉRKEZETT) SZÁMUK IS, ÉS ARÁNYUK IS FOLYAMATOSAN CSÖKKEN. MELLETTÜK NAGYOBB SZÁMBAN JÖNNEK MÉG AFGANISZTÁNBÓL, IRAKBÓL, IRÁNBÓL, GRÚZIÁBÓL, ÖRMÉNYORSZÁGBÓL, TÖRÖKORSZÁGBÓL.¹¹ A TÖBBI FÖLDRÉSZRŐL, ÍGY AMERIKÁBÓL ÉS AFRIKÁBÓL ÉRKEZŐK SZÁMA SZINTÉN NÖVEKEDETT AZ UTÓBBI ÉVEKBEN. AZ AFRIKAI ORSZÁGOK KÖZÜL NIGÉRIA AZ EGYIK LEGNAGYOBB KIBOCSÁTÓ. ÖSSZESEN AZONBAN AZ AFRIKAI, VAGY AZ AMERIKAI ÉRKEZŐ MIGRÁNSOK KISEBB RÉSZÉT JELENTIK. A BEVÁNDORLÓK TÖBBSÉGE MÉG MINDIG AZ EURÓPAI ÁLLAMOK VALAMELYIKÉBŐL ÉRKEZIK, UGYAN ARÁNYUK 2009-TŐL 75% ALÁ CSÖKKENT.

A BEVÁNDORLÓK DEMOGRÁFIAI ÖSSZETÉTELE FONTOS SZEMPONT, HISZEN EGY FIATALABB MIGRÁNS CSOPORT JELENTŐS MÉRTÉKBEN JAVÍTHAT EGY ORSZÁG KORÖSSZETÉTELÉN, VAGY ELLENKEZŐ ESETBEN, EGY IDŐSEBB BEVÁNDORLÓ POPULÁCIÓ FELERŐSÍTHETI AZ EURÓPAI TÁRSADALMAKRA AMÚGY IS JELLEMZŐ ELŐREGEDÉSI FOLYAMATOKAT. A MAGYARORSZÁGRA ÉRKEZŐ BEVÁNDORLÓK ÖSSZESEN A FIATALABB KOROSZTÁLYOKBÓL KERÜLNEK KI. KÖZÖTTÜK A 20-29 ÉVESEK KÉPEZIK A LEGNAGYOBB ARÁNYT. UGYANAKKOR AZONBAN 1990-HEZ KÉPEST JELENTŐSEN VISSZAESETT A 15 ÉV ALATTI BEVÁNDORLÓK SZÁMA, VISZONT NÖVEKEDETT AZ IDŐSEBBEK, FŐKÉNT AZ 50, ILLETVE A 60 ÉV FELETTIEK ARÁNYA (5%-RÓL 14-20%-RA). A KIBOCSÁTÓ ORSZÁGOK KÖZÖTT IS JELENTŐS ELTÉRÉSEK FIGYELHETŐEK MEG: MÍG AZ ÁZSIAI ORSZÁGOKBÓL ÉRKEZŐK 2%-A, ÉS A NÉGY SZOMSZÉDOS ORSZÁGBÓL ÉRKEZŐK 3-6%-A, ADDIG A RÉGI EU-TAGORSZÁGOKBÓL ÉRKEZŐK 23%-A TARTOZOTT AZ IDŐSEBB, NYUGDÍJAS KORCSOPORTBA. KÜLÖNÖSEN MAGAS VOLT EZ AZ ARÁNY A NÉMETORSZÁGBÓL ÉS A

⁹ Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxemburg, Németország, Olaszország, Ausztria, Dánia, Finnország, Görögország, Portugália, Spanyolország, Svédország, Egyesült Királyság, Írorság.

¹⁰ Godri 2012, 139.

¹¹ A Magyarországon tartózkodó külföldiek megoszlása földrészek szerint: (2009. január 1.) Európa 83,7%, Ázsia 12,8%, Amerika 2%, Afrika 1,1%, egyéb 0,4%. A Magyarországon tartózkodó külföldiek megoszlása származási ország szerint: Románia 36%, Ukrajna 9,6%, Szerbia 9,2%, Németország 9,1%, Afrika 1,1%, Szlovákia 3,3%, egyéb európai ország 16,5%, egyéb ázsiai ország 5,6%, Vietnam 1,8%, Kína 5,8%, Amerika 2,0%. (Sárosi 2011, 104.)

HOLLANDIÁBÓL ÉRKEZŐK KÖRÉBEN (30%). MINDEZ JÓL MUTATJA A KÜLÖNBÖZŐ BEVÁNDORLÓ CSOPORTOK ELTÉRŐ MIGRÁCIÓS CÉLJAIT, ILLETVE MOTIVÁCIÓIT. A BEVÁNDORLÓK KÖRÉBEN A FIATAL, GAZDASÁGILAG AKTÍV CSOPORTOKNAK AZ ORSZÁGOS ÁTLAGOT JELENTŐSEN FELÜLMÚLÓ ARÁNYA, MINDENKÉPPEN POZITÍV HOZADÉKOT JELENT MAGYARORSZÁG SZÁMÁRA. A BEVÁNDORLÓK SZOCIO-DEMOGRÁFIAI ÖSSZETÉTELE, VALAMINT SZELEKCIÓJUK SAJÁTOSSÁGAI AZT JELZIK, HOGY A FIATALOK, A MAGASABB ISKOLAI VÉGZETTSÉGŰEK, A NEMZETISÉGI SZEMPONTBÓL HETEROGÉN ÉS VÁROSI KÖRNYEZETBEN ÉLŐK KÖRÉBEN GYAKORIBB A LETELEPEDÉSSSEL JÁRÓ MIGRÁCIÓ. A BEVÁNDORLÓK KEZDETI MIGRÁCIÓS CÉLJÁT TEKINTVE MEGÁLLAPÍTHATÓ, HOGY NAPJAINKBAN A VÉGLEGES LETELEPEDÉST NEMEGYSZER IDEIGLENES (MUNKAVÁLLALÁSI VAGY TANULÁSI CÉLÚ) MIGRÁCIÓ ELŐZI MEG, MINTEGY ELŐKÉSZÍTVE AZT. EZ FŐKÉNT A FIATALABB MIGRÁNSOK KÖRÉBEN GYAKORIBB. MAGYARORSZÁGRA IS ÉRVÉNYES AZ AZ EURÓPAI SAJÁTOSSÁG, MISZERINT AZ IDEIGLENES, MAJD AZ ÁLLANDÓ KÜLFÖLDI TARTÓZKODÁS SZÁMOS ESETBEN ÖSSZEKAPCSOLÓDIK, ÉS A BEVÁNDORLÁS TEHÁT AZ ESETEK TÖBBSÉGÉBEN EGY FOLYAMAT.¹²

A KORÖSSZETÉTEL MELLETT A NEMEK ARÁNYA IS FONTOS SZEGMENSE A MIGRÁCIÓS FOLYAMATOKNAK. MÍG AZ 1980-AS ÉVEK VÉGÉN INKÁBB A FÉRFI TÖBBLET VOLT A JELLEMZŐ (60% FELETT), ADDIG EZ AZ ARÁNY A 1990-ES ÉVEKRE MÉRSÉKLŐDÖTT, DE A 2000-ES ÉVEKTŐL ÚJRA FELERŐSÖDÖTT, ÉS NAPJAINKIG 56-58% KÖZÖTT MOZOG. ÉRDEKES, HOGY KIBOCSÁTÓ ORSZÁGONKÉNT EZEK AZ ARÁNYOK ELTÉRŐEK: 2010-BEN A SZLOVÁKIÁBÓL, LENGYELORSZÁGBÓL, OROSZORSZÁGBÓL, NORVÉGIÁBÓL ÉS MONGÓLIÁBÓL ÉRKEZŐK TÖBBSÉGE (57-62%-A) NŐ VOLT, A TÖBBI KIBOCSÁTÓ ORSZÁG ESETÉBEN PEDIG A FÉRFIAK VOLTAK TÖBBSÉGBEN. KÜLÖNÖSEN MAGAS VOLT A FÉRFIAK ARÁNYA NÉHÁNY ÁZSIAI ORSZÁGBÓL: SZÍRIÁBÓL, DÉL-KOREÁBÓL, INDIÁBÓL (66-69%), TÖRÖKORSZÁGBÓL (64%), AFRIKÁBÓL (61%), VALAMINT AZ EURÓPAI UNIÓ TAGÁLLAMAIBÓL (59%) ÉRKEZŐK KÖRÉBEN IS.¹³ EGYRÉSzt AZ ÚN. SZEKUNDER MIGRÁCIÓVAL, VAGYIS A CSALÁDEGYESÍTÉS CÉLJÁVAL TÖRTÉNŐ VÁNDORLÁSSAL MAGYARÁZHATÓ A NŐK ARÁNYÁNAK MEGNÖVEKEDÉSE, A 1990-ES ÉVEK ELEJÉHEZ KÉPEST. MÁSFELŐL PEDIG, ÁTALAKULÓBAN VAN A NŐK TÁRSADALMI SZEREPE, FELBOMLÓBAN VANNAK A TRADICIONÁLIS CSALÁDMODELLEK, MELYEK KÖVETKEZTÉBEN EGYRE TÖBB NŐ ÉRKEZIK A TANULÁS SZÁNDÉKÁVAL, VAGY GAZDASÁGI MEGFONTOLÁSBÓL, A JOBB ÉLET REMÉNYÉBEN.¹⁴

A BEVÁNDORLÓK NEM EGY TERÜLETRE KONCENTRÁLÓDNAK, HANEM AZ ORSZÁGBAN SZÉTSZÓRVA ÉLNEK. TÖBBSÉGÜK A KÖZÉP-MAGYARORSZÁGI RÉGIÓBAN TELEPEDETT LE, ÁTLAGOSAN MINTEGY 44%-UK BUDAPESTEN, 11%-UK PEDIG A FŐVÁROS VONZÁSKÖRZETÉBEN. A DÉL-ALFÖLDI RÉGIÓ IS KEDVELT CÉLPONT A BEVÁNDORLÓK KÖZÖTT, MINTEGY 13%-UK VÁLASZTJA EZT A TÉRSÉGET. A TÖBBI RÉGIÓBAN

---

¹² Gödri 2010, 26.

¹³ Gödri 2012, 140.

¹⁴ Melegh 2010, 31-33.

ARÁNYUK 4-6% KÖZÖTT MOZOG. KIMUTATHATÓ EGYFAJTA KAPCSOLAT AKÖZÖTT IS, HOGY A BEVÁNDORLÓK MELYIK ORSZÁGBÓL ÉRKEZNEK, ÉS HOGY MAGYARORSZÁGON MELYIK RÉGIÓT VÁLASZTJÁK A LETELEPEDÉSRE. KÖZÉP-MAGYARORSZÁGRA (ÉS EZEN BELÜL ELSŐSORBAN A FŐVÁROSBA) JÓVAL ÁTLAG FELETTI ARÁNYBAN ÉRKEZNEK A KÍNAIAK (81% - 76%). PEST MEGYÉT NAGYOBB ARÁNYBAN VÁLASZTJÁK A ROMÁNIÁBÓL ÉS UKRAJNÁBÓL ÉRKEZŐK. A KÖRNYEZŐ ORSZÁGOKBÓL ÉRKEZŐKNÉL MEGFIGYELHETŐ A KIBOCSÁTÓ ORSZÁGGAL SZOMSZÉDOS RÉGIÓK, ILLETVE MEGYÉK ELŐNYBEN RÉSZESÍTÉSE. EZZEL SZEMBEN AZ EURÓPAI UNIÓ KORÁBBI 15 TAGÁLLAMÁBÓL, ÉS FŐLEG A NÉMETORSZÁGBÓL ÉRKEZŐ BEVÁNDORLÓK, AZ ÁTLAGOSNÁL JÓVAL KISEBB ARÁNYBAN JELENNEK MEG A FŐVÁROSBAN, ÉS LEGINKÁBB A DÉL-DUNÁNTÚLI, ILLETVE A NYUGAT-DUNÁNTÚLI RÉGIÓBAN FORDULNAK ELŐ.

MAGYARORSZÁGON ÖT KIEMELT TÉRSÉG VAN, AHOVÁ A KÜLFÖLDIEK 65-75%-A ÖSSZPONTOSUL. AZ EGYIK A BALATON VIDÉKE, AMELY LEGINKÁBB TERMÉSZETFÖLDRAJZI, TURISZTIKAI ÉRTÉKEINEK KÖSZÖNHETI A KÜLFÖLDIEK MAGASABB ÉRDEKLŐDÉSÉT. A MÁSIK BUDAPEST ÉS VONZÁSKÖRZETE, AMELY EGYÉRTELMŰEN A CENTRUM TULAJDONSÁGAI ÉS A KÖNNYŰ ELÉRHETŐSÉGE MIATT, VONZZA A BEVÁNDORLÓKAT. A HATÁR MENTI RÉGIÓK (ROMÁN, UKRÁN, SZERB HATÁR) EGYFAJTA KAPUKÉNT FUNKCIONÁLNAK, UGYANIS AZ ITT ÉLŐ BEVÁNDORLÓK NEM KÖLTÖZNEK MESSZIRE AZ EREDETI LAKÓHELYÜKTŐL, VALÓSZÍNŰLEG A CSALÁDDAL VALÓ KÖNNYEBB KAPCSOLATTARTÁS, ILLETVE A GAZDASÁGI LEHETŐSÉGEK ELŐNYÖSEBB KIAKNÁZÁSA A FŐ SZEMPONT NÁLUK.¹⁵

AZ ORSZÁGBA BELÉPŐK EGY SAJÁTOS CSOPORTJÁT KÉPEZIK A MENEKÜLTEK. 2000 ÉS 2008 KÖZÖTT ÖSSZESEN 38 031 MENEKÜLT ÉRKEZETT MAGYARORSZÁGRA, 83%-UK ILLEGÁLISAN. MÍG A 2000-ES ÉVEK ELEJÉN A MENEKÜLTEK TÖBBSÉGE AFGÁN, IRAKI ÉS BANGLADESI VOLT, A 2008-BAN ÉRKEZŐK LEGJELENTŐSEBB CSOPORTJÁT (51%) A SZERB ÉS A MONTENEGRÓI ÁLLAMPOLGÁROK JELENTETTÉK. EMELLETT JELENTŐS VOLT MÉG A PAKISZTÁNI (8%), A SZOMÁLIAI (6%), VALAMINT A GRÚZ (5%) ÁLLAMPOLGÁROK ARÁNYA IS. MENEKÜLTSTÁTUSZT AZONBAN A KÉRELMEZŐK TÖREDÉKE, A MENEKÜLTEK KEVESEBB, MINT EGYTIZEDE KAPOTT ÉVENTE.¹⁶

A MAGYARORSZÁGI LAKOSSÁG KÖRÉBEN, A KÜLÖNBÖZŐ FELMÉRÉSEK SZERINT A LEGGYAKRABBAN EMLÍTETT HÁROM KÜLFÖLDI CSOPORT: A ROMÁNOK, A KÍNAIAK ÉS A NÉMETEK. AZ ELSŐ HELYEN A ROMÁNOK SZEREPELNEK¹⁷, MÍG A MÁSODIK HELYEN A KÍNAIAK, ANNAK ELLENÉRE, HOGY AZ ITT TARTÓZKODÓ KÜLFÖLDIEK KÖZÖTT 2000-BEN CSUPÁN 6%-OT KÉPVISELTEK. ROMÁNIA ELSŐDLEGESSÉGE A KIBOCSÁTÓ ORSZÁGOK KÖZT FŐKÉNT A RENDSZERVÁLTOZÁS KÖRÜLI ÉVEKBEN VOLT JELENTŐS, 1990-

---

¹⁵ Kincses 2009, 119–121.

¹⁶ Gödri 2009, 122-123.

¹⁷ De ebben az esetben nem lehet tudni, hogy román nemzetiségűre, vagy román állampolgárról van-e szó. Bár ténylegesen a Romániából érkezők jelentik a legnagyobb létszámú bevándorló csoportot – a 2000-ben Magyarországon tartózkodók 37%-a volt román állampolgár (57 343 fő) –, azonban többségük magyar nemzetiségű (Melegh 2010, 132.).

BEN A BEVÁNDORLÓK 80 %-A ÉRKEZETT INNEN. AZ UTÓBBI ÉVEKBEN AZONBAN A ROMÁNIAI BEVÁNDORLÓK SZÁMA CSÖKKENT: 2007-BEN MÁR ALIG ÉRTE EL A 30%-OT.¹⁸

EGY 2009-BEN KÉSZÜLT FELMÉRÉS ALAPJÁN TANÚSÁGA SZERINT A MEGKÉRDEZETTEK MAGYAR LAKOSOK A MIGRÁCIÓ PROBLEMATIKÁJÁT SOKKAL KEVÉSBÉ TEKINTETTÉK MEGHATÁROZÓNAK, MINT PÉLDÁUL A ROMAKÉRDÉST, A KORRUPCIÓT, VAGY ÉPP A GAZDASÁGI PROBLÉMÁKAT.¹⁹ A BEVÁNDORLÁS KÉRDÉSÉT LÉNYEGÉBEN OLYAN TÉMÁNAK ÉRTÉKELTÉK, AMELY NEM ÉRTE MÉG EL A MAGYAR TÁRSADALOM INGERKÜSZÖBÉT. UGYANAKKOR JELLEMZŐ TAPASZTALAT VOLT, HOGY AZOK, AKIK RENDELKEZNEK KULTURÁLIS ERŐFORRÁSOKKAL, ÉS KÜLFÖLDI TAPASZTALATOKKAL, KEVÉSBÉ TEKINTIK A BEVÁNDORLÓK INTEGRÁCIÓJÁT SÚLYOS PROBLÉMÁNAK.²⁰

AZ EMPIRIKUS VIZSGÁLAT TAPASZTALATAI AZT MUTATTÁK, HOGY A VÁLASZADÓK A BEVÁNDORLÓK SZÁMÁT JELENTŐSEN TÚLBECSÜLTÉK. AZ IGAZSÁGHOZ AZONBAN HOZZÁTARTOZIK, HOGY A KÜLFÖLDI NÉPESSÉG ARÁNYA A BEVÁNDORLÁSI STATISZTIKÁKBAN TÖBBNYIRE ALULBECSÜLT, MIVEL NEM FOGLALJA MAGÁBA A NEM REGISZTRÁLT („PAPÍROK NÉLKÜLI”) MIGRÁNSOKAT, TOVÁBBÁ AZOKAT SEM, AKIK MÁR ÁLLAMPOLGÁRSÁGOT KAPTA, ILLETVE A KORÁBBI BEVÁNDORLÓK LESZÁRMAZOTTAIT SEM (AKI MÁR SZINTÉN AZ ADOTT FOGADÓ ORSZÁG ÁLLAMPOLGÁRAI).²¹

A FELMÉRÉS RÁMUTATOTT, HOGY A MAGYARORSZÁGOT CÉLORSZÁGNAK VÁLASZTÓ, VÉGLEGES LETELEPEDÉSI SZÁNDÉKKAL ÉRKEZŐ BEVÁNDORLÓK MEGÍTÉLÉSE LÉNYEGESEN POZITÍVABB VOLT, MINT AZOKÉ, AKIKET RÖVIDTÁVÚ ÉRDEKEK, FUNKCIONÁLIS OKOK (PL. MUNKAVÁLLALÁS, AZ EURÓPAI UNIÓBA VALÓ BEJUTÁS, STB.) MOZGATOTT.

A MEGKÉRDEZETTEK NEGATÍV ÉRZÉSEKET ELSŐSORBAN A KÍNAIAKKAL SZEMBEN TÁPLÁLTAK, KIEMELVE AZT A NÉZETET, HOGY ŐK CSAK AZ ÜZLETI HASZON MIATT VANNAK ITT. A BEVÁNDORLÓK KAPCSÁN ELSŐSORBAN EZ A CSOPORT KERÜL ELŐTÉRBE, AMINEK OKAI KÖZÖTT SZEREPEL, HOGY ŐK KÜLSŐLEG IS JÓL FELISMERHETŐEK, KISKERESKEDELMI TEVÉKENYSÉGÜK MIATT ÁLTALÁBAN ELKÜLÖNÜLNEK, ÉS SOKAN KÖZVETLENÜL IS ÉRINTKEZNEK VELÜK. UGYANAKKOR EGYFAJTA KETTŐSSÉG JELLEMZI A MAGYAR TÁRSADALMAT A KÍNAIAK MEGÍTÉLÉSÉBEN: EGYFELŐL KONKURENCIÁT JELENTENEK A BEFOGADÓ TÁRSADALOMNAK, MÁSFELŐL AZONBAN OLCSÓ ÁRUVAL LÁTJÁK EL AZ EMBEREKET.²²

---

¹⁸ Gödri 2009, 121.

¹⁹ A Budapesti Corvinus Egyetem Szociológia és Társadalompolitika Intézete „Állampolgári Tanácskozás a Bevándorlók Integrációjáról” címmel végeztek kutatást (kérdőív, fókuszcsoport, interjú), aminek célja: a migrások integrációs helyzetének felmérése volt az érintett célcsoportok szempontjából, valamint ajánlások kidolgozása az Állampolgári Tanácskozások során. Elsődleges célcsoportnak a politikai döntéshozókat tekintették (Göncz 2009, 2.).

²⁰ A társadalmi-gazdasági státusz és az iskolai végzettség meghatározónak bizonyul ebben a kérdésben, ugyanis a bevándorlókkal szembeni előítéletesség hátterében állhat az is, hogy pl. a munkanélküliek konkurenciának és éppen ezért bünbaknak is tekintik a bevándorlókat. Politikailag nem tartják őket „veszélyesnek”, mert egyik csoport sem olyan nagy (Göncz 2009, 4.).

²¹ Melegh 2010, 132.

²² Göncz 2009, 2-3.

A HATÁRON TÚLI MAGYAROK ESETÉBEN SOKKAL POZITÍVABB HOZZÁÁLLÁSSAL LEHET TALÁLKOZNI, MINT MÁS BEVÁNDORLÓ CSOPORTOKKAL SZEMBEN, FŐLEG A VIDÉKI LAKOSSÁG KÖRÉBEN. VANNAK OLYAN ELKÉPZELÉSEK, MISZERINT A HATÁRON TÚLI MAGYARSÁG A BEVÁNDORLÁSA BIZTOSÍTHATNÁ A MAGYAR TÁRSADALOM TERMÉSZETES UTÁNPÓTLÁSÁT. MÁSFELŐL AZONBAN A KÜLHONI MAGYAROK SZÜLŐFÖLDJÜKÖN VALÓ MEGMARADÁSA IS LEGALÁBB ILYEN FONTOS CÉL LEHET. MAGYARORSZÁG MA NEM RENDELKEZIK ÁTFOGÓ MIGRÁCIÓS STRATÉGIÁVAL, ÉS A HATÁRON TÚLI MAGYAROK KÉRDÉSÉBEN SINCSEN NEMZETPOLITIKAI KONSZENZUS.²³

A BEVÁNDORLÁS VISZONYLAG ALACSONY ARÁNYA ELLENÉRE A KÜLÖNBÖZŐ VIZSGÁLATOK SZERINT ÉRZÉKELHETŐ IDEGENELLENESSÉG TAPASZTALHATÓ A MAGYAR TÁRSADALOM BIZONYOS KÖREIBEN. KÜLÖNÖSEN AZ ELMÉLETI BEVÁNDORLÁSI SZÜKSÉGGEL SZEMBEN JELENTKEZIK MARKÁNS ELUTASÍTÁS. ENNEK HÁTTERÉBEN, SOK ESETBEN A HAZAI TÁRSADALOM ÉS POLITIKAI INTÉZMÉNYRENDSZER MŰKÖDÉSÉNEK ZAVARAI ÁLLNAK.²⁴

ANNAK ELLENÉRE, HOGY AZ UTÓBBI ÉVEKBEN MEGNÖVEKEDETT A MAGYARORSZÁGRA ÉRKEZŐ BEVÁNDORLÓK SZÁMA, AZ ORSZÁG TOVÁBBRA SEM TARTOZIK A JELENTŐS MIGRÁCIÓS CÉLORSZÁGOK KÖZÉ. A MAGYARORSZÁGI BEVÁNDORLÁS, MIND A BEVÁNDORLÓK SZÁMÁT, MIND AZ EZER LAKOSRA SZÁMÍTOTT ARÁNYÁT TEKINTVE, EURÓPAI ÖSSZEHOSSZONLÍTÁSBAN IGEN SZERÉNYNEK MONDHATÓ.²⁵ MÍG A HAGYOMÁNYOS BEFOGADÓ ORSZÁGOKBAN (NÉMETORSZÁG, FRANCIAORSZÁG, EGYESÜLT KIRÁLYSÁG, SVÁJC), VALAMINT AZ ÚJ CÉLORSZÁGOKBAN (SPANYOLORSZÁG, OLASZORSZÁG) ÉVENTE SZÁZEZRES NAGYSÁGRENDŰ A BEÁRAMLÁS, A KELET-KÖZÉP-EURÓPAI ORSZÁGOK KÖZÜL EGYEDÜL CSEHORSZÁG ÉRTE EL EZT A SZINTET, 2007-BEN. A BEVÁNDORLÓ KÜLFÖLDIEK MELLETT HAZATELEPÜLŐ MAGYAR ÁLLAMPOLGÁROK IS ÉRKEZNEK AZ ORSZÁGBA, AKIK TÖBBSÉGÜKBEN NEM MAGYARORSZÁGI SZÜLETÉSŰEK VOLTAK, HANEM JELENTŐS RÉSZBEN A KORÁBBAN KIVÁNDOROLTAK LESZÁRMAZOTTAI. SZÁMUK AZ 1990-ES ÉVEK MÁSODIK FELÉBEN MÉG ALIG VOLT TÖBB MINT ÉVI 1000 FŐ, EZ AZ EZREDFORDULÓ UTÁN ÉVI 2 000 FŐRE EMELKEDETT.

ÖSSZEGEZVE ELMONDHATÓ, HOGY A BEVÁNDORLÓK GAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS KULTURÁLIS INTEGRÁCIÓJA VALAMENNYI EURÓPAI UNIÓS TAGÁLLAM SZÁMÁRA KIHÍVÁST JELENT. AZ EDDIGI TAPASZTALATOK AZONBAN AZT MUTATJÁK, HOGY A BEFOGADÓ NÉPESSÉGTŐL KULTURÁLISAN,

---

²³ Illés 2009, 23.

²⁴ Wetzel 2009, 14.

²⁵ 1992-től 1998-ig viszonylag állandó szinten, 13–16 ezer fő között stabilizálódott, majd kissé növekedve 1999-től évi 18–20 ezer fő között mozgott. Az újabb növekedés Magyarország Uniós csatlakozását követően figyelhető meg: 2005-ben a 25 ezer főt is meghaladta a regisztrált bevándorlók száma. A változásokat 2004-ig elsősorban a környező országokból érkezők számának alakulása határozta meg, 2005-ben azonban hirtelen megnőtt (kb. 8 000 fő) az Európai Unió országaiból érkezők száma (Gödri 2009, 113.). Nemzetközi összehasonlításban a külföldiek teljes népességhez viszonyított aránya Luxemburgban 42,6%, Spanyolországban 11,6%, Ausztriában 10%, Belgiumban 9,1%, Németországban 8,8% és az Egyesült Királyságban 7%. (Sárosi 2011, 103.)

ETNIKAILAG, ÉS VALLÁSILAG TÁVOL ÁLLÓ BEVÁNDORLÓK INTEGRÁLÁSA NEM, VAGY KEVÉSBÉ VOLT SIKERES. EURÓPAI VISZONYLATBAN A MÁSODGENERÁCIÓS BEVÁNDORLÓK JELENTENEK MÉG PROBLÉMÁT, MIVEL ISKOLAI VÉGZETTSÉGÜK TÖBBNYIRE ALACSONYABB, MINT A BEFOGADÓ NÉPESSÉGÉ, GYAKORIBB KÖRÜKBEN A MUNKANÉLKÜLISÉG, A LEFELE MUTATÓ MOBILITÁS ÉS A ROSSZ LAKÁSKÖRÜLMÉNYEK. A HELYZETÜKÖN NEM JAVÍT AZ SEM, HOGY TÖBBNYIRE SAJÁTOS, „KEVERT” IDENTITÁSSAL ÉS KULTÚRÁVAL RENDELKEZNEK, AMI MIATT GYAKRAN ÉRI ŐKET DISZKRIMINÁCIÓ. MAGYARORSZÁG ESETÉBEN JELENLEG NEM OKOZ KOMOLY TÁRSADALMI FESZÜLTSÉGET A BEVÁNDORLÁS. A MIGRÁCIÓHOZ KAPCSOLÓDÓ INTÉZMÉNYEK KÉPVISELŐI SZERINT, A TÉNYLEGES BEVÁNDORLÓK (LETELEPEDŐK) ARÁNYA VISZONYLAG ALACSONY, MAGYARORSZÁG SOK ESETBEN MÉG MINDIG INKÁBB TRANZITORSZÁG ÉS NEM CÉLORSZÁG. A MAGYAR TÁRSADALOMBAN EGYÉBKÉNT JELENLÉVŐ IDEGENELLENESÉGNEK SOKKAL INKÁBB BELSŐ TÁRSADALMI OKAI VANNAK, NEM PEDIG A BEVÁNDORLÓKKAL KAPCSOLATOS TÉNYLEGES PROBLÉMÁK.

FELHASZNÁLT IRODALOM

GÖDRI 2009= GÖDRI IRÉN: *NEMZETKÖZI VÁNDORLÁS*. IN.: MONOSTORI JUDIT - ÖRI PÉTER - S. MOLNÁR EDIT - SPÉDER ZSOLT (SZERK.): *DEMOGRÁFIAI PORTRÉ 2009. JELENTÉS A MAGYAR NÉPESSÉG HELYZETÉRŐL*. BUDAPEST, KSH NÉPESSÉGTUDOMÁNYI KUTATÓ INTÉZET, 2009.

INTERNETEN: [HTTP://WWW.DEMOGRAFIA.HU/LETOLTES/KIADVANYOK/PORTRE/HONLAP_TELJES.PDF](http://www.demografia.hu/letoltes/kiadvanyok/portre/honlap_teljes.pdf)

[2013. III. 26. 14:08]

GÖDRI 2010= GÖDRI IRÉN: *MIGRÁCIÓ A KAPCSOLATOK HÁLÓJÁBAN. A KAPCSOLATI TŐKE ÉS A KAPCSOLATHÁLÓK JELENLÉTE ÉS SZEREPE AZ EZREDVÉGI MAGYARORSZÁGI BEVÁNDORLÁSBAN*. IN. KUTATÁSI JELENTÉSEK 89. BUDAPEST, KSH NÉPESSÉGTUDOMÁNYI KUTATÓ INTÉZET, 2010.

INTERNET:

[HTTP://WWW.DEMOGRAFIA.HU/LETOLTES/KIADVANYOK/KUTJELEK/KUTJEL89_HONLAPRA.PDF](http://www.demografia.hu/letoltes/kiadvanyok/kutjelek/kutjel89_honlapra.pdf)

[2013. III. 26. 14:08]

GÖDRI 2012= GÖDRI IRÉN: *NEMZETKÖZI VÁNDORLÁS*. IN.: ÖRI PÉTER - SPÉDER ZSOLT (SZERK.): *DEMOGRÁFIAI PORTRÉ 2012*. BUDAPEST, KSH NÉPESSÉGTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZET, 2012. 137-154.

GÖNCZ 2009= GÖNCZ BORBÁLA - KIRÁLY GÁBOR - KLENNER ZSOLT - LENGYEL GYÖRGY - MELEGH ATTILA - TÓTH LILLA - VÁRNAGY RITA - VÉPY-SCHLEMMER ÉVA: *ÁLLAMPOLGÁRI TANÁCSKOZÁS A BEVÁNDORLÓK INTEGRÁCIÓJÁRÓL*. BUDAPEST, CORVINUS EGYETEM SZOCIOLÓGIA ÉS TÁRSADALOMPOLITIKA INTÉZET EMPIRIKUS TÁRSADALOMKUTATÓ KÖZPONT, 2009. INTERNETEN:

[HTTP://MIGRANSINTEGRACIO.HU/UPLOADS/PDF/214.PDF](http://migransintegracio.hu/uploads/pdf/214.pdf) 2012. VI. 4. 10:15 [2013. III. 26. 14:09]

ILLÉS 2009= ILLÉS SÁNDOR (SZERK.): *MAGYARORSZÁG VONZÁSÁBAN*. IN.: KUTATÁSI JELENTÉSEK85. BUDAPEST, KSH NÉPESSÉGTUDOMÁNYI KUTATÓ INTÉZET, 2009/1.

KINCSES ÁRON: *A MAGYARORSZÁGON ÉLŐ KÜLFÖLDIEK TERÜLETEI ELHELYEZKEDÉSE*. IN.: *TÉR ÉS TÁRSADALOM*, 23/1 (2009), 119-131.o.

MELEGH 2010= MELEGH ATTILA - KOVÁCS ÉVA - GÖDRI IRÉN: „AZT HITTEM CÉLT TÉVESZTETTEM”. A BEVÁNDORLÓ NŐK ÉLETTÖRTÉNETI PERSPEKTÍVÁI, INTEGRÁCIÓJA ÉS A BEVÁNDORLÓKKAL KAPCSOLATOS ATTITÜDÖK NYOLC EURÓPAI ORSZÁGBAN. IN.: KUTATÁSI JELENTÉSEK 88. BUDAPEST, KSH NÉPESSÉGTUDOMÁNYI KUTATÓ INTÉZET. 2010/1. INTERNETEN:

[HTTP://WWW.DEMOGRAFIA.HU/LETOLTES/KIADVANYOK/KUTJELEK/KUTJEL88_HONLAPRA.PDF](http://www.demografia.hu/letoltes/kiadvanyok/kutjelek/kutjel88_honlapra.pdf)

[2013. III. 26. 14:10]

SÁROSI 2011= SÁROSI ANNAMÁRIA: *AZ ÁLLAMPOLGÁRSÁGOT KAPOTT KÜLFÖLDIEK JELLEMZÉSE MAGYARORSZÁGON ÉS AZ EURÓPAI UNIÓBAN*. IN.: *MAGYARRÁ VÁLNI. BEVÁNDORLÓK HONOSÍTÁSI ÉS INTEGRÁCIÓS STRATÉGIÁI*. BUDAPEST, MTA ETNIKAI-NEMZETI KISEBBSÉGGUTATÓ INTÉZETE, 2011.

INTERNETEN: [HTTP://WWW.MTAKI.HU/ DATA/ FILES/ 33.PDF](http://www.mtaki.hu/data/files/33.pdf) [2013. III. 26. 14:10]

WETZEL 2009= WETZEL TAMÁS: *A BEVÁNDORLÁS KÉRDÉSE MAGYARORSZÁGON*. BUDAPEST, PÁZMÁNY PÉTER KATOLIKUS EGYETEM JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KAR DOKTORI ISKOLA, 2009.

INTERNETEN:

[HTTP://JAK.PPKE.HU/UPLOADS/ARTICLES/12332/FILE/WETZEL%20TAM%C3%A1S%20PHD.PDF](http://jak.ppke.hu/uploads/articles/12332/file/Wetzel%20Tam%C3%A1s%20PhD.pdf)

[2013. III. 27. 10:04]

JENEY BARBARA: ROMA TANULÓK AZ ISKOLÁBAN

BEVEZETÉS

MAGYARORSZÁGON ÓRIÁSI GONDOT JELENT A MAGYAR ÉS ROMA DIÁKOK KÖZTI TANULMÁNYI KÜLÖNBSÉG, A ROMA TANULÓKNÁL TAPASZTALHATÓ NAGYOBB LEMORZSOLÓDÁS, AZ OKTATÁSBAN JELENTKEZŐ SZEGREGÁCIÓ LÉTEZÉSE, ILLETVE A HELYZET NAGYON LASSÚ VÁLTOZÁSA. TANULMÁNYOMBAN, A VONATKOZÓ SZAKIRODALOM ÉS A KÉRDÉSKÖRREL FOGLALKOZÓ EMPIRIKUS VIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI SEGÍTSÉGÉVEL RÖVIDEN ÁTTEKINTEM A ROMA TANULÓK ÁLTALÁNOS ISKOLAI TELJESÍTMÉNYÉT, UTALVA AZ ISKOLAI HIÁNYOSSÁGOK KÉSŐBBI KÖVETKEZMÉNYEIRE. AZ ALAPFOKÚ OKTATÁSBAN VALÓ SZEREPLÉS UGYANIS JELENTŐSEN MEGHATÁROZZA A FIATALOK JÖVŐBELI LEHETŐSÉGEIT. AKIKNEK NEM SIKERÜL EREDMÉNYESEN BEKAPCSOLÓDNI AZ OKTATÁSBA ÉS MEGFELELŐ TUDÁS ÉS KOMPETENCIA SZINTET ELÉRNIE, AZOKNAK KÉSŐBB A MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEI RENDKÍVÜL KEDVEZŐTLENÜL ALAKULHATNAK. EZ PEDIG KOMOLY KIHATÁSSAL LEHET NEM CSAK ÖNMAGUK, HANEM GYEREKEIK ÉLETÉRE IS.

A KOMPETENCIA FELMÉRÉSEK EREDMÉNYE

AZ ALAPFOKÚ KÉPZÉSBEN RÉSZTVEVŐ ROMA TANULÓK SZÁMÁRÓL CSAK BECSLÉSEK LÉTEZNEK. AZ 1992/93-AS TANÉV VOLT AZ UTOLSÓ, AHOL REGISZTRÁLTÁK A ROMA GYEREKEK ETNIKAI SZÁRMAZÁSÁT.²⁶ EZUTÁN A 2006. ÉVI ELSŐ KOMPETENCIATESZTIG NEM KÉSZÜLTEK ILYEN VONATKOZÁSÚ HIVATALOS STATISZTIKAI ADATOK. A FELMÉRÉSBEN VISZONT AZT KÉRTÉK A KITÖLTŐTŐL, HOGY BECSÜLJE MEG AZ ISKOLÁBAN TANULÓ ROMÁK SZÁZALÉKOS ARÁNYÁT. PAPP Z. ATTILA TANULMÁNYÁBAN ÖSSZEHASONLÍTOTTA AZ EREDMÉNYEKET. EZ ALAPJÁN MEGÁLLAPÍTHATÓ, HOGY MÍG 2005/2006-BAN 11,63 %-RA, ADDIG 2008/2009-BEN MÁR 13,26 %-RA, VAGYIS 105 EZER TANULÓRA TETTÉK AZ ALAPFOKÚ OKTATÁSBAN A CIGÁNY TANULÓK ARÁNYÁT. MIKÖZBEN AZ ISKOLÁSOK SZÁMA ÉVRŐL-ÉVRE CSÖKKEN, ADDIG AZON BELÜL A ROMÁK ARÁNYA NŐ. EZT A SZÜLETÉSI ARÁNYSZÁMOK MELLETT, AZ ISKOLALÁTOGATÁSI FEGYELEM JAVULÁSA IS EREDMÉNYEZTE. AZ ISKOLAI FELMÉRÉSEK ALAPJÁN GYENGÉBB TELJESÍTMÉNYT NYÚJTÓ TANULÓKKAL VALÓ FOGLALKOZÁS, A FELZÁRKÓZTATÁS KOMOLY KIHÍVÁST ÁLLÍT AZ ISKOLÁK ELÉ. BÁR A GYENGÉBB TELJESÍTMÉNY NYILVÁNVALÓAN NEM ETNIKAI SAJÁTOSSÁG, HANEM A SZÜKÖS ANYAGI ÉS KULTURÁLIS LEHETŐSÉGEKBŐL ADÓDÓ TÁRSADALMI HÁTRÁNYOKBÓL ERED, A ROMA TANULÓK ESETÉBEN GYAKRAN ÉS KONCENTRÁLTAN JELENTKEZNEK EZEK A PROBLÉMÁK.

---

²⁶ Papp Z. Attila. *Idősoros roma tanulói arányok és kihatásuk a kompetenciaeredményekre*. In Pro minoritate. 2011. Hozzáférés: <http://www.prominoritate.hu/folyoiratok/2011/ProMino11-3-08-Papp.pdf>.
Letöltés: 2013.01.06

1. TÁBLÁZAT²⁷.

A ROMA / NEM ROMA TANULÓK TESZTEREDMÉNYEI KÖZTI KÜLÖNBΣÉGEK MÉRTEKE MAGYARORSZÁGON AZ ILLETŐ ORSZÁGOS TESZT ÁTLAGÁHOZ TARTOZÓ SZÓRÁSEGYΣÉGEKBEN MÉRVE²⁸

	OLVASÁS	MATEMATIKA
1978/1980	-	-
1992	-	-
2006/2008	-0.98	-1,05

AZ 1. TÁBLÁZAT A 2006-OS ORSZÁGOS KOMPETENCIA FELMÉRÉS ADATAIT MUTATJA. KERTESI ÉΣ KÉZDI MUNKÁJUKBAN ÖSSZEHASONLÍTOTTÁK A 8. OSZTÁLYOS ROMA ÉΣ NEM ROMA TANULÓK OLVASÁSI ÉΣ SZÁMOLÁSI KÉSZΣÉGEIT. AZ EREDMÉNYEKBŐL LÁTHATÓ, HOGY KÖRŐLBELŐL 1 SZÓRÁSEGYΣÉGNYI A KÜLÖNBΣÉG A ROMA DIÁKOK HÁTRÁNYÁRA, TEHÁT AZ ÁTLAGOSNÁL ROSSZABBAN TELJESÍTENEK AZ OLVASÁS ÉΣ SZÁMOLÁS TERŐLETÉN. EZ MUTATJA, HOGY A 8 ÉV ISKOLAI OKTATÁSA SORÁN SEM ALAKULT KI OLYAN STABIL KÉSZΣÉGSZINTŐ SZÁMOLNI-OLVASNI TUDÁS A TÁRSADALMILAG ÁLTALÁBAN HÁTRÁNYOS KÖRNYEZETBŐL ÉRKEZŐ ROMA TANULÓKNÁL, MINT AZ ÁLTALÁBAN KEDVEZŐBB LEHETŐΣÉGEKKEL RENDELKEZŐ NEM ROMA GYEREKEKNÉL. EZZEL ÖSSZHANGBAN, AZ UGYANEZEKET A KÉSZΣÉGEKET VIZSGÁLÓ KŐZPONTI FELVÉTELIT IS A TŐBBIEKHEZ KÉPEST A ROMA GYEREKEK ÁLTALÁBAN ROSSZABB EREDMÉNNYEL TŐLTIK KI.

EGY MÁSİK VIZSGÁLATUKBŐL, MELY AZ ÉVFOLYAMOK KŐZTI KÜLÖNBΣÉGEKET ELEMZI, MEGÁLLAPÍTHATÓ, HOGY EZ A KÜLÖNBΣÉG MÁR AZ ELSŐ ÉVFOLYAMTŐL FENNÁLL. EZT IGAZOLJA A "BIZTOS KEZDET" PROGRAM HATÁSVIZSGÁLATA IS²⁹, AMELY MÁR AZ ÓVODÁBAN IS TAPASZTALHATÓ LEMARADÁSRŐL TANÚSKODOTT. RÁMUTATOTT, HOGY A ROMA GYEREKEK SZŐKINCSE KEVESEBB, MINT A NEM ROMÁKÉ. ENNEK OKA SEM ETNIKAI HOVATARTOZÁSUKBAN, HANEM ELSŐSORBAN AZ ELTÉRŐ NYELVI KŐZEGBEN VALÓ NEVELKEDÉSŐKBEN KERESENDŐ. A SZOCIÁLISAN HÁTRÁNYOS HELYZETŐEK ÁLTALÁBAN BESZŐKÜLT TÁRGY- ÉΣ VILÁGKÉPPEL RENDELKEZNEK. OLYAN ALAPVETŐ SZŐKÉSZLET-FEJLESZTŐ LEHETŐΣÉGEIK HIÁNYOZNAK, MINT A MESEKŐNYV, VAGY AZ EZEKKEL KAPCSOLATOS JÁTÉKOK.³⁰ LÁTHATÓ TEHÁT, HOGY AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN A ROMA GYEREKEK JELENTŐS RÉΣZE, A TŐBBIEKHEZ VISZONYÍTVÁ SZÁMOTTEVŐ TUDÁSHIÁNNYAL ÉΣ KOMPETENCIAHÁTRÁNNYAL INDUL, MELYNEK

²⁷Kertesi Gábor-Kézdi Gábor. A roma és nem roma tanulók teszteredményei közti különbségekről és e különbségek okairól. MTA. 2012. 12 old.

²⁸ A szerzők számítása. Forrás: a 2006. évi országos kompetenciamérés Társi Életpálya-felméréssel összekapcsolt adatai.

²⁹ Biztos Kezdet (2010): A Biztos Kezdet program hatásvizsgálata. Kutatási összefoglaló. Hozzáférés: http://www.biztoskezdet.hu/uploads/attachments/BK_HV_bemeneti_meres_jav2010_0kt.pdf. letöltés: 2013.01.06

³⁰ Nemesné Kis Szilvia. *Cigány tanulók anyanyelvi nevelésének nyitott kérdései*. In Anyanyelv pedagógia. 2008/2. Hozzáférés: <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=49> Letöltés:2013.03.26

KIEGYENLÍTÉSE MEGHATÁROZÓ FONTOSSÁGÚ LENNE. EZ VISZONT, A 2. SZÁMÚ TÁBLÁZATBAN KÖZÖLT ADATOK TANÚSÁGA SZERINT, NEM TÖRTÉNIK MEG, SŐT A KÜLÖNBSÉGEK IDŐVEL NŐNEK.

2. TÁBLÁZAT³¹

A ROMA / NEM ROMA TESZTEREDMÉNY-KÜLÖNBSÉGEK ÉVFOLYAMONKÉNTI ALAKULÁSA AZ ILLETŐ TESZT
ORSZÁGOS ÁTLAGÁHOZ TARTOZÓ SZÓRÁSEGYSÉGEKBEN MÉRVE
(AZ ELSŐ ADAT = A NYERS KÜLÖNBSÉG, A ZÁRÓJELBEN SZEREPLŐ ADAT = A NEM, ÉLETKOR, NINCS
ANYA/APA, ANYAI/APAI ISKOLÁZOTTSÁG HATÁSA KISZÚRVE)

ADATFELVÉTEL /ÉV	ÉVFOLYAM	SZTE SZÁMOLÁS	SZTE OLVASÁS	OKM OLVASÁS	OKM MATEMATIKA
OOIH	2.	-0,76 (-0,49)	-	-	-
2005/2007	4.	-	-0,86(-0,53)	-	-
IEK-OKM	6.	-	-	-0,67 (-0,33)	-0,63 (-0,31)
2008/2010	8.	-	-	-0,68 (-0,35)	-0,65 (-0,31)
ÉLETPÁLYA- OKM	8.	-	-	-0,82 (-0,22)	-1,02 (-0,34)
2006/2008	10.	-	-	-1,01 (-0,33)	-0,98 (-0,36)

ENNEK EGYENES KÖVETKEZMÉNYE A TOVÁBBTANULÁS ELLEHETETLENÜLÉSE, VAGY A KISEBB KÖVETELMÉNYŰ, DE EGYBEN ALACSONYABB VÉGZETTSÉGET ADÓ OKTATÁSI INTÉZMÉNY VÁLASZTÁSA. AZ ÉRETTSÉGIT IS BIZTOSÍTÓ SZAKKÖZÉPISKOLA HELYETT NAGYOBB ARÁNYBAN VÁLASZTJÁK A SZAKISKOLÁKAT. A RENDSZERVÁLTÁST KÖVETŐEN, A KORÁBBIAKHOZ KÉPEST ÉRZÉKELHETŐEN MEGNÖVEKEDETT A ROMA SZÁRMAZÁSÚ KÖZÉPISKOLÁSOK SZÁMA.³² JELENTŐS ARÁNYÚ AZONBAN A LEMORZSOLÓDÁSUK IS, KÜLÖNÖSEN A 9-10. OSZTÁLYBAN. EZT MAGUK AZ ÉRINTETT TANULÓK ELSŐSORBAN A TÚL SOK HIÁNYZÁSSAL, A ROSSZ TANULMÁNYI EREDMÉNY HATÁSÁVAL, ILLETVE A MOTIVÁCIÓ HIÁNYÁVAL MAGYARÁZTÁK.³³

2006-BAN A NEM ROMÁK KEVESEBB, MINT 1%-A, A ROMÁK 6%-A NEM TANULT TOVÁBB KÖZÉPFOKÚ OKTATÁSI INTÉZMÉNYBEN. A KÖZÉPISKOLAI VÉGZETTSÉGGEL RENDELKEZŐK ELHELYEZKEDÉSI ARÁNYA AZ ELMÚLT KÉT ÉVTIZED ÁTLAGÁBAN 70-80% KÖRÜL ALAKULT. A KÖZÉPISKOLÁT NEM VÉGZŐK ESETÉBEN EZ AZ ARÁNY 35-40%-RA CSÖKKEN. A TOVÁBB NEM TANULÓ ROMA FIATALOKRA RENDSZERINT

³¹ Uo. Kertesi Gábor-Kézdi Gábor. 2012.

³² Havas Gábor - Kemény István - Liskó Ilona. *Cigány gyerekek az általános iskolákban*. Oktatáskutató intézet. 2001.

³³ Kertesi, Gábor, Kézdi, Gábor. A roma és nem roma fiatalok középiskolai továbbtanulása. In Kolosi-Tóth (szerk.). Társadalmi riport 2008. Társ. 2008.: 344-362

TARTÓS MUNKANÉLKÜLISÉG VÁR, AMI TOVÁBBI PROBLÉMÁT OKOZ A TÁRSADALMI BEILLESZKEDÉS TEKINTETÉBEN IS.³⁴

A HÁTRÁNY KIALAKULÁSÁNAK OKAI

A SZAKIRODALOMBAN EGYETÉRTÉS VAN ABBAN, HOGY A ROMA GYEREKEK ISKOLAI TELJESÍTMÉNYÉNEK ÁTLAGOSTÓL VALÓ ELMARADÁSÁT NEM AZ ETNIKAI HÁTTÉR, HANEM A TÁRSADALMI ÉS SZOCIÁLIS ADOTTSÁGOK OKOZZÁK. SZÁMOS TÉNYEZŐ BEFOLYÁSOLJA A ROMA TANULÓK ISKOLAI EREDMÉNYESSÉGÉT, A TUDÁSSZINT ALAKULÁSÁT, A KÉSSÉGEK FEJLŐDÉSÉT. EZEK KÖZÜL, A DOLGOZAT ÁTTEKINTŐ JELLEGE MIATT CSAK A LEGDOMINÁNSABBAKAT EMELEM KI.

A GYERMEK ISKOLAI MUNKÁJÁNAK ALAPJA, MEGHATÁROZÓ ELEME A CSALÁDI HÁTTÉR. A "BIZTOS KEZDET" IS RÁMUTATOTT, HOGY MÁR AZ A NYELVI SZOCIALIZÁCIÓS KÖZEG, AMELYBE BELESZÜLETIK AZ EMBER, JELENTŐS KÉPESSÉGFORMÁLÓ TÉNYEZŐ. AKI EGY INGERSZEGÉNY, BESZÜKÜLT KÖZEGBEN NŐ FEL, SOKKAL NEHEZEBBEN TUD KOMMUNIKÁLNI EGY ÚJ KÖRNYEZETBEN, BEILLESZKEDNI AZ ÓVODAI CSOPORTBA, AZ ISKOLAI OSZTÁLYBA. EMELETT MEGÁLLAPÍTOTTÁK, HOGY A TESTVÉREK SZÁMA IS BEFOLYÁSOLJA A GYEREKEK SZÓKINCSENEK FEJLŐDÉSEST. A SOK EGYÜTT ÉLŐ ESETENKÉNT CSAK KORLÁTOZOTT KOMMUNIKÁCIÓS TERET, LEHETŐSÉGET BIZTOSÍT EGY-EGY CSALÁDTAG SZÁMÁRA. AZ ALACSONYABB VÉGZETTSÉGŰ RÉTEGEKRE, ÉS A ROMÁK TÖBBSÉGÉRE IS JELLEMZŐ A SOKGYERMEKES CSALÁD. A 2001-ES NÉPSZÁMLÁLÁS STATISZTIKAI ADATAI SZERINT A NEM ROMA CSALÁDOKBAN A 40-49 ÉVES NŐK ESETÉBEN 100 FŐRE VETÍTVE 194 GYERMEK ÉLT, A ROMA CSALÁDOK ESETÉBEN 338 GYERMEK.³⁵ HUSZ ILDIKÓ 2011-ES BECSLÉSE SZERINT AZ ELMÚLT 10 ÉV ALATT A ROMA CSALÁDOK GYERMEKSZÁMA IS VALAMELYEST CSÖKKENT, DE MÉG MINDIG MEGHALADJA A NEM ROMA CSALÁDOK GYERMEKSZÁM-ÁTLAGÁT.

FARKAS PÉTER TANULMÁNYÁBAN MEGÁLLAPÍTTA, HOGY A GYEREKEK ISKOLAI SIKERESSÉGÉT JELENTŐS MÉRTÉKBEN BEFOLYÁSOLJA, HOGY A SZÜLŐK MENNYIRE TUDNAK SEGÍTENI NEKIK A TANULÁSBAN. MIVEL A ROMA CSALÁDOKBAN AZ ÉDESANYÁK 1,1%-A ÉS ÉDESAPÁK 1,6%-A RENDELKEZIK CSAK ÉRETTSÉGIVEL, EZ IGEN HÁTRÁNYOSAN ÉRINTI A GYEREKEK TELJESÍTMÉNYÉT.³⁶ EMIATT ÉRDEMES LENNE A ROMA TANULÓK ISKOLAI SIKERESSÉGÉNEK JAVÍTÁSÁT CÉLZÓ PROGRAMOKAT ÖSSZEKAPCSOLNI A SZÜLŐK KÉPZÉSÉVEL.

³⁴ Kertesi Gábor-Kézdi Gábor. 2012.

³⁵ Husz Ildikó. *Alacsony végzettség, sok gyerek?*. Demográfia, 2011. 54. évf. 1. szám 5–22.

³⁶ Farkas Péter. A roma tanulók iskolai sikerességének és a roma kisebbség helyzetének javítását szolgáló eszközök és a Nemzeti Fejlesztési Terv. In OSZK honlapja. 2002.

AZ ISKOLAI SZEREPLÉS SZEMPONTJÁBÓL MEGHATÁROZÓ A DIÁKOK ANYAGI HÁTTERE IS. AHOL ALAPVETŐ TANULÁSI ESZKÖZÖK, ILLETVE A GYEREKSZOBÁ VAGY LEGALÁBB EGY CSÖNDES SAROK HIÁNYZIK, OTT NAGYON NEHÉZ AKÁR A MINDENNAPI LECKÉT MEGCSINÁLNI. A ROMÁK KÖRÜLBELÜL 80%-A SZEGÉNY TÁRSADALMI RÉTEGHEZ SOROLHATÓ³⁷, 55%-UK A LEGALSÓBB JÖVEDELMI SZINTHEZ TARTOZIK. AZ ÁTLAGOS ANYAGI LEHETŐSÉGEK GYAKORI HIÁNYA TEHÁT SZINTÉN EGY FONTOS DETERMINÁLÓ TÉNYEZŐ, AMIT FIGYELEMBE KELL VENNİ A ROMA GYEREKEK OKTATÁSÁNÁL, ILLETVE EREDMÉNYEIK ÉRTÉKELÉSE SORÁN. EZEKET A HÁTRÁNYOKAT CSAK CÉLZOTT SZOCIÁLIS INTÉZKEDÉSEKKEL, AZ ISKOLAI MUNKA MEGFELELŐ SZERVEZÉSÉVEL, A PEDAGÓGUSOK ILYEN HELYZETEKRE VALÓ FELKÉSZÍTÉSÉVEL, ILLETVE MEGFELELŐ SZAKMAI ÉS EMBERI HOZZÁÁLLÁSSAL LEHET VALAMELYEST CSÖKKENTENI.

GYAKRAN AZONBAN MAGA AZ ISKOLAI KÖZEG, A DIÁKTÁRSÁK VAGY EGYES PEDAGÓGUSOK NEGATÍV MEGNYILVÁNULÁSAI IS KÁROS HATÁSSAL VANNAK A ROMA GYERMEK TELJESÍTMÉNYÉRE. EGY 2001-BEN KÉSZÜLT FELMÉRÉS TANÚSÁGA SZERINT, AMELY A PEDAGÓGUSHALLGATÓK ELŐÍTÉLETESSÉGÉT VIZSGÁLTA, A MEGKÉRDEZETTEK 7,4%-A BIZONYULT ELŐÍTÉLET MENTESNEK, 14 SZÁZALÉKÁNAK VISZONT RASSZISTA MEGNYILVÁNULÁSAI VOLTAK.. A TÖBBIEK A KÉT KATEGÓRIA KÖZÖTT HELYEZKEDNEK EL.³⁸ NAGYON LÉNYEGES TEHÁT, HOGY MAGA A TANÁR HOGYAN VISELKEDIK, HISZEN FŐLEG AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN, RENDKÍVÜL FONTOS, MINTAADÓ TÉNYEZŐ. HA LÁTHATÓAN MEGKÜLÖNBÖZTETI SZÁRMAZÁS ALAPJÁN A TANULÓKAT, A DIÁKOK TÖBBSÉGE SZINTÉN EZT A MAGATARTÁST FOGJA GYAKOROLNI.

NÉHÁNY SZEMÉLYES VALLOMÁSSAL KÍVÁNOM ILLUSZTRÁLNI (AZ ÁLTALÁNOSÍTÁS SZÁNDÉKA NÉLKÜL), HOGY MILYEN HATÁSSAL LEHET EGY PEDAGÓGUS VÉLT- VAGY VALÓS ELŐÍTÉLETESSÉGE AZ ÉRINTETT DIÁKOKRA. AZ IDÉZETEK ÉRTELMEZÉSÉNél AZONBAN FIGYELEMBE KELL VENNİ, HOGY MEGBÁNTOTT EMBEREK BESZÉLNEK.

„AZT A TANÁRNŐMET SEM SZERETTEM, Ő INKÁBB UTÁLT ENGEM, ÉS EZT ÉREZTETTE IS VELEM. MONDOM, NEM ÜLTETETT MELLÉM SENKIT, ÉS SEM Ő, SEM A GYEREKEK NEM FOGLALKOZTAK VELEM, EGYESZERŰEN KIKÖZÖSÍTETTEK, ÉS MEG IS MONDTÁK, HOGY AZÉRT, MERT CIGÁNY VAGYOK.” (ANNAMÁRIA, 25 ÉVES)³⁹

„NEM SZERETTEM AZT A TANÍTÓT, DE Ő SE ENGEM. VOLTUNK AZ OSZTÁLYBAN HATAN CIGÁNYOK, MINKET MIND AZ UTOLSÓ PADOKBA ÜLTETETT. DE HA VALAMI ZAJ VOLT, AKKOR IS RÖGTÖN RÁNK SZÓLT, HA NEM MI ZAJONGTUNK.” (KÁROLY 22 ÉVES)⁴⁰

³⁷ Bass László, Darvas Ágnes, Ferge Zsuzsa: A Gyermekszegénység Elleni Nemzeti Program kimunkálása. A szegénységben élők helyzetének változása 2001 és 2006 között – különös tekintettel a gyermekes családokra (p. 7-38.) In: Stratégiai kutatások. 2006-2007.

³⁸ Erőss és Gárdos. Előítélet-kutatások bírálatához. In Educatio. 2007/I. 17-37-old

³⁹ Forray R. Katalin. Életutak-iskolai pályák. Interjúk cigány, roma fiatalokkal. Pécs. 2004. Hozzáférés: http://nevtud.btk.pte.hu/files/tiny_mce/Romologia/Kiadvanyok/GS13.pdf Letöltés: 2013.01.07

⁴⁰ Uo. Forray R.

„A NAPKÖZIBEN AZ EGYIK NAPKÖZIS TANÁR NÉZEGETTE A NAPLÓT ÉS OLVASTA A NEVEMET (...). ÉS AKKOR AZT MONDTA: CIGÁNY. AZTÁN AMIKOR AZNAP MENTEM DÉLUTÁN AZ ISKOLÁBA, MERT AKKOR MÉG OLYAN RENDSZER VOLT, HOGY DÉLUTÁN IS JÁRTUNK, ÉS AKKOR MINDENKI AZZAL ÁLLT NEKEM, HOGY ÉN CIGÁNY VAGYOK ÉS LÁTSZOTT RAJTUK, HOGY ŐK EZÉRT UTALNAK ENGEM ÉS LENÉZNEK.” (KRISZTINA, 20 ÉVES)⁴¹

SZEGREGÁCIÓ AZ ISKOLÁBAN

A ROMA ÉS NEM ROMA GYEREKEK KÖZTI TELJESÍTMÉNY ISKOLÁN BELÜLI BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐJE A SZEGREGÁCIÓ. A HAVAS-LISKÓ KUTATÓPÁROS 2004-BEN 178 OLYAN ISKOLÁT SZÁMOLT ÖSSZE, AHOL A CIGÁNY FIATALOK TÖBBSÉGBE KERÜLTEK.⁴² 2009-BEN ENNEK AZ ERŐSÖDÉSÉRŐL SZÁMOLT BE PAPP Z. ATTILA IS.⁴³ EZEK NEM MINDEGYIKE SZEGREGÁLT INTÉZMÉNY, HISZEN AZ ISKOLÁSOK ETNIKAI ÖSSZETÉTELÉT AZ ADOTT TELEPÜLÉS DEMOGRÁFIAI VISZONYAI IS BEFOLYÁSOLJÁK. AZ ELKÜLÖNÜLÉS AKKOR KÖVETKEZIK BE, MIKOR A FELVÉTELIKNÉL TUDATOSAN VÁLASZTJÁK EL A ROMA ÉS NEM ROMA GYEREKEKET. EZT A PROBLÉMÁT ILLUSZTRÁLJA A 2012-BEN TÖRTÉNT GYÖNGYÖSPATAI ÜGY IS.⁴⁴ A HELYI ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉPÜLETÉBEN OSZTÁLYONKÉNT ÉS ÉPÜLETENKÉNT KÜLÖNÍTETTÉK EL A ROMA ÉS NEM ROMA TANULÓKAT. A BÍRÓSÁG DECEMBERBEN KIMONDTA, HOGY EZ A MAGATARTÁS JOGELLENES, AZ ÍTÉLET AZONBAN MÉG NEM JOGERŐS.

MÁSİK JELENSÉG, MIKOR A SZÜLŐK MÁR NEM IS ABBA AZ ISKOLÁBA VISZIK A GYEREKÜKET, MELYRŐL ISMERT, HOGY TÖBBSÉGÉBEN CIGÁNY TANULÓK JÁRNAK ODA. AZ INTÉZMÉNYI SZÉTVÁLASZTÁS VAGY A TÁRSADALMI ELKÜLÖNÜLÉS CSAK TOVÁBB RONTJA AZ ADOTT ISKOLÁBA, OSZTÁLYBA JÁRÓ ROMA TANULÓK LEHETŐSÉGEIT. AZ ILYEN OKTATÁSI INTÉZMÉNYEKBEN KIMUTATTÁK, HOGY MINÉL NAGYOBB A ROMA TANULÓK ARÁNYA, ANNÁL ROSSZABBAK A KOMPETENCIA TESZTEK EREDMÉNYEI. EZZEL ÖSSZEFÜGGÉSBEN HAVAS-LISKÓ ARRA IS FELHÍVTA A FIGYELMET, HOGY MINÉL TÖBB CIGÁNY TANULÓ VAN EGY OSZTÁLYBAN, ANNÁL VALÓSZÍNÜBB, HOGY AZ ADOTT OSZTÁLY FELZÁRKÓZTATÓ, VAGY GYÓGYPEDAGÓGIAI JELLEGŰ.

A ROMA TÖBBSÉGŰ OSZTÁLYOKNAK A TANULÓI ÖSSZETÉTEL ALAPJÁN (ÉS NEM A TÉNYLEGES TANULÁSI KÉPESSÉGEK FIGYELEMBE VÉTELÉVEL) TÖRTÉNŐ ILYEN TÍPUSÚ BESOROLÁSA SÚLYOS HÁTRÁNYT

---

⁴¹ Uo. Forray R.

⁴² Havas Gábor-Liskó Ilona. Szegregáció a roma tanulók általános iskolai oktatásában. In Biztos kezdet honlapja. 2004 Hozzáférés: http://www.biztoskezdet.hu/uploads/attachments/havas_lisko_szegregacio_altalanos.pdf Letöltés: 2013.01.07

⁴³ Uo. Papp Z.

⁴⁴ Gyöngyöspatán jogellenesen különítik el a cigány gyerekeket az iskolában. MTI. In inforádió.2012. Hozzáférés: <http://inforadio.hu/hir/belfold/hir-534125> Letöltés: 2013.01.07

JELENT A JOBB EREDMÉNYEK ELÉRÉSÉRE IS KÉPES TANULÓK SZÁMÁRA. NEM TUDNAK OLYAN ÜTEMEN HALADNI, OLYAN SZINTRE FEJLŐDNI, MINT A VELÜK EGYÉBKÉNT AZONOS KÉPESSÉGŰ, DE MAGASABB SZÍNVONALÚ KÉPZÉSBEN RÉSZESÜLŐ TANULÓK. ÍGY TEHETSÉGÜK GYAKRAN REJTVE MARAD. ENNEK MEGELŐZÉSÉBEN FONTOS SZEREP HÁRUL MAGÁRA AZ INTÉZMÉNYRENDSZERRE, DE NAGY A PEDAGÓGUS FELELŐSSÉGE IS, HOGY ÉSZREVEGYE A TANULÓK KÖZTI KÜLÖNBSÉGEKET, ÉS OKTATÓ, NEVELŐ MUNKÁJÁBAN ERRE FIGYELEMMEL LEGYEN.

ÖSSZEFOGLALÁS

ÁTTEKINTVE AZ EDDIGI KUTATÁSOKAT ELMONDHATÓ, HOGY MÉG MINDIG EGY HELYBEN TOPOROG A ROMA TANULÓK ISKOLAI TELJESÍTMÉNYÉT JELENTŐS MÉRTÉKBEN JAVÍTÓ PROGRAMOK KIDOLGOZÁSÁNAK ÉS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ÜGYE. A KOMPETENCIA FELMÉRÉSEK EREDMÉNYEIN A ROMA ÉS NEM ROMA TANULÓK KÖZTI KÜLÖNBSÉGEK FELTŰNŐEK, MELYEK AZONBAN NEM SZÁRMAZÁSBELI KÜLÖNBSÉGEKBŐL, HANEM A TÁRSADALMI HÁTTÉR ELTÉRÉSÉBŐL FAKADNAK. A SZEGÉNYSÉG, A SZÜLŐK ISKOLÁZATLANSÁGA ÉS AZ ELŐÍTÉLETESSÉG MIND NEGATÍV HATÁSSAL VAN A ROMA GYEREKEKRE. A PROBLÉMÁK MÁR AZ ÓVODÁBAN KIÜTKÖZNEK, ÉS AZ ISKOLÁBA LÉPÉSSSEL CSAK FOKOZÓDNAK. A TOVÁBB TANULÁS VESZÉLYBE KERÜL, MELY ALULISKOLÁZOTTSÁGHOZ ÉS VÉGÜL MUNKANÉLKÜLISÉGHEZ VEZET. ÍGY TEHÁT A PROBLÉMA ÚJRATERMELŐDIK. A ROMA TANULÓK ISKOLAI TELJESÍTMÉNYÉNEK JAVÍTÁSÁRA OLYAN KOMPLEX PROGRAMOKRA VAN TEHÁT SZÜKSÉG, MELYEK MINDEZEN TÉNYEZŐ FIGYELEMBE VÉTELÉVEL KÍVÁNNAK MEGOLDÁST KÍNÁLNI, KÜLÖNBEN A JELENLEGI HELYZET GYORS ÉS JELENTŐS JAVULÁSÁRA NEM LEHET SZÁMÍTANI.

FELHASZNÁLT IRODALOM

BASS LÁSZLÓ - DARVAS ÁGNES - FERGE ZSUZSA: A GYERMEKSZEGÉNYSÉG ELLENI NEMZETI PROGRAM KIMUNKÁLÁSA. A SZEGÉNYSÉGBEN ÉLŐK HELYZETÉNEK VÁLTOZÁSA 2001 ÉS 2006 KÖZÖTT - KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A GYERMEKES CSALÁDOKRA. IN: STRATÉGIAI KUTATÁSOK. 2006-2007. BUDAPEST. 7-38.

BIZTOS KEZDET: *A BIZTOS KEZDET PROGRAM HATÁSVIZSGÁLATA. KUTATÁSI ÖSSZEFOGLALÓ.*
HOZZÁFÉRÉS:

[HTTP://WWW.BIZTOSKEZDET.HU/UPLOADS/ATTACHMENTS/BK_HV_BEMENETI_MERES_JAV2010/OKT.PDF](http://www.biztoskezdet.hu/uploads/attachments/BK_HV_BEMENETI_MERES_JAV2010/OKT.PDF). [2013.01.06.]

ERŐSS - GÁRDOS. ELŐÍTÉLET-KUTATÁSOK BÍRÁLATÁHOZ. *EDUCATIO*, 2007/I. 17-37.

FARKAS PÉTER: *A ROMA TANULÓK ISKOLAI SIKERESSÉGÉNEK ÉS A ROMA KISEBBSÉG HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ ESZKÖZÖK ÉS A NEMZETI FEJLESZTÉSI TERV.* IN OSZK HONLAPJA. 2002.

FORRAY R. KATALIN. *ÉLETUTAK-ISKOLAI PÁLYÁK. INTERJÚK CIGÁNY, ROMA FIATALOKKAL.* PÉCS. 2004.

HOZZÁFÉRÉS:

[HTTP://NEVTUD.BTK.PTE.HU/FILES/TINY_MCE/ROMOLOGIA/KIADVANYOK/GS13.PDF](http://nevtud.btk.pte.hu/files/tiny_mce/Romologia/Kiadvanyok/GS13.pdf)

[2013.01.07.]

GYÖNGYÖSPATÁN JOGELLENÉSEN KÜLÖNÍTIK EL A CIGÁNY GYEREKEKET AZ ISKOLÁBAN. MTI, 2012.

HOZZÁFÉRÉS: [HTTP://INFORADIO.HU/HIR/BELFOLD/HIR-534125](http://inforadio.hu/hir/belfold/hir-534125) [2013.01.07.]

HAVAS GÁBOR-LISKÓ ILONA. *SZEGREGÁCIÓ A ROMA TANULÓK ÁLTALÁNOS ISKOLAI OKTATÁSÁBAN.*

HOZZÁFÉRÉS:

[HTTP://WWW.BIZTOSKEZDET.HU/UPLOADS/ATTACHMENTS/HAVAS_LISKO_SZEGREGACIO_ALTALANOS.PDF](http://www.biztoskezdet.hu/uploads/attachments/havas_lisko_szegregacio_altalanos.pdf) [2013.01.07.]

HAVAS GÁBOR - KEMÉNY ISTVÁN - LISKÓ ILONA. *CIGÁNY GYEREKEK AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁKBAN.* OKTATÁSKUTATÓ INTÉZET. 2001.

HUSZ ILDIKÓ. ALACSONY VÉGZETTSÉG, SOK GYEREK? *DEMOGRÁFIA*, 2011. 54. ÉVF. 1. SZÁM 5-22.

KERTESI GÁBOR - KÉZDI GÁBOR. *A ROMA ÉS NEM ROMA TANULÓK TESZTEREDMÉNYEI KÖZTI KÜLÖNBSEGEKRŐL ÉS E KÜLÖNBSEGEK OKAIRÓL.* MTA. 2012.

KERTESI, GÁBOR - KÉZDI, GÁBOR. *A ROMA ÉS NEM ROMA FIATALOK KÖZÉPISKOLAI TOVÁBBTANULÁSA.* IN KOLOSI - TÓTH (SZERK.). *TÁRSADALMI RIPIRT 2008.* TÁRKI.

PAPP Z. ATTILA. *IDŐSOROS ROMA TANULÓI ARÁNYOK ÉS KIHATÁSUK A KOMPETENCIAEREDMÉNYEKRE.* IN PRO MINORITATE. 2011.

HOZZÁFÉRÉS:

[HTTP://WWW.PROMINORITATE.HU/FOLYOIRATOK/2011/PROMINO11-3-08-PAPP.PDF](http://www.prominoritate.hu/folyoiratok/2011/ProMinO11-3-08-PAPP.PDF)

[2013.01.06.]

NEMESNÉ KIS SZILVIA. *CIGÁNY TANULÓK ANYANYELVI NEVELÉSÉNEK NYITOTT KÉRDÉSEI*. IN ANYANYELV PEDAGÓGIA. 2008/2. HOZZÁFÉRÉS: [HTTP://WWW.ANYANYELV-PEDAGOGIA.HU/CIKKEK.PHP?ID=49](http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=49)
[2013.03.26.]

MIKLÓS PÉTER: A MAGYARORSZÁGI CIGÁNYOK HIEDELEMVILÁGÁRÓL ÉS VALLÁSI ÉLETÉRŐL

A MAGYARORSZÁGI ROMÁK NEM ALKOTNAK HOMOGÉN ETNIKAI CSOPORTOT, ILLETVE EGYSÉGES ÉS PONTOSAN KÖRÜLHATÁROLHATÓ TÁRSADALMI RÉTEGET. A HAZÁNKBAN ÉLŐ CIGÁNYSÁG KÖRÉBEN TÖBB MINT EGY TUCAT ELTÉRŐ NYELVI ÉS KULTURÁLIS HAGYOMÁNYOKKAL RENDELKEZŐ CSOPORTOT KÜLÖNBÖZTET MEG A SZAKIRODALOM.⁴⁵

A KÁRPÁT-MEDENCEI CIGÁNY KÖZÖSSÉGEK AZ ELMÚLT ÉVSZÁZADOKBAN KÜLÖNBÖZŐ IDŐPONTBAN ÉRKEZTEK ERRE A TERÜLETRE, S ENNEK A TÉNYNEK SAJÁT „BELSŐ” RÉTEGZŐDÉSÜKBEN ÉS TAGOLÓDÁSUKBAN IS VANNAK NYOMAI. A MAGYARORSZÁGI ROMÁK TEHÁT CSAK „KÍVÜLRŐL”, (ETNO)POLITIKAI ÉRTELEMBEN (LÁSD A CIGÁNY KISEBBSÉGI ÖNKORMÁNYZATOK INTÉZMÉNYÉT) ALKOTNAK EGYSÉGET, „BELÜLRŐL” SZÁMOS NYELVI, KULTURÁLIS, GAZDASÁGI ÉS VALLÁSI TÖRÉSVONAL VÁLASZTJA EL AZ EGYES CSOPORTOKAT. ÉPPEN EBBŐL KIINDULVA NAGYON NEHÉZ HIEDELEMVILÁGUKRÓL ÉS VALLÁSI SZOKÁSAIKRÓL ÁLTALÁNOS ÉRVÉNYŰ MEGÁLLAPÍTÁSOKAT TENNI, S EMIATT DOLGOZATOMBAN CSUPÁN MOZAIKSZERŰEN, NÉHÁNY EDDIG MEGJELENT SZAKTANULMÁNY ALAPJÁN MUTATOM BE AZ EGY-EGY MAGYARORSZÁGI ROMA KÖZÖSSÉGBEN MEGFIGYELHETŐ, A CIGÁNY NÉPI VALLÁSOSSÁGHOZ ÉS HAGYOMÁNYOS HIEDELEMVILÁGHOZ KÖTÖDŐ JELENSÉGEKET.

ROSTÁS FARKAS GYÖRGY ÉS KARSAI ERVIN SZERINT A CIGÁNYOK SZEMLÉLETMÓDJÁNAK, VILÁGKÉPÉNEK MEGKERÜLHETETLEN ÉS LÉNYEGI FONTOSSÁGÚ RÉSE A TRANSZCENDENCIA. EMIATT MINDENNAPJAIBAN (PÉLDÁUL TALÁLKOZÁSKOR, BÚCSÚZÁSKOR, ILLETVE POHÁRKÖSZÖNTŐK ÉS ÁLDOMÁSOK ALKALMÁVAL STB.) MIND A VERBALITÁS, MIND A MENTALITÁS SZINTJÉN ÁLLANDÓAN JELEN VAN AZ ISTENSÉG. NOHA ISTEN NEVÉT GYAKRAN EMLEGETIK, A ROMÁK A SZÓ VALLÁSSZOCIOLÓGIAI ÉRTELMEBEN NEM TARTOZNAK AZ INTÉZMÉNYES VALLÁSGYAKORLÁSSAL ÉLŐK KÖZÉ. MISÉRE, ISTENTISZTELETRE, TEMPLOMBA – PERSZE A NEM ELHANYAGOLHATÓ SZÁMÚ KIVÉTELTŐL ELTEKINTVE, AMELYRŐL A KÉSŐBBIEKBEN RÉSZLETESEBBEN ÍROK MAJD – NEM JÁRNAK RENDSZERESEN. LEGTÖBBJÜK – HASONLÓAN A TÖBBSÉGI MAGYARSÁGHOZ – CSAK AZ EMBERÉLET FORDULÓIHOZ KAPCSOLÓDÓ RÍTUSOK (KERESZTELÉS, ESKÜVŐ, TEMETÉS) ALKALMÁVAL KERÜL KAPCSOLATBA AZ EGYHÁZZAL ÉS A VALLÁSI ÉLET INTÉZMÉNYEIVEL.⁴⁶

AZ EURÓPÁBAN ÉLŐ CIGÁNYSÁG SZABADSÁGOT SZERETŐ ÉLETMÓDJÁT ÉS SAJÁTOSAN KELETI GONDOLKODÁSÁT AZ ELMÚLT SZÁZADOKBAN NAGYMÉRTÉKBEN MEGŐRIZTE, NOHA EZ ELLEN AZ ŐKET BEFOGADÓ – VAGY ÉPPEN KIREKESZTŐ – ÁLLAMOK GYAKRAN ADMINISZTRATÍV ÚTON LÉPTEK FEL.⁴⁷

---

⁴⁵ Székely, 2011. 8–11.

⁴⁶ Rostás-Farkas – Karsai, 1992. 17–18.

⁴⁷ Vö. Fraser, 2000. 128–175.

A VALLÁSI ÉLET TERÜLETÉN AZONBAN MÁS VOLT A HELYZET. ÉPPEN KELETIES, A NYUGATI EMBER SZÁMÁRA ARCHAİKUSABB MENTALITÁSUK MIATT FONTOSNAK TARTOTTÁK RENDEZNI ÉS SZABÁLYOZNI AZ ISTENNEL VALÓ KAPCSOLATUKAT. EZÉRT VISZONYLAG GYORSAN BEOLVADTAK A TÖBBSÉGI TÁRSADALOM KERESZTÉNY FELEKEZETEINEK VALAMELYIKÉBE, S ÍGY EGYSZERRE KERÜLTEK KÖZEL A VALLÁSGYAKORLÁS INTÉZMÉNYES (TEMPLOM, ISKOLA STB.) ÉS SZEMÉLYI (LELKÉSZEK, PAPOK, TANÍTÓK STB.) KERETEIHEZ. MAGYARORSZÁGON A ROMÁK TÖBBSÉGE A KATOLIKUS EGYHÁZ HÍVE, BÁR SOKAN KÖZÜLÜK PROTESTÁNS (FŐLEG REFORMÁTUS) FELEKEZET, ILLETVE NEOPROTESTÁNS KISEGYHÁZ (PÉLDÁUL AZ ADVENTISTÁK KÖZÖSSÉGE) TAGJAI. A ROMÁK TRADICIONÁLIS INDIAI GYÖKERŰ VALLÁSI ESZMÉIKET ÉS HIEDELMEIKET - LEGALÁBB RÉSZBEN - SZINKRETIZÁLTÁK AZ EURÓPAI KERESZTÉNY VALLÁSOK TANÍTÁSAIVAL. EZT A JELENSÉGET MEGALAPOZTA A KERESZTÉNYSÉG (ELSŐSORBAN A KATOLICIZMUS) AZON TÖREKVÉSE, HOGY A NEOFITA HÍVEK HAGYOMÁNYAIT INTEGRÁLJA SAJÁT RENDSZERÉBE, EZZEL OLYAN FOGALMI KÉSZLETET ÉS PARADIGMÁT TEREMTVE, AMELY AZ ÚJSÜTETŰ KERESZTÉNYEK SZÁMÁRA KEVÉSBÉ IDEGEN.⁴⁸

AZ EURÓPAI KATOLIKUS CIGÁNYOK EGYIK VÉDŐSZENTJE SZENT SÁRA (KÁLI SÁRA, FEKETE SÁRA), AKINEK PROVENCE-I SÍRJÁHOZ, A FÖLDKÖZI-TENGER PARTJÁN LÉVŐ KÉTEZER LAKOSÚ SAINTES-MARIES-DE-LA-MER-BE ÉVENTE TÖBB EZER NYUGAT-EURÓPAI ROMA HÍVŐ ZARÁNDOKOL EL. A DÉL-FRANCIAORSZÁGI TELEPÜLÉS RÉGI KEGYHELY, HISZEN A HELYI LEGENDA SZERINT A JÉZUS HALÁLÁT ÉS FELTÁMADÁSÁT MEGTAPASZTALÓ MÁRA MAGDOLNA, MÁRIA SZALOMÉ ÉS MÁRIA JAKOBINA A SZENTFÖLDRŐL EGYIPTOMON KERESZTÜL ODAMENEKÜLT ÉS OTT TELEPEDETT LE. A HÁROM MÁRIA - AKIKRŐL KÉSŐBB A FALUT ELNEVEZTÉK - SÖTÉTBŐRŰ (VÉLHETŐEN EGYIPTOMI) SZOLGÁLÓJA VOLT SÁRA. AZ ASSZONYT - AKIT UGYAN SZENTTÉ NEM AVATTAK, DE AZ APOSTOLI SZENTSZÉK HIVATALOSAN IS ENGEDÉLYEZTE NYILVÁNOS TISZTELETÉT - VALÓSZÍNŰLEG BŐRSZÍNE ÉS ELNEVEZÉSE (KÁLI) MIATT VÁLASZTOTTA PATRÓNÁJÁUL A CIGÁNYSÁG, MIVEL EMLÉKEZTETHETTE AZ INDIAI KÁLI ISTENNŐRE. KÁLI A HINDU MITOLÓGIÁBAN SIVA FELESÉGÉNEK, PÁRVATINAK EGYIK MEGNYILVÁNULÁSI FORMÁJA, AKI RAKTAVIJA DÉMONNAL MEGKÜZDVE, ANNAK VÉRCSEPPJEIT LENYELVE MEGVADULT ÉS ÖLDÖKLÉSBE KEZDETT. AZ HALÁL ÉS ÚJJÁSZÜLETÉS INDIAI ISTENNŐJÉT EMIATT FEKETE ARCCAL, NYAKÁN KOPONYÁKBÓL KIRAKOTT LÁNCCAL, KEZÉBEN LEVÁGOTT EMBERI FEJJEL ÁBRÁZOLJÁK. KALKUTTAI TEMPLOMÁBAN ÉS BENGÁLIAI SZENTÉLYEIBEN MA IS - EGYETLENKÉNT A HINDU PANTEON ISTENEI KÖZÜL - VÉRES ÁLDOZATOT MUTATNAK BE (AZ ÁLDOZATI KECSKE VÉRÉT AJÁNLIJÁK FÖL) NEKI.

A MAGYARORSZÁGI, VALAMINT A KÖZÉP- ÉS KELET-EURÓPAI ROMÁK KÖRÉBEN NAGY ÜNNEP SZENT GYÖRGY NAPJA (ÁPRILIS 24.). EZ AZ ÜNNEP MIND A TERMÉSZET (ÉVSZAKOK VÁLTOZÁSA) RENDJÉNEK, MIND A GAZDASÁGI ÉVNEK JELES IDŐPONTJA, HISZEN A TAVASZ VISSZAVONHATATLAN MEGÉRKEZTÉT MUTATJA, UGYANAKKOR A GAZDÁLKODÁSBAN IS FONTOS, MERT A LEGTÖBB HELYEN A NYÁRI MUNKÁKRA

---

⁴⁸ Rostás-Farkas – Karsai, 1992. 19–20.

EKKOR SZEGŐDTEK EL, AZ ÁLLATOKAT EZEN A NAPON HAJTOTTÁK KI A LEGELŐKRE. A MAGUKAT TÖBBNYIRE ALKALMI IDÉNYMUNKÁBÓL ELTARTÓ ÉS A TERMÉSZETHEZ JÓVAL KÖZELEBB ÉLŐ, VÁNDORLÓ ÉLETMÓDOT FOLYTATÓ MAGYARORSZÁGI CIGÁNYOK SZÁMÁRA IS EZEK AZ OKOK TETTÉK FONTOSSÁ A NAPOT. ÁM SÁRKÁNYÖLŐ SZENT GYÖRGY LEGENDÁJÁNAK IS VAN PÁRHUZAMA AZ INDAI HITVILÁGBAN: INDRA ISTEN KEGYETLEN HARCBAN GYŐZTE LE ÉS VETTE FEJÉT A GONOSZ AHINAK, SUSHMA DÉMON KÍGYÓJÁNAK. INDRA ALAKJÁT ÉS TÖRTÉNETÉT ALKALMAZTÁK TEHÁT KERESZTÉNY TARTALOMMAL SZENT GYÖRGY ÉS A SÁRKÁNY KÜZDELMÉRE, AMELY A JÓ (ISTENI) ÉS A GONOSZ (SÁTÁNI) ERŐK HARCÁNAK ARCHETIPIKUS TÖRTÉNETE.

A KATOLIKUS CIGÁNYOK SZENTKULTUSZÁBAN KIEMELT SZEREP JUT SZŰZ MÁRIÁNAK, AKI SZÁMUKRA NEM PUSZTÁN A KERESZTÉNY MEGVÁLTÓ ÉDESANYJA, DE TÁGABB ÉRTELEMBEN AZ ANYASÁGNAK, A GYERMEKET ÓVÓ GONDOSKODÁSNAK ÉS A CSALÁDNAK A SZIMBÓLUMA. A CIGÁNYOK TÁRSADALMI RENDJE HAGYOMÁNYOSAN MATRIARCHÁLIS VOLT. NAPJAINKIG IS MEGFIGYELHETŐ AZ A HAGYOMÁNYOS ROMA CSALÁDSZERKEZET, AMELYBEN A GYERMEK ELLÁTÁSA KIZÁRÓLAG AZ ANYA FELADATA, S AZ APA CSAK AKKOR FOGLALKOZIK AZ UTÓDDAL, AMIKOR AZ MÁR SEGÍTSÉGÉRE LEHET, TEHÁT MÁR KVÁZI FELNÖTTNEK SZÁMÍT. SAJÁTOS ÉS SZOMORÚ TÁRSADALOMTÖRTÉNETI ÉS SZOCIOLÓGIAI OKOK MIATT - SZÁMOS ESETBEN MÉG NAPJAINKBAN IS - A CIGÁNY CSALÁDOKBAN A GYERMEKKOR RÖVID, S A FIATALOKAT NAGYON HAMAR A FELNÖTTEK KÖZÉ SOROLJÁK, NOHA SEM BIOLÓGIA, SEM PSZICHOLÓGIAI ÉRTELEMBEN NEM AZOK, ÉRTHETŐ TEHÁT, HOGY NAGYON MEGBECSÜLIK AZ ANYAI GONDOSKODÁST, S EZT VETÍTIK KI A GYERMEKÉT GONDOZÓ, NEVELŐ ÉS VÉGÜL ELVESZÍTŐ SZŰZ MÁRIA ALAKJÁRA. 49

A ROMÁK HIVATALOS VÉDŐSZENTJE A KATOLIKUS EGYHÁZBAN BOLDOG CEFERINO VÉRTANÚ, AKIT II. JÁNOS PÁL PÁPA 1997. MÁJUS 4-ÉN AVATOTT BOLDOGGÁ ÉS ÁLLÍTOTT PÉLDAKÉPÜL A KERESZTÉNY ROMÁK ELÉ. CEFERINO GIMÉNEZ MALLA (1861-1936) SPANYOLORSZÁGI CIGÁNY LÓKERESKEDŐ VOLT, AKI ERKÖLCSÖS ÉLETÉVEL, IGAZMONDÁSÁVAL, SZOCIÁLIS ÉRZÉKENYSÉGÉVEL ÉS BUZGÓ VALLÁSOSSÁGÁVAL (AMELY TÖBBEK KÖZÖTT ABBAN NYILVÁNULT MEG, HOGY MINDENNAP JÁRT MISÉRE, RENDRE UTASÍTOTTA A KÁROMKODÓKAT) SZERZETT MAGÁNAK TEKINTÉLYT. A SPANYOL POLGÁRHÁBORÚ IDEJÉN A KOMMUNISTÁK ÜLDÖZTÉK - SŐT SOK HELYEN IRTOTTÁK - A KATOLIKUS PAPOKAT, APÁCÁKAT, SZERZETESEKET. CEFERINO - CIGÁNY NEVÉN: EL PELÉ (A BÁTOR) - 1936 AUGUSZTUSÁBAN AZ ARAGÓNIAI BARBASTRÓBAN EGY FIATAL PAP VÉDELMERE KELT. ÉMIATT KIVÉGEZTEK. AMIKOR MEGKÉRDEZTÉK TŐLE, VAN-E NÁLA FEGYVER, IGENNEL FELELT ÉS MEGMUTATTA RÓZSAFÜZÉRÉT, KIVÉGZÉSEKOR PEDIG AZT KIÁLTOTTA: „ÉLJEN KRISZTUS KIRÁLY!”⁵⁰

⁴⁹ Vö. Rostás-Farkas – Karsai, 1992. 6–7.

⁵⁰ Székely, 2011. 88–94.

BOLDOG CEFERINO TISZTELETÉT A KATOLIKUS EGYHÁZ TUDATOSAN ÉPÍTI A MAGYAR AJKÚ CIGÁNYSÁG KÖRÉBEN. 2010 NOVEMBERÉBEN ERDŐ PÉTER BÍBOROS, PRÍMÁS, ESZTERGOM-BUDAPESTI ÉRSEK ÁLDOTTA MEG SZOBRÁT (KOSZTICS LÁSZLÓ ROMA FAFARAGÓ MŰVÉSZ ALKOTÁSÁT) BUDAPESTEN, A JÓZSEFVÁROSI PLÉBÁNIA-TEMPLOMBAN.⁵¹ UGYANCSAK JÓZSEFVÁROSBAN A KATOLIKUS EGYHÁZ ÉS A KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT CEFERINO TISZTELETÉRE EMELT KÁPOLNA ÉPÍTÉSÉT HATÁROZTA EL 2011 TAVASZÁN, AMELYNEK HELYSZÍNE A GOLGOTA TÉR (AHOL KORÁBBAN MÁR ÁLLT EGY KÁPOLNA, AMIT A KOMMUNISTA DIKTATÚRA 1971-BEN LEROMBOLTATOTT). A ROMA VÉRTANÚ NEVÉT VISELI A VÁCI EGYHÁZMEGYE CIGÁNYPASZTORÁCIÓS KÖZPONTJA, ANNAK ALAPÍTVÁNYA, VALAMINT A KOMLÓI KATOLIKUS ÓVODA. 2011 NOVEMBERÉBEN PEDIG A KÁRPÁTALJAI (UKRAJNAI) BEREGÚJFALU CIGÁNYTELEPÉN MAJNEK ANTAL MUNKÁCSI KATOLIKUS PÜSPÖK A BOLDOG CEFERINO EMLÉKÉRE ÉPÜLŐ KÁPOLNA ALAPKÖVÉT TETTE LE, AMELY EGY ÉV ALATT EL IS KÉSZÜLT, S A FŐPAP 2012 OKTÓBERÉBEN FELSZENTELTE.⁵² 2012. JANUÁR 1-JÉVEL BALÁS BÉLA KAPOSVÁRI PÜSPÖK EGYHÁZMEGYÉJE CIGÁNY HÍVEINEK LELKIPÁSZTORI ELLÁTÁSÁRA MEGALAPÍTOTTA A BOLDOG CEFERINO PLÉBÁNIÁT.⁵³

A ROMA HIEDELEMVILÁGBAN A MAGYAR FOLKLÓR ÁLTAL SZÁMON TARTOTT ALAKOK (TÁLTOSOK, GARABONCIÁSOK STB.) MELLETT KÜLÖNÖS, A HINDU MITOLÓGIA SZELLEMLÁGÁVAL ROKONSÁGOT MUTATÓ LÉNYEK IS VANNAK. SZÁMOS TERMÉSZETI (VIHAR, BETEGSÉG STB.) ÉS TÁRSADALMI (PL. HIVATALOS- VAGY BÜNTETŐÜGYEK) JELENSÉGNEK VAN KÜLÖN SZELLEME, DÉMONA, AMELYEK JÓINDULATÁNAK MEGNYERÉSE, ILLETVE MEGJELENÉSÉNEK ELKERÜLÉSE FONTOS.⁵⁴ A BABONÁK ÉS A MÁGIKUS CSELEKMÉNYEK NAPJAINKBAN IS MEGHATÁROZÓ RÉSZÉT ALKOTJÁK A CIGÁNY SZEMLÉLETMÓDNÁK: A RONTÁS, A SZEMMEL VERÉS, AZ ÁTOK ROMÁK ÁLTAL VESZEDELMESENEK VÉLT PRAKTIKÁI MELLETT A SZERELMI VARÁZSLÁS ÉS AZ ESKÜ SZOKATLANUL KOMOLY JELENTŐSÉGGEL BÍR.⁵⁵ SZINTÉN KELETI ELEM A ROMA GONDOLKODÁSBAN, HOGY AZ ELKÖVETETT BŰNÖK ÉS A KIMONDOTT SZAVAK (PÉLDÁUL HAZUGSÁGOK VAGY AZ ÁTOKFORMULÁK) VISSZAHÁRAMLANAK. EZ AZ INDIAI KARMIKUS GONDOLKODÁSBÓL ERED, AMELYNEK ALAPJA, HOGY MINDEN CSELEKEDTÜNK KÖVETKEZMÉNNYEL JÁR, S A SZÁMTALAN AKARATLAGOS VAGY ÉPPEEN AKARATTALAN TETT (KÖZÖTTÜK A JÓ ÉS ROSSZ CSELEKEDETEK EGYENSÚLYBAN VANNAK ÉS KIOLTJÁK EGYMÁST) KÖRFORGÁSA ADJA AZ EMBERI ÉLET ÉS A VILÁGMINDENSÉG (MINT ÉLETEK ÉS ÚJBÓLI MEGTESTESÜLÉSEK RENDSZERE) DINAMIKÁJÁT.

A ROMÁK TÖBBFÉLE EREDETMONDÁT ADNAK ÁT NEMZEDÉKRŐL NEMZEDÉKRE. AZ EGYIK SZERINT MÉG AZ ŐSIDŐKBEN EGY ASSZONY KÜLÖNBÖZŐ MAGVAKAT REJTEGETETT. MIVEL AZ EMBEREK FÉLTEK TŐLE ÉS BOSZORKÁNYNAK TARTOTTÁK, MEGTÁMADTÁK, A NAP AZONBAN MAGÁHOZ EMELTE. MIKÖZBEN

⁵¹ „Éljen Krisztus király!” – Szobrot kap a cigányok szentje. *Magyar Kurír*, 2011. november 1.

⁵² Új kápolna épül Beregújfalun. *Magyar Kurír*, 2011. november 30.

⁵³ Két új plébánia a Kaposvári Egyházmegyében. *Magyar Kurír*, 2011. december 16.

⁵⁴ Rostás-Farkas – Karsai, 1992. 102–113.

⁵⁵ Oláh, 2001. 17–22.

EMELKEDETT, A MAGOK KIESTEK KÖTÉNYÉBŐL: FÁK, VIRÁGOK, ERDŐK NÖTTEK BELŐLÜK, NÉHÁNYBÓL AZONBAN KIS FEKETE CSECSEMŐ LETT, AKIKRE AZÓTA IS A NAP VISEL GONDOT. ŐK A CIGÁNYOK ŐSEI. EGY MÁSIK LEGENDA SZERINT A TEREMTŐ ISTEN AGYAGBÓL GYÚRTA AZ EMBEREKET, AKIKET AZTÁN KEMENCÉBEN SÜTÖTT KI: AZ ELSŐ ADAG NEM SÜLT MEG ELÉGGE, FEHÉR LETT, A MÁSODIK ADAG TÚL SOKÁIG VOLT A KEMENCÉBEN, FEKETÉRE SÜLT, CSAK A HARMADIK LETT „SZÉP BARNA” - TŐLE EREDNEK A ROMÁK.⁵⁶ DE NEMCSAK A CIGÁNYSÁG EREDETÉRŐL, HANEM BIZONYOS ÁLLATOK SZÁRMAZÁSÁRÓL IS ŐRIZNEK HIEDELMEKET. A SÜNDISZNÓ KAPCSÁN AZ AZ EREDETTÖRTÉNET, HOGY A RÉGI EGYIPTOMBAN EGY SZENT HELYEN A PAPOK A TEMPLOM KERTJÉBEN PARÁZNÁLKODTAK EGYMÁSSAL. ISTEN EZT MEGLÁTTA ÉS BŰNÜKÉRT SÜNDISZNÓVÁ VÁLTOZTATTA ŐKET, S HOGY ILYEN TEVÉKENYSÉGÜKET NE IS FOLYTATHASSÁK - MÉG „EGYMÁSHOZ SE FÉRJENEK” - SZÚRÓS, TÜSKÉS HÁTUK LETT. A TEKNŐSBÉKÁT IS ISTEN TEREMTETTE: AMIKOR EGYSZER A FÖLDÖN JÁRT - TARTJA A CIGÁNY HAGYOMÁNY - EGY ASSZONY ÉPPEN KENYERET DAGASZTOTT A TEKNŐBEN. ISTEN KÉRTE, HOGY ADJA NEKI BELŐLE LEGALÁBB AZT, AMIT A TEKNŐ ALJÁRÓL KIKAPAR, ÖSSZEGYÚR ÉS MEGSÜT. A KENYÉR ÉS A BODAG IS ELKÉSZÜLT, AZONBAN AZ UTÓBBI OLYAN FINOMRA SIKERÜLT, HOGY AZ ASSZONY SAJNÁLTA ODAADNI, EZÉRT INKÁBB ELBÚJT A TEKNŐ ALÁ. ISTEN EMIATT AZZAL SÚJTOTTA, HOGY A NEHÉZ TEKNŐT ÁLLANDÓAN VISELNI KELL A HÁTÁN - AZ Ő UTÓDAI A TEKNŐSBÉKÁK.⁵⁷

MINT KORÁBBAN EMLÍTETTEM, A MAGYARORSZÁGI CIGÁNYOK NAGY RÉSE KATOLIKUS. AZ ÉSZAKKELETI ORSZÁGRÉSZBEN ÉLŐK PEDIG A KATOLICIZMUSON BELÜL A GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATOLIKUS EGYHÁZHOZ TARTOZNAK. A NYÍREGYHÁZA SZÉKHELYEL MŰKÖDŐ HAJDÚDOROGI GÖRÖG KATOLIKUS PÜSPÖKSÉG A SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI - MÁTÉSZALKÁTÓL TÍZ KILOMÉTERRE FEKVŐ - HODÁSZON MÁR AZ 1940-ES ÉVEKBEN KÜLÖN EGYHÁZKÖZSÉGET SZERVEZETT ÉS ÖNÁLLÓ KÁPOLNÁT ÉPÍTTETETT A CIGÁNYTELEPEN ÉLŐ HELYI ROMÁK SZÁMÁRA. MINT OLÁH JUDIT KUTATÁSAIBÓL KIDERÜL, AZ 1982 ÉS 1981 KÖZÖTT OTT LELKIPÁSZTORKODÓ SÓJA MIKLÓS ELŐBB AZ UTCÁN, MAJD MAGÁNHÁZAKNÁL, KÉSŐBB AZ 1949-BEN FÖLSZENTELT ÉS 1968-BAN KIBŐVÍTETT KÁPOLNÁBAN FOGLALKOZOTT A HODÁSZI CIGÁNYOKKAL. (KÜLÖN KÁPOLNA LÉTESÍTÉSÉRE AZÉRT VOLT SZÜKSÉG, MERT A FALU MAGYAROK ÁLTAL LÁTOGATOTT GÖRÖG KATOLIKUS TEMPLOMÁBA A ROMÁK NEM NAGYON JÁRTAK.) A KERESZTÉNY VALLÁSON KÍVÜL ÍRÁS-OLVASÁST, ÉNEK-ZENÉT ÉS ALAPVETŐ HIGIÉNIAI ISMERETEKET IS TANÍTOTT NEKIK, VALAMINT SPORTKÖRT SZERVEZETT SZÁMUKRA ÉS ELVEZETTE ŐKET A MÁRIAPÓCSI KEGYHELY SZEPTEMBERI BÚCSÚÜNNEPÉRE, AMELY ALKALOMMAL EGÉSZEN NAPJAINKIG A REGGEL NYOLC ÓRAI SZENTMISÉT A ROMA ZARÁNDOKOKNAK MUTATJÁK BE. SÓJA MIKLÓS LEFORDÍTOTTA

---

⁵⁶ Székely, 2011. 12–13.

⁵⁷ Rostás-Farkas – Karsai, 1992. 80–81.

CIGÁNY NYELVRE A GÖRÖG KATOLIKUSOK ARANYSZÁJÚ SZENT JÁNOS-FÉLE LITURGIÁJÁT, S SAJÁT NYELVÜKÖN MISÉZETT ÉS PRÉDIKÁLT NEKIK.⁵⁸

HODÁSZON A CIGÁNY EGYHÁZKÖZSÉG ÚJ TEMPLOMÁT 1995. MÁJUS 28-ÁN SZENTELTE FÖL GIOVANNI CHELI BÍBOROS (AKKOR MÉG PÜSPÖK, Vatikáni DIPLOMATA, A VÁNDORLÓK ÉS ÚTONLÉVŐK PÁPAI TANÁCSÁNAK VEZETŐJE). SZIMBÓLUMÉRTÉKŰ, HOGY A KATOLIKUS EGYHÁZ MAGAS RANGÚ FŐPAPJA VÉGEZTE A SZERTARTÁST. AZ APOSTOLI SZENTSZÉK EZZEL EGYRÉSzt A MAGYARORSZÁGI CIGÁNYPASZTORÁCIÓ JELENTŐSÉGÉT MUTATTA, MÁSRÉSzt RÁVILÁGÍTOTT A „VÁNDORLÓ ÉLETMÓDOT” ÉLŐ KATOLIKUS KÖZÖSSÉGEK - AMELYEN A HODÁSZI CIGÁNYOKÉ IS VOLT, HISZEN NOHA „LETELEPEDTEK”, NEM KEVEREDTEK A MAGYAR TEMPLOM HÍVEIVEL - SPECIÁLIS SPIRITUÁLIS ADOTTSÁGAIRA ÉS IGÉNYIRE.

A HODÁSZI GÖRÖG KATOLIKUS ROMÁK KALENDÁRIUMÁBAN AZ ÉV FORDULÓJÁNAK ÜNNEPE KÜLÖNÖSEN JELES IDŐSZAK. SZILVESZTER ÉS ÚJÉV NAPJÁN A HELYIEK A PROFÁN, FRIVOL ÜNNEPSÉGNEK ÉPPÚGY TERET ADNAK, MINT A SZAKRÁLIS, KONTEMPLATÍV RÍTUSOKNAK. AZ ÉV UTOLSÓ NAPJÁT KÖZÖS DISZNÓVÁGÁSSAL KEZDIK, MAJD A HÚST A KÖZÖSSÉGI HÁZBAN EGYÜTT FELDOLGOZZÁK ÉS ELFOGYASZTJÁK. A NAP ÜNNEPI FOGÁSA A HAGYOMÁNYOS CIGÁNY ÉTEL, A TÖLTÖTT KÁPOSZTA (AMIT ÍNSÉGESEBB IDŐBEN NEM HÚSSAL, HANEM ÖRÖLT KUKORICÁVAL, ILLETVE RIZZSEL TÖLTÖTTEK). DÉLUTÁN A TEMPLOMBAN RÉSZT VESZNEK AZ ÉV VÉGI HÁLAADÁSON, MAJD KÖVETKEZIK A SZILVESZTERI MULATSÁG. ÉJFÉLKOR NEM A MAGYAR HIMNUSZT ÉNEKLIK, HANEM CIGÁNY KESERGŐKET DALOLNAK ÉS HALOTTAIKRA EMLÉKEZNEK. MÁSNAP DÉLELŐTT JÉZUS KÖRÜLMETÉLÉSE ÉS NAGY SZENT BAZIL ÓKORI EGYHÁZATYA ÜNNEPÉNEK ALKALMÁBÓL MISÉRE MENNEK, MAJD FOLYTATJÁK AZ ÚJ ESZTENDŐT KÖSZÖNTŐ KOCCINTÁSOKAT ÉS JÓKÍVÁNSÁGOKAT.⁵⁹ ARCHAIKUS TRADÍCIÓ A PROFANITÁSNAK ÉS A SZAKRALITÁSNAK EZ A SZIMBIÓZISA: MIRCEA ELIADE SZERINT A VALLÁSI HIEDELMEK LEGŐSIBB RÉTEGÉBEN AZ ÉV FORDULÓIHOZ KÖTÖDŐ RÍTUSREND, A TÖRTÉNELEM ÉS AZ IDŐBELISÉG EGYES SZAKASZHATÁRAIHOZ KAPCSOLÓDÓ SZOKÁSRENDSZER A VILÁG ÉS AZ EMBER TEREMTÉSÉNEK ÚJBÓLI ÁTÉLÉSE, EZZEL PEDIG A MINDENNAPOK - A TÖRTÉNELEM ÉS A TÁRSADALOM - SZAKRALIZÁLÁSA (HISZEN A TEREMTÉS, AZ ÉLET MINDIG ISTENI, TRANSCENDENS EREDETŰ).⁶⁰

A CIGÁNYOK HALOTTAIKRÓL NEM PUSZTÁN A NAPTÁRI ÉV FORDULÓJÁN EMLÉKEZNEK MEG, HANEM VALAMENNYI NAGY KERESZTÉNY ÜNNEP (KARÁCSONY, HÚSVÉT, PÜNKÖSD) ALKALMÁVAL. A ROMÁK HALOTTKULTUSZA KÜLÖNÖSEN GAZDAG, S AZT AZ ŐSÖK TISZTELETÉNEK EGYIK FORMÁJAKÉNT ÉLIK MEG. A BÁCS-KISKUN MEGYEI KISKUNFÉLEGYHÁZA- A LOVÁRI TÖRZS DUDUMESHTYI NEMZETSÉGÉHEZ TARTOZÓ - OLÁH CIGÁNYAINAK TEMETKEZÉSI SZOKÁSAIT BANÓNÉ AJTAI TERÉZIA DOLGOZTA FEL. A

⁵⁸ Oláh, 2011. 10–16. (A cigány nyelvű liturgia szövege: 82–96.)

⁵⁹ Oláh, 2011. 29–32.

⁶⁰ Vö. Eliade, 2006. 81–140.

KISKUNFÉLEGYHÁZI CIGÁNYOK A HALOTTAT A HÁZNÁL, EGYKORI LAKÓHELYÉN RAVATALOZZÁK FEL. OTT TÖBB NAPIG VIRRASZTANAK MELLETTE (ROKONOK, BARÁTOK, ISMERŐSÖK, DE SZOMSZÉDOK, SŐT IDEGENEK, KOLDUSOK IS), MIKÖZBEN IMÁDKOZNAK ÉRTE ÉS CIGÁNY MESÉKET MONDANAK. ÚGY TARTJÁK, FONTOS A HALOTT „JÓ KIVIRRASZTÁSA”, MERT AKKOR NEM AKAR MAJD VISSZATÉRNI ÉS NYUGALMAT TALÁL A TÚLVILÁGON. A TEMETÉS IS DÍSZES ÉS ÜNNEPÉLYES: LOVASKOCSIVAL VISZIK A HALOTTAT, SOK VIRÁGGAL ÉS KOSZORÚVAL DÍSZÍTIK A KOCSIT ÉS A SÍRT. A SZÉPEN FELÖLTÖZTETETT HALOTT MELLÉ KEDVELT SZEMÉLYES TÁRGYAIT, RUHADARABJAIT IS ELTEMETIK, VALAMINT PÉNZT, ÉS HA DOHÁNYZOTT, CIGARETTÁT, HA SZERETTE AZ ITALT, PÁLINKÁT ADNAK MELLÉ „AZ ÚTRA”. A HALOTTAIKAT CSAK NAPNYUGTA UTÁN ENGEDIK ELTEMETNI, LASSAN ÉS ÓVATOSAN LEENGEDNI A KRIPTÁBA, AMIRE AZÉRT VAN SZÜKSÉG, MERT NEM A PUSZTA FÖLDRE HELYEZIK A KOPORSÓT ÉS FÖLÉ SEM TESZNEK FÖLDET, ÚGY TARTJÁK, AZ NYOMNÁ A HALOTT MELLKASÁT. A TEMETÉSEN ÉS

A HALOTTI TORON RÉSZTVEVŐKNEK BŐVEN ADNAK ITALT A HOZZÁTARTOZÓK (A HELYI HAJLÉKTALANOK AZÉRT SZERETNEK CIGÁNY TEMETÉSRE JÁRNI, MERT OTT KEDVÜKRE BÁRMENNYIT IHAHNAK). A MÁSODIK HALOTTI TORT A TEMETÉS UTÁN HAT HÉTTTEL TARTJÁK, AHOVÁ SZEGÉNY MAGYAROKAT (GÁDZSÓKAT) HÍVNAK - PÉLDÁUL HAJLÉKTALANOKAT, IDŐSEK OTTHONÁNAK LAKÓIT -, AKIKNEK AZ ELHUNYT KEDVENC ÉTELÉT SZOLGÁLJÁK FEL, S ILYENKOR A HALOTTNAL IS TERÍTENEK, ÚGY TARTJÁK, EKKOR „ESZIK MEG A HALOTT LELKÉT”. EGY ÉVVEL KÉSŐBB KERÜL SOR A HARMADIK TORRA. ENNEK KEZDETÉN A KÖZVETLEN HOZZÁTARTOZÓK, ZENÉSZEK ÉS NÉHÁNY NEM CIGÁNY MEGHÍVOTT KIMENNEK A TEMETŐBE ÉS A SÍRNÁL ELJÁTSSZÁK AZ ELHUNYT KEDVENC NÓTÁIT ÉS ESZNEK-ISZNAK „A LELKÉBŐL”. EZUTÁN A HALOTT HÁZÁNÁL MULATNAK (EKKOR MÁR A FÉLEGYHÁZI CIGÁNY KÖZÖSSÉG MINDEN TAGJÁT MEGHÍVJÁK): BOGRÁCSOS PÖRKÖLTET ESZNEK, ISZNAK ÉS ÉNEKELNEK. A TEMETÉSEN NAGY TISZTELETTEL BÁNNAK A KATOLIKUS PAPPAL, A HALOTTÉRT TÖBBSZÖR IS MISÉT MONDATNAK, S MIVEL NINCS ÁLLANDÓ KAPCSOLATUK AZ EGYHÁZZAL, ILYENKOR FIZETIK KI TÖBB ÉVRE AZ EGYHÁZI ADÓT ÉS JÓ ELŐRE AZ ÉVFORDULÓS MISÉK STÓLADÍJÁT IS. ÚGY TARTJÁK, EGY ÉV ELTELTÉVEL A HALOTT MÁR NEM TÉR VISSZA, S ONNANTÓL MÁR A HÁZA, VAGYONA IS ELADHATÓVÁ VÁLIK.⁶¹ MAGYARORSZÁGON

A REFORMÁTUS FELEKEZETNEK SZINTÉN SOK A ROMA HÍVE, SŐT LELKÉSZEI KÖZÖTT IS TALÁLUNK CIGÁNYT. A ROMUNGRO SZÁRMAZÁSÚ REFORMÁTUS LELKÉSZ, TÓTH JÓZSEF A HAJDÚ-BIHAR MEGYEI GÁBORJÁN LELKIPÁSZTORAKÉNT SZOLGÁL 1994 ÓTA. HÍVEINEK EGYNEGYEDE ROMA, BÁR - MINT FOGALMAZ A TISZTELETES - A „HELYBÉLI CIGÁNYOK FÉLIK AZ ISTENT, DE INKÁBB A BABONÁS HIEDELMEKHEZ KÖTŐDNEK, NEM AZ EGYHÁZHOZ. KARÁCSONY KIVÉTELÉVEL NEM JÁRNAK TEMPLOMBA”.⁶² TÓTH JÓZSEF SOHA NEM TAGADTA CIGÁNY EREDETÉT. SZÁRMAZÁSA ÉS BŐRSZÍNE

---

⁶¹ Banóiné Ajtai, 2006. 59–81.

⁶² Czene, 2009.

MIATT VOLT IS GONDJA A REFORMÁTUS EGYHÁZBAN, AHOL AZ EGYES GYÜLEKEZETEK PRESBITEREI MAGUK VÁLASZTJÁK LELKÉSZÜKET. VOLT OLYAN HELY, AHOL MEG SEM HALLGATTÁK LELKIPÁSZTORI PÁLYÁZATÁT PUSZTÁN AZÉRT, MERT ROMA. MAGYAR ÉS CIGÁNY REFORMÁTUS HÍVEI FELÉ EGYARÁNT NYITOTT, HISZEN - MINT MONDJA - „MINDANNYIAN KRISZTUS ARCÁT HORDOZZUK”.⁶³

A KISEGYHÁZAK KÖZÜL A HETEDNAPI ADVENTISTA FELEKEZETBEN SZÁMOS CIGÁNY HÍVŐ VAN, ELSŐSORBAN A GÁBOR-CIGÁNYOK KÖRÉBŐL. A „GÁBOROK” AZ OLÁH CIGÁNYOK KELDERÁS TÖRZSÉHEZ TARTOZNAK. A FÉRFIAK JELLEGZETESEN NAGYKARIMÁJÚ FEKETE KALAPOT HORDANAK ÉS BAJUSZT VISELNEK, AZ ASSZONYOK BŐ SZOKNYÁBAN, SZÍNES INGEKBN ÉS KENDŐBEN JÁRNAK. KEDVELIK A PRESZTÍZSTÁRGYAKAT: HAGYOMÁNYOSAN AZ EZÜST ÉTKÉSZLET, POHARAK, KANNÁK VOLTAK A GAZDASÁGI EREJÜKET ÉS TÁRSADALMI HELYZETÜKET KIFEJEZŐ TÁRGYAIK, NAPJAINKBAN JÓ MINŐSÉGŰ INGEK ÉS ZAKÓK, DRÁGA ÉS MÁRKÁS ÓRÁK, VALAMINT AZ ÚJ, NYUGATI - NÉMET GYÁRTÁSÚ - AUTÓK VETTÉK ÁT A HELYÜKET. A MAROS MEGYEI (ROMÁNIAI, ERDÉLYI) NYÁRÁDKARÁCSONFALVA „SZOMBATOS” CIGÁNYAINAK JELENLEGI VISZONYAITÓL SIMON ZOLTÁN ÍRT DOKTORI ÉRTEKEZÉSÉBEN. A SZOMBATTARTÓ KERESZTÉNY KISEGYHÁZHOZ TARTOZÓ CIGÁNYOK EREDETILEG A NYÁRÁD FOLYÓ ALSÓ VIDÉKÉRŐL SZÁRMAZNAK, DE SZÁMOS MAGYARORSZÁGI NAGYVÁROSBAN ÉLNEK, ÍGY SZEGEDEN, BUDAPESTEN, DEBRECENBEN, BÉKÉSCSABÁN, AHOL AKTÍV TAGJAI A HETEDNAPI ADVENTISTA GYÜLEKEZETNEK. KERESKEDŐ, VÁSÁROZÓ TEVÉKENYSÉGET FOLYTATNAK, DE AZ ADVENTIZMUS SZIGORÚ ELŐÍRÁSAIT (PÉLDÁUL TILOS A MUNKA PÉNTEK ESTÉTŐL VASÁRNAP HAJNALIG, TILOS AZ ALKOHOL FOGYASZTÁSA ÉS DOHÁNYZÁS) KOMOLYAN BETARTJÁK. VALLÁSI ÉLETÜKKEL IS TÁRSADALMI PRESZTÍZSÜKET AKARJÁK KIFEJEZNI, VALAMINT - ÉPPEN EBBŐL KÖVETKEZŐEN - ELLENSÚLYOZNI A CIGÁNYSÁGRÓL ÉS A KERESKEDŐ ROMÁKRÓL KIALAKULT NEGATÍV SZTEREOTÍPIÁKAT. KULTURÁLIS ÉRTELEMBEN IS ELŐNYÖS SZÁMUKRA A NEOPROTESTÁNS ADVENTISTA FELEKEZETHEZ VALÓ TARTOZÁS, HISZEN SOKAN KÖZÜLÜK ÉPPEN A BIBLIA OLVASÁSÁNAK IGÉNYE MIATT TANULNAK MEG ÍRNI ÉS OLVASNI.⁶⁴

ÖSSZESEGÉBEN ELMONDHATÓ, HOGY AZ ÉVSZÁZADOKON ÁT EURÓPÁBAN ÉS MAGYARORSZÁGON ÉLŐ ROMÁK KULTURÁLIS HAGYOMÁNYAIKAT, SAJÁTOSAN KELETIES NÉPSZOKÁSAIKAT ÉS VALLÁSI HIEDELMEIKET JÓRÉSZT MEGŐRIZTÉK, ILLETVE AZOKAT A TÖBBSÉGI KÖRNYEZET KERESZTÉNY SZOKÁSRENDJÉBE TÖBBÉ-KEVÉSBE BEILLESZTETTÉK. A DOLGOZATOMBAN BEMUTATOTT PÉLDÁK JÓL ILLUSZTRÁLJÁK, HOGY A MAGYARORSZÁGI ROMA KULTÚRA VALLÁSI DIMENZIÓJA IS ÉRTÉKES ÉS SOKSZÍNŰ, S HOGY A MAGYARORSZÁGI CIGÁNYSÁG SZELLEMI ÖRÖKSÉGE MILYEN EREDMÉNYESEN INTEGRÁLJA A TÖBB EZER ÉVES INDAI TRADÍCIÓKAT A KERESZTÉNY RÍTUSOKKAL ÉS A MAGYAR NÉPHAGYOMÁNYOKKAL.

---

⁶³ Korniss – Závada, 2011. 42–47.

⁶⁴ Simon, 2011. 184–202.

FELHASZNÁLT IRODALOM

BANÓNÉ AJTAI TERÉZIA (2006): TEMETKEZÉSI HAGYOMÁNYAINK. A KISKUNFÉLEGYHÁZI OLÁH CIGÁNYOK TEMETKEZÉSI SZOKÁSAI. (A SZERZŐ KIADÁSA,) KECSKEMÉT.

CZENE GÁBOR (2009): A CIGÁNY TISZTELETES, AKI KRISZTUST HIRDETI MINDEN NÉPNEK. *NÉPSZABADSÁG*, 2009. DECEMBER 25. [HTTP://NOL.HU/NOLLER/20091224-TISZTELETES](http://nol.hu/noller/20091224-tiszteletes) [2012. DECEMBER 20.]

ELIADE, MIRCEA (2006): AZ ÖRÖK VISSZATÉRÉS MÍTOSZA. FORD. PÁSZTOR PÉTER. OSIRIS KIADÓ, BUDAPEST.

„ÉLJEN KRISZTUS KIRÁLY!” - SZOBROT KAP A CIGÁNYOK SZENTJE. *MAGYAR KURÍR*, 2011. NOVEMBER 1. [HTTP://WWW.MAGYARKURIR.HU/EN/NODE/648](http://www.magyarkurir.hu/en/node/648) [2012. DECEMBER 20.]

FRASER, ANGUS (2000): A CIGÁNYOK. FORD. BENEDEK PÉTER, VERECKEI ANDREA, ZALOTAY MELINDA. OSIRIS KIADÓ, BUDAPEST.

KÉT ÚJ PLÉBÁNIA A KAPOSVÁRI EGYHÁZMEGYÉBEN. *MAGYAR KURÍR*, 2011. DECEMBER 16. [HTTP://WWW.MAGYARKURIR.HU/HIREK/KET-UJ-PLEBANIA-KAPOSVARI-EGYHAZMEGYEBEN](http://www.magyarkurir.hu/hirek/ket-uj-plebania-kaposvari-egyhazmegyeben) [2012. DECEMBER 20.]

KORNISS PÉTER - ZÁVADA PÁL (2011): EGY SOR CIGÁNY. HUSZONNÉGY MAI MAGYAR. CORVINA KIADÓ, BUDAPEST.

OLÁH JUDIT (2001): A HODÁSZI CIGÁNYOK VALLÁSI ÉLETE. ROMOLÓGIAI KUTATÓINTÉZET, SZEKSZÁRD. (STUDIA MINORITATUM, 2.)

ROSTÁS-FARKAS GYÖRGY - KARSAI ERVIN (1992): A CIGÁNYOK HIEDELEMVILÁGA. CIGÁNY TUDOMÁNYOS ÉS MŰVÉSZETI TÁRSASÁG, BUDAPEST.

SIMON ZOLTÁN (2011): AZ ALSÓ-NYÁRÁRDMENTE TELEPÜLÉSEINEK VALLÁSI ÉLETE. A VALLÁSI KÖZÖSSÉGEK VISZONYRENDSZERÉNEK NÉPRAJZI-ANTROPOLÓGIAI VIZSGÁLATA. DOKTORI (PHD) ÉRTEKEZÉS. DEBRECEN.

[HTTP://GANYMEDES.LIB.UNIDEB.HU:8080/DEA/BITSTREAM/2437/127074/7/SIMON_PHD-T.PDF](http://ganymedes.lib.unideb.hu:8080/dea/bitstream/2437/127074/7/simon_phd-t.pdf)

[2012. DECEMBER 20.]

SZÉKELY JÁNOS (2011): CIGÁNY NÉPISMERET. SZENT ISTVÁN TÁRSULAT, BUDAPEST.

ÚJ KÁPOLNA ÉPÜL BEREGÚJFALUN. *MAGYAR KURÍR*, 2011. NOVEMBER 30.

[HTTP://KURIR.KATOLIKUS.HU/HIREK/UJ-KAPOLNA-EPUEL-BEREGUJFALUN](http://kurir.katolikus.hu/hirek/uj-kapolna-epuel-bereguifalun) [2012. DECEMBER 20.]

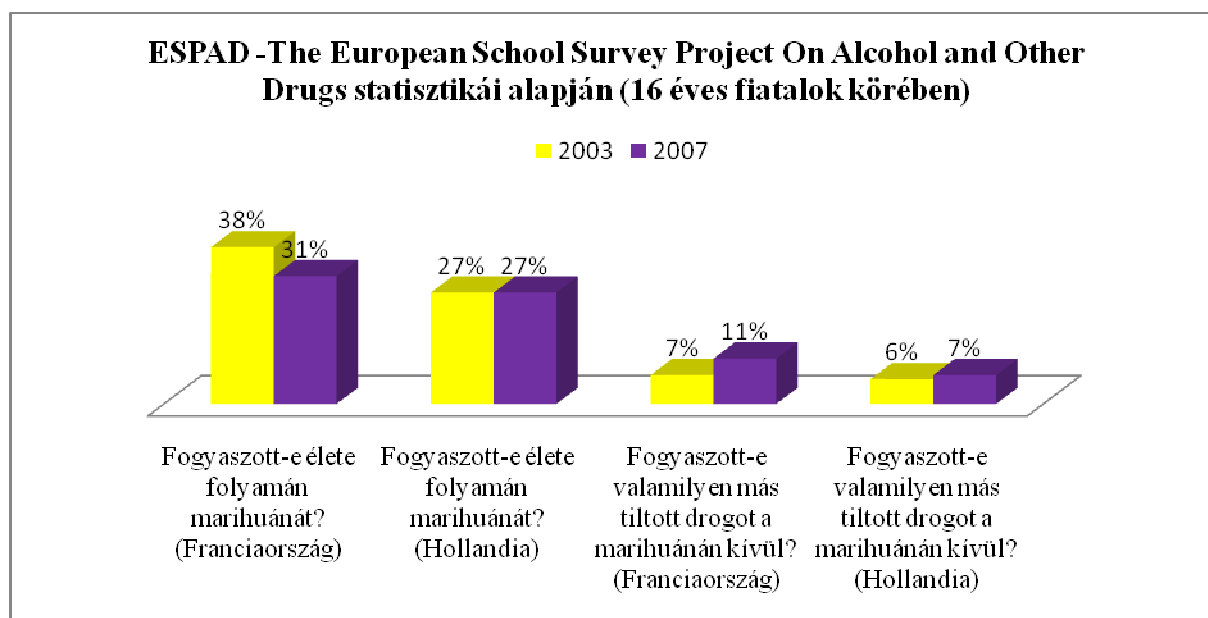
GÁL LEVENTE: A MARIHUÁNA FOGYASZTÓK MEGÍTÉLÉSE ÉS EBBŐL ADÓDÓ PRESZTÍZSÜK ALAKULÁSA AZ EGYETEMEN

BEVEZETÉS

A DOLGOZATOM MEGÍRÁSÁNAK CÉLJA AZ EGYETEMEN IS FELLEMLHETŐ SZENVEDÉLYBETEGSÉGEK EGYIK LEGPOPULÁRISABB ÉS LEGTÖBBEK ÁLTAL PREFERÁLT ILLEGÁLIS DROG FOGYASZTÓI CSOORTJÁRÓL ALKOTOTT KÉP ASPEKTUSAINAK MEGISMERÉSE, EZ A CSOORT PEDIG AZ EGYRE SZÉLESEDŐ MARIHUÁNA-FOGYASZTÓK TÁBORÁRA VONATKOZIK. A KANNABISZ AZ ILLEGÁLIS SZEREK KÖZÖTT A LEGNAGYOBB NÉPSZERŰSÉGNEK ÖRVEND, A MARIHUÁNÁT HASZNÁLÓK SZÁMA IS VILÁGSZERTE FOLYAMATOSAN EMELKEDIK. S EGYÜTTAL, RÉSZBEN ÉPPEN EZÉRT IS, A LEGTÖBB DROGPOLITIKAI VITA IS A MARIHUÁNA, PONTOSABBAN A KANNABISZ KÖRÜL KERING. A TÉMA AKTUALITÁSA ÉPPEN EBBEN REJLIK, HOGY A MARIHUÁNÁT KÖRÜLÖLELŐ VITÁK ÉVEK ÓTA NEM JUTOTTAK EREDMÉNYRE. AZ EGYIK TÁBOR KIÁLL A SZIGORÚ ÉS A KANNABISZ-SZÁRMAZÉKOK HASZNÁLATÁT IS KEMÉNYEN BÜNTETŐ DROGPOLITIKA MELLETT, A STATISZTIKÁKAT MÉRLEGELVE TELJESEN JOGOSAN, HISZEN A FIATALOK KÖRÉBEN NAGYON NÉPSZERŰ MARIHUÁNA RENDSZERES FOGYASZTÁSA A JÖVŐBEN PROBLÉMÁKAT OKOZHAT.

HA A MINDENNAPOKBAN A KANNABISZ-KULTÚRÁRÓL ESIK SZÓ ÁLTALÁBAN A TÁRSADALOM NAGYOBBIK RÉSZÉ, MINT DROGFOGYASZTÁS EGYIK, TALÁN LEGÁLTALÁNOSABB MÓDJÁRA APELLÁL. A DROGFOGYASZTÁS SZÓ MÖGÖTT, PEDIG OLYAN TÁRSADALMI PROBLÉMÁK FELLEMLHETŐSÉGÉT REALIZÁLHATJA, MINT EGÉSZSÉGÜGYI, PSZICHÉS ÉS SZOCIALIZÁCIÓS ZAVAROK, VALAMINT NORMAVESZTÉS ILLETVE DEVIÁNCIÁRA VALÓ HAJLAM. EZ VALÓBAN ÍGY IS VAN, HISZEN AZ ÁLTALÁNOS DROGHASZNÁLAT, LEGYEN AZ LEGÁLIS VAGY ILLEGÁLIS SZER, IGEN SOK ÉS MÉLYREHATÓ TESTI ÉS LELKI EGÉSZSÉGÜGYI PROBLÉMÁT VETHET FEL, S HASONLÓKÉPP ÁRTALMAS HATÁST FEJTHET KI A DROGHASZNÁLÓ MIKRO ÉS MAKRO KÖRNYEZETÉBEN EGYARÁNT, ARRÓL NEM IS BESZÉLVE, HOGY A TÁRSAS KAPCSOLATOK TELJES SZÉTESÉSÉHEZ IS VEZETHET. KONKRÉTABB OKOKAT KERESVE A KÖNNYŰDROG-FOGYASZTÁST SZIGORÍTÁSÁT ELŐTÉRBE HELYEZŐ BÜNTETŐJOGI SZABÁLYOZÁS MELLETT KIÁLLÓ CSOORTOK A KÖVETKEZŐKBEN FELVÁZOLANDÓ ÁLLÁSPONTOK ALAPJÁN TÁMADJÁK, MIND A MAI NAPIG A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁSSAL ÉLŐKET. A KEVESEBB MARIHUÁNÁT SZÍVÓ FIATALOKKAL ELLENTÉTBEN A RENDSZERES FOGYASZTÓKKAL ÖSSZEHASONLÍTVÁ AZT A MEGÁLLAPÍTÁST TETTÉK A KUTATÓK, HOGY AZ ISKOLÁBAN A KÜLÖNBÖZŐ LOGIKAI, VALAMINT MEMÓRIA ÁLLAPOTÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOKNÁL A KEMÉNYEBB DROGHASZNÁLÓK TÖBB HIBÁT VÉTETTEK, ÉS NEHEZEbben TUDTÁK FENNTARTANI A FIGYELMÜKET. NEHÉZSÉGÜK VOLT AZ INFORMÁCIÓ REGISZTRÁLÁSÁVAL, FELDOLGOZÁSÁVAL ÉS HASZNÁLATÁVAL. A TÉNYEK ARRA ENGEDNEK KÖVETKEZTETNI, HOGY EZT A FOGYATÉKOSSÁGOT A KEMÉNY HASZNÁLÓK KÖRÉBEN AZ AKTÍVABB MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS IS OKOZHATTA. HOSSZABB TÁVÚ MARIHUÁNA

FOGYASZTÓ FIATALOK KÖRÉBEN, AKIK A FŐISKOLÁS KORNÁL FIATALABBAK, KIMUTATJÁK, HOGY AKIK RENDSZERESEN ÉLTEK A MARIHUÁNÁVAL KISEBB TELJESÍTMÉNYRE LEHETNEK KÉPESEK, JOBBAN ÁTVEHETIK A DEVIÁNS MAGATARTÁSRA VALÓ HAJLAMOT, KÖTELESSÉG MULASZTÓBB ÉS AGRESSZÍVABB VISELKEDÉS IS KIALAKULHAT A SZER HATÁSÁRA, NAGYOBB LÁZADÁSRA VALÓ HAJLAM IS JELENTKEZHET A SZÜLŐI SZIGORRAL SZEMBEN. AZ IGAZI VESZÉLY MIVOLTÁT AZ ÚN. KAPUDROG ELMÉLET SZOLGÁLTATJA, MISZERINT AKI MÁR EGYSZER FÜVEZNI KEZD, RENDSZERINT KIPRÓBÁLJA AZ ERŐSEBB SZEREKET IS: AZONBAN A HOLLAND DROGPOLITIKA PONTOSAN EZT IGYEKSZIK MEGCÁFOLNI, ILLETVE ELLENSÚLYOZNI - BÜNTETŐJOGILAG AZÉRT BÁNIK ENYHÉBBEN A KÖNNYŰDROGOT FOGYASZTÓKKAL, HOGY SOKKAL HATÉKONYABBAN LEGYEN KÉPES VISSZASZORÍTANI A KEMÉNYDROGOK TERJEDÉSÉT, A TÖRVÉNYKEZÉS AZOKAT KELLŐKÉPPEN ERŐS KÉZZEL IS SZABÁLYOZZA. ÚGY LÁTSZIK, A STATISZTIKÁK A FIATALKORÚAK KÖRÉBEN IS IGAZOLJÁK EZT. A JÓVAL SZIGORÚBB BÜNTETŐJOGI HÁTRÁNYOKAT KILÁTÁSBA HELYEZŐ FRANCIAORSZÁGBAN, HIÁBA PRÓBÁLJÁK ERŐS KÉZZEL VISSZASZORÍTANI A MARIHUÁNA FOGYASZTÓK CSOPORTJÁT, A FOGYASZTÓK SZÁMA ARÁNYAIBAN MAGASABB ÉRTÉKET PRODUKÁL, MINT, HOLLANDIÁBAN, AHOL ÉVRŐL ÉVRE STAGNÁLÁS MUTATKOZOTT. (SAJNOS 2007-NÉL FRISSEBB ADAT NEM ÁLL RENDELKEZÉSEMRE). AZONBAN A FELTÜNTETETT STATISZTIKÁMBÓL AZ IS FELTŰNIK, HOGY A HOLLANDIÁBAN A MARIHUÁNÁN KÍVÜLI EGYÉB ILLEGÁLIS DROGOK FOGYASZTÁSÁNAK ARÁNYA IS ALACSONYABB MÉRTÉKŰ VOLT A RENDELKEZÉSRE ÁLLÓ IDŐSZAKOK ALATT, MINT FRANCIAORSZÁGBAN.

MÁR EZ A NÉHÁNY VÉLEKEDÉS IS JELZI, HOGY OLYAN HÉTKÖZNAPI JELENSÉGEKRŐL VAN SZÓ, AMELYET NEM LEHET ÉS NEM IS SZABAD MELLŐZNI, AMELLYEL FOGLALKOZNI KELL. SAJNOS AZONBAN EBBEN A TÁRGYKÖRBEN ÉRDEKELTEK GYAKRAN TÉRNEK LE A TUDOMÁNYOSSÁG, ILLETVE A JÓZAN

TÁRSADALMI VITA ÚTJÁRÓL. A DROGHASZNÁLAT TÉMAKÖRE, S EZEN BELÜL A KANNABISZ-SZÁRMAZÉKOK KÖRÜLI CIVAKODÁS TALÁN KIEMELTEN OLYAN TERÜLET, AMELYBE MINDIG KEVEREDNEK INDULATI, ÉRZELMI ÉS POLITIKAI SZEMPONTOK IS EGYARÁNT. A MARIHUÁNA SZIMPATIZÁNSOK A KÖVETKEZŐ OKOK MIATT ÉRVELNEK A KANNABISZ LEGALIZÁCIÓJA MELLETT, VAGY LEGALÁBBIS A FOGYASZTÓK BÜNTETŐJOGI FELELŐSSÉGRE VONÁSA ELLEN: A LEGELLENTMONDÁSOSABB KÖRÜLMÉNY A SOKSZOR A MARIHUÁNÁVAL ROKONSZENVEZŐK ÁLTAL GYAKRAN EMLEGETETT KLISÉ, HOGY AZ ALKOHOLLAL TÖRTÉNŐ ÖSSZEHASONLÍTÁS SZEMPONTJÁBÓL A MARIHUÁNA IDEÁLISABB KÉPET MUTAT, MÉGPEDIG ORVOSI, ÉLETTANI SZEMPONTBÓL. MÍG AZ ALKOHOL MIND PSZICHIKAI, MIND FIZIKAI ÉRTELEMBEN MAGÁHOZ LÁNCOLJA A FÜGGŐ SZEMÉLYT, ADDIG A MARIHUÁNA FÜGGŐSSÉG CSUPÁN LELKI ALAPON KÉPES KIALAKULNI. ELVONÁSI TÜNETEK UGYAN A FÚNÉL IS LÉPNEK FEL, DE EZ KIMERÜL A NYUGTALANSÁGBAN ÉS INGERLÉKENYSÉGBEN, LEVERTSÉGBEN. A TUDÓSOK KÖRÉBEN AZ IS ELFOGADOTT TÉNY, HOGY A MARIHUÁNÁT TÚLADAGOLNI GYAKORLATILAG LEHETETLEN. AZ EDDIGI HALÁLESETEK, AMELYEK KÖZVETLENÜL A FŰ FOGYASZTÁSA SORÁN TÖRTÉNTÉK AZOK IS, CSAK AZÉRT JELENTKEZTEK, MERT AZ ILLETŐK, MINT KÉSŐBB KIDERÜLT ALLERGIÁSAK VOLTAK A SZERRE.

A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁST ELLENZŐK CSOPORTJA UGYAN GYAKRAN AZZAL AZ INDOKKAL VÉDEKEZNEK, HOGY EGY KÁBÍTÓSZERES CIGARETTA ELSZÍVÁSÁKOR VAGY HÁROMSZOR ANNYI RÁKKELTŐ ANYAG KERÜLHET A SZERVEZETÜNKBE, MINT A „SIMA CIGARETTA” ESETÉBEN, DE EGY IDÜLT DOHÁNYOS NAGYSÁGRENDEKKEL TÖBBET FOGYASZT EL BELŐLE - MINT, ADOTT ESETBEN EGY RENDSZERES FŰFOGYASZTÓ. A KANNABISZ-SZÁRMAZÉKOKAT TÁMOGATÓK CSOPORTJA MÉG AZ ORVOSI MARIHUÁNA HASZNÁLATA MELLETT IS KAMPÁNYOL, AMELY A MARIHUÁNA JÓTÉKONY HATÁSÁIRA ÉLEZI KI A FIGYELMET. BÁR NAGYON SOK ELLENTÉTES VÉLEMÉNY FOGALMAZÓDOTT MEG AZ ELMÚLT ÉVTIZEDEKBEN A MARIHUÁNA EGÉSZSÉGÜGYI HATÁSÁIRÓL, NÉHÁNY EGYBEHANGZÓ KÖVETKEZTETÉS ALAPJÁN MÁR LEVONHATÓ A SZER FIZIKAI ÉS MENTÁLIS HATÁSÁIRÓL SZÓLÓ KÖVETKEZTETÉSEK. ÁLTALÁNOSÁGBAN ANNYI MONDHATÓ, HOGY AZ ORVOSI VIZSGÁLATOK A MARIHUÁNÁNAK KÁROS ÉS JÓTÉKONY HATÁSAIT IS FELTÁRTÁK, TOVÁBBÁ RÁMUTATTAK ARRRA, HOGY A SZER HATÁSA NAGYON IS SOKFÉLE LEHET AZ ALKALMAZOTT DÓZISTÓL ÉS A HASZNÁLAT EGYÉB JELLEMZŐITŐL (PÉLDÁUL IDŐTARTAMÁTÓL) FÜGGŐEN, TOVÁBBÁ INDIVIDUUMONKÉNT VÁLTOZHAT.⁶⁵ FELTÉTELEZÉSEM SZERINT AZONBAN MIELŐTT VÉLEMÉNYT FORMÁLNA A TÁRSADALOM, TISZTÁN KELL LÁTNIA, HOGY A DROGFOGYASZTÁSI SZOKÁSOKNAK IS TÖBB ÁGA LÉTEZIK, MELYEK SZERVESEN ELKÜLÖNÜLHETNEK EGYMÁSTÓL. AZONBAN AZ SOSEM SZABAD ELFEJTENI, HOGY A KÁBÍTÓSZER-FOGYASZTÁS SZÁMTALAN GOND ÉS BAJ FORRÁSA LEHET. A TÚL GYAKRAN ÉS TÚL NAGY ADAGOKBAN FOGYASZTOTT ÉLVEZETI SZEREK ELŐBB- UTÓBB SÚLYOS SZELLEMI ÉS EGÉSZSÉGÜGYI KÁROSODÁST OKOZHATNAK.

---

⁶⁵ Mitch Earleywine: Marihuána. A tudomány álláspontja , Edge 2000 Kiadó. Budapest 2004, 10. oldal

AZONBAN NEM MINDEN MARIHUÁNÁVAL VISSZAÉLŐ FIATAL JUT EL A VÉGSŐKIG ÉS VÁLIK RENDSZERES HEROIN-FÜGGŐVÉ. VANNAK OLYAN SZEMÉLYEK, AKIK NÉHAI FOGYASZTÓKÉNT ÉLIK AZ ÉLETÜKET, ÚGY HOGY A TÁRSADALMI NORMÁKNAK ETTŐL FÜGGETLENÜL MEGFELELNEK, NORMÁLIS KEREKETEK KÖZÖTT ÉLIK A MINDENNAPJAikat ÉS HASZNOS RÉSZÉT KÉPEZIK A TÁRSADALOMNAK, MINDENFÉLE TESTI ÉS LELKI PROBLÉMA NÉLKÜL. OLYAN NÉHAI AKTÍVAN MARIHUÁNÁT FOGYASZTÓ SZEMÉLYEK IS LÉTEZNEK, AKIK KORÁN PRÓBÁLJÁK KI A KANNABISZT, ÉS KÜLÖNBÖZŐ PSZICHOLÓGIA ÉS SZOCIALIZÁCIÓS ZAVAROKNAK KÖSZÖNHETŐEN HOZZÁ IS JUTNAK ERŐSEBB KÁBÍTÓSZEREKHEZ IS, DE EZEKBŐL EGY IDŐ UTÁN KIÁBRÁNDULNAK ÉS VÉGÜL TELJES ABSZTINENCIÁT VÁLASZTVÁ RENDBE HOZZÁK AZ ÉLETÜKET. SAJNOS AZONBAN AZ IS RÉSZE A DROGKARRIERNEK, HOGY A MARIHUÁNÁT KIPRÓBÁLVA ELJUTNAK A LEGKEMÉNYEBB KÁBÍTÓSZEREKHEZ, AHOL A KÁBULAT ÉS ADDIKCIÓ ÖRVÉNYE OLYAN ÖSVÉNYRE TÉRÍTI A KÁBÍTÓSZER-ÉLVEZŐT, AHONNAN MÁR NAGYON NEHÉZ VISSZAKAPASZKODNI, ÍGY VALÓSZÍNŰLEG AZ ADOTT ILLETŐNEK NEM MARAD MÁS, MINT A TÁRSADALOMBÓL VALÓ TELJES KISZAKADÁS.

MIKORTÓL VÁLIK VESZÉLYESSÉ A KÁBÍTÓSZERREL VALÓ VISSZAÉLÉS? MENNYIRE TOLERÁLJÁK A FIATALOK A VELÜK HASONLÓ KORBAN ÉLŐK MARIHUÁNA-FOGYASZTÓI SZOKÁSAIT? MENNYIRE KELL AZ ÁLLAMNAK SÚLYOSAN BÜNTETNIE A KÖNNYŰDROG-FOGYASZTÁST? KORDÁBAN TARTHATÓ AZ EGYETEMISTÁKNÁL A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS, VAGY EZ CSAK A KEZDET? A KANNABISZ-FOGYASZTÓKNÁL MEGFIGYELHETŐVÉ VÁLIK-E EGYFAJTA TELJESÍTMÉNY VISSZAESÉS ÉS ERODÁLÓDÓ SZOCIÁLIS KAPCSOLATOK?

ÚGY VÉLEM A 21. SZÁZAD DEREKÁN A KÁBÍTÓSZER-FOGYASZTÁS ISMÉTELTEN A VIRÁGKORÁT ÉLI ÉS EZEK KÖZÖTT KIMAGASLÓAN FONTOS SZEREPE VAN AZ ÉVTIZEDEK SORÁN ÁTALAKULT ÉS SOKAT NORMALIZÁLÓDOTT KANNABISZ KULTÚRÁNAK IS. SZAKDOLGOZATOMBAN AZ ELŐBBIEKBEN FELVÁZOLT KÉRDÉSEKRE SZERETNÉK VÁLASZT KAPNI, VALAMINT ARRA, HOGY MILYEN HATÁSAI VANNAK AZ EGYETEM FOLYAMÁN FOLYTATOTT MARIHUÁNÁVAL VALÓ VISSZAÉLÉSNEK ILLETVE, TUDNAK-E EGY IDŐ UTÁN VÁLTANI EZEK AZ EMBEREK ÉS KÉPESEK LESZNEK E TELJESKÖRŰ ÉLETÉT ÉLNI AZ EGYETEM UTÁN.

1. A MARIHUÁNA SZUBKULTÚRÁJÁRÓL, FOGYASZTÓI SZOKÁSAIRÓL, VESZÉLYEIRŐL, KÖRÜLTÖTTE FOLYÓ VITÁKRÓL

MIT IS JELENT A FŰ A FIATALOK SZAKNYELVÉBEN? A KANNABISZ NAPJAINKBAN NEM CSAK MAGYARORSZÁGON, HANEM A FÖLDÖN IS A LEGSZÉLESEBB KÖRBEN HASZNÁLT, TILTOTT KÁBÍTÓSZER. ELTERJEDÉSÉNEK MÉRTÉKE A 20-AS ÉVEKRE TEHETŐ, AMIKOR A SZESZTILALMAK IDEJÉN MEGNÖTTE IRÁNTA A KERESLET, EKKORIBAN KÖNNYEN BESZEREZHETŐ VISZONYLAG NÉPSZERŰ ANDALÍTÓSZERRÉ VÁLT AZ USA-BAN. BOB MARLEY ÉS A REGGAE SZUBKULTÚRA TÉRHÓDÍTÁSÁNAK KÖSZÖNHETŐEN A MARIHUÁNA NÉPSZERŰSÉGE MÉG NAGYOBB MÉRETEKET ÖLTÖTT. A 60-AS ÉVEK VÉGE ÉS A 70-ES ÉVEK ELEJÉN VIRÁGZÓ HIPPI KORSZAK SZIMBÓLUMAKÉNT IS FUNKCIONÁLÓ KANNABISZ, EKKOR MÁR GLOBÁLIS SZINTEN ISMERTÉ TETTE EZT A SZERT. NÁLUNK AZ ELTERJEDÉSE ÉS NAGYOBB ARÁNYÚ MEGISMERÉSE A 90-ES ÉVEKRE TEHETŐ, MIVEL A VASFÜGGÖNY MEGVÉDTE AZ ÉPÜLŐ SZOCIALIZMUST A KAPITALIZMUS ILYEN JELLEGŰ FERTŐJÉTŐL. A KANNABISZT HÍVJUK: FŰNEK, SPANGLINAK, FÜSTNEK, ZÖLDNEK, GRASSNEK, CSÁRNAK, JOE-NAK STB. (AHÁNY MIKROKÖZÖSSÉG SZÍVJA, ANNYI SZLENGJE LÉTEZHET). A SZÁRÍTOTT, MEGTERMÉKENYÍTETLEN (TERMŐS) KENDERVIRÁGZATOT HÍVJÁK MARIHUÁNÁNAK. A LEGINKÁBB ELTERJEDT FOGYASZTÁSI MÓDJA A CIGARETTÁBA SODRÁS, A JOBBAN ÉGHETŐSÉG KEDVÉÉRT GYAKRAN DOHÁNNYAL KEVERVE. EZ AZ ÚGYNEVEZETT „JOINT”.⁶⁶ FŐ HATÓANYAGA A TETRAHIDROKANNABINOL (THC), AMELY LEGNAGYOBB KONCENTRÁTUMÁBAN A NŐIVARÚ NÖVÉNY GYANTÁJÁBAN, ILLETVE VIRÁGZATÁBAN LELHETŐ FEL. A THC KINYERHETŐSÉGÉNEK AZONBAN MÁS FAJTÁI IS LÉTEZIK, ABBAN AZ ESETBEN, HA A GYANTÁT LEKAPARGATJÁK A LEVELEKRŐL, ILLETVE LEFŐZIK EZT VALAMILYEN ELJÁRÁSSAL AZ EBBŐL ELŐÁLLÍTOTT SZERT HÍVJÁK KÖZISMERT NEVÉN HASISNAK. AZ AKTÍVABB FOGYASZTÓK KÖRÉBEN ELTERJEDT VISZONYLAG GYAKORI FELHASZNÁLÁSA MÉG A MARIHUÁNÁNAK AZ ÚGYNEVEZETT „BONG” ÉS A VÍZIPIPA HASZNÁLTA IS. ENNEK ELŐNYE, HOGY A BENNE LÉVŐ VÍZ MINIMÁLISAN MEGSZŰRI A FÜSTBEN ELŐFORDULÓ KÁROS ANYAGOKAT (EZ AZONBAN FÜGG, AZ ÉGETETT ANYAG KÁTRÁNYTARTALMÁTÓL, A BONG SZERKEZETI TULAJDONSÁGAITÓL IS, VALAMINT A VÍZ TELITETTSÉGÉTŐL) ÉS LE IS HŰTI FÜSTÖT, ÍGY CSÖKKENTVE A HASZNÁLÓ TÜDEJÉRE NEHEZEDŐ TERHET. A BONGNÁL IS EGÉSZSÉGESEBBNEK ÉS HATÉKONYABBNAK MONDHATÓ FELHASZNÁLÁSI MÓD A VAPORIZER HASZNÁLATA. LÉNYEGE, HOGY A KENDERT CSAK 185-210 °C FOKRA HEVÍTI, ÍGY AZ AKTÍV HATÓANYAGOK MÁR ELPÁROLOGNAK A KÁROS ANYAGOKAT TARTALMAZÓ NÖVÉNYI RÉSZEK VISZONT NEM ÉGNEK MEG. NEM ÚGY MINT, MONDJUK A „JOINT” FELHASZNÁLÁSA ESETÉN AHOL A THC-N KÍVÜL, KÁTRÁNY ÉS EGYÉB KÁROS ANYAGOK KERÜLNEK A FOGYASZTÓ SZERVEZETÉBE. ENNÉL AZ ELJÁRÁSNÁL TERMÉSZETESEN DOHÁNYT SEM KELL HASZNÁLNI A JOBB ÉGHETŐSÉG KEDVÉÉRT, MINT AZ ELŐBBI MÓDSZEREKNÉL, BÁR HA A MARIHUÁNA JÓ MINŐSÉGŰ,

⁶⁶ Letöltés helye és ideje: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Kender> 2012. 09.10 17:43

AKKOR RENDESEN ÉG DOHÁNY HOZZÁADÁSA NÉLKÜL IS.⁶⁷ A HATÁSÁT ENYHÉN HALLUCINOGÉN JELLEGE MIATT KEDVELIK, AMELY UGYAN MEG SEM KÖZELÍTI A KEMÉNYEBB HALLUCINOGÉN DROGOK ÁLTAL INDUKÁLT ÉLMÉNYT, DE KELLEMES ÉRZETET BIZTOSÍT ÍGY ÁLTALÁBAN A KEDÉLYÁLLAPOT JAVULÁSÁNAK ELŐIDÉZÉSÉNÉL HASZNÁLJÁK. KOMOLYABB DÓZISTÓL MÁR ELŐFORDULHATNAK NEVETŐGÖRCSÖK, A HANGOK ÉS SZÍNEK ÉLÉNKEBB ÉRZÉKELÉSE; AZONBAN EZ AZ ÁLLAPOT ALUSZÉKONYSÁGBA ÉS HANGULATZAVAROKBA IS ÁTCSAPHAT. A HATÁS ÁTLAGOS IDŐTARTAMA 2-4 ÓRA. LEGGYAKRABBAN TÁRSASÁGBAN HASZNÁLJÁK, AHOL JELLEMZŐ A JÓKEDV, A NEVETÉS, A NYITOTTSÁG A TÖBBIEK IRÁNT.

A MARIHUÁNA ÉS HASIS HATÁSAI KÜLÖNBÖZŐ MENNYISÉG FOGYASZTÁSA ESETÉN⁶⁸

	KIS MENNYISÉGNÉL	NAGY MENNYISÉG UTÁN	TÚLADAGOLÁS
<u>TESTI</u> <u>TÜNETEK</u>	<ul style="list-style-type: none"> - SZÁJSZÁRAZSÁG - ÉHSÉGÉRZET MEGNÖVEKEDÉSE - JELENTŐSEN CSÖKKENT REFLEX - NÖVEKVŐ PULZUSSZÁM - CSÖKKENŐ VÉRNYOMÁS - A MOZGÁSKOORDINÁCIÓ ELVESZTÉSE - KIVÖRÖSÖDÖTT SZEM - KITÁGULT PUPILLÁK 	<ul style="list-style-type: none"> - ZSIBBADT, FÁJÓ VÉGTAJOK - ROSSZABB EMLÉKEZET ÉS A GYENGÉBB PROBLÉMA MEGOLDÓ KÉPESSÉG - FÉRFIAKNÁL, ALACSONY SPERMATERMELÉS - HÁNYINGER 	<ul style="list-style-type: none"> - HÁNYÁS
<u>LELKI</u> <u>TÜNETEK</u>	<ul style="list-style-type: none"> - FELDOBOTTSÁG - GYAKORI JÓKEDV, NEVETÉS - A VIZUÁLIS, HALLÁSI, LÁTÁSI ÉRZÉKEK ÉLÉNKÜLÉSE, MEGVÁLTOZÁSA - A GONDOLKODÁS, LOGIKAI FUNKCIÓK SÉRÜLÉSE, MEGVÁLTOZÁSA 	<ul style="list-style-type: none"> - AZ ÉRZÉKEK MEGVÁLTOZÁSA - HALLUCINÁCIÓK - PÁNIKROHAM ALAKULHAT KI - KELLEMETLEN KÖZÉRZET 	<ul style="list-style-type: none"> - SZORONGÁS - ZAVARTSÁG, PÁNIK - HALLUCINÁCIÓK

A FENTI TÁBLÁZATBÓL JÓL LÁTHATÓ, HOGY A MARIHUÁNA HASZNÁLATA ENNEK IS, HOSSZÚ TÁVÚ FOGYASZTÁSA IGEN SÚLYOS KÁROKAT TEHET AZ EMBERI SZERVEZETBEN. MÍLYEN ESZKÖZZEL LEHETNE VISSZASZORÍTANI A KANNABISZ-FOGYASZTÁS TERJEDÉSÉT?

AZ ELŐZŐEKBEN FELVÁZOLT NYUGATI PÉLDÁBÓL KIINDULVA JÓL LÁTHATÓ, HOGY A KEMÉNY KÉZ POLITIKÁJA NEM FELTÉTLENÜL HATÁSOS A KÁBÍTÓSZER FOGYASZTÁS VISSZASZORÍTÁSÁRA. SZÜKSÉGES-E

⁶⁷ Letöltés helye és ideje: http://gomoa.net/vaporizerek-c-41_111.html 2012.09.27. 14:15

⁶⁸ http://mek.oszk.hu/0340003477pdf7_drog.pdf 2012.09.28. 16:16

OLYAN KEMÉNYEN TILTANI EZT AZ ANYAGOT AHHOZ, HOGY NE JUSSANAK KOMOLYABB DROGOK VILÁGÁBA A FOGYASZTÓK, VAGY A KAPUDROG ELMÉLET HELYTÁLLÓSÁGA VITATHATÓ? AZ ELŐZŐ OLDALAKBAN LEÍRTAK ALAPJÁN MEGÁLLAPÍTHATJUK, HOGY AZ AKTÍV MARIHUÁNA FOGYASZTÁS TESTI ÉS LELKI PROBLÉMÁKAT VETT FEL, DE MI VAN AZOKKAL AZ ALKALMI FOGYASZTÓKKAL, AKIK RENDSZERTELENÜL ÉLNEK EZZEL A SZERREL? VALÓSZÍNŰLEG NÁLUK TELJES TÜNET NÉLKÜLSÉG JELLEMZŐ, ABBAN AZ ESETBEN, HA TERMÉSZETESEN CSAK ELVÉTVÉ HASZNÁLJÁL EZT AZ ANYAGOT. AZONBAN AKKOR, AMIKOR AZ EMBEREK HASZNÁLJÁK EZT A SZERT ÉS ÉLNEK EZZEL A „ROSSZ SZOKÁSUKKAL” UGYANÚGY BŰNCSELEKMÉNYT KÖVETNEK EL, DE VAJON AZ Ő MEGÍTÉLÉSÜK IS HASONLÓ MÉRTÉKBEN KEDVEZŐTLEN A TÁRSADALOM SZEMSZÖGÉBŐL, MINT A KEMÉNY DROGFOGYASZTÓKÉ VAGY VELÜK ELNÉZŐBB A TÁRSADALMUNK? A SZAKDOLGOZATOMBAN A KÖVETKEZŐKBEN MAJD ERRE IS PRÓBÁLOK VÁLASZT KAPNI.

2. HIPOTÉZISEM ÉS A KUTATÁS MÓDSZERTANA

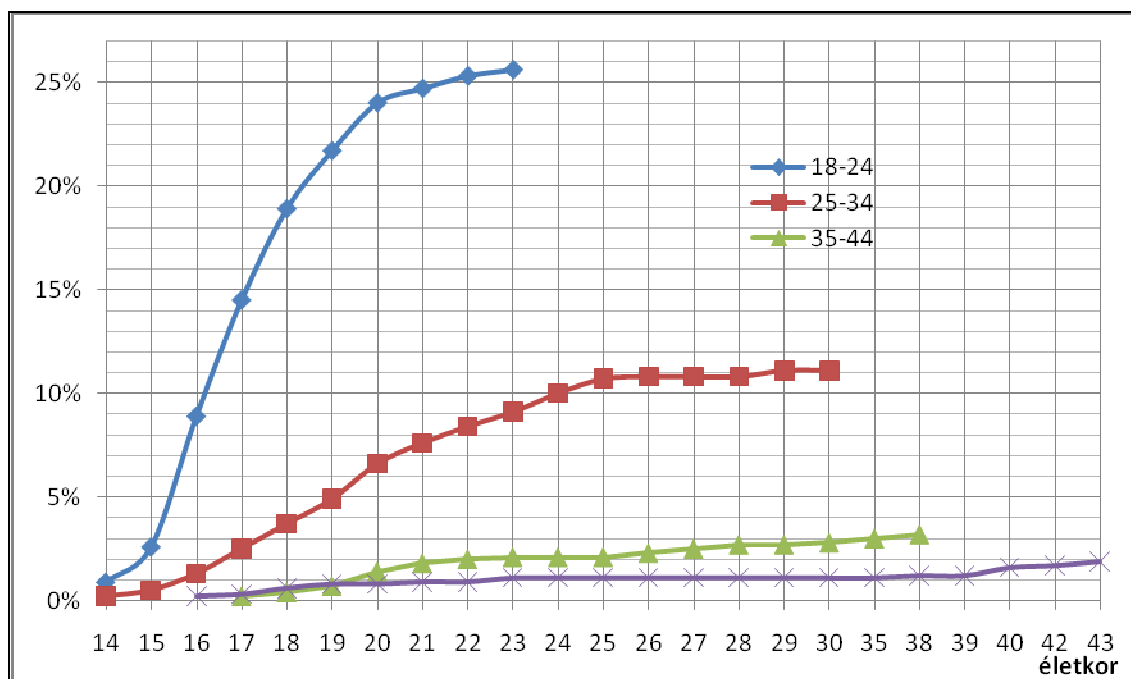
2.1. MI AZ A FÓKUSZCSOPORT? MIÉRT EZZEL A MÓDSZERREL VIZSGÁLOM A MARIHUÁNA-FOGYASZTÓKRÓL ALKOTOTT ATTITŰDÖKET?

A FÓKUSZCSOPORTOS VIZSGÁLAT EGY FÉLIG STRUKTURÁLT, FÉLIG STRUKTURÁLATLAN INTERJÚTECHNIKA. TÖBB KÜLÖNBSÉG IS FELLEMLHETŐ A FÓKUSZCSOPORT ÉS A TÖBBI INTERJÚTECHNIKA KÖZÖTT. A HAGYOMÁNYOS INTERJÚ EGY-KÉT SZEMÉLY KÖZÖTT ZAJLÓ AKTÍVABB VAGY PASSZÍVABB DISKURZUST TAKAR. ÉLETÚT INTERJÚNÁL A KUTATÓ INAKTÍVABB SZEREPBEN TETSZELEG, MIVEL AZ AKTÍVABB FÉL EBBEN AZ ESETBEN MAGA AZ INTERJÚ ALATT ÁLLÓ SZEMÉLY, AKIT TÖBBNYIRE CSAK AKKOR SZAKÍTJÁK FÉLBE, HA NAGYON ELHATÁROLÓDIK A KUTATÁS TÁRGYÁTÓL, EZÉRT IS AZ ÉLETÚT INTERJÚT INKÁBB STRUKTURÁLATLAN KERETEK KÖZÖTT SZOKTÁK ELKÉSZÍTENI. A HAGYOMÁNYOS INTERJÚNÁL A KUTATÓ ÉS AZ INTERJÚALANY KÖZÖTT FELLÉPŐ INTERAKCIÓK MÁR ARÁNYAIBAN IS SOKKAL KIEGYENLÍTETTEBBEK. A KÉRDEZŐ TÖBBSZÖR BEFOLYÁSOLJA KÉRDÉSEIVEL AZ INTERJÚALANYT, VALAMINT A BESZÉLGETÉS LEHATÁROLÁSA IS ÁLTALÁBAN EGY TÉMA KÖRÉ ÖSSZPONTOSUL. HAGYOMÁNYOS INTERJÚNÁL A KUTATÓK TÖBBNYIRE STRUKTURÁLT INTERJÚT KÉSZÍTENEK.

AZ ELSŐ ÉS LEGÉSZREVEHETŐBB KÜLÖNBSÉG AZ ELŐBB EMLÍTETT INTERJÚTECHNIKÁK KÖZÖTT, HOGY A FÓKUSZCSOPORTOS INTERJÚ TÖBB SZEMÉLY INTERAKTÍV KOMMUNIKÁCIÓJÁT JELENTI. A CSOPORTOK LÉTSZÁMA TÖBBNYIRE 4-12 FŐ KÖZÖTT VÁLTOZIK, LEGGYAKORIBBAK A NYOLCFŐS CSOPORTOK. A PIACKUTATÁS SEKTORAIBAN A 10-12 FŐS FÓKUSZCSOPORTOKAT SZOKTÁK LEGINKÁBB HASZNÁLNI, A TAPASZTALATOK SZERINT A TÁRSADALOMTUDOMÁNYOKNÁL ÉS INTIM KÉRDÉSEK SZÉLESKÖRŰ VIZSGÁLATÁNÁL CÉLSZERŰBB A KISEBB CSOPORTOK SZERVEZÉSE. EZÉRT IS VÉLEKEDTEM ÚGY, HOGY A SAJÁT FÓKUSZCSOPORTOS KUTATÁSOM SORÁN CÉLSZERŰ OLYAN FIATAL CSOPORTOKAT SZERVEZNEM

AKIK, KOR ALAPJÁN LEGALÁBB IS HOMOGÉN CSOPORTOT KÉPEZNEK, NEM MOST KEZDTÉK AZ EGYETEMET ÍGY BIZTOSAN ISMERNEK MÁR OLYAN SZEMÉLYEKET, AKIK AZ EGYETEM SORÁN FOGYASZTOTTAK MARIHUÁNÁT ÉS ŐSZINTE VÉLEMÉNYT TUDNAK MONDANI EZEK EMBEREK SORSÁNAK ALAKULÁSÁRÓL. ARRÓL NEM IS BESZÉLVE, HOGYHA ÚGY ALAKULNA, HOGY VALAKI ŐSZINTÉN FELVÁLLALNÁ NÉHA VAGY JELENLEGI MARIHUÁNÁHOZ KÖTÖDŐ KAPCSOLATÁT, ATTITÚDJÁT AKKOR MÉG TÖBBET MEGTUDHATNÁNK, HOGY VAJON LÉTEZIK PRESZTÍZSROMLÁS AZ EGYETEMEN EZEKNÉL A SZEMÉLYEKNÉL, ÉS HA IGEN AKKOR EZ MILYEN HATÁSSAL PÁROSUL. MOTIVÁCIÓVESZTÉSEL, ANTISZOCIÁLIS VISELKEDÉSEL VAGY CSUPÁN ALACSONYABB TÁRSADALMI STÁTUSZSAL, LENÉZÉSEL AZOK KÖRÉBEN, AKIK MEGTUDJÁK, HOGY AZ ILLETŐ SZÍV? AZ ŐSZINTESÉG HATÁSFOKÁT ÍGY ERŐSEBBNEK ÉRZEM, HOGYHA KISEBB LÉTSZÁMÚ CSOPORTOKAT KREÁLOK. ÚGY GONDOLOM, HA EGYÉNI INTERJÚK SORÁN VIZSGÁLTAM VOLNA A MARIHUÁNA-FOGYASZTÓKRÓL ALKOTOTT KÉPET AZ EGYETEMISTÁK KÖRÉBEN SOKKAL EMPATIKUSABB KÉPET KAPHATTAM VOLNA, MINT ÍGY HOGY A CSOPORT DINAMIKA BEFOLYÁSOLJA AZ INDIVIDUUMOK VISELKEDÉSÉT. MÁSRÉSZT ÚGY ÉRZEM, ÚJFAJTA MEGKÖZELÍTÉSBŐL VIZSGÁLOM A KÖNNYŰDROG-FOGYASZTÓK ÉS A TÖBBSÉGI TÁRSADALOM KAPCSOLATÁT, EZÉRT IS CÉLSZERŰ A FÓKUSZCSOPORT KUTATÁSI MÓDSZERREL MODELLEZNEM EZ A KÉRDÉST. ÚGY VÉLEM AZ ELSŐGENERÁCIÓS DROGFOGYASZTÓK CSOPORTJA MÁR FELNÖTT, VAGY KINŐTTE AZT AZ ÉLETSZAKASZÁT LEGALÁBB IS, AMIKOR A KÜLÖNBÖZŐ DROGOKKAL PRÓBÁLKOZZON. EZT A KÖVETKEZŐ STATISZTIKÁM IS ALÁTÁMASZTJA:

4. ÁBRA A KÜLÖNBÖZŐ KOROSZTÁLYOK TILTOTT DROGOKKAL VALÓ KAPCSOLATBA KERÜLÉSÉNEK KOCKÁZATA KÜLÖNBÖZŐ ÉLETKOROKBAN⁶⁹

⁶⁹ Paksi Borbála- Drogok és Felnőttek, L'Harmattan Kiadó Budapest, 2003. 46. oldal

A KILENCVENES ÉVEKBEN AZ ELRETTENTÉST HITTÉK A LEGJOBB HATÁSFOKÚNAK A KÁBÍTÓSZER VISSZASZORÍTÁSÁRA, VALAMINT A KAPUDROG ELMÉLET SZÁMÍTOTT MÉG A LEGKORSZERŰBB ELMÉLETI OKTATÁSNAK. AZÓTA ELTELT MÁSFÉL ÉVTIZED ÉS A FOGYASZTÓI SZOKÁSOK MEGVÁLTOZTAK. A KÖNNYŰDROG- FOGYASZTÁS EURÓPA SZERTE NÉPSZERŰBBÉ VÁLT, ÁLTALÁNOSABB JELENSÉG LETT FÜVET SZÍVÓ EMBEREKET ÉRZÉKELNI KÜLÖNBÖZŐ FESZTIVÁLOKON A KÖZVETLEN KÖRNYEZETÜNKBEN. A FILMEKBEN ÉS A MÉDIÁBAN IS EGYRE TÖBBSZÖR LÁTHATJUK A KANNABISZT, MINT A BULI, PARTY KELLÉKÉT ÁBRÁZOLÓ JELENSÉGET. VAJON EZ MILYEN HATÁST VÁLTHAT KI A KÖRNYEZETÜNKBEN? KIALAKULT A MOSTANI 20-24 ÉVESEK KÖRÉBEN EGYFAJTA SZOLIDARITÁS EZZEL KAPCSOLATBAN VAGY TOVÁBBRA IS MAXIMÁLISAN ELÍTÉLIK EZT A FAJTA KIKAPCSOLÓDÁSI SZOKÁST. VAJON AZ ALKOHOLLAL ÖSSZEHASONLÍTVA MELYIK SZERT TARTJÁK VESZÉLYESEBBNEK? A DOLGOZATOMBAN ERRE A KÉRDÉSRE IS SZERETNÉK VÁLASZT KAPNI.

2.2. HIPOTÉZISEM ÉS A KUTATÁS TÁRGYA

A SZAKDOLGOZATOMHOZ ELENEDHETETLEN FELTÉTELE, HOGY A MINTAVÉTELI ELJÁRÁS SORÁN OLYAN CSOPORTOK KIALAKÍTÁSÁT TARTSAM SZEM ELŐTT, HOGY MIND A KÉT OLDAL VÉLEMÉNYÉT MEGFELELŐ KERETEK KÖZÖTT TUDJAM REFLEKTÁLNI. A KUTATÁS SORÁN A LEGFONTOSABB KRITÉRIUM AZ VOLT, HOGY OLYAN ALANYOK KERÜLJENEK BE A MINTÁBA AKIK, MÉG AKTÍV HALLGATÓI JOGVISZONNYAL RENDELKEZTEK, DE AZ IDŐSEBB GENERÁCIÓHOZ TARTOZTAK AZ EGYETEMEN TANULÓ DIÁKSÁG KÖRÉBŐL. ILYEN MÓDON KÉTSZER KÖNNYEN ELÉRHETŐ ALANYOKRA VONATKOZÓAN ÁLLÍTOTTAM ÖSSZE FÓKUSZCSOPORTOT, AMELYBEN VÉGÜL MA-SZAKOS HALLGATÓKKAL SIKERÜLT FÓKUSZCSOPORTOS KUTATÁST VÉGEZNEM. EGY ALKALOMMAL PEDIG HÓLABDA MÓDSZERREL PRÓBÁLTAM EGY CSOPORTOT KONSTRUÁLNI, AKIK ÉLETÜK BÁRMELYIK SZAKASZÁBAN AKTÍVABBAN, DE FOGYASZTOTTAK MÁR MARIHUÁNÁT, ÍGY ŐSZINTE KÉPET TUDNAK FESTENI A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS HATÁSAINAK ASPEKTUSAIRÓL, VALAMINT A KÁBÍTÓSZER-FOGYASZTÁSNAK KÖSZÖNHETŐEN ESETLEGES ELŐFORDULÓ ÉLETMÓDVÁLTOZÁSRÓL. ITT A LEGFONTOSABB ELŐRE MEGFOGALMAZOTT KRITÉRIUM AZ VOLT, HOGY A CSOPORTBA BEKERÜLŐ EGYEDEK NE ISMERJÉK EGYMÁST, ÍGY NE TUDJÁK BEFOLYÁSOLNI A CSOPORTDINAMIKÁJÁT. A HARMADIK FÓKUSZCSOPORT SORÁN NEM AZ VOLT A CÉLOM, HOGY ÉLMÉNYEKBE ÁTCSAPONGÓ DISKURZUS VALÓSULJON MEG A RÉSZTVEVŐK KÖZÖTT, HANEM LEGINKÁBB AZ EGYÉNI VÉLEMÉNYEKRE, KIFOGÁSOKRA, ÉRVEKRE VOLTAM KÍVÁNCSI. VALAMINT ARRA, HOGY MIKÉNT VÁLTOZOTT MEG AZ ÉLETÜK A MARIHUÁNÁVAL VALÓ VISSZAÉLÉSNEK KÖSZÖNHETŐEN. JELENTKEZETT E NÁLUK IS A HOSSZÚ TÁVÚ FOGYASZTÁSBÓL ADÓDÓAN KÖTELESSÉGMULASZTÓBB MAGATARTÁS, DEVIÁNS VISELKEDÉSFORMA VAGY BÁRMIFÉLE SZEMÉLYISÉGJEGY VÁLTOZÁS.

A KUTATÁSOM SORÁN AZ ALÁBBI HIPOTÉZISEKET FOGALMAZTAM MEG

A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS KÁROS HATÁSAI MEGFIGYELHETŐVÉ VÁLNAK AZOKNÁL A FOGYASZTÓKNÁL, AKIK HOSSZÚ TÁVON ÉLTEK VAGY ÉLNEK EZZEL A SZERREL A MAI NAPIG. A PRESZTÍZSROMLÁS VALAMILYEN MÉRTÉKBEN ÉRZÉKELHETŐVÉ VÁLIK A MARIHUÁNA-FOGYASZTÓ, VALAMINT KÖZVETLEN KÖRNYEZETE SZÁMÁRA IS.

FELTÉTELEZÉSEM SZERINT AZ ÉVEKEN ÁT TARTÓ MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS ÉS A HETI RENDSZERESSÉGGEL FOGYASZTOTT LEGALÁBB EGY GRAMMOS MENNYISÉG ELFOGYASZTÁSÁVAL TÖRTÉNŐ KÁBÍTÓSZERREL VALÓ VISSZAÉLÉS SÚLYOS PROBLÉMÁKAT VETT FEL A FOGYASZTÓ SZERVEZETÉBEN, VALAMINT KÖZVETLEN KÖRNYEZETÉBEN EGYARÁNT. ITT NEM FELTÉTLENÜL AZ EGÉSZSÉGÜGYI ÉS ÉLETTANI HATÁSOKRA FÓKUSZÁLNÉK, HANEM A TÁRSADALMI SZEMSZÖGBŐL TÖRTÉNŐ MEGÍTÉLÉSBŐL ÉS EGYÉNI ÉRDEKEK HÁTTÉRBE SZORULÁSÁVAL JÁRÓ PRESZTÍZSROMLÁSRA HELYEZNÉM A HANGSÚLYT. ÚGY VÉLEM, HOGY AZ AKTÍV KÖNNYŰDROG-FOGYASZTÁS HATÁSAI ELSŐSORBAN A VIZSGÁKON TÖRTÉNŐ GYENGÉBB EREDMÉNYEKBE MUTATKOZHAT MEG ELSŐSORBAN, KÉSŐBB EZ AKÁR ISKOLAI ÉV ISMÉTLÉSÉVEL VAGY LEGDRASZTIKUSABB ESETBEN AZ EGYETEMI TANULMÁNYOK ABBAHAGYÁSÁVAL IS JÁRHAT. A PRESZTÍZSROMLÁSNAK FOGOM MÉG TEKINTENI ELSŐSORBAN A SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉGEK FELHAGYÁSÁT VAGY OLYAN MÉRTÉKŰ ÁTALAKULÁSÁT, AMELY ANTISZOCIÁLIS VAGY DEVIÁNS-VISELKEDÉSSSEL PÁROSUL.

A MÁSODIK HIPOTÉZISEM A KÁBÍTÓSZER KULTÚRÁTÓL TELJESEN MÉRTÉKBEN ELHATÁROLÓDÓ ÉS A KÖNNYŰDROG-FOGYASZTÁST IS ELITÉLŐ HALLGATÓK CSOPORT ALKOTJA. AKIK A MEGBÉLYEGZIK AZOKAT AZ EGYETEMISTÁKAT, AKIK BÁRMILYEN FORMÁBAN ÉS MENNYISÉGBEN, DE RÉGEBBEN FOGYASZTOTTAK MÁR VALAMILYEN RENDSZERESSÉGGEL MARIHUÁNÁT.

A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁST SZÉLSŐSÉGESEN ELÍTÉLŐK CSOPORTJA NEM SZISZTEMATIZÁLJA A KÜLÖNBÖZŐ KÁBÍTÓSZEREKET ÉS AZZAL VISSZAÉLŐK KÖZÖTT SEM TESZ KÜLÖNBŐSÉGET. A MARIHUÁNA-FOGYASZTÓK CSOPORTJÁT EGY KALAP ALÁ VONJA A KEMÉNYEBB DROGFOGYASZTÓI CSOPORTOKKAL.

ÚGY VÉLEM, HOGY A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS IRÁNYÁBA KIALAKULT AZ EGYETEMI KERETEK KÖZÖTT EGY KISMÉRTÉKŰ TOLERANCIA, AMI AZONBAN CSAK AKKOR MŰKÖDHET, HA A MARIHUÁNÁT HASZNÁLÓ EGYÉN TISZTELETBEN TARTJA A NEM HASZNÁLÓK CSOPORTJÁT ÉS AZOK FELTÉTELEIT. VÉLEMÉNYEM SZERINT EBBEN AZ ESETBEN NEM ALAKUL ÁT AZ EGYETEMEN MARIHUÁNÁT FOGYASZTÓ EGYÉN MIKROKÖRNYEZETE, VALAMINT PRIMER KAPCSOLATI HÁLÓJA SEM ROMLIK MEG A MARIHUÁNÁT NEM HASZNÁLÓKKAL. TERMÉSZETESEN ITT AZ ALKALOMSZERŰ HASZNÁLAT MIATT LÉTEZIK A CSOPORT ÉS AZ EGYÉN KÖZÖTT TOLERANCIA, AZONBAN AZ EGYRE SŰRŰSÖDŐ KANNABISZ HASZNÁLAT ÉS EBBŐL FAKADÓ VÁLTOZÁSOK MÁR ERODÁLHATJÁK A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS ELŐTTI SZOCIÁLIS KAPCSOLATOKAT ÉS ÚJ „A SZERREL

ÖSSZEKAPCSOLÓDÓ” BARÁTSÁGOK ALAKULHATNAK KI. PONTOSABBAN MEGFOGALMAZVA A HARMADIK HIPOTÉZISEM A KÖVETKEZŐ:

AZ EGYETEMEN FELLEMLHETŐ ALKALMI MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS NEM ZILÁLJA SZÉT A KORÁBBI IDŐSZAKBÓL SZÁRMAZÓ KAPCSOLATOKAT, LEGYEN SZÓ PÁRKAPCSOLATRÓL VAGY BARÁTI KAPCSOLATRÓL EGYARÁNT. A NEM TÚL GYAKORI MARIHUÁNA-FOGYASZTÁST, VALAMILYEN MÉRTÉKBEN TOLERÁLJA MÉG AZ EGYETEMI KÖZÖSSÉG ABBAN AZ ESETBEN, HA A HASZNÁLÓ NEM LÉP TÚL BIZONYOS KERETEKET. ABBAN AZ ESETBEN, HA A SZERHASZNÁLAT JELENTŐSEBB SZEREPBE KERÜL A MINDENNAPOKBAN A PRIMER KAPCSOLATOK ERODÁLÁSA IS VÉGBEMEGY.

2.3. MIÉRT FONTOS A MODERÁTOR SZEREPE?

A RÉSZTVEVŐK KÖZÖTT KITÜNTETETT SZEREP ÖVEZI A KUTATÓT, A FÓKUSZCSOPORTOS SZAKZSARGON MODERÁTORKÉNT SZOKTA EMLÍTENI EZT A SZEMÉLYT, AKI A BESZÉLGETÉSEKET VEZETI, MODERÁLJA (A BESZÉLGETÉSEK SORÁN MIND A HÁROM ALKALOMMAL ÉN LESZEK A MODERÁTOR). A FÓKUSZCSOPORTOS VIZSGÁLATOK LEGNAGYOBB ERÉNYÉNEK A FOLYAMATOS INTERAKCIÓBAN KEL, HOGY REJTŐZZÖN. EZÉRT FONTOS, HOGY A KUTATÓ SZEMÉLYE VALAMELYEST SZIMPÁTIÁT KELL, HOGY ÉBRESSZEN VIZSGÁLAT TAGJAINAK (EZÉRT VÉLEKEDTEM ÚGY, HOGY MIVEL ÉN IS AZ EGYETEMEN TANULÓK CSOPORTJÁBA TARTOZOM CÉLSZERŰ NEM NAGYON ÜNNEPÉLYES, DE NEM IS TÚL LAZA ÖLTÖZETBEN MEGJELENEM A FÓKUSZCSOPORTOK KEZDETÉRE). A MEGKÉRDEZETT SZEMÉLYEK KONKRÉT VÁLASZAIN KÍVÜL A VÁLASZHOZ FÜZÖTT MEGJEGYZÉSEK, MIMIKÁK, GESZTUSOK, TOVÁBBÁ A CSOPORTDINAMIKAI SAJÁTOSSÁGOK (VITA, VÉLEMÉNY ELHALLGATÁS, KÍNOS CSÖND, IRÓNIA) MIND-MIND ÉRTÉKES INFORMÁCIÓKAT HORDOZNAK, EZÉRT IS VÉLEKEDTEM ÚGY, HOGY MINDENFÉLEKÉPPEN SZÜKSÉGEM LESZ EGY MODERÁTOR-ASSZISZTENSRE. A FÓKUSZCSOPORTOS VIZSGÁLAT MÁSIK FŐ ERÉNYE, HOGY MÁS MÓDSZEREKKEL SZEMBEN SOKKAL ALKALMASABB A KÜLÖNBÖZŐ VÉLEMÉNYEKET ÉS VITÁKAT A FELSZÍNRE HOZNI. A KÉRDŐÍVES FELMÉRÉS VAGY EGYÉNI INTERJÚSOROZAT ESETÉN PÉLDÁUL A CSOPORTDINAMIKAI TULAJDONSÁGOKRA VONATKOZÓ INFORMÁCIÓKHOZ NEM TUDNÁNK HOZZÁJUTNI. CSAK REMÉLNİ TUDOM, HOGY A KUTATÓTÁRSAMMAL ÖSZİNTE VÁLASZOKAT TUDUNK MAJD ELŐCSALOGATNI A FÓKUSZCSOPORTOS BESZÉLGETÉSEK SORÁN. EZ KORÁN SEM LESZ EGYSZERŰ FELADAT, HISZEN A DEVIÁNS VISELKEDÉS EGYFAJTA VÁLFAJÁT FOGJUK VIZSGÁLNI, MÁSRÉSzt MIVEL ILLEGÁLIS TEVÉKENYSÉG FOGYASZTÓI SZOKÁSAIT ÉS ATTITŰDJEIT VIZSGÁLJUK İGY FÉLŐ, HOGY LESZNEK SZEMÉLYEK, AKIK INFORMÁCIÓKAT FOGNAK ELHALLGATNI İRÁNYUNKBA. EGYES VÁLASZADÓK VÉLT A TÁRSADALMI ELVÁRÁSOKNAK AKARNAK MAJD MEGFELELNI, MÁsOK KARAKÁN SZEMÉLYISÉGJEGYEIKET AKARNAK MAJD PRODUKÁLNI, VAGY İPPEN NEM MERNEK FELSZÓLALNI, ESETLEG NEM İRTİK VAGY NEM IS AKARJÁK İRTENI MAJD A KÉRDÉSEKET,

EZÉRT FONTOS, HOGY OLYAN LÉGKÖRT TEREMTSÜNK, HOGY EZ A KUTATÁST A LEHETŐ LEGJOBB IRÁNYBA TERELJE. MINDEN ERŐNKEL AZON LESZÜNK, HOGY EMPATIKUSAK OLDOTTAK ÉS ENGEDÉKENYEK LEGYÜNK, HOGY MINÉL HAMARABB KIALAKULJON A SZÜKSÉGES BIZALMI LÉGKÖR, UGYANAKKOR HATÁROZOTTAN KELL MEGÁLLÍTANIA A NEM KÍVÁNATOS CSOORTPOLARIZÁCIÓS IRÁNYZATOKAT, ÉS BETARTANI A KÉRDÉSEK TERVEZETT STRUKTURÁLT MENETRENDJÉT, AMIKOR SZÜKSÉGES PEDIG HAGYNI, HOGY A SAJÁT ÜTEMÉBEN FOLYJANAK A DOLGOK.

2.4. ALAPFOGALMAK ÉS SZAKKIFEJEZÉSEK, AMELYEKET HASZNÁLNI FOGOK A SZAKDOLGOZATOMBAN

FONTOS, HOGY PONTOSAN TISZTÁZZUNK MINDEN OLYAN FOGALMAT, AMELY TÉMÁNKAL SZERVESEN ÖSSZEFÜGGHET: FELTÚNHETNEK OLYANOK IS KÖZTÜK, AMELYEK A MINDENNAPI SZÓHASZNÁLATBA IS BEÉPÜLTEK, DE KORÁNTSEM BIZTOS, HOGY AZOKHOZ ORVOSI, VAGY JOGÁSZI ÉRTELEMBEN UGYANAZ A JELENTÉS TÁRSUL. A KÖVETKEZŐKBEN FELVÁZOLNÁM AZ ÖSSZES KUTATÁSOMHOZ KAPCSOLÓDÓ SZAKKIFEJEZÉST:

A KÁBÍTÓSZER VAGY DROG, MINT FOGALOM: „LEGEGYSZERŰBB JOGI DEFINÍCIÓJA SZERINT KÁBÍTÓSZER ÉS PSZICHOTROP ANYAG MINDEN OLYAN SZER, AMELYET KÉT NEMZETKÖZI EGYEZMÉNY AZ 1961. ÉVI EGYSÉGES KÁBÍTÓSZER-EGYEZMÉNY ÉS AZ 1971. ÉVI PSZICHOTROPANYAG-EGYEZMÉNY TÉTELESEN FELSOROL. BONYOLULTABB A SZOCIOLÓGIAI DEFINÍCIÓ, AMELY SZERINT KÁBÍTÓSZER MINDEN OLYAN TERMÉK, AMELYNEK FOGYASZTÁSÁT TILTJÁK, ÉS/VAGY AMELY BEFOLYÁSOLJA A MENTÁLIS MŰKÖDÉST, ÉS/VAGY FOGYASZTÁSA VESZÉLYES ÉS VISSZAÉLÉSHEZ, DEPENDENCIÁHOZ VEZETHET. IDE TARTOZIK: 1. AZ ÓPIUM ÉS SZÁRMAZÉKAI, 2. STIMULÁNSOK, MINT A KOKAIN, 3. A HALLUCINOGÉN SZEREK, 4. EGYES OLDÓSZEREK, AMELYEK GŐZEINEK BELÉLEGZÉSE KÁBULATOT OKOZ, 5. EGYES ORVOSI VÉNYRE IS KAPHATÓ GYÓGYSZEREK, AMELYEK MAGUKBAN VAGY ALKOHOLLAL KOMBINÁLVA KÁBULATOT OKOZNAK ÉS DEPENDENCIÁHOZ VEZETNEK”⁷⁰

A LELKI FÜGGŐSÉG: MÁSIK HASZNÁLT KIFEJEZÉSSSEL ÉLVE PSZICHÉS FÜGGŐSÉG; VALAMENNYI GYÓGYSZER ÉS KÁBÍTÓSZERNEK MINŐSÍTETT SZER HATÁSÁRA KÉPES KIALAKULNI - A FÜGGŐSÉGET KIVÁLTÓ SZER IRÁNTI KÉNYSZERES VÁGYAKOZÁST JELENTI, AMELY AZ ÉRTÉKREND FELBORULÁSÁVAL IS EGYÜTT JÁR HAT: A FÜGGÉSBEN LÉVŐ SZEMÉLYT EGYETLEN EGY DOLOG ÉRDEKLI, HOGY A LEHETŐ LEGGYORSABB

⁷⁰ Andorka Rudolf- Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó Budapest, 2003. 639. oldal

KERETEK KÖZÖTT HOZZÁJUSSON A KÁBÍTÓSZERHEZ. EZT PEDIG AKÁR TÖRVÉNYES, AKÁR TÖRVÉNYTELEN ESZKÖZÖKKEL IS KÉPES ELÉRNI. TERMÉSZETESEN ENNEK AZ ÁLLAPOTNAK IS LÉTEZNEK FOKOZATAI.

A FIZIKAI FÜGGŐSÉG: A TESTI FÜGGŐSÉG A SZERVEZET TOLERÁNCIÁJÁVAL PÁRHUZAMOSAN ÖSSZEFÜGGŐ JELENSÉG, AMELY ALAPJÁN A KELLŐ BÓDULAT ÉS EXTÁZIS ÉRZÉS ELÉRÉSÉHEZ KÍVÁNT HATÁST EGYRE NAGYOBB ÉS NAGYOBB ADAGOK KÉPESEK CSAK MEGHOZNI. A HOZZÁSZOKÁS UTÁN, HA AZ ADOTT KÉMIAI VEGYÜLETET HIRTELEN ELVONJUK A SEJTEKTŐL, AZOK KÉPESEK MEGBÉNULNI, MŰKÖDÉSI RENDJÜK FELBORUL: EZ PEDIG KIHATÁSSAL VAN AZ EMBER ÉLETFUNKCIÓIRA IS, NEM RITKA, HOGY FIZIKAI FÁJDALOMMAL, ÉLETVESZÉLYES BETEGSÉGGEL JÁR. EZEKET A JELENSÉGEKET HÍVJÁK A MINDENNAPOKBAN *ELVONÁSI TÜNETEKNEK*.

DEVIANCIA: „OLYAN CSELEKVÉSFORMA, AMELY NEM FELEL MEG EGY ADOTT TÁRSADALOM VAGY CSOPORT TÖBBSÉGE ÁLTAL VALLOTT NORMÁKNAK ÉS ÉRTÉKEKNEK. ÁZ, HOGY MIT TEKINTENEK „DEVIÁNSNAK”, LEGALÁBB OLYAN NAGY VÁLTOZATOSSÁGOT MUTAT, MINT A KÜLÖNBÖZŐ KULTÚRÁKAT ÉS SZUBKULTÚRÁKAT EGYMÁSTÓL MEGKÜLÖNBÖZTETŐ NORMÁK ÉS ÉRTÉKEK. SOK OLYAN VISELKEDÉSFORMÁT, AMELYET EGY ADOTT ÖSSZEFÜGGÉSBEN VAGY CSOPORTBAN ÉRTÉKELNEK, MÁSOK NEGATÍVAN ÍTÉLNEK MEG.”⁷¹

DEVIÁNS SZUBKULTÚRA: „OLYAN SZUBKULTÚRA, AMELYNEK A TAGJAI A TÁRSADALOM TÖBBSÉGE ÁLTAL ELFOGADOTTÓL ALAPVETŐEN ELTÉRŐ ÉRTÉKEKET VALLANAK.”⁷² IDE LEHETNE SOROLNI A HEROIN FÜGGŐKET IS.

INHALÁNS DROGOK: „AZ „INHALÁNSOK” SZÓ, MÉRGEZŐ ANYAGOK GŐZEIRE UTAL, AMELYEKET A BÓDULTSÁG GYORS ELÉRÉSE ÉRDEKÉBEN BELÉLEGEZNEK. AZ INHALÁNSKÉNT HASZNÁLHATÓ TÖBB MINT 1000 HÁZTARTÁSI ÉS EGYÉB MINDENNAPOS TERMÉK. EZEK KÖZÜL A LEGGYAKRABBAN HASZNÁLTAK A KÖVETKEZŐK: CIPŐFÉNY, RAGASZTÓ, TOLUOL, BENZIN, ÖNGYÚJTÓGÁZ, DINITROGÉN-OXID, SZÓRÓFESTÉK, HIBAJAVÍTÓ FOLYADÉK, TISZTÍTÓFOLYADÉK, AMIL-NITRIT, VAGYIS „POPPER”, SZAGTALANÍTÓK, VAGYIS A „RUSH”, ÉS A LAKKHÍGÍTÓ VAGY MÁS FESTÉKOLDÓ-SZEREK.”⁷³

NARKOMÁN, (DROGFÜGGŐ) SZEMÉLY: A MIND GYAKRABBAN ELŐFORDULÓ SZER HASZNÁLAT EGY IDŐVEL MEGSZOKÁST, AZAZ FÜGGŐSÉGET VÁLT KI A KÁBÍTÓSZERREL VISSZAÉLŐ SZEMÉLYNÉL - A FÜGGŐSÉG (NARKOMÁNIA) LEHET LELKI ÉS LEHET FIZIKÁLIS IS, EZ A HASZNÁLT ANYAG TÍPUSÁTÓL FÜGG; AZONBAN NEM RITKÁN JÁR EGYÜTT A KETTŐ.

⁷¹ Anthony Giddens- Szociológia Budapest, 2008 777. oldal

⁷² Anthony Giddens- Szociológia Budapest, 2008 777. oldal

⁷³ Letöltés helye és ideje:

http://www.drogmentes.hu/uploads/letoltheto_fuzetek/12_az_igazsag_az_inhalansokrol.pdf 2012. október 25.
18:20

TOXIKOMÁNIA: A NARKOMÁNIÁNÁL TÁGABB ÉRTELMŰ JELENTÉSEL BÍR - NEM CSAK A KÁBÍTÓSZEREKTŐL, HANEM A MÁS ANYAGOKTÓL VALÓ FÜGGÉST IS MAGÁBAN FOGLALJA (PL. IZGATÓSZEREK, EGYES ÉLVEZETI SZEREK).

TOLERANCIA: SZERVEZETÜNK IDŐVEL HOZZÁSZOKIK A RENDSZERESSÉGGEL BEVITT SZEREKHEZ, ÍGY AZ ADDIGI DÓZISOK MÁR NEM KÉPESEK MEGHOZNI A VÁRT EREDMÉNYT; A GYAKORI DROGHASZNÁLÓK EGYRE EMELKEDŐ ADAGJAIRA EZ A JELENSÉG AD MAGYARÁZATOT. EZ A KÉNYSZER KERGETHETI BELE A FÜGGŐ SZEMÉLYT A TÚLADAGOLÁSBA, AMELYNEK VÉGZETES KÖVETKEZMÉNYE IS LEHET. KANNABISZT TÚLADAGOLNI OLYAN MÉRTÉKBEN NEM LEHET, HOGY HALÁLT OKOZZON.

3. AZ EURÓPAI ILLETVE A MAGYAR MARIHUÁNA FOGYASZTÓI SZOKÁSOK ELEMZÉSE VALAMINT ÖSSZEHASONLÍTÁSA

A CSALÁD ÉS A GYERMEK KAPCSOLATA KÖLCSONÖS FÜGGÉSBEN ÁLL. A CSALÁD KÖTELESSÉGÉHEZ TARTOZIK, HOGY A GYERMEK SZÁMÁRA BIZTOSÍTSA AZOKAT A FELTÉTELEKET, AMELYEK A MEGFELELŐ SZOCIALIZÁCIÓS FOLYAMATOK ELSAJÁTÍTÁSÁT KÖVETŐEN OLYAN IRÁNYBA TERELJE A FIATALKORÚT, HOGY KÉPES LEGYEN A TÁRSADALOM SZÁMÁRA EGY RENDSZER KONFORM MEGATARTÁST ELSAJÁTÍTANI. ABBAN AZ ESETBEN, HA A CSALÁDI KÖTELEKEK KÖLCSONÖS FÜGGÉSE SÉRÜL, AKKOR A GYERMEK NEM ÉRZI FONTOSNAK, LÉNYEGESNEK, HOGY A CSALÁD ÁLTAL ELSAJÁTÍTOTT ÉRTÉKEKET KÉPVISELJE. MIVEL NEM KÖTÖDIK A SZÜLŐKHÖZ, MÁSHOL KERESI A KAPCSOLÓDÁSI PONTOKAT, A KÖZÖSSÉGET, AZ EMBERI KAPCSOLATOKAT. A CSALÁDI MELLŐZÖTTSÉGBŐL FAKADÓAN MÉG FOKOZOTTABBAN ÉRZI A GYEREK, HOGY VALAKIHEZ (VALAKIKHEZ), VALAHOVÁ TARTOZNI KELL. AZ ISKOLÁBAN TÖRTÉNŐ SZOCIALIZÁCIÓS FOLYAMATOK PEDIG NEM PÓTOLHATJÁK ÉS NEM IS TUDJÁK PÓTOLNI CSALÁD SZEREPÉT. A GYERMEKEK A HASONLÓ HELYZETŰ FIATALOK CSOPORTJÁHOZ SODRÓDhatnak, AKIK ÖNTÖRVÉNYŰ ÉLETET ALAKÍTHATNAK KI. A CSALÁDBÓL KISODRÓDOTT FIATALKORÚNAK EGYRÉSZT NINCS VÁLASZTÁSI LEHETŐSÉGE, MÁSRÉSZT A HASONLÓ HELYZETŰ FIATALOK KÖZÖSSÉGE VONZZA, MIVEL KÖNNYEN AZONOSUL VELÜK. AZ ILYEN HELYZETEK KIALAKULÁSA UTÁN PEDIG SOKKAL NAGYOBB A RIZIKÓ, HOGY A GYERMEK LESODRÓDIK AZ ÉLET HELYES ÖSVÉNYÉRŐL, ÉS EGY OLYAN LÉTFORMÁT KEZD EL ELSAJÁTÍTANI, AMELYNEK KÖSZÖNHETŐEN A DEVIÁNS KULTÚRÁBAN TALÁLJA MEG AZ ÖRÖMEIT. LEGYEN SZÓ LEGÁLIS VAGY ILLEGÁLIS SZER FOGYASZTÁSÁRÓL A TINÉDZSER GYERMEK ÉLETE ÓRIÁSI VESZÉLYBE KERÜLHET ÉS ENNEK A LÉTFORMÁNAK A TARTÓS FENNMARADÁSA BELÁTHATATLAN KÖVETKEZMÉNYEKSEL PÁROSUL AZ EGYÉN SZEMPONTJÁBÓL. EZÉRT FONTOS, HOGY A CSALÁD ÉS AZ ÁLLAM IS MEGFELELŐ FIGYELMET FORDÍTSON A KISKORÚAK KELLŐ VÉDELMEÉRE. A PREVENCIÓ ÉRDEKÉBEN MINDEN INTÉZKEDÉST MEG KELL

TENNI, MIVEL "A DEVIANCIÁNAK EGY BIZONYOS - MEG NEM HATÁROZOTT - SZINTNÉL NAGYOBB GYAKORISÁGA A TÁRSADALOM EGÉSZÉNEK MŰKÖDÉSÉT SÚLYOSAN VESZÉLYEZTETI".⁷⁴

3.1. MI AZ A ESPAD?

AZ ESPAD (THE EUROPEAN SCHOOL SURVEY PROJECT ON ALCOHOL AND OTHER DRUGS) PROGRAM CÉLJA AZ EURÓPAI ORSZÁGOKBAN TANULÓ 16 ÉVES KÖZÉPISKOLÁSAINAK DOHÁNYZÁSÁRÓL, ALKOL ÉS EGYÉB DROGFOGYASZTÁSI SZOKÁSAINAK ÖSSZEGYŰJTÉSE, ELEMZÉSE MAJD A KÜLÖNBÖZŐ EURÓPAI ORSZÁGOK TRENDVIZSGÁLATAIBAN A FIATALOK KÖZÖTTI DEVIANCIÁRA VALÓ HAJLAM ÖSSZEHASONLÍTÁSA ÉS MEGELŐZÉSE. A KUTATÁSI PROGRAM A SWEDISH CONCIL FOR INFORMATION ON ALCOHOL AND OTHER DRUGS (CAN) INDÍTVÁNYOZÁSÁNAK ILLETVE VÉGHEZVITELÉNEK JÓVOLTÁBÓL KERÜLT ELŐTÉRBE, AMELYET AZ EURÓPA TANÁCS POMPIDOU CSOPORTJA HATHATÓS HOZZÁJÁRULÁSÁNAK SEGÍTSÉGÉVEL ALAKULHATOTT MEG. AZ ESPAD KUTATÁSOK RENDSZERINT NÉGYÉVENTE MEGISMÉTLÉSRE KERÜLNEK, A MINTÁBA KERÜLT SZEMÉLYEK LEKÉRDEZÉSE PEDIG KÉRDŐÍVES MÓDSZERREL TÖRTÉNIK. A KÉRDŐÍVEK ÖSSZEÁLLÍTÁSÁNÁL LÉTFONTOSSÁGÚ, HOGY A KUTATÁSBAN RÉSZVEVŐ ORSZÁGOK SZOCIOLÓGUSAI ILLETVE EGYÉB TÁRSADALMI TUDOMÁNY SZAKTEKINTÉLYEI EGYÜTTMŰKÖDÉST TANÚSÍTSANAK ÚGY, HOGY A NEMZETI SAJÁTOSSÁGOK SEM MARADJANAK KI A KUTATÁSBÓL.

3.2. AZ EURÓPAI EREDMÉNYEK TÜKRÉBEN

AZ ESPAD KUTATÁS, AZ ELSŐ 1995-ÖS ÉS A LEGUTÓBBI 2011-ES KÉRDŐÍVES VIZSGÁLATNÁL IS UGYANAZOKAT A KÉRDÉSEKET FOGLALTA MAGÁBA. A TIZENHAT ÉVES TINÉDZSEREKNÉL ELŐFORDULÓ KÜLÖNBÖZŐ SZERHASZNÁLATI SZOKÁSOKKAL KAPCSOLATOS ATTITŰDÖK VIZSGÁLATA KÉPEZTE A KUTATÁS TÁRGYÁT. A KÉRDŐÍVBÉ KERÜLTEK OLYAN KÉRDÉSEK IS, AMELY EREDMÉNYÉNEK FELDOLGOZÁSA A SZAKDOLGOZATOMBAN IS SZÜKSÉGES. AZ EGYIK LEGFONTOSABB KÉRDÉS A KÖVETKEZŐKÉPPEN SZEREPELT A KUTATÁSBAN. FOGYASZTOTTAK-E VALAHA MARIHUÁNÁT?

AZ EURÓPAI TRENDEK EBBEN A KUTATÁSBAN A KÖVETKEZŐ KÉPET MUTATJÁK:⁷⁵ A MELLÉKLET TÁBLÁZATÁBÓL JÓL KITŰNIK, HOGY A 16 ÉVES KORUKAT MEGÉLŐ FIATALOK 17,5%-A MÁR PRÓBÁLTA ÉLETE SORÁN A KANNABISZT. AZ 1995-ÖS ÉS 2003-AS IDŐSZAK ALATT A FIATALAK KÖRÉBEN A MARIHUÁNA KIPRÓBÁLÁSÁNAK ARÁNYA FOLYAMATOSAN EMELKEDETT: (1995: 11%, 1999: 15%, 2003: 19%) MAJD 2007-RE VALAMELYEST VISSZAESÉS JELENTKEZETT 17,5% -KAL, AMI VÉGÜL A LEGFRISSEBB

⁷⁴ Andorka Rudolf: Deviáns viselkedések Magyarországon. Devianciák Magyarországon. 1994, Közélet Kiadó, 32. p.

⁷⁵ Letöltés helye és ideje: <http://www.espad.org/keyresult-generator> 2012.09.30. 11:50 lásd: Melléklet 7.1.-es statisztikája

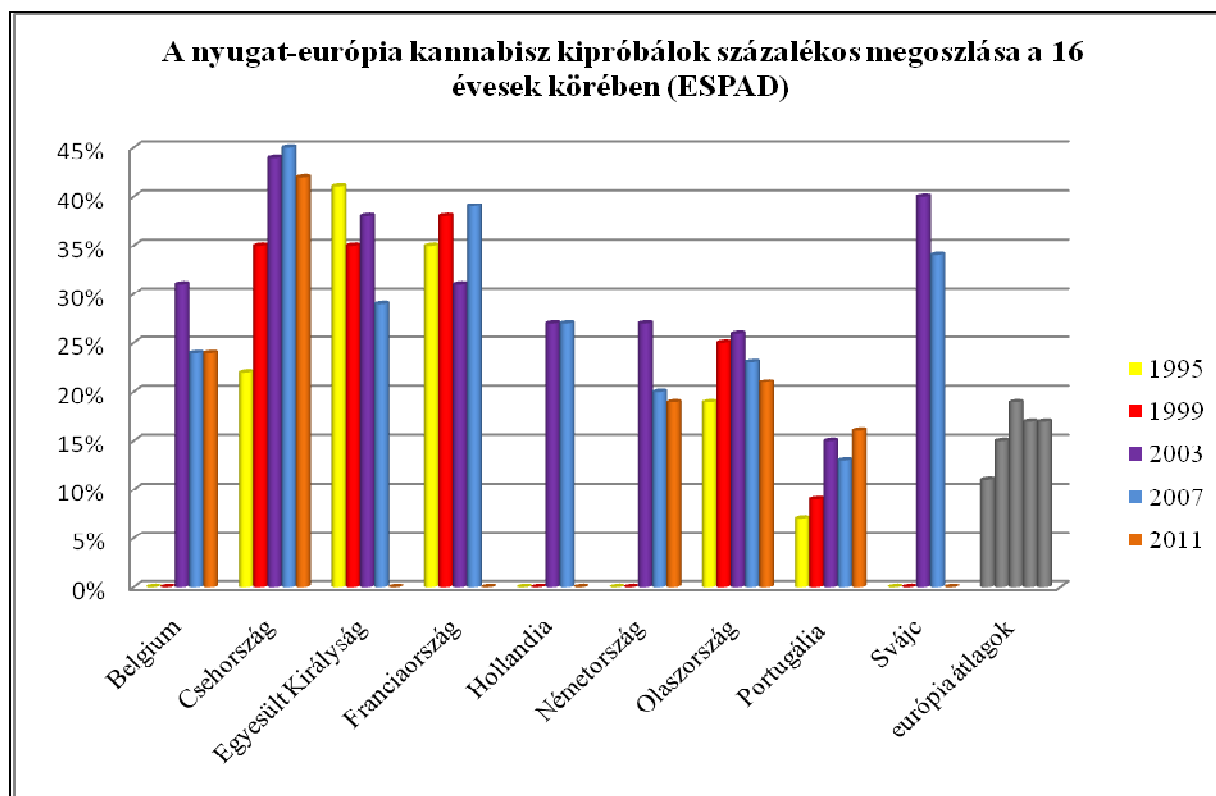
2011-ES STATISZTIKÁNÁL IS MEGMUTATKOZOTT. AHOGY AZT SEJTENI LEHETET A FIÚK KÖRÉBEN A KANNABISZ FOGYASZTÁS NAGYOBB ARÁNYBAN MUTATKOZIK, ÁTLAGOSAN 6-7 % PONTTAL BÁTARBAN PRÓBÁLJÁK KI A MARIHUÁNÁT. VALÓSZÍNŰLEG EZ ANNAK KÖSZÖNHETŐ, HOGY A FIÚ TÁRSASÁGOKBAN, JOBBAN JELLEMZŐ A DEVIANCIÁRA VALÓ HAJLAM, A KÍVÁNCISISÁG ILLETVE A KORTÁRSCSOPORT BEFOLYÁSOLÁSA A FIATALOK ÉLETÉBEN, AMI FOLYAMATOS PRESSZIÓT JELENT, HOGY MIND TÖBBEN KIPRÓBÁLJÁK EZEKET AZ ÚJ ÉLMÉNYEKET IS. A FIÚK KÖNNYEBBEN ÉS HAMARABB ELJUTHATNAK OLYAN HELYEKRE (PL: DISZKÓ) AHOL AZ ÚJ VILÁG HATÁSÁNAK NEM BÍRNAK ELLENÁLLNI ÉS KÖNNYEN ÁLDOZATÁVÁ VÁLHATNAK A FOGYASZTÓI TÁRSADALOM EZEN NEM TÚL KELLEMES OLDALÁNAK. A LEGFRISSEBB KUTATÁSOK ALAPJÁN A LÁNYOK 14%-A, A FIÚK 20% (EGY ÖTÖDE) PRÓBÁLTA MÁR A KANNABISZT 16 ÉVES KORÁRA. EZ A SZÁM SZERINTEM ELKESERÍTŐ ÉS VISZONYLAG MAGAS ÉRTÉKET MUTAT EGÉSZ EURÓPA SZERTE.

3.3. A NYUGAT-EURÓPAI KÖZÉPISKOLÁSOK MARIHUÁNA-KIPRÓBÁLÁSI TRENDJEI

A SZAKDOLGOZATOMBAN AZ ELKÖVETKEZŐ FEJEZETBEN AZ EDDIG ESPAD- KUTATÁSOK MARIHUÁNA-KIPRÓBÁLÁSÁVAL KAPCSOLATOS EREDMÉNYEIT FOGOM RÉSZLETESEN MEGVIZSGÁLNI A KÖZÉPISKOLÁSOK VISZONYLATÁBAN. ELŐSZÖR A NYUGAT-EURÓPAI TRENDEKET NÉZEM MEG. KÉSŐBB RÁTÉREK MAJD A MAGYARORSZÁG ÉS A KÖRNYEZŐ ORSZÁGOK VIZSGÁLATAIRA, VÉGÜL PEDIG EURÓPA RÉGEBBEN POSZTKOMMUNISTA ÉVTIZEDEKET ÁTÉLT ORSZÁGAINAK MARIHUÁNA-KIPRÓBÁLÁSI SZOKÁSAIRÓL VÁZOLNÉK EGY ÁLTALÁNOSABB KÉPET. ÚGY VÉLEM, HOGY NYUGAT-EURÓPAI A MARIHUÁNA-FOGYASZTÓI SZUBKULTÚRA SZÉLESEBB KÖRÖKBEN ÉS NAGYOBB LÉTSZÁMBAN VAN JELEN, MINT A KÖZÉP-KELET EURÓPÁBAN. TERMÉSZETESEN ENNEK OKAIT NEM TUDJUK PONTOSAN, AZONBAN FELTÉTELEZHETŐ, HOGY AZ ÉVTIZEDEK ALATT FOLYAMATOSAN EGYRE NAGYOBB TERET HÓDÍTÓ KÁBÍTÓSZERPIAC KÖNNYEBBEN MEGTUDJA KÖZELÍTENI A POTENCIÁLIS FOGYASZTÓIT, MÁSRÉSzt KIALAKULT A KÖNNYŰDROGOK IRÁNYÁBA EGYFAJTA TOLERANCIA, AMI HATÁSÁRA A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS ELFOGADOTTABBÁ VÁLT, MINT HAZÁNKBAN. A NYUGAT-EURÓPAI FOGYASZTÓ SZOKÁSOKKAL EGY IDŐBEN VIZSGÁLTAM CSEHORSZÁG EREDMÉNYEIT, ÚGY VÉLEM JOBBAN ILLESZKEDIK A NYUGATI TRENDEKHEZ. MÁSRÉSzt, A 2010-ES TÖRVÉNYMÓDOSÍTÁSNAK KÖSZÖNHETŐEN AZ ÁLLAM LIBERÁLISNAK MONDHATÓ TÖRVÉNYT ALKOTOTT.⁷⁶ BIZONYOS MENNYISÉGŰ MARIHUÁNA BIRTOKLÁSÁNÁL AZ ÁLLAM NEM BÜNTETI A KÁBÍTÓSZERREL VISSZAÉLŐ SZEMÉLYT. AZÉRT EZ A NAGYMÉRTÉKŰ TOLERANCIA SZÁMOMRA MEGLEPŐ EGY OLYAN ÁLLAMTÓL, AMELY MINDÖSSZE 1993.JANUÁR 1.-E ÓTA FÜGGETLEN. A KELETI- BLOKK ÖSSZEESÉSÉVEL HAMAR ELJUTOTT EGY OLYAN MAGAS FOGYASZTÁSI ÉRTÉKEKHEZ A CSEH MARIHUÁNA FOGYASZTÁS, AMI SOKKAL INKÁBB NYUGAT-EURÓPÁRA TRENDEKHEZ ILLESZKEDIK. EZÉRT GONDOLTAM, HOGY CÉLSZERŰBB

⁷⁶ Letöltés helye és ideje: http://index.hu/kulfold/2009/12/14/15_g_fuvel_tarthatnak_maguknal_a_csehek/ 2012. 10. 01. 16:20

EGY OLYAN TÁBLÁZATBAN SZEREPELTETNI CSEHORSZÁGOT, AHOL MONDJUK TÖBBEK KÖZÖTT HOLLANDIA IS SZEREPEL. A DIAGRAMBÓL JÓL LÁTHATÓ, HOGY A NYUGAT-EURÓPAI CIVILIZÁCIÓBAN JÓVAL MAGASABB A FIATALOK KÖRÉBEN A MARIHUÁNÁT KIPRÓBÁLOK ARÁNYA AZ ÁTLAGNÁL. EGYETLEN EGY ORSZÁGBAN VAN EZ AZ ÉRTÉK AZ EURÓPAI ÖSSZESÍTETT ÁTLAG ALATT EZ PEDIG PORTUGÁLIA. MIELŐTT RÁTÉRNÉK A PONTOS STATISZTIKÁK ELEMZÉSÉRE AZÉRT MEGEMLÍTENÉM, HOGY ÉRDEKESNEK TALÁLOM, HOGY PÉLDÁUL SPANYOLORSZÁG NEM CSATLAKOZOTT AZ ESPAD PROGRAMHOZ, VAJON MI LEHET ENNEK AZ OKA? TALÁN AZ, HOGY A KÖZÉPISKOLÁSOK KÖZÖTT A KIPRÓBÁLÁSI ARÁNYSZÁMOK OLYAN MAGAS ÉRTÉKEKET PRODUKÁLNAK, HOGY AZ MÁR AZ EURÓPAI UNIÓNAK SEM LENNE ELFOGADHATÓ ÍGY NEM VETTEK RÉSZT EFFAJTA KÉRDŐÍVES FELMÉRÉSBEN. „AZ EURÓPAI FIATALOK (A 15-34 ÉVESEK) ÁTLAGOSAN 13%-A HASZNÁLT KANNABISZT AZ ELMÚLT ÉVBEN. LEGTÖBBEN SPANYOLORSZÁGBAN (20%), CSEHORSZÁGBAN (19,3%), FRANCIA- ÉS OLASZORSZÁGBAN (16,7, 16,5%) ÉS AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁGBAN (16,3%) SZÍVNAK.⁷⁷ ÁLLÍTOTTA AZ INDEX A KÁBÍTÓSZER ÉS KÁBÍTÓSZER-FÜGGŐSÉG EURÓPAI MEGFIGYELŐ KÖZPONTJA (EMCDDA) ÁLTAL VÉGZETT KUTATÁS UTÁN 2007-BEN.” MINDAMELLETT ELÉG MEGLEPŐ, HOGY ELÉG SOK ORSZÁG NEM VETT RÉSZT VÉGIG (1995-2011) AZ ESPAD KUTATÁSBAN VÉGIG, ÍGY VANNAK ÉVEK, AMIKOR NEM RENDELKEZÜNK PONTOS ADATTAL KANNABISZT KIPRÓBÁLOK KÖRÉBEN.

FORRÁS: [HTTP://WWW.ESPAD.ORG/KEYRESULT-GENERATOR](http://www.espad.org/keyresult-generator)

⁷⁷ Letöltés helye és ideje: <http://index.hu/bulvar/1121emcdda/> 2012. 10. 01. 16.54

AZ EURÓPAI ESPAD LEGFRISSEBB KUTATÁSA SZERINT (2011) A 16 ÉVESEK KÖRÉBEN A MARIHUÁNA KIPRÓBÁLOK LEGNAGYOBB MÉRTÉKBEN KÖZEL 42%-BAN CSEHORSZÁGBAN FOGYASZTOTTAK MÁR MARIHUÁNÁT A KÖZÉPISKOLÁSOK. ÉRDEKESSÉG AZ, HOGY EZ AZ IGEN MAGAS SZÁZALÉKOS ARÁNYSZÁM CSÖKKENŐ TENDENCIÁT MUTAT A 2007-HEZ KÉPEST. AZ AKKORI KÉRDŐÍVET KITÖLTŐK KÖZÖTT EZ AZ ARÁNYSZÁM MÉG 45% VOLT. CSEHORSZÁG A MARIHUÁNA KIPRÓBÁLOK ARÁNYA 1995-TŐL SZEMBEÖTLŐ, FŐLEG 1999-IG UGYANIS ILYENKOR A MARIHUÁNA KIPRÓBÁLOK ARÁNYA TÖBB MINT MEG MÁSFÉLSZEREZŐDÖTT. CSEHORSZÁGBAN AZ ARÁNYSZÁMOK 2007-IG EMELKEDTEK EKKOR ÉRTE EL AZ IMÉNT EMLÍTETT RENDKÍVÜL MAGAS ARÁNYT 45%-OT. NYUGAT-EURÓPÁBAN SEHOL SEM KEDVEZŐBB A HELYZET A FIATALOK KÖRÉBEN A MARIHUÁNA ELÉG NAGY ÉLVEZETI CIKKÉNT SZEREPELHET, EZT ONNAN VÉLEM, HOGY A VALAHA KIPRÓBÁLOK ARÁNYA AZ EURÓPAI ÁTLAGHOZ KÉPEST JÓVAL MAGASABB. A KÉPZELETBELI DOBOGÓ MÁSODIK FOKÁN (HIÁBA VANNAK, ITT A SZIGORÚ KÖNNYŰ DROG TÖRVÉNYEK) FRANCIAORSZÁG SZEREPEL. AZ ITT ÉLŐ FIATALOK 39%-A PRÓBÁLTA MÁR VALAMILYEN FORMÁBAN A KANNABISZT. ÉRDEKES, HOGY A MARIHUÁNÁVAL PRÓBÁLKOZÓK ELIT ORSZÁGAIBÓL JÓ NÉHÁNY NEM VÉGZETT KUTATÁST 2011-BEN. KÖZTÜK AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁG, SVÁJC ÉS HOLLANDIA. EBBEN A SORRENDEN A KÖVETKEZŐ ÉRTÉKEKET PRODUKÁLTÁK EZEN ORSZÁGOK 2007-BEN: 29%, 34%, 29%. AZ EGYESÜLT- KIRÁLYSÁGBAN KEZDETEN VOLT NAGYON MAGAS EZ AZ ÉRTÉK. 1999-RE KISSÉ CSÖKKENTEK A SZÁMOK MAJD ÚJABB NÖVEKEDÉS UTÁN EGY RADIKÁLIS VISSZAESÉSNEK LEHETÜNK SZEMTANÚI. SVÁJC ÉS HOLLANDIA CSAK KÉT NÉGYÉVENKÉNTI VIZSGÁLATBAN VETT RÉSZT (2003, 2007) EKKOR VISZONT IGEN MAGAS ÉRTÉKET PRODUKÁLTAK, LEGFŐKÉPPEN SVÁJC. A 2003-AS FELMÉRÉS ALAPJÁN MÁSODIK LEGNAGYOBB KANNABISZ KIPRÓBÁLÓ NEMZETÉNEK SZÁMÍTOTT A MAGA 40%-VAL. MAJD NÉMI VISSZAESÉS KÖVETKEZETT (34%). HOLLANDIÁBA AHHOZ KÉPEST, HOGY A TÖRVÉNY VALAMILYEN SZINTEN KERETET BIZTOSÍT A MARIHUÁNA FOGYASZTÁS LEGÁLIS ELFOGYASZTÁSÁNAK, A KIPRÓBÁLÁS LEHETŐSÉGÉT NEM OLYAN SZINTEN RAGADJÁK MEG A FIATALOK, MINT TÖBB NYUGAT -EURÓPAI CIVILIZÁCIÓBAN. MINDKÉT ÉVBEN 27-27%-OT PRODUKÁLT A MARIHUÁNÁVAL VALAHA ÉLŐK ARÁNYA. EZZEL AZ ADATOKKAL PEDIG MINDÖSSZE 2003-BAN AZ EURÓPAI HATODIK, 2007-BEN PEDIG AZ ÖTÖDIK HELYEN VÉGEZTEK A HOLLAND DIÁKOK. ⁷⁸

AZ EURÓPAI ÁTLAG FÖLÖTTI ÉRTÉKEKET PRODUKÁLTAK MÉG A KÖVETKEZŐ ORSZÁGOK AZ ESPAD KUTATÁS SZERINT: BELGIUM, NÉMETORSZÁG ÉS OLA SZORSZÁG. MINDHÁROM ORSZÁGRA ELMONDHATÓ, HOGY 2003 ÓTA VISSZAESÉS MUTATKOZIK, A MARIHUÁNÁT KIPRÓBÁLOK KÖRÉBEN. BELGIUMBAN EZ AZ ÉRTÉK 31%-RÓL, 24%-RA ESETT VISSZA. NÉMETORSZÁGBAN A VISSZAESÉS MÉRTÉKE AZ EGYIK LEGSZEMBETÜNŐBB EURÓPÁBAN AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁG MELLETT, ITT 2003 ÉS 2007 KÖZÖTT 8%-

---

⁷⁸ Letöltés helye és ideje: <http://www.espad.org/keyresult-generator> 2012-10-03 16:03

KAL CSÖKKENT A MARIHUÁNÁT VALAHA FOGYASZTÓK ARÁNYA, MAJD 2011-RE TOVÁBB REDUKÁLÓDOTT AZ ARÁNYUK. OLASZORSZÁGI ADATOKKAL 1995-TŐL RENDELKEZIK AZ ESPAD, ITT AZ ARÁNYSZÁMOK A KÖVETKEZŐKÉPPEN FESTENEK: 2003-IG NAGYMÉRTÉKŰ NÖVEKEDÉS VOLT JELLEMZŐ A KÖZÉPISKOLÁSOK KÖRÉBEN, MAJD 2003-ÓTA VALAMELYEST VISSZAESÉS TAPASZTALHATÓ. VALAMELYEST ÖSSZEFÜGGÉSEKET IS LEHET TALÁLNI A NYUGAT-EURÓPAI MARIHUÁNÁT VALAHA KIPRÓBÁLTAK KÖRÉBEN (PERSZE KIVÉTELEK MINDIG AKADNAK). JELLEMZŐ, HOGY A MARIHUÁNA A FIATALOK KÖRÉBEN 1995-BEN ÉS 2003-BAN ÉRTE A VIRÁGKORÁT, VAGY EKKORA JUTOTT EL A TERJESZTÉS SZÍNVONALA EGY OLYAN SZINTRE, HOGY BÁRMILYEN FIATAL KÖNNYEN HOZZÁ TUDOTT JUTNI, HA AKART. EZEK UTÁN A KÖVETKEZŐ KÉT KUTATÁS SORÁN INKÁBB AZ TAPASZTALHATÓ, HOGY 2007-RE VALAMELYEST VISSZAESÉS JELENTKEZIK, A FÜVET VALAHA PRÓBÁLOK KÖRÉBEN, AMIT A KÖVETKEZŐ 2011-ES KUTATÁS MÉG TOVÁBBI VISSZAESÉSSSEL VAGY STAGNÁLÁSSAL REPREZENTÁL.

3.4. KELET-KÖZÉP EURÓPAI KÖRKÉP

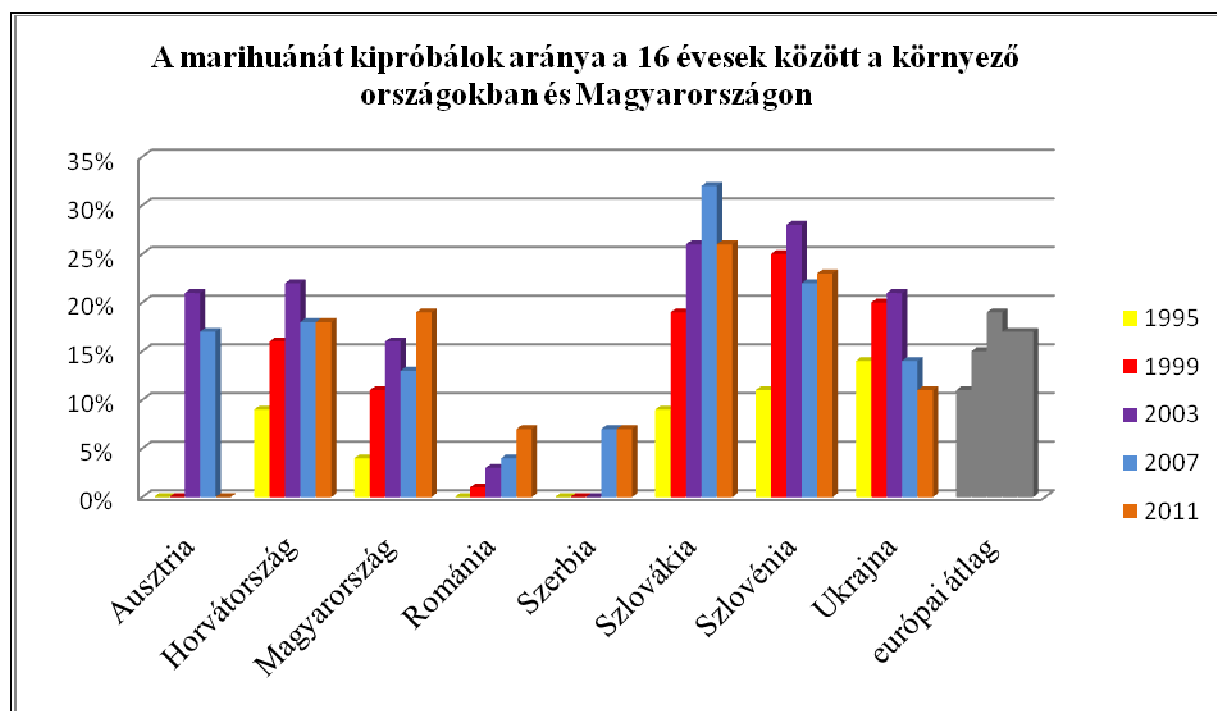
KELET-KÖZÉP-EURÓPÁBAN A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁSSAL KAPCSOLATOS ATTITÜDÖK KIALAKULÁSA A RENDSZERVÁLTÁSOK UTÁNI IDŐSZAKRA TEHETŐ. A KILENCVENES ÉVEKBEN TÖRTÉNŐ MÓDSZERTANILAG MEGFELELŐ KUTATÁSNAK KÖSZÖNHETŐEN A KÁBÍTÓSZER-FOGYASZTÁSSAL KAPCSOLATOS INFORMÁLTSÁG TEKINTETÉBEN RADIKÁLIS MÉRTÉKBEN JAVULT A HELYZET. A DROGHASZNÁLATBAN LÉVŐ CSOPORTOK MEGISMERÉSE SOKKAL NAGYOBB SZEREPHEZ JUTOTT. A LEGINKÁBB VESZÉLYEZTETETT KÖZÉPISKOLÁS KORBAN LÉVŐ IFJÚSÁG DROGKIPRÓBÁLÁSON ALAPULÓ DROGEPIDEMIOLÓGIAI VIZSGÁLATAI EURÓPAI SZINTEN IS KULCSSZEREPHEZ JUTOTTAK.⁷⁹ AZ ELKÖVETKEZŐ NÉHÁNY OLDALON, TEHÁT A KÖZÉP-KELET EURÓPAI ESPAD KUTATÁS MARIHUÁNÁVAL FOGLALKOZÓ RÉSZEIVEL FOGOK FOGLALKOZNI.

A STATISZTIKÁMBÓL LÁTHATÓ, HOGY AZ ESPAD- KUTATÁS ALAPJÁN, MAGYARORSZÁGON A MARIHUÁNÁT VALAHA KIPRÓBÁLOK ARÁNYA KÖZEPES TENDENCIÁKAT REALIZÁL KÖZÉP-KELET EURÓPÁBAN. VISZONT AMI FÉLELEMRE ADHAT OKOT, HOGY A LEGTÖBB SZOMSZÉDOS ORSZÁGBAN AZ UTÓBBI IDŐKBEN CSÖKKENŐ TENDENCIA FIGYELHETŐ MEG, ADDIG MAGYARORSZÁGON AZ UTÓBBI IDŐBEN NÉHÁNY SZÁZALÉKOS NÖVEKEDÉS VETTE KEZDETÉT. A 2011-ES LEGFRISSEBB ADATOKBÓL MÉG AZ IS KIDERÜL, HOGY MAGYARORSZÁG A MAGA 19%-OS KIPRÓBÁLÁSI ARÁNYÁVAL AZ EURÓPAI TREND ÁTLAG FÖLÉ EMELKEDETT. 2007 ÉS 2011 KÖZÖTT A KÖRNYEZŐ ORSZÁGOK VISZONYLATÁBAN CSAK SZLOVÉNIA PRODUKÁLT NAGYOBB ÉRTÉKET A KANNABISZT KIPRÓBÁLOK KÖRÉBEN 2007-HEZ VISZONYÍTVA, VISZONT

---

⁷⁹ Letöltés helye és ideje: http://demetrovics.hu/dokumentumok/Kutatasok_4_PaksiB_konyv_KEZIRAT.pdf
2012. 11. 19. 15:15 10. oldal

AZ OTTANI NÖVEKEDÉS MINIMÁLIS (1%-OS), ADDIG HAZÁNKBAN EZ AZ ÉRTÉK 6%-OS EMELKEDÉST TÜKRÖZ.

FORRÁS: [HTTP://WWW.ESPAD.ORG/KEYRESULT-GENERATOR](http://www.espad.org/keyresult-generator)

VALÓSZÍNŰLEG NEM CSUPÁN A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS EMELKEDÉSE MIATT, DE A KORMÁNY IS DROGSTRATÉGIAI PROGRAMOKAT FOGALMAZOTT MEG AZ ELMŰLT ÉVEKBEN. VÉGÜL PEDIG 2012 NYARÁN ÁTSTRUKTURÁLTA ÉS MÓDOSÍTOTTA A BÜNTETŐ TÖRVÉNYKÖNYV DROGPOLITIKÁRA VONATKOZÓ PARAGRAFUSAIT. A KÉRDÉS AZ VAJON A MÓDOSÍTÁS MILYEN ESZKÖZZEL PRÓBÁLJA VISSZASZORÍTANI A KÁBÍTÓSZER-FOGYASZTÁS NÖVEKEDÉSÉT?

MAGYARORSZÁGON A TÉMÁBAN SZAKMAI TAPASZTALATTAL ÉS HOZZÁÉRTÉSSSEL RENDELKEZŐ ORSZÁGOS SZERVEZETEK MÉGPEDIG, -, A MAGYAR DROGPREVENCIÓS, A MAGYAR DROGTERÁPIÁS INTÉZETEK SZÖVETSÉGE, A MAGYAR ADDIKTOLÓGIAI TÁRSASÁG ÁRTALOMCSÖKKENTŐK ORSZÁGOS SZAKMAI EGYESÜLETE ÉS AZ ÁRTALOMCSÖKKENTŐ SZERVEZETEK SZÖVETSÉGE - SZÉLSŐSÉGES JELZŐKKEL ILLETTE ÉS KRITIZÁLTA A 2012. ÉV NYARÁN ELFOGADÁSRA KERÜLT, ÚJ BÜNTETŐ TÖRVÉNYKÖNYVÉT, AMELYBEN EURÓPA JELENLEGI VISZONYAIT FIGYELEMBE VÉVE RADIKÁLIS DROGSTRATÉGIA TÜKRÖZŐDIK. A KÖVETKEZŐ PROBLÉMÁKAT SÉRELMEZIK A HOZZÁÉRTŐK:⁸⁰

⁸⁰ 2012. évi C. törvény 176-180. §§-okat

- A 2013. július 1.-től hatályba lépő új BTK-ban a drogfogyasztó regulázandó egyén, akinek pusztán ahhoz van joga, hogy kábítószer-függőségétől megszabaduljon, és akit ki kell zárni a társadalmi közegéből, hogy megvédjük a többség jogait. Ez a szemlélet korán sem újszerű, mondhatni az előző fideszes kormányzat során is visszalépést jelentett. Már az MDF-kormány 1993-ban felismerte a lehetőségét annak, hogy az államnak sokkal kedvezőbb, ha a fogyasztókat az ellátórendszerbe tessékeli vissza, mint hogy elítélje és büntető eljárás alá vonja- a szakmai szervezetek egyöntetű véleménye szerint inkább elavultnak és stigmatizálónak nevezhetnénk az új BTK-t.
- Az újfajta drogstratégia tervezete azt javasolja, hogy a büntetőjogi szabályozási rendszer is átstrukturálásra kerüljön: a rendőrség által foglyul ejtett kábítószerrel visszaélő egyén csak egyszer választhassa az elterelést, de akkor is, mint a társadalmi normákat megsértő és a társadalomra igen káros individuum, szabályellenes magatartásáért cserébe fizesse ki a bűnügyi költségeket. Természetes, hogy ha egy alkalomnál többször fordul ez elő vele, akkor már álljon bíróság elé. Ehhez hasonló tervvel már egyszer sikertelenül próbálkozott a jelenlegi kormány ugyanis, 1998 után az ügyészségeket és bíróságokat elárasztották a felesleges bírói munkaórát felemésztő büntetőeljárások, amelyeket leginkább az adófizetők pénze bánta minde mellett semmi értelmük sem volt a fiatalok meghurcolásán kívül: a statisztikák szerint a drogfogyasztás trendjei változatlanul emelkedtek tovább és tovább.
- A civil képviselet eddig biztosítékot nyújtott az aktuális problémák szem előtt tartására és ellenőrizhetőségére. A bizottság azonban átalakul, amelyben nem lesz hely a civileknek. A jelenlegi válság kilábaló technikák miatt szűkülő költségvetés miatt egyre kevesebb pénzre pályázhatnak a drogfogyasztókat vissza integrálni segítő szervezetek.

Úgy vélem a szakdolgozatomban nem tartozik, és nem is tartozhat a feladataim közé az, hogy állást foglaljak az adott vitában. A magyar társadalom bizonyos rétegei alkohol,

CIGARETTA, VALAMINT DROGEPIDEMOLÓGIAI SZEMPONTBÓL NAGYON VESZÉLYES ÉS TÁRSADALMUNK SZÁMÁRA ÖNPUSZTÍTÓ ÉLETMÓDOT FOLYTATNAK. A KORMÁNYNAK AZ EGYIK CÉLJA MINDENFÉLEKÉPPEN AZ VOLT, HOGY JAVÍTSA EZEKET AZ ARÁNYOKAT ÉS ELŐSEGÍTSE A TÁRSADALMUNK SZÁMÁRA AZ EGÉSZSÉGESEBB ÉS TUDATOSABB ÉLETVITEL ELSAJÁTÍTÁSÁT. AZT, HOGY EZT MILYEN ESZKÖZÖKKEL AKARJA ELÉRNI A KÍVÁNT HATÁST, AZT MÁR MINDEN KORMÁNY SAJÁT DÖNTÉSÉNEK A JOGA. AZONBAN A SZAKMAI TAPASZTALATTAL RENDELKEZŐ ORSZÁGOS SZERVEZETEK ÁLLÁSPONTJA IS ÉRTHETŐ, HISZEN A CÉL, HOGY AZ, HOGY A FIATALOK NE JUSSANAK EL ODÁIG, HOGY KÁBÍTÓSZERHEZ NYÚLJANAK, ENNEK PEDIG A LEGJOBB ESZKÖZE A MEGFELELŐ PREVENCIÓS MECHANIZMUSOK KIÉPÍTÉSE LEHETNE. ABBAN AZ ESETBEN PEDIG, HA AZ INDIVIDUUM MÉGIS ELJUT EGY ILYEN SZINTRE, HOGY A KÁBÍTÓSZER-FOGYASZTÁS MELLETT DÖNT, AKKOR PEDIG A CÉL AZ, HOGY MINÉL HAMARABB ÉS A LEGHATÉKONYABB MÓDON VISSZA KELLENE INTEGRÁLNI ÖT A LEGMEGFELELŐBB KÖZEGBE. A MEGFÉLEMLÍTÉS NEM FELTÉTLENÜL MŰKÖDIK MINDEN ESETBEN HATÉKONYAN A KÁBÍTÓSZER-FOGYASZTÁS VISSZASZORÍTÁSÁT ILLETŐEN. JÓL LÁTHATÓ, HOGY FRANCIAORSZÁGBAN HIÁBA BÜNTETI A TÖRVÉNY A KÖNNYŰDROG FOGYASZTÓKAT KEMÉNYEBBEN, A KÁBÍTÓSZER VISSZAÉLÉSEK SZÁMA TOVÁBBRA IS EMELKEDŐ TENDENCIÁT MUTAT.

A STATISZTIKÁBÓL LÁTHATÓ, HOGY KÖZÉP-KELET EURÓPÁBAN MAGYARORSZÁG A 2011-ES ADATOK ALAPJÁN A HARMADIK LEGGROSSZABB HELYEN ÁLL. A KANNABISZ KIPRÓBÁLÁSI HAJLANDÓSÁG CSUPÁN KÉT ORSZÁGBAN VOLT MAGASABB, MÉGPEDIG SZLOVÁKIÁBAN, ILLETVE SZLOVÉNIÁBAN. A KUTATÁSBAN ELŐFORDULÓ STATISZTIKÁK AZONBAN BESZÉDESEK: VANNAK, OLYAN ORSZÁGOK AHOL A MARIHUÁNÁT VALAHA KIPRÓBÁLOK ARÁNYA ELENYÉSZŐ, IDE TARTOZIK ROMÁNIA ILLETVE SZERBIA. FELTÉTELEZÉSEM SZERINT ITT MÁSRÓL LEHET SZÓ. AZT BIZONYOSAN LEHET SEJTENI, HOGY EGYIK ORSZÁG SEM TARTOZIK A DROGFOGYASZTÁS ELITJEIHEZ, VALÓSZÍNŰ, HOGY MÁSFAJTA KÁBÍTÓSZEREK LISTÁJÁN SEM SZEREPELNE ÉPPEN AZ EURÓPAI DROGFOGYASZTÓ NEMZETEK CSALÁDJÁBA. VISZONT ÉN ÚGY GONDOLOM, AMIKOR A KÖRNYEZŐ ORSZÁGOKBAN IS, HASONLÓ VAGY ROSSZABB GAZDASÁGI HELYZETBEN LÉVŐ ORSZÁGOK MINIMUM TÍZ SZÁZALÉK KÖRÜL MOZGÓ ÉRTÉKET PRODUKÁLNAK (LÁSD UKRAJNA) AKKOR A KÉT ORSZÁG ÁLTAL PRODUKÁLT 6%-ÉK MÁR TÚL ELENYÉSZŐ. VALÓSZÍNŰ INKÁBB, HOGY AZ OTTANI FIATALOK NEHEZEBBEN VALLJÁK BE A KÉRDŐÍV SORÁN, HOGY PRÓBÁLTAK E BÁRMIFÉLE KÁBÍTÓSZERT, VAGY FÉLNEK ATTÓL, HOGY AZ ISKOLÁBAN VALAMILYEN MÓDON SÉRÜLNE AZ ANONIMITÁSUK. ÁLTALÁNOSÁGBAN ELMONDHATÓ, HOGY A KÖZÉP-KELET EURÓPA ORSZÁGAI TELJESEN KÖZEPES ÉRTÉKEKET PRODUKÁLTAK A MARIHUÁNÁT VALAHA KIPRÓBÁLOK KÖRÉBEN, JÓL LÁTHATÓ, HOGY NYUGAT-EURÓPÁBAN A KÖZÉPISKOLÁS KORÚAK SOKKAL KÖNNYEBBEN HOZZÁJUTHATNAK A KANNABISZHOZ VAGY OTT MÁR SOKKAL NAGYOBB A MARIHUÁNA KULTUSZ IRÁNTI TOLERANCIA ÍGY AZ OTT LÉVŐ FIATALOK KÖNNYEBBEN ÉLNEK, MÉG A KIPRÓBÁLÁS LEHETŐSÉGÉVEL IS.

3.5. A KELETI BLOKK RÉGI ORSZÁGAI (ÉSZAK - KELET EURÓPA, BALTIKUM, BALKÁN)

RÉSZLETESEBBEN ISMERTETÉST KÉSZÍTETTEM MÉG A VOLT SZOCIALISTA BLOKK HAT ORSZÁGÁRÓL NÉV SZERINT MEGNEVEZVE A KÖVETKEZŐ NEMZETEK EREDMÉNYEIT TAGLALOM EBBEN A FEJEZETBEN: BULGÁRIA, ÉSZTORSZÁG, LENGYELORSZÁG, LETTORSZÁG, LITVÁNIA, OROSZORSZÁG.

AZ ELSŐ ESPAD- KUTATÁS HASONLÓ EREDMÉNYEKET HOZOTT, MINT AMIT MÁR KÖZÉP-KELET EURÓPÁBAN IS TAPASZTALHATTUNK (1995).⁸¹ ALACSONY DROGKIPRÓBÁLÁSI HAJLANDÓSÁGGAL RENDELKEZTEK A KÖZÉPKORÚ OKTATÁSBAN TANULÓ TIZENHAT ÉVES TINÉDZSEREK. A LEGMAGASABB ÉRTÉKET MÉG EKKOR, 8%-OS ARÁNNYAL LENGYELORSZÁG PRODUKÁLTA. AZONBAN ISMÉT ELMONDHATÓ, AMIT MÁR RÉGEBBEN IS EMLÍTETTEM, HOGY EGÉSZEN 2003-IG EGY INTENZÍVEBB NÖVEKEDÉSI HAJLANDÓSÁG MUTATKOZOTT MAJDNEM MINDEN ORSZÁGBAN, KIVÉTEL EZEK KÖZÜL LETTORSZÁG, AHOL 1999 ÉS 2003 KÖZÖTTI NÖVEKEDÉS ÜTEME MEGÁLLT, DE EZEK UTÁN EGY ÚJABB EMELKEDÉS KEZDŐDÖTT. A LEGTÖBB VIZSGÁLT ORSZÁGRÓL MEGÁLLAPÍTHATÓ, HOGY 2011-ES KUTATÁSOK ALAPJÁN AZ EURÓPAI TREND FÖLÉ NÖVEKEDŐ EREDMÉNYEKET PRODUKÁLTAK. A VIZSGÁLT HAT ORSZÁGBÓL CSUPÁN OROSZORSZÁGBAN LÁTHATÓ NAGYMÉRTÉKŰ VISSZAESÉS. ÉRDEKESSÉG, HOGY EBBEN AZ ORSZÁGBAN CSUPÁN A MOSZKVAI RÉGIÓBAN MÉRTÉK A FIATALOK KÁROS SZENVEDÉLYRE VALÓ HAJLAMAIT. EZT ÉN SZEMÉLY SZERINT ANNAK TULAJDONÍTOM BE, HOGY AZ ORSZÁGOS SZINTŰ KITERJEDÉSRE NEM LETT VOLNA ELÉG ANYAGI HÁTTÉR, VALAMINT AZ ADATGYŰJTÉS, ADATELEMZÉS NAGYON FÁRADTSÁGOS MUNKÁBA KERÜLT VOLNA, ÍGY CÉLSZERŰ VOLT OLYAN CÉLPOPULÁCIÓT KERESNI AHOL NAGYJÁBÓL REPREZENTATÍV KÉPET KAPOTT A FIATALOK KÁROS FOGYASZTÓI SZOKÁSAIRÓL A SZOCIOLÓGUS GÁRDA, ÉS EZ TERMÉSZETESEN A FŐVÁROS ÉS ANNAK RÉGIÓJÁRA ESETT. 2007 UTÁN MÉG EGYETLEN EGY ORSZÁGBAN CSÖKKENT A MARIHUÁNÁT VALAHA KIPRÓBÁLOK ARÁNYA A 16 ÉVESEK KÖZÖTT ÉS EZ AZ ORSZÁG ÉSZTORSZÁG. AZONBAN AZ ITT LÉVŐ CSÖKKENÉS IS MINIMÁLIS, MINDÖSSZE 2% PONTOS VISSZAESÉST REALIZÁL, ÉS AZ ELŐBBIEKBEN FELSOROLT ORSZÁGOK KÖZÜL ÍGY IS HOLTVERSENYBEN A LEGERŐSEBB EREDMÉNYEKET PRODUKÁLTA. HA ÖSSZEHASONLÍJTUK A KÖZÉP-KELET EURÓPAI FOGYASZTÓI SZOKÁSOKAT, VALAMINT EZEN ORSZÁGOK EREDMÉNYEIT ELMONDHATÓ, HOGY AZ ITT ÉLŐ FIATALOK NAGYOBB ESÉLYSEL PRÓBÁLJÁK KI A MARIHUÁNÁT 16 ÉVES KORUKRA. EZ PONTOSAN SZÁMOKBAN MEGFOGALMAZZA, AZT JELENTI, HOGY KB. MINDEN NEGYEDIK KÖZÉPISKOLAI TANULMÁNYT FOLYTATÓ FIATAL ÉL A LEHETŐSÉGGEL ÉS KIPRÓBÁLJA KI A MARIHUÁNÁT BULGÁRIÁBAN, ÉSZTORSZÁGBAN, LETTORSZÁGBAN, VALAMINT LENGYELORSZÁGBAN. EZ AZ ARÁNY KEDVEZŐBB EGY KICSIT LITVÁNIÁBAN OTT, HA AZ ELŐBBI KIFEJEZÉST HASZNÁLATÁVAL ÉLEK, AKKOR KB. MINDEN ÖTÖDIK FIATALKORÚ JUT EL 16 ÉVES KORÁRA ODA, HOGY ÉL EZZEL A FAJTA ILLEGÁLIS SZERREL. OROSZORSZÁGBAN, MINT MÁR EMLÍTETTEM A HELYZET KEDVEZŐBB KÉPET MUTAT ITT A FIATALOK 15%-A

⁸¹ Letöltés helye és ideje: <http://www.espad.org/keyresult-generator> 2012.11.-05 lásd: Melléklet 7.2.-es statisztikáját

PRÓBÁLJA KI 16 ÉVES KORÁRA A MARIHUÁNÁT, AMI AZ EURÓPAI ÁTLAG ALATT SZEREPLŐ ÉRTÉKET KÉPVISEL ÍGY.

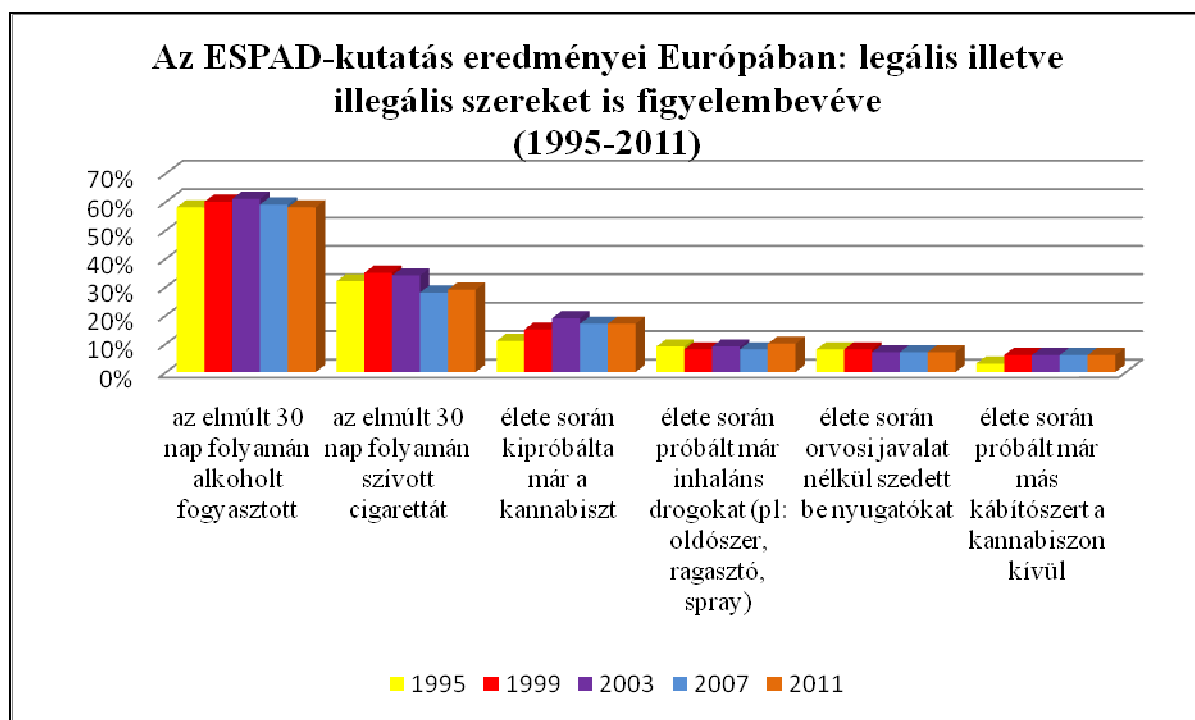
ÖSSZESEN AZ ESPAD- KUTATÁS EREDMÉNYEINEK AZT A SZEGMENSEIT ELEMEZVE, AMI A SZAKDOLGOZATOMHOZ KAPCSOLÓDIK, TEHÁT A MARIHUÁNÁT VALAHA KIPRÓBÁLOK ARÁNYAINAK AZ EURÓPAI TRENDJEIT ÉRTÉKELVE ÉRDEKES EREDMÉNYEKET KAPHATTUNK. JÓL LÁTHATÓ, HOGY A 90 ÉVEK KÖZEPÉN A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS MÉG NAGYON KIS KÖRÖKBEN VOLT ÁLTALÁNOS. VALÓSZÍNŰ, HOGY EKKOR MÉG INKÁBB AZ ISKOLÁKBAN A DEVIÁNS CSOPORTOK KÉPVISELŐI ÉLTEK EZZEL A SZERREL. AZONBAN A MARIHUÁNA TÉRHÓDÍTÁSA EGÉSZEN 2003-IG TÖRETLEN NÖVEKEDÉST PRODUKÁLT, AZ UTÁNA LÉVŐ VISSZAESÉS IS INKÁBB CSAK NÉHÁNY SZÁZALÉKOS MÉRTÉKBEN CSÖKKENTETTE A MARIHUÁNÁT VALAHA KIPRÓBÁLOK ARÁNYÁT. JOBBAN LÁTHATÓ VISSZAESÉS TAPASZTALHATÓ NYUGAT-EURÓPÁBAN AZONBAN OTT LÉVŐ MAGAS ÉRTÉKEK ÍGY IS JÓCSKÁN AZ EURÓPAI TRENDÁTLAG FÖLÖTT SZEREPELNEK. A VOLT SZOCIALISTA BLOKK ORSZÁGAIBAN INKÁBB, AZAZ ÁLTALÁNOSABB, HOGY A NÖVEKEDÉS ÜTEME MINIMÁLIS ILLETVE STAGNÁLÓ ÁLLAPOTOKAT TÜKRÖZ. AZONBAN, ÍGY 2011-ES LEGFRISSEBB STATISZTIKÁKAT FIGYELEMBE VÉVE ELMONDHATÓ, HOGY EURÓPA SZERTE NAGYJÁBÓL MINDEN TÖBB MINT ÖTÖDIK FIATAL KIPRÓBÁLJA A MARIHUÁNÁT 16 ÉVES KORÁRA. AMI AZÉRT ELÉG SÚLYOS STATISZTIKÁNAK MONDHATÓ.

3.6. Az ESPAD- KUTATÁS EGYÉB LEGÁLIS ILLETVE ILLEGÁLIS SZEREKRE VONATKOZÓ EREDMÉNYEI EURÓPA SZERTE, A MARIHUÁNA FOGYASZTÁSI SZOKÁSOK ISMERETÉNEK TÜKRÉBEN

EDDIG CSUPÁN AZ ESPAD KUTATÁS EGYETLEN SZEGMENSÉVEL FOGLALKOZTAM, MÉGPEDIG A MARIHUÁNA KIPRÓBÁLÁSI HAJLANDÓSSÁGGAL A TIZENHAT ÉVESEK KÖRÉBEN. A DEVIÁNS-VISELKEDÉSNEK AZONBAN TÖBB ASPEKTUSA IS LÉTEZIK, AZ ESPAD KUTATÁS TÁRGYÁT MÁSFAJTA ÖNPUSZTÍTÓ TEVÉKENYSÉGEK VIZSGÁLATA IS KÉPEZTE AZ ELMÚLT MÁSFÉL ÉVTIZEDBEN, ERRŐL SZERETNÉK MÉG NÉMI ISMERTETÉST NYÚJTANI.

A DIAGRAMBÓL MEGÁLLAPÍTHATÓ, HOGY AZ ALKOHOLFOGYASZTÁS ÉS A DOHÁNYZÁS UTÁN A KANNABISZ SZÁMÍT A HARMADIK LEGNÉPSZERŰBB „EGÉSZSÉGTelen” ÉS „ÖNPUSZTÍTÓ” TEVÉKENYSÉGNEK. VALÓJÁBAN EZ NEM IS ANNYIRA MEGLEPŐ, HA AZT VIZSGÁLJUK, HOGY MELYIK SZER MILYEN MÉRTÉKBEN KÁROSÍTTJA AZ EMBER SZERVEZETÉT, VALAMINT MILYEN NEHÉZ A KÜLÖNBÖZŐ ANYAGOK BESZERZÉSE ÉS VESZÉLYESSÉGI INDEXE. A LEGÁLIS SZEREKHEZ A FIATALOK SOKKAL KÖNNYEBBEN HOZZÁJUTHATNAK, MÉG HA A TÖRVÉNY TILTJA IS A 18 ÉV ALATT A DOHÁNYÁRU VALAMINT A SZESZESITAL FORGALMAZÁSÁT. SOKKAL ELFOGADOTTABB A CSALÁDBAN EZEK SZEREK ÉSZLELÉSE MÉG ABBAN AZ ESETBEN IS, HA LEBUKÁS ÉRI AZ ILLETŐT, HA MONDJUK RÉSZEGEN ÉR HAZA VAGY CIGARETTÁT TALÁLUNK A ZSEBÉBEN, MERT A TÁRSADALMUNK MÁR ÉVSZÁZADOK ÓTA KÁROSÍTTJA MAGÁT EZEKKEL A SZEREKKEL, SŐT A KULTÚRÁNK

AKTÍV RÉSZÉT KÉPEZI LEGYEN SZÓ SZÜLETÉSNAPOKRÓL VAGY NEMZETI ÜNNEPEKRŐL. A 16 ÉVESEK TÖBB MINT FELE FOGYASZT ALKOHOLT TÖBB- KEVESEBB RENDSZERESSÉGGEL, HARMADA DOHÁNYZIK LEGALÁBB ALKALOMSZERŰEN. KEVESEBB, MINT ÖTÖDE PEDIG KIPRÓBÁLTA A KANNABISZT TINÉDZSER KORÁBAN. EZEK A RIDEG TÉNYEK, DE HA ILYEN SZIGORÚAN NÉZZÜK A DOLGOKAT MINDEN TÍZEDIK KÖZÉPISKOLÁS ÉLETE FOLYAMÁN HASZNÁLT MÁR KÖNNYEN BESZEREZHETŐ ÉS A LEGNAGYOBB VESZÉLYT MAGÁBA FOGLALÓ INHALÁNS DROGOKAT, AMELYNEK VESZÉLYE AZ ISMERETLEN ÖSSZETEVŐKBEN REJLIK ÉS NAGYON KÖNNYEN EGYSZERI PRÓBÁLKOZÁS IS HALÁLT OKOZHAT, MIVEL NEM ISMERIK A KELLŐ MENNYISÉGŰ DÓZIST A KÁBULAT ELÉRÉSÉHEZ, EZÉRT KÖNNYEN TÚLADAGOLHATJÁK MAGUKAT A VÁLLALKOZÓ SZELLEMŰ TINÉDZSEREK. AZONBAN SZERENCSÉRE NEM ÁLTALÁNOS JELENSÉG, HOGY A SZÜLŐK AZON KAPJÁK AZ IFJÚSÁGOT, HOGY HÍGÍTÓS ZACSKÓ TARTALMÁTÓL AKARNAK, KÁBULATBA ESNI.

FORRÁS: [HTTP://WWW.ESPAD.ORG/KEYRESULT-GENERATOR](http://www.espad.org/keyresult-generator)

A LEGNAGYOBB KÉRDÉS EZEK UTÁN, HOGY MI LESZ AZ ILLEGÁLIS SZEREKET KIPRÓBÁLÓ FIATALOKKAL? AZ BIZTOS, HOGY FELNŐNEK. LEHET, HOGY A NAGYOBBIK RÉSZÉT CSAK A KÍVÁNCISISÁG HAJTJA ÉS EGYSZERI KIPRÓBÁLÁS UTÁN SOHA TÖBBÉ NEM FOGYASZT MARIHUÁNÁT ÉLETE HÁTRALÉVŐ RÉSZÉBEN, KEMÉNYEBB DROGOKAT MEG MÉG ENNÉL JOBBAN IS ELKERÜLI. AZONBAN AZ IS ELKÉPZELHETŐ, HOGY EGYFAJTA KANNABISZ KULTÚRÁT ELSAJÁTÍTVA ELJUT A NEHEZEBB DROGOKHOZ IS VAGY RÖGTÖN VALAMI ERŐSEBBEL KEZD. A SZAKDOLGOZATOM KÖVETKEZŐ RÉSZÉBEN ARRA SZERETNÉK VÁLASZT KAPNI, HOGY MI LEHET A HATÁR MI AZ, AMI BELEFÉR ÉS MI AZ, AMI MÁR NEM! MIKOR ZILÁLÓDIK

TELJESEN SZÉT EGY IFJÚ ÉLETERŐS EMBER ÉLETE? MIKOR VÁLTOZIK MEG A BARÁTI KÖRE? MIKOR VESZÍTI EL A MOTIVÁCIÓIT? MIKOR JÖN EL AZ, AMIKOR CSAK A KÁBÍTÓSZER BESZERZÉSE ÉS ELFOGYASZTÁSA TUDJA CSAK ÖSZTÖNÖZNI, LEGYEN SZÓ CSUPÁN KANNABISZRÓL. VAJON LÉTEZIK OLYAN SZEMÉLY, AKI CSAK ALKALMI FOGYASZTÓ ÉS VÉGIG EBBEN A STÁTUSZBAN ÉLI AZ ÉLETÉT?

EZÉRT IS AD SZERINTEM JÓ TÁPTALAJT AZ EGYETEM. A HALLGATÓK, AKIK ELKERÜLNEK OTTHONRÓL ÉS SAJÁT DÖNTÉSEIKNEK KÖSZÖNHETŐEN BEFOLYÁSOLHATJÁK ÉLETÜKET. VALÓJÁBAN MÉGIS FELELŐSSÉGTELJESEN ÉLIK MINDENNAPJAikat, DE ITT MÉG BELEFÉR EGY KIS LAZSÁLÁS, EGY KIS ISMERKEDÉS, BULIZÁS, VAJON NÉHA MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS IS BELEFÉRHE? A KUTATÁSOM SORÁN OLYAN EGYETEMISTÁKKAL KÉSZÍTEK FÓKUSZCSOPORTOS- VIZSGÁLATOT, AKIK HARMAD, NEGYED, ÖTÖD ÉVESEK ÉS ÖSZINTÉN ELMONDHATJÁK MI AZ, AMI AZ EGYETEMI GÖRBE ESTÉBE BELEFÉR ÉS PERSZE MILYEN RENDSZERESSÉG MELLETT ÉS MI AZ AMI, KEZDET BEN AZ ÓRÁRA NEM JÁRÁSSAL, MAJD ÉV ISMÉTLÉSSSEL, VÉGÜL PEDIG AZ EGYETEMRŐL TÖRTÉNŐ ELBOCSÁTÁSSAL IS JÁR HAT. NÉMI HAZAI DROGKUTATÁS UTÁN RÁ IS TÉR NÉK A SZAKDOLGOZATOM FŐ IRÁNYÁRA AZ AKTÍV MARIHUÁNA-FOGYASZTÓK PRESZTÍZS ALAKULÁSÁRA AZ EGYETEMI TANULMÁNYA IK SORÁN.

4. A MAGYAR KVANTITATÍV ILLETVE KVALITATÍV DROGKUTATÁSOK A 21. SZÁZADBAN, VALAMINT A MARIHUÁNA SZEREPE A MAGYAR DROGPREFERENCIÁK MEGOSZLÁSÁBAN

4.1. MAGYARORSZÁGI DROGFOGYASZTÓI SZOKÁSOKRÓL ÉS ATTITÜDÖKRŐL ÁLTALÁNOS SÁGBAN

A KUTATÁSOK TÖBBSÉGE AZT BIZONYÍTJA, HOGY AZ ELSŐ KÁBÍTÓSZERREL VALÓ ÉRINTKEZÉS AZ ESETEK KÖZEL HÁROMNEGYED RÉSZÉBEN A MARIHUÁNÁVAL VAGY A HASISSAL TÖRTÉNIK. MINDEN 15-25-DIK HASZNÁLÓ KEZDETT ECSTASYVAL, AMFETAMINNAL ILLETVE INHALÁNSSAL. ELŐFORDUL HAT MÉG ELSŐ KÁBÍTÓSZERREL VALÓ VISSZAE LÉS TEKINTETÉBEN JAVALLAT NÉLKÜLI GYÓGYSZERHASZNÁLAT, VALAMINT NAGYON KIS MÉRTÉKBEN AZ LSD FOGYASZTÁSA. ÖSSZE SÉGÉBEN A DROGHASZNÁLÓK 87,7%-A INJEKTÁLT MÁR A SZERVEZETÉBE MARIHUÁNÁT VAGY HASIST.⁸² ÉPPEN EBBŐL KÖVETKEZIK, HOGY ÁLTÁLBAN AZ ELSŐ ILLEGÁLIS SZERREL VALÓ VISSZAE LÉS KORCSOPORT MEGOSZLÁS ALAPJÁN MEGGYEZŐ EREDMÉNYT INDUKÁL AZ ELSŐ MARIHUÁNA FOGYASZTÁSSAL (20 ÉVES KOR). A TILTOTT-SZEREK FOGYASZTÁSI SZOKÁSA ALAPJÁN ÖSSZEÁLLÍTHATUNK EGYFAJTA DROGFOGYASZTÁSI PIRAMIST, AMELY A KÖVETKEZŐKÉPPEN NÉZNE KI: A LEGALSÓ SZINTEN, TEHÁT A LEGNAGYOBB VALÓSZÍNŰSÉGGEL A MARIHUÁNA, HASIS FOGYASZTÓK ÁLLNÁNAK A LEGNAGYOBB ARÁNYBAN. ŐKET KÖVETNÉ EGY KÖVETKEZŐ SZINT AHOL MÁR KEVESEBB FOGYASZTÓVAL TALÁLKOZHATNÁNK, EZEK A SZEMÉLYEK NAGYJÁBÓL UGYANAKKORA ARÁNYBAN FOGYASZTANÁNAK KÜLÖNBÖZŐ SZINTETIKUS SZEREKET EZEK PEDIG A

---

⁸² Paksi Borbála- Drogok és Felnőttek, L'Harmattan Kiadó Budapest, 2003. 44. oldal

KÖVETKEZŐKET: ECSTASY-, AMFETAMIN, VALAMINT LSD. A LEGKISEBB FOGYASZTÓI TÁBOR PEDIG EGYÉRTELMŰEN A KOKAIN ÉS OPIÁTOK (HEROIN) KÖZEGE ALKOTNÁ.

PAKSI BORBÁLA 2001-ES SURVEY MÓDSZER ALKALMAZÁSÁVAL A MAGYAR TÁRSADALOM MINTEGY KÉTHARMADÁT KITEVŐ, 18 ÉS 65 ÉV KÖZÖTTI KOROSZTÁLY DROGHASZNÁLATÁRÓL, DROGOKKAL ÉS DROGHASZNÁLÓKKAL, VALAMINT DROGPOLITIKÁVAL KAPCSOLATOS GONDOLKODÁSÁRÓL KÉSZÍTETT ORSZÁGOS REPREZENTATÍV KUTATÁST. A FŐBB EREDMÉNYEIT VIZSGÁLVA ÉRDEKES ADATOKAT SZŰRHETÜNK KI. A 18-65 ÉV KÖZÖTTI KORCSOPORTBAN ÉLŐK, VALAHA DROGOT FOGYASZTÓK HÁROMÖTÖDE AZ ELMŰLT ÉVBEN NEM ÉLT VISSZA SEMMI FÉLE KÁBÍTÓSZERREL. KÉTÖTÖDÜK AZONBAN A KÖZELMŰLTBAN IS HASZNÁLT VALAMI FÉLE KÁBÍTÓSZERT. EZEN KÍVÜL NAGYON KIS LÉTSZÁMBAN MEGJELENŐ CSOPORTOT ALKOTOTT AZ ÚJ BELÉPŐK CSOPORTJA, AKI A KUTATÁSHOZ SZÁMÍTVA EGY ÉVVEL VISSZAMENŐLEG PRÓBÁLT ELŐSZÖR BÁRMIFÉLE KÁBÍTÓSZERT. MINDENT EGYÜTTVÉVE TÉNYLEGESEN FOLYAMATOS FOGYASZTÓNAK A VALAHA FOGYASZTÓK 36,5%-A AZAZ A MINTÁBA KERÜLT ALANYOK ÉS A TÉNYLEGESEN VÁLASZOLÓK 2,3%-A TEKINTHETŐ.⁸³ A FÉRFIAK SZEMSZÖGÉBŐL ERŐS DEVIÁNS SZUBKULTURÁLIS JELENSÉGEK TAPASZTALHATÓK A „GYENGÉBBIK NEMHEZ KÉPEST” MÉGPEDIG AZÉRT MERT SOKKAL ERŐSEBB DROGHOZ RAGASZKODÓ MAGATARTÁST MUTATTAK. EZ AZ ARÁNY PONTOSAN A KÖVETKEZŐKÉPPEN FEST A MINTÁBA KERÜLŐ, VÁLASZADÁSI HAJLANDÓSÁGGAL RENDELKEZŐK KÖRÉBEN: NŐK 0,8% A FÉRFIAK 3,7% SZÁMÍT MÉG MINDIG AKTÍV DROGFOGYASZTÓNAK. HA EZT MEGNÉZZÜK, AKKOR A FÉRFIAK MAJDNEM NÉGYSZER AKKORA VALÓSZÍNŰSÉGGEL VÁLHATNAK KÁBÍTÓSZERFÜGGŐVÉ. A LEÁLLÁSI ARÁNY IS ELÉGGE KEDVEZŐTLEN: A VALAHA KÁBÍTÓSZERT FOGYASZTÓ NŐK 70% ÁLLÍTTA AZ, HOGY NEM ÉLT AZ ELMŰLT ÉVEKBEN KÁBÍTÓSZERREL ADDIG A FÉRFIAKNÁL EZ AZ ARÁNY MINDÖSSZE 57%.

JÓL MEGÁLLAPÍTHATÓ AZ ELŐBBIEKBEN FELVÁZOLT KUTATÁSBÓL, HOGY A KÁBÍTÓSZERREL VALÓ VISSZAÉLÉSNEK, HA LEHET ILYET MONDANI MEG VAN A MAGA HELYE ÉS IDEJE. EZ ALATT AZT ÉRTEM, HOGY A 25 ÉV FELETT MÁR MINIMALIZÁLÓDIK A KÁBÍTÓSZERREL VALÓ KAPCSOLATBA KERÜLÉS VALÓSZÍNŰSÉGE, SŐT A 40 ÉV FELETTIEKNÉL MÁR SZINTE NULLÁRA REDUKÁLÓDIK EZ AZ ÉRTÉK. (LÁSD A MÁSODIK DIAGRAMOMAT A SZAKDOLGOZATBAN). A VALAHA KÁBÍTÓSZERREL VISSZAÉLŐK PEDIG 60%-A EGY BIZONYOS IDŐ UTÁN ABBAHAGYJA EZEN ÉLETMÓDOT, ÉS VALÓSZÍNŰLEG EGY KEVÉSBÉ NORMASÉRTŐ MAGATARTÁST KEZDENEK EL ÉLNI. AZON DEVIÁNSNAK TEKINTHETŐ CSOPORTOK VISZONT, AKIK TOVÁBBRA IS KÁBÍTÓSZERREL VALÓ VISSZAÉLÉST TANÚSÍTANAK, VALÓSZÍNŰLEG EGY IDŐ UTÁN TELJESEN MENTHETETLENNÉ VÁLNAK. AZONBAN NAGY BEFOLYÁSSAL BÍR, HOGY MILYEN SZEREKET HASZNÁL AZ ILLETŐ. AKKOR, HA POLITOXIKOMÁN⁸⁴ LÉTFORMA ELSAJÁTÍTÁSA IS VÉGBE MEGY, AKKOR TÖBB MINT VALÓSZÍNŰ, HOGY NEKIK A TÁRSADALOMBÓL VALÓ TELJES KISZAKADÁS, A DEPRIVÁLT ÉLETHELYZETBEN

⁸³ Paksi Borbála- Drogok és Felnőttek, L'Harmattan Kiadó Budapest, 2003. 50. oldal

⁸⁴ politoxikománia: a több szertől való függést jelenti

LÉVŐ FÜGGÉS MARAD ÉLETÜK VÉGÉIG VAGY EGÉSZEN ADDIG, AMÍG ŐK SAJÁT AKARATUKBÓL ÉS KÜLÖNBÖZŐ ORVOSI SEGÍTSÉGGEL EL NEM JUTNAK A TELJES ABSZTINENCIÁHOZ.

4.2. A DROGFOGYASZTÓK MEGÍTÉLÉSE AZ EZREDFORDULÓ MAGYARORSZÁGÁN

AZ ELŐBB MÁR EMLÍTETT KUTATÁS SORÁN A DROGFOGYASZTÁST A LAKOSSÁG TÖBB MINT, 90 SZÁZALÉKA HELYTELENÍTI. AMI TELJES MÉRTÉKBEN ÉRTHETŐ EGY OLYAN TÁRSADALOMBAN AHOL MINDENKI ARRA SZOCIALIZÁLÓDOTT, HOGY A TÁRSADALMI ELVÁRÁSOKNAK ÉS ÉLETHELYZETEKNEK ELEGET TÉVE ÉLJE AZ ÉLETÉT. A VÁLASZADÓK TÖBB MINT, KÉTHARMADA A KÁBÍTÓSZERES SZEMÉLYT INKÁBB BETEGNEK, MINT BŰNÖZŐNEK TARTJA NYILVÁN. TOVÁBBI EGYHATODA INKÁBB BETEGNEK ÉS BŰNÖZŐNEK ÍTÉLI MEG A DROGOSOKAT EGYSZERRE. EZZEL SZEMBEN ÉRDEKES, HOGY CSUPÁN MINDEN ÖTVENEDIK EMBER GONDOLTA, HOGY A KÁBÍTÓSZERFÜGGŐ SZEMÉLY CSUPÁN BŰNÖZŐNEK TEKINTHETŐ. ENNEK FÜGGVÉNYÉBEN AZ EMBER AZT HINNÉ, HOGY EMPATIKUSAN VISELKEDNE A TÁRSADALOM EZEKKEL AZ EMBEREKKEL, DE KIDERÜL, HOGY A LEGNAGYOBB FÉLELMET PONT EZ A CSOPORT VÁLTJA KI AZ EMBEREKBŐL. PONTOSAN IDÉZVE A KÖVETKEZŐKBEN EZZEL A SZÖVEGRÉSZLETTEL TALÁLKOZHATUNK:

„A FELNÖTT LAKOSSÁG TÖBB MINT NÉGYÖTÖDE (83,3%-A) NEGATÍVAN VISZONYUL A KÁBÍTÓSZERESEKHEZ A SZOMSZÉDSÁGI VISZONY LEHETŐSÉGÉNEK FELMERÜLÉSÉNEK ESETÉN, S TÖBB MINT FELE EGYÉRTELMŰEN ELLENEZNÉ AZT. NEM SOKKAL KISEBB A MÁSODIK SZENVEDÉLYSZER-HASZNÁLÓ CSOPORT, AZ „ISZÁKOSOK” ELUTASÍTÁSA, AZONBAN AZ ELUTASÍTÁS VELÜK SZEMBEN KEVÉSBÉ EGYÉRTELMŰ (EGYÉRTELMŰ ELLENZŐK ARÁNYA A KÁBÍTÓSZERESEK ESETÉN 56,4 % AZ „ISZÁKOSOK ESETÉN PEDIG 44, 3%). A SORRENDEN A HARMADIK HELYRE KERÜLT LEGINKÁBB ELUTASÍTOTT CSOPORTHÓZ TARTOZÓK - A HOMOSZEXUÁLIS SZEMÉLYEK- ESETÉBEN MÁR A DROGFOGYASZTÓKHOZ KÉPEST 20%-KAL KISEBB AZ UTASÍTÓK TÁBORA, S PÉLDÁUL A BÖRTÖNVISELT SZOMSZÉDSÁGTÓL CSAK KEVESEBB, MINT FELEANNYIAN ZÁRKÓZNÁNAK EL EGYÉRTELMŰEN. „⁸⁵

HA MEGNÉZZÜK AZ ELŐÍTÉLETESSÉGEK MÉRTÉKÉT SZERINTEM NEM MEGLEPŐ, HOGY EZ A KÉT A TÁRSADALOM SZÁMÁRA ELLENSZENYES CSOPORT VÉGZETT AZ ELSŐ KÉT HELYEN. LOGIKUSAN VÉGIGGONDOLVÁN A FELTETT KÉRDÉSRE A VÁLASZT KÖZVETLEN KÖRNYEZETÉBEN ÉS CSALÁDJÁBAN AZ EMBER OLYAN SZOMSZÉDOKAT KÉPZEL EL LEGSZÍVESEBBEN, AKIK JÓL SZITUÁLTAK ÉS A LEGKEVÉSBÉ SEM ZAVARJÁK MEG AZ EGYÉNEK MINDENNAPJÁT ÉS NYUGALMÁT. EZÉRT FORDULHAT ELŐ, HOGY A HÉTKÖZNAPI EMBEREK NAGYOBBIK RÉSZÉBEN VAN EGY FAJTA TÁRSADALMI TÁVOLSÁG, ELIDEGENEDÉS A KÁBÍTÓSZERESEKKEL ÉS AZ „ISZÁKOSOKKAL” KAPCSOLATBAN. ÁTTÓL TARTANAK, HOGYHA OLYAN LAKÓKÖRNYEZETBEN ÉLNÉNEK, AHOL ILYEN EMBEREK LAKNÁNAK A SZOMSZÉDSÁGBAN, MINT AZ ELŐBB

---

⁸⁵ Paksi Borbála- Drogok és Felnőttek, L'Harmattan Kiadó Budapest, 2003. 62. oldal

EMLÍTETT CSOPORTBA TARTOZÓK AKKOR NAGYOBB ESÉLYEL ÉRNÉ ŐKET BÁRMIFÉLE ATROCITÁS ÍGY A SZUBJEKTÍV BIZTONSÁGÉRZETÜK IS ERODÁLÓDNA. MINDEZEKET AZ ELŐÍTÉLETEKET AZÉRT MUTATTAM BE A DOLGOZATOMBAN, MERT A FÓKUSZCSOPORTOS KUTATÁSOM SORÁN IS LESZNEK HASONLÓ SZITUÁCIÓK, AMIKOR A KUTATÁSBAN LÉVŐ ALANYOK ELŐÍTÉLETESSÉGÉT VIZSGÁLOM. FELTÉTELEZÉSEM SZERINT A MAI TÁRSADALOM NAGYOBBIK RÉSZÉ, HA AZT HALLJA VALAKIRÓL, HOGY KÁBÍTÓSZERES AKKOR A KEMÉNYDROG-FOGYASZTÓKRA APELLÁL ELSŐSORBAN, AKIKNEK UGYEBÁR CSAK EGY DOLOG JÁR A GONDOLATUKBAN AZ ANYAG BESZERZÉSE ÉS VALAMILYEN MÉRTÉKBEN TÖRTÉNŐ ELFOGYASZTÁSA. VAJON HOGYAN FOGNAK MEGÍTÉLNI A KÖNNYŰDROG FOGYASZTÓ SZEMÉLYT? HASONLÓKÉPPEN EGY KALAP ALÁ VONJA MAJD ŐKET A KUTATÁSBAN RÉSZT VEVŐ SZEMÉLY VAGY VALAMELYEST VELE ENGEDÉKENYEBB LESZ. AZ ELŐBBIEKBEN IS FELTŰNTETTEM, HOGY A KÁBÍTÓSZER-HASZNÁLATOT A TÁRSADALOM TÖBB MINT 90 % ELÍTÉLI, DE A KUTATÁSBÓL AZ IS KIDERÜLT, HOGY NEM DIFFERENCIÁLTÁK A KÜLÖNBÖZŐ KÁBÍTÓSZEREK KÖZTI KÜLÖNBSÉGEKET. EZEK UTÁN KÍVÁNCSI VAGYOK, HOGY AZ AZÓTA FELNÖVEKVÉSben LÉVŐ EGYETEMISTA GENERÁCIÓK, AKIK SZEMTANÚI LEHETNEK A MARIHUÁNA SZÉLESEBB KÖRŰ MEGJELÉNÉSÉNEK, MIKÉNT VISELTETETNEK A SZERFOGYASZTÓ MAGATARTÁST TANÚSÍTÓI IFJÚSÁG IRÁNT. KÉPESEK A MOSTANI EGYETEMISTÁK KÜLÖNBSÉGET TENNI A KÜLÖNBÖZŐ DROGOK KÖZÖTT VAGY A SZISZTEMATIZÁLÁS TOVÁBBRA SEM TÖRTÉNIK MEG. ELNÉZŐEN FOGNAK VISELKEDNI AZOKKAL AZ EMBEREKKEL, AKIK CSUPÁN KIPRÓBÁLTÁK VAGY RENDSZERTELENŰ HASZNÁLTÁK EZ A SZERT? KIALAKULT-E EGY FAJTA TOLERANCIA? HOGYAN VISELKEDNEK A MARIHUÁNA-FOGYASZTÓVAL AZ ALKOHOL VISZONYLATÁBAN? A FÓKUSZCSOPORTOM SORÁN EZEKRE A KÉRDÉSEKRE IS PRÓBÁLOK VÁLASZT KAPNI.

4.3. A MARIHUÁNA-HASZNÁLAT AZ EGYETEMISTÁK KÖZÖTT

MIELŐTT A RÁTÉRNÉK A FÓKUSZCSOPORT KUTATÁSOMRA, VALAMINT AZOK ELEMZÉSÉRE FONTOSNAK TARTOM, HOGY PONTOS LEÍRÁST ADJAK AZ EGYETEMI FOLYÓ MARIHUÁNA-FOGYASZTÁSI SZOKÁSOKRÓL. EZT EZEN ALFEJEZET ALATT FOGOM RÉSZLETESEN TISZTÁZNI. RÁCZ JÓZSEF KVALITATÍV DROGKUTATÁSOK CÍMŰ KÖNYVÉNEK EGYIK KISEBB OLVASMÁNYA FOGLALKOZIK EZZEL A TÉMÁVAL RÉSZLETESEN.⁸⁶ AZ ADOTT TÉMÁVAL KAPCSOLATBAN RÉGEBBEN SOLT ÁGNES ÉS LOPES ELVIRA KÉSZÍTETT INTERJÚT, VALAMINT ÍRT ÖSSZEFOGLALÓ TANULMÁNYT. A KÖVETKEZŐKBEN KIFEJTENÉM, HOGY MILYEN ATTITŰDÖKKEL RENDELKEZNEK AZOK AZ EGYETEMISTÁK, AKIK EHHEZ A NORMASZEGŐ FELSOÓKTATÁSBAN TANULÓ RÉTEGHEZ TARTOZNAK.

AZ EGYETEMI MARIHUÁNA-FOGYASZTÓKRA JELLEMZŐ, HOGY ÁLTALÁBAN A TÖBBSÉGÜK NEM HASZNÁL MÁSIK ILLEGÁLIS SZERT. NAGYTÖBBSÉGÜK NEM AZ EGYETEMEN KEZDI EL HASZNÁLNI A KANNABISZT, HANEM MÁR A KÖZÉPISKOLÁS ÉVEIBEN IS FOGYASZTÓNAK SZÁMÍTOTT VAGY LEGALÁBB IS ÉLT AKKORIBAN A

---

⁸⁶ Rácz József : Kvalitatív Drogekutatások:kvalitatív kutatások budapesti droghasználók között, L'Harmattan Kiadó, Budapest 2006. 116-123. oldal

KIPRÓBÁLÁS ADTA LEHETŐSÉGGEL. EZEN KÁBÍTÓSZER ELFOGYASZTÁSÁNAK MÓDJA KÉT FÉLE ELKÜLÖNÜLÉST HATÁROZHAT MEG: AZ ELSŐT AZ ELŐBBIEKBEN EMLÍTETT SZERZŐK HASZNÁLATI SZEÁNSZKÉNT EMLEGETTÉK, EBBE AZ A RÉSZE TARTOZIK, AMIKOR KONKRÉTAN A TUDAT MÓDOSULÁS ADTA LEHETŐSÉGET RAGADJA MEG A FOGYASZTÓ. AZONBAN AZ ELFOGYASZTÁS NEM TÁRSUL FELTÉTLENÜL VALAMI MÁS TEVÉKENYSÉGGEL, A LÉNYEG, HOGY A SZER ADTA LEHETŐSÉGEK KIAKNÁZÁSRA KERÜLJENEK: GONDOLKODÁS, ZENEHALLGATÁS, BEPUNNYADÁS, BESZÉLGETÉSEK, NEVETGÉLÉS. A MÁSIK FAJTA KÁBÍTÓSZER-HASZNÁLAT, AMIKOR A FOGYASZTÓ A MARIHUÁNÁT, MINT KIEGÉSZÍTŐ ESZKÖZKÉNT HASZNÁLJA A FOGYASZTÁSA SORÁN: AMIKOR NEM MAGA A SZER ÁLL A KÖZÉPPONTBAN, AZONBAN A HASZNÁLATA NAGYOBB EXTÁZISSAL PÁROSUL A KÜLÖNBÖZŐ AKKOR HASZNÁLATOS TEVÉKENYSÉGEKNÉL. PL: BILIÁRD, VIDEÓZÁS, SEX, BULIZÁS, HORGÁSZAT. A KÁBÍTÓSZER ELFOGYASZTÁSA AKKOR IS ÁLTALÁBAN HASONLÓ KERETEK KÖZÖTT ZAJLIK, AZONBAN A LEGELŐSZÖR VÁZOLT FOGYASZTÁSI MÓDSZERNÉL SOKKAL FONTOSABB A NYUGALOM. A SZEÁNSZOS FOGYASZTÁS ÁLTALÁBAN OTTHON TÖRTÉNIK NYUGODT KERETEK KÖZÖTT, A MÁSODIK ESET SOKKAL INKÁBB SPONTÁN TÖRTÉNIK, EZÉRT AZ ELFOGYASZTÁSI HELYSZÍNE IS SOKKAL SZERTEÁGAZÓBB. A MÁSODIK ESETBEN FELVÁZOLT TEVÉKENYSÉGEKNÉL A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS NEM TÁRSUL SZEÁNSSZAL.

ÁLTALÁNOSAGBAN MEGÁLLAPÍTHATÓ, HOGY KÉT FAJTA MARIHUÁNA-FOGYASZTÓ SZUBKULTÚRA REALIZÁCIÓJA ÁLLAPÍTHATÓ MEG:

- ALKALMI FOGYASZTÓK, AKIK A SZÓRAKOZÁS EGYFAJTA KIEGÉSZÍTŐ TEVÉKENYSÉGÉÉRT FOGYASZTANAK MARIHUÁNÁT
- A RENDSZERES FOGYASZTÓK, AKIKNEK A MINDENNAPJUKBA IS BEÉPÜLHET AZ AKTÍV SZERFOGYASZTÁS

A RENDSZERES FOGYASZTÓK EGYFAJTA VÉDEKEZÉSI MECHANIZMUSKÉNT ÁLTALÁBAN UGYANAZZAL A NÉHÁNY INDOKKAL SZOKTÁK MEGMAGYARÁZNI AKTÍV FOGYASZTÁSUKAT. ÁLTALÁBAN EZEK A MAGYARÁZATOK SZOKTAK LEGGYAKRABBAN ELŐKERÜLNI AZ INTERJÚZÁSOK SORÁN: A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS KULTURÁLTABB ÉS A TÁRSADALOM SZÁMÁRA BIZTONSÁGOSABB KIKAPCSOLÓDÁSI ESZKÖZ, MINT A NAGYOBB MENNYISÉGŰ ALKOHOLFOGYASZTÁS. A KIKAPCSOLÓDÁS SORÁN A KANNABISZ EGY OLYAN FAJTA FESZÜLTÉG OLDÁST VISZ VÉGBE, AMELYRE SZÜKSÉG VAN A MAI MEGFESZÍTETT KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT MŰKÖDŐ TÁRSADALMUNKBAN, VALAMINT NINCS MÉG EGY ILYEN SZER, AMI ENNYIRE KI TUDNÁ KAPCSOLNI A FOGYASZTÓT. SZOKTÁK MÉG EMLÍTENI, HOGY SOKKAL TISZTÁBBAN TUDNAK ÍGY GONDOLKOZNI ÉS OLYAN ÖSSZEFÜGGÉSEKET IS ÉSZREVEHETNEK, AMI TISZTÁN ELKERÜLI A FIGYELMÜKET ÉS ÍGY SOKKAL JOBBAN MEG TUDJÁK ISMERNI MAGUKAT ÉS AZ EGÉSZ VILÁGOT.

EBBŐL A TANULMÁNYBÓL AZ IS KIDERÜLT, HOGY A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS EGY IDŐ UTÁN, ÉRDEKTELENNÉ VÁLIK ÉS CSAK A RUTINSZERŰ „BESZÍVÁS” MARAD, AMI EGY IDŐ UTÁN NEM TÚL SZÓRAKOZTATÓ. AZONBAN EZ A PERIÓDUS HOSSZAN IS ELTARTHAT. VANNAK EGYETEMISTÁK, AKIK ÉVEKEN KERESZTÜL ŪZIK EZT A FAJTA KIKAPCSOLÓDÁSI SZOKÁST. ÁLTALÁBAN AZONBAN MEGÁLLÍTHATÓ, HOGY EGY IDŐ UTÁN FELHAGYNAK EZZEL A TEVÉKENYSÉGŪKKEL MEG PEDIG AZÉRT, MERT EGYFAJTA ZOMBI SZERŪ ÉLETVITELHEZ KEZDENEK HOZZÁSZOKNI, AMI EGYRÉSzt AZ ÉRDEKTELENSÉGBEN, MÁSRÉSzt AZ ÉRZELMEK LEREDUKÁLÓDÁSÁBAN JELENTKEZIK. ÍGY A FELISMERÉS UTÁN AZ ISKOLAI DOLGOKRA VALÓ TELJES KONCENTRÁCIÓ VESZI ÁT A FŪSZÍVÁS SZEREPEKÖRÉT. PERSZE ARRÓL IS BESZÁMOLTAK, HOGY ELŐFORDULTAK OLYAN ESETEK IS, AMIKOR A HALLGATÓ SZERVEZETE MÁR ANNIRA TOLERÁLTA A MARIHUÁNÁT, HOGY ERŐSEBB SZEREKET IS KIPRÓBÁLTAK. ÁLTALÁBAN AZONBAN A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS MEGMARAD BIZONYOS HATÁROK KÖZÖTT. LEGGYAKRABBAN A HOLTIDŐK ÁTHIDALÁSÁNÁL, VALAMINT AZ UNALOMŪZÉS EGYFAJTA KIAKNÁZÁSÁKÉNT FUNKCIONÁL A KANNABISZ-FOGYASZTÁS AZ EGYETEMEN. MEGÁLLAPÍTHATÓ, HOGY HASONLÓ ESZKÖZ LEHET AZ EGYETEMEN A FŪ, MINT AZ ALKOHOL, TERMÉSZETESEN EZ ALATT NEM A NÉPSZERŪSÉGÉT ÉS AZ AZONOS SZINTŪ TOLERANCIÁT ÉRTEM, CSUPÁN BIZONYOS KÖZEGBEN FUNKCIONÁLHAT A MARIHUÁNA EGYFAJTA FESZŪLTSGOLDÓ, BULI HANGULATOT ELŐIDÉZŐ SZERKÉNT IS. LEVONHATJUK TALÁN A KÖVETKEZTETÉST, HOGY EZEKNEK A HALLGATÓKNAK FŪSZÍVÁS EGYFAJTA OLYAN KELLÉK, AMELLYEL SAJÁT ÉS TÁRSADALMI KÖZEGŪK HATÁRAIT PRÓBÁLGATJÁK.

MI VÁRHATÓ A KÉSŐBBIEKBEN EZEKTŐL AZ EGYETEMISTÁKTŐL? MICHAEL HALLSTONE⁸⁷ KVALITATÍV KUTATÁSAI ALÁTÁMASSZÁK, HOGY A MARIHUÁNA-FOGYASZTÓK TÖBB FAJTA STRATÉGIÁT VÁLASZTHATNAK: AZ ÁLTALA HASZNÁLT KATEGÓRIÁK ALAPJÁN HÁROMFAJTA CSOPORTOT KŪLÖNÍTHETŪNK EL AZ EGYETEM ABBAHAGYÁSA UTÁN:

- **NARKÓSO**KAT: AKIK, KORÁN KEZDIK A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁST. SZERVEZETŪK EGYRE JOBBAN TOLERÁLJA A THC-T ÍGY AZ EXTÁZIS ÉLMÉNY FOLYAMATOSAN CSÖKKEN. A KÉSŐBBIEKBEN ERŐSEBB KÁBÍTÓSZEREKHEZ NYŪLNAK, AKÁR ELJUTHATNAK A LEGKEMÉNYEBB DROGOKHOZ IS.
- **HÉTVÉGI HARCOSOK**: AZ ÉRETTEBB KOR, VALAMINT VISELKEDÉS VELEJÁRÓJÁKÉNT A HÉTKÖZNAPOKBAN A MUNKA ÉS A CSALÁD SZEREPE VÁLIK A LEGFONTOSABBÁ. A HÉTVÉGI LAZÍTÁS ESZKÖZEKÉNT FENN MARADHAT A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS, AZONBAN ENNEK AZ ELŐFORDULÁSA IS FOLYAMATOSAN RITKUL.

---

⁸⁷ Rácz József : Kvalitatív Droghutatasok:kvalitatív kutatások budapesti droghasználók között, L'Harmattan Kiadó, Budapest 2006.123. oldal

- **FELNŐVEKVŐK:** EZ A CSOPORT SZINTEN KORÁN PRÓBÁLJA KI A MARIHUÁNÁT, EL IS JUT ERŐSEBB KÁBÍTÓSZEREKHEZ IS, DE EZEKBŐL EGY IDŐ UTÁN KIÁBRÁNDUL ÉS A KIKAPCSOLÓDÁS A MARIHUÁNA-HASZNÁLAT KONTROLLÁLT FORMÁJÁBAN MARAD FENN.

A KUTATÁSOMBÓL SZERETNÉM KIDERÍTENI, HOGY A HÉTKÖZNAPI ÉLETBEN DROGOT NEM FOGYASZTÓ EGYETEMISTÁK MIKÉNT VÉLEKEDNEK EZEKRŐL AZ EMBEREKRŐL. A RÁCZ JÓZSEF-FÉLE TANULMÁNYBÓL KIDERÜLT, HOGY BUDAPESTEN KIALAKULT EGYFAJTA TOLERANCIA A MARIHUÁNÁT SZÍVÓ EGYETEMISTÁKKAL SZEMBEN. VAJON EZ A DOLOG ÁLTALÁNOS KÉPET MUTAT, VAGY ÚGY GONDOLJÁK AZ ITT TANULÓ DIÁKOK, HOGY EZEK AZ EMBEREK A LINKSÉGÜKNEK KÖSZÖNHETŐEN NEM KÉPESEK OLYAN TÁRSADALMI MUNKÁRA, MINT AZOK A TÁRSAI, AKIK SOSEM PRÓBÁLTÁK KI A MARIHUÁNÁT? VAJON MINDEN ATTÓL FÜGG, HOGY KI MIKOR HAGYJA ABBA ÉS MILYEN RENDSZERESSÉGGEL HASZNÁLJA EZT A SZERT? EGYÁLTALÁN HOGYAN REAGÁLNAK AZ AZONOS KORÚ FIATALOK, HA VALAKIRŐL KIDERÜLT, HOGY SZOKOTT SZÍVNI MARIHUÁNÁS CIGARETTÁT, ELÍTÉLIK, KÖZÖMBÖSEN REAGÁLNAK ERRE A DOLOGRA VAGY ELFOGADJÁK? A KÖVETKEZŐKBEN REMÉLEM ERRE A KÉRDÉSRE IS VÁLASZT TUDOK MAJD ADNI.

5. FÓKUSZCSOPORT KUTATÁSOM SORÁN FELLEMLHETŐ EREDMÉNYEK ELEMZÉSE ÉS ÉRTELMEZÉSE

5.1. A FÓKUSZCSOPORT SORÁN FELMERÜLŐ ETIKAI KÉRDÉSEK, AZ ELEMZÉS TARTALMA ÉS STRUKTURÁLÁSA

A SZAKDOLGOZATOM AZ EGYETEMI KÖNNYŰDROG- FOGYASZTÁS ASPEKTUSAINAK MEGISMERÉSÉT ÉS FELTÁRÁSÁRÁT TŰZTE KI CÉLUL. A KUTATÁSOM TÉMÁJA ÉPPEN A TÁRGYKÖR ILLEGÁLIS TEVÉKENYSÉGÉBŐL ADÓDÓAN, ETIKAI PROBLÉMÁKAT VETETETT FEL. EGYES TÁRSADALOMKUTATÓK, MINT (LITOSSELI 2003, EDMUNDSON 1999) ÚGY VÉLEKEDNEK, HOGY ÉPPEN EZÉRT A FÓKUSZCSOPORT ALKALMATLAN KUTATÁSI FORMA AZ INTIM ÉS KÉNYELMETLEN TÉMÁK MEGTÁRGYALÁSÁRA.⁸⁸ MÉGPEDIG AZÉRT, MERT A TÉMA MEGVITATÁSA KÖZBEN A KUTATÁSBAN RÉSZTVEVŐ ALANYOK KELLEMETLENÜL ÉREZHETIK MAGUKAT, HA OLYAN TÉMÁRÓL KELL BESZÉLNIÜK, AMELYEKRŐL NEM SZÍVESEN DISKURÁLNAK NAGYOBB TÁRSASÁGBAN. A MINTÁBA KERÜLŐ ALANYOK ÉPPEN AZÉRT, MERT ILLEGÁLIS DROGFOGYASZTÁS KÜLÖNBÖZŐ ASPEKTUSAIT VITATTÁK MEG VAGY HELYZETÜKBŐL ADÓDÓAN (HARMADIK FÓKUSZCSOPORT) SAJÁT DROGFOGYASZTÁSI SZOKÁSAIKBÓL SZÁRMAZÓ KELLEMETLENSÉGEKRŐL ÉRTEKEZTEK, NEHEZEbben NYÍLHATTAK MEG A KUTATÁS SORÁN. EZÉRT IS DÖNTÖTTEM ÚGY, HOGY A KUTATÁSOM ELSŐ KÉT CSOPORTJÁT (MIVEL ISMERTÉK EGYMÁST, ÍGY VALÓSZÍNŰLEG NEM AKARTAK KEDVEZŐTLEN KÉPET FESTI MAGUKRÓL A CSOPORT TÖBBI TAGJÁVAL EGYETEMBEN) OLYAN

⁸⁸ Vicsek Lilla- Fókuszcsoporth, Osiris Kiadó Budapest ,2006 . 40-42 oldal

HALLGATÓKBÓL TOBOROZTAM, AKIKNEK A FELADATA KIMERÜL AZ EGYETEMI MARIHUÁNA-FOGYASZTÓK JELLEMZŐINEK KÖRÜLÍRÁSÁBAN, VALAMINT A FOGYASZTÁSUKBÓL ADÓDÓAN KIALAKULÓ ELŐÍTÉLETEK MÉRTÉKÉNEK MEGISMERÉSÉBEN ÉS EBBŐL FAKADÓAN BEKÖVETKEZHETŐ PRESZTÍZS ROMLÁSUK HELYZETÉNEK FELVÁZOLÁSÁBAN.

ÚGY VÉLTEM, HOGY A KUTATÁSOM MIATT FELMERÜLŐ KÉNYES TÉMAKÖR ESETÉBEN ÉPPEN A FÓKUSZCSOPORT MÓDSZER SZERVEZÉSE LEHET A LEGHASZNOSABB, MIVEL OLYAN INFORMÁCIÓKHOZ IS HOZZÁJUTHATUNK, AMIT MÁS KUTATÁSI MÓDSZER SORÁN NEM TAPASZTALHATUNK MEG. TÖBB KUTATÓ IS EZT AZ ÁLLÁSPONTOT KÉPVISELI, HA INTIM TÉMÁK KÖRÜL VIZSGÁLÓDIK (KITZINGER 1994, FRITH 2000).⁸⁹ EZÉRT A HARMADIK CSOPORTOMAT OLYAN EGYÉNEK ALKOTTÁK, AKIK ÉLETÜK BÁRMELYIK EDDIGI SZAKASZÁBAN, KISEBB VAGY NAGYOBB GYAKORISÁGGAL, DE BIZTOSAN FOGYASZTOTTÁK MÁR MARIHUÁNÁT. FELTÉTELEZÉSEM SZERINT A *HÓLABDA MÓDSZER* KIVÁLASZTÁSÁVAL ELÉRJÜK AZT, HOGY A FÓKUSZCSOPORTBAN EGYARÁNT MEGTALÁLHATÓ LESZ GÁTLÁSOS ÉS KEVÉSBÉ GÁTLÁSOS EGYÉN EGYARÁNT. MIVEL A KUTATÁSBAN RÉSZTVEVŐ HALLGATÓK TUDNI FOGJÁK, HOGY A CSOPORTBAN MINDENKI FOGYASZTOTT MARIHUÁNÁT, ÍGY A KEVÉSBÉ GÁTLÁSOS EMBEREK VÁLASZAI HAMAR MEGTÖRNETIK A JEGET ÉS ENNEK KÖSZÖNHETŐEN KIVÁLTHATJÁK A PASSZÍVABB ALANYOKBÓL AZT A HATÁST, HOGY A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁSUK KÉNYES TÉMÁJÁRÓL ŐK IS BESZÉLJENEK.

A FÓKUSZCSOPORTOM ESETÉBEN A *TELJES MAGYARORSZÁGI EGYETEMISTÁKAT REPREZENTÁLÓ DROGSTATISZTIKAI KÉP NEM TELJESÜL*. EGYFELŐL A FÓKUSZCSOPORT-KUTATÁS NEM AZ EGÉSZ TÁRSADALMAT REPREZENTÁLÓ KÖZVÉLEMÉNYKUTATÁS. ITT KIS MINTÁKRÓL VAN SZÓ, ÉPPEN EZÉRT A *NEM VALÓSZÍNŰSÉGI MINTAVÉTEL ELJÁRÁS*⁹⁰ KÉT TÍPUSÁT HASZNÁLTAM A KUTATÁSOM SORÁN. ERRE AZÉRT VOLT SZÜKSÉG, MERT A VALÓSZÍNŰSÉGI MINTAVÉTEL MEGVALÓSÍTHATATLAN LETT VOLNA EGY ILYEN TÍPUSÚ KUTATÁSNÁL. EZÉRT NEM IS TARTOZIK A CÉLJAIM KÖZÉ, HOGY ÁLTALÁNOS ÉS MINDENRE KITERJEDŐ KÖRKÉPET FOGALMAZZAK MEG AZ AKTUÁLISAN EGYETEMEN TANULÓ MARIHUÁNA-FOGYASZTÓ KISEBBSÉGI CSOPORTRÓL. AZ EREDMÉNYEK DEKLARÁLÁSA SORÁN OLYAN MEGHATÁROZÁSOKRA TÖREKSZEM, HOGY A CÉLPOPULÁCIÓBAN POTENCIÁLISAN MEGÁLLAPÍTHASSAM MILYEN DIMENZIÓK, KONCEPCIÓK, MECHANIZMUSOK, FELFOGÁSOK REALIZÁLHATÓK, DE AZT NEM ÁLLÍTHATOM, HOGY A FÓKUSZCSOPORTBAN MEGJELENŐ MECHANIZMUSOKON KÍVÜL MÁS FELFOGÁSOK ÉS DIMENZIÓK NEM LÉTEZNEK. A KUTATÁS EREDMÉNYEINÉL FELMERÜLŐ SZÁMOKAT HELYÉN FOGOM KEZELNI, MERT A TÚLZOTT ÁLTALÁNOSÍTÁS AZT A BENYOMÁST KELTHETI AZ OLVASÓBAN, HOGY AMIT LEÍROK AZ AKÁR EGY ORSZÁGOS POPULÁCIÓRA IS IGAZ LEHET. AZ INTERPRETÁCIÓT TARTALMAZÓ ELEMZÉSHEZ A VERBÁLISAN ELHANGZOTTAKON KÍVÜL A NONVERBÁLIS JEGYEK FELJEGYZÉSE IS BELETARTOZIK. AZ ELEMZÉSEM

⁸⁹ Vicssek Lilla- Fókuszcsoporthoz, Osiris Kiadó Budapest, 2006. 40-42. oldal

⁹⁰ Earl Babbie: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata, Balassi Kiadó, 2003 Budapest 205. oldal

TOVÁBBI GYAKORI JELLEMZŐJE LESZ, HOGY A HOZZÁSZÓLÁSOKBÓL IDÉZETEKET FOGOK KÖZÖLNI, MIVEL ÚGY VÉLEM EZ ÍGY JOBBAN IGAZOLHATJA A KUTATÁSOM SORÁN FELLEMLHETŐ MEGÁLLAPÍTÁSOKAT.

5.2. A HÁROM FÓKUSZCSOPORT KUTATÁS ELŐKÉSZÜLETEI, A CSOPORTOK ÖSSZEÁLLÍTÁSA ÉS SPECIFIKUMAI

AZ ELSŐ SZÁMÚ FÓKUSZCSOPORTOS BESZÉLGETÉSRE *2012. OKTÓBER 10.-ÉN* KERÜLT SOR. A CSOPORT MEGKERESÉSE, MEGGYŐZÉSE VALAMINT ELŐKÉSZÜLETEK KÖRÜLI MUNKÁLATOK NAGYJÁBÓL KÉT HÉT ELŐKÉSZÜLETET VETTEK IGÉNYBE. AZ ELSŐ FÓKUSZCSOPORTOM TAGJAIT, VÉGZŐS MA-SZAKOS KISEBBSÉGPOLITIKA, ILLETVE MULTIKULTURÁLIS NEVELŐ-TANÁR SZAKOS HALLGATÓK ALKOTTÁK. A CSOPORTOT *ÖT FŐ ALKOTTA, AKIK KÖZÜL MINDENKI LÁNY VOLT.* A KIALAKULT FÓKUSZCSOPORTOT HOMOGÉNNEK TARTOM, MIVEL AZONOS NEMŰEK, TÁRSADALMI RÉTEGBŐL SZÁRMAZÓAK ÉS NAGYJÁBÓL HASONLÓ ÉRDEKLŐDÉSI KÖRREL RENDELKEZŐK HALLGATÓK ALKOTTÁK.

AZ ELSŐ FÓKUSZCSOPORT A MINTAVÉTELI ELJÁRÁSA SORÁN *EGYSZERŰEN ELÉRHETŐ ALANYOKRA* HIVATKOZTAM.⁹¹ A FÓKUSZCSOPORTOMBAN LÉVŐ SZEMÉLYEK ISMERTÉK EGYMÁST, ENNEK A KUTATÁS SZEMPONTJÁBÓL MEGVANNAK A MAGA ELŐNYEI ÉS HÁTRÁNYAI IS EGYARÁNT, AZONBAN MIVEL RÖVID IDŐ ÁLLT A RENDELKEZÉSEMRE ÚGY GONDOLTAM A KUTATÁSOM TÁRGYÁNAK ÍGY IS MEGFELEL, HA EGY SZAKTÁRSÁKBÓL ÁLLÓ FÓKUSZCSOPORTTAL KÉSZÍTEK VIZSGÁLATOKAT. NEM KELL FELTÉTLENÜL MARIHUÁNÁT FOGYASZTANIUK, HOGY VÉLEMÉNYT NYILVÁNÍTSANAK ERRŐL A SZOKÁSNORMÁRÓL. EZÉRT IS ÉREZTEM ÚGY, HA ÁLTALÁNOSÁGBAN BESZÉLÜNK A MARIHUÁNÁRÓL, ÚGY HOGY AZ EGYÉNEKENKÉNTI MARIHUÁNA-FOGYASZTÁSRA NEM TÉRÜNK KI, CSUPÁN A KANNABISZ KÜLÖNBÖZŐ SZUBKULTURÁLIS SZOKÁSAIT VIZSGÁLJUK, AKKOR A SZAKTÁRSÁK NEM ÉRZIK MAGUKAT KELLEMETLENÜL ÉS ŐSZINTÉN MEGTUDNAK NYILVÁNULNI MINDEN SZORONGÁS NÉLKÜL EZZEL A TÉMÁVAL KAPCSOLATBAN, EZÉRT IS ÉREZTEM ÚGY, HOGY EZ A NEM VALÓSZÍNŰSÉGI MINTAVÉTELI ELJÁRÁS IS MEGFELELŐ LESZ EBBEN AZ ESETBEN. TERMÉSZETESEN, HA LETT VOLNA RÉGEBBI KORSZAKÁBAN VAGY AKÁR MOST IS MARIHUÁNÁT SZÍVÓ EGYÉN A CSOPORTBAN VALÓSZÍNŰLEG JOBBAN ARRA TÖREKEDETT VOLNA, HOGY EZT ELTITKOLJA A SZAKTÁRSÁI ELŐL VAGY JOBBAN KONKLÚZIÓRA TÖREKEDETT VOLNA A CSOPORT TÖBBSÉGÉNEK IRÁNYÁBAN. ENNÉL A CSOPORTOMNÁL AZONBAN NEM DERÜLT KI, HOGY MELYIK SZEMÉLY FOGYASZTOTT MÁR MARIHUÁNÁT ÉS MELYIK NEM, AMIT A KUTATÁSOM SZEMSZÖGÉBŐL NEM IS TARTOK TÚLZOTTAN NAGY PROBLÉMÁNAK. EGYRÉSzt A FÓKUSZCSOPORT-KUTATÁSOM NEM FOGLALKOZIK AZ AKTÍV MARIHUÁNA-FOGYASZTÓK SZUBKULTURÁLIS VISELKEDÉSI MODELLJÉNEK ÉS ÉLETKÖRÜLMÉNYEINEK LEÍRÁSÁNAK VIZSGÁLATÁVAL. ARRA TÖREKSZEM, HOGY PONTOS KÉPET KAPJUNK A KANNABISZ-FOGYASZTÓK MEGÍTÉLÉSÉRŐL,

---

⁹¹ Earl Babbie: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata, Balassi Kiadó, 2003 Budapest 205. oldal

TÁRSADALMI MEGBECSÜLTSGÜKRŐL, PRESZTÍZSÜKRŐL ÉS AZ ŐKET KÖRÜLVEVŐ ELŐÍTÉLETEKRŐL. EZÉRT IS NEM TARTOM FONTOSNAK, HOGY OLYAN EMBER IS LEGYEN A CSOPORTOMBAN, AKI MARIHUÁNÁT SZÍV VAGY SZÍVOTT VALAHA. ABBAN AZ ESETBEN, HA HISZÜNK A STATISZTIKÁKNAK, MAJDNEM MINDENKI ISMER OLYAN SZEMÉLYEKET KÖZELEBBRŐL VAGY TÁVOLABBRŐL, AKIRŐL TUDJA, HOGY AZ EGYETEM ALATT FOGYASZT VAGY FOGYASZTOTT MARIHUÁNÁT. EZÉRT ÚGY GONDOLOM A MEGÍTÉLÉS SZEMPONTJÁBÓL FONTOS KÉPET TUD KIALAKÍTANI AZ ADOTT SZEMÉLYRŐL, VALAMINT ANNAK STÁTUSZÁRÓL. A KÖVETKEZŐKBEN KÉRDÉSENKÉNT FOGOM ELEMEZNI A CSOPORTOMAT. A MUNKÁMBAN VÉGIG SEGÍTSÉGET NYÚJTOTT EGY MENTOR-ASSZISZTENS, AKI A KÜLÖNBÖZŐ NONVERBÁLIS JELEKET, VALAMINT GESZTIKULÁCIÓKAT VIZSGÁLTA A KUTATÁS SORÁN. A MENTORÁTOR SZEREPÉT MINDEN FÓKUSZCSOPORTNÁL ÉN TÖLTÖTTEM BE.

A MÁSODIK SZÁMÚ FÓKUSZCSOPORTOS VIZSGÁLATOMAT 2012. OKTÓBER 17.-ÉN VÉGEZTEM. A CSOPORT ÖSSZEÁLLÍTÁSA VALAMINT SZERVEZÉSE, EGY HÉT LEFORGÁSA ALATT TÖRTÉNT. A MÁSODIK FÓKUSZCSOPORT MINTAVÉTELI ELJÁRÁSA SORÁN IS AZ EGYSZERŰEN ELÉRHETŐ ALANYOKRA HIVATKOZTAM. A CSOPORTOM SZINTÉN AZ EGYETEMEN VÉGZŐS MÁSODIK ÉVFOLYAMOS MA-SZAKOS HALLGATÓKBÓL ÁLLT, MÉGPEDIG EMBER- ÉS TÁRSADALOM MŰVELTSÉGTERÜLETI TANÁR SZAKOS HALLGATÓKBÓL, AKIK KÜLÖNBÖZŐ TÍPUSÚ ALAPSZAKOT VÉGEZTEK. A CSOPORT TAGJAINAK MEGOSZLÁSA NEMEK SZERINT A KÖVETKEZŐKÉPPEN NÉZETT KI: HÁROM FIÚBÓL ÉS KÉT LÁNYBÓL ÁLLT. A CSOPORTOT HETEROGÉNNEK TEKINTENÉM, MERT A KUTATÁSOM SORÁN AZT ÉREZTEM, HOGY A RÉSZTVEVŐK KÜLÖNBÖZŐ TÁRSADALMI STÁTUSZBAN HELYEZKEDNEK EL AKTUÁLISAN, VALAMINT A KÜLÖNBÖZŐ ALAPSZAKOT IS VÉGEZTEK, AMI MELLETT ÚGY VÉLTEM EZ JOBBAN KÜLÖNBÖZŐ VÉLEMÉNYFORMÁLÁSSAL PÁROSULHAT A FÓKUSZCSOPORT MENETE ALATT. A FÓKUSZCSOPORTOMBAN LÉVŐ SZEMÉLYEK SZINTÉN ISMERTÉK EGYMÁST. A MENTOR-ASSZISZTENSEM EZÜTTAL IS SEGÍTETTE A MUNKÁMAT.

A HARMADIK FÓKUSZCSOPORTOM ÖSSZEÁLLÍTÁSA ÉS MINTAVÉTELI ELJÁRÁSA KÜLÖNBÖZÖTT AZ EDDIG TAPASZTALT KÉT FÓKUSZCSOPORT SORÁN MÁR HASZNÁLT ELJÁRÁSMÓDTÓL. ENNÉL A CSOPORTNÁL AZ VOLT A CÉLOM, HOGY EGY OLYAN KÖZÖSSÉGET SZERVEZZEK ÖSSZE, AKIK VALAMILYEN FORMÁBAN KISEBB VAGY NAGYOBB GYAKORISÁGGAL, DE BIZTOSAN FOGYASZTOTTAK VAGY AKTUÁLISAN A MAI NAPIG FOGYASZTANAK AZ EGYETEMI TANULMÁNYAIK ALATT MARIHUÁNÁT. AZ EDDIG TAPASZTALT CSOPORTOKKAL SZEMBEN FONTOSNAK TARTOTTAM, HOGY EGY DEVIÁNS TÁRSASÁG NÉZETEIT IS ISMERTESEM A KUTATÁSOM SORÁN, MERT FELTÉTELEZÉSEM SZERINT A NORMASZEGŐ MAGATARTÁST VIZSGÁLÓ KUTATÁSBAN CSAK MINDKÉT OLDAL VÉLEMÉNYÉNEK MEGHALLGATÁSÁVAL TUDNUNK KOMPLEX ÉS PÁRTATLAN MEGÁLLAPÍTÁSOKAT TENNI. A HARMADIK FÓKUSZCSOPORTOM SORÁN IS A NEM VALÓSZÍNŰSÉGI MINTAVÉTEL EGYIK MÁSİK TÍPUSÁT VÁLASZTOTTAM KI. EBBEN AZ ESETBEN A HÓLABDA

MÓDSZERT⁹² TARTOTTAM A LEGELFOGADHATÓBB MINTAVÉTELI ELJÁRÁSNAK. ENNEK A MINTAVÉTELI ELJÁRÁSNAK A CÉLJA, HOGY A NEHEZEN ELÉRHETŐ POPULÁCIÓK ESETÉBEN (PL. KÁBÍTÓSZER-FOGYASZTÓK, ETNIKAI KISEBBSÉGEK STB.) MÁR MEGKÉRDEZETT SZEMÉLYEKTŐL KÉRÜNK JAVASLATOT TOVÁBBI VÁLASZADÓKRA, ÉS EBT ELJÁRÁST ADDIG FOLYTATJUK, AMÍG A "MINTA" TERVEZETT SZÁMÁT EL NEM ÉRI A KUTATÓ. A MINTAVÉTEL MÓDJA MIATT A KUTATÁS EREDMÉNYEIT NEM TEKINTHETJÜK "REPREZENTATÍVNAK" AZONBAN A FELTÁRÓ JELLEGŰ KUTATÁSOKNÁL, MINT AMILYEN A SZAKDOLGOZATOM IS EZ A MÓDSZER TELJESEN MEGFELELŐ. A HARMADIK SZÁMÚ FÓKUSZCSOORTOS VIZSGÁLATOMAT 2012. NOVEMBER 28.-ÁN VÉGEZTEM. A CSOORT ÖSSZEÁLLÍTÁSA A MINTAVÉTELI ELJÁRÁS NEHÉZSÉGÉBŐL ADÓDÓAN, EGY HÓNAP LEFORGÁSA ALATT TÖRTÉNT. ENNÉL A CSOORTNÁL, MINT MÁR EMLÍTETTEM A MINTAVÉTELI ELJÁRÁSA SORÁN A HÓLABDA MÓDSZER ÁLTAL ELÉRT ÉS KUTATÁSBAN RÉSZVÉTELT TANÚSÍTÓ HALLGATÓK VETTEK RÉSZT. A CSOORTOMBAN MEGJELENŐ ÖSSZES HALLGATÓ A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM TANULÓ DIÁK. A KUTATÁSBAN RÉSZTVEVŐ ALANYOK HARMAD, NEGYED ÉS ÖTÖD ÉVFOLYAMOS JOGTUDOMÁNYI, BÖLCÉSÉZETTUDOMÁNYI, TERMÉSZETTUDOMÁNYI, PEDAGÓGUSKÉPZŐ KARON TANULÓ HALLGATÓKBÓL ÁLLT. A CSOORT TAGJAINAK MEGOSZLÁSA NEMEK SZERINT A KÖVETKEZŐKÉPPEN NÉZETT KI: NÉGY FIÚBÓL ÉS EGY LÁNYBÓL ÁLLT. A CSOORTOT HOMOGÉNNEK TEKINTENÉM, MERT MINDANNYIAN VALAMILYEN FORMÁBAN KÖNNYŰDROG-FOGYASZTÓNAK SZÁMÍTOTTAK. MIVEL A RÉSZTVEVŐK FELTEHETŐLEG NEM ISMERTÉK EGYMÁST ÚGY ÉREZTEM, HOGY A KÜLÖNBÖZŐ FOGYASZTÁSI SZOKÁSOKBÓL ADÓDÓ ELTÉRŐ ATTITŰDÖKET ÉS VÉLEMÉNYEKEIT ISMERHETÜNK MEG, AMI SEGÍTI A KUTATÁS EREDMÉNYEINEK REPREZENTÁLÁSÁT. A HARMADIK SZÁMÚ FÓKUSZCSOORTOMNÁL IS HASONLÓ KÉRDÉSEKEIT TETTEM FEL, MINT AZ ELŐBBIEKNÉL AZONBAN ITT TÖBBSZÖR KELLETT A MODERÁLÁS KÖZBEN MÓDOSÍTANOM A KÉRDÉSEIMEIT, VALAMINT ÚJAKAT HOZZÁTENNEM. A MENTOR-ASSZISZTENSEM EZÚTTAL IS SEGÍTETTE A MUNKÁMAT.

5.3. A HÁROM FÓKUSZCSOORT KUTATÁS EREDMÉNYEINEK ELEMZÉSE, VALAMINT EZEK PREZENTÁLÁSA

A FÓKUSZCSOORTOK ELEMZÉSÉT EREDMÉNYEIT A KVALITATÍV ADATFELDOLGOZÓ TECHNIKÁVAL FOGOM ISMERTETNI, ENNEK KÉT FAJTA TECHNIKÁJÁT FOGOM EZÚTTAL HASZNÁLNI: A LEÍRÁST, KIVÁGÁS-BEILLESZTÉST. TIZENHAT KÉRDÉS ÖSSZEÁLLÍTÁSA SORÁN ARRA TÖREKEDTEM, HOGY MEGISMERJEM A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEMEN TANULÓ HALLGATÓK KISEBBSÉGBEN LÉVŐ CSOORTJA IRÁNT TANÚSÍTOTT ELŐÍTÉLETESSÉG MÉRTÉKÉT. A KÖNNYŰDROG-FOGYASZTÁSBÓL ADÓDÓ, TÁRSADALMI MEGBECSÜLTÉS SZINTJÉT ÉS A DROGFOGYASZTÁS ÁLTAL KIALAKULHATÓ PRESZTÍZS VÁLTOZÁS

---

⁹² Earl Babbie: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata, Balassi Kiadó, 2003 Budapest 206-207. oldal

MÉRTÉKÉT. A KÉRDÉSEKET ÚGY SZERKESZTETTEM ÖSSZE, HOGY ELŐSZÖR AZ ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEK MEGTÁRGYALÁSÁRA KERÜLJÖN SOR, MAJD AZ IDŐ ELTELTÉVEL A KÉNYESEBB KÉRDÉSEKRE FÓKUSZÁLTAM LEGINKÁBB. LÁSD A MELLÉKLETEM 7.3.-AS PONTJÁBAN. AZ ELKÖVETKEZŐ FEJEZETBEN A CSOPORTOK MECHANIZMUSÁBÓL ADÓDÓ EREDMÉNYEKET FOGOM PREZENTÁLNI.

BEVEZETŐ KÉRDÉSSSEL KEZDTEM A BESZÉLGETÉSEKET, EZT AZÉRT TARTOTTAM FONTOSNAK, HOGY MINDENKI MEGSZÓLALJON ÉS EZZEL VALAMILYEN SZINTEN OLDANI TUDJAM A BESZÉLGETÉS MIATT, KEZDETBEN FELLÉPŐ FESZÜLTSGÉT. CSOPORTBAN RÉSZTVEVŐ ALANYOK A FÓKUSZCSOPORTOK SORÁN A KÖVETKEZŐ NEVEKET VÁLASZTOTTÁK, HOGY AZ ANONIMITÁSUK NE SÉRÜLJÖN:

- 1.-ES SZÁMÚ FÓKUSZCSOPORT: ANNA, DÓRI, REBEKA, TÍMEA, ZSUZSA
- 2.-ES SZÁMÚ FÓKUSZCSOPORT: ANNA II.⁹³, ÉVI, HYPOS, GÁBOR, NAPÓLEON
- 3.-AS SZÁMÚ FÓKUSZCSOPORT: ARNOLD, ELIZABETH, GONZO, JANI, TRISTAN, RAFFAELLO

AZ ELSŐ KÉRDÉSEM, TÉMÁJÁBAN MÁR KAPCSOLÓDOTT A SZAKDOLGOZATOMHOZ, A KÉRDÉS SORÁN ARRÁ KERESTEM A VÁLASZT, HOGY AZ EMBEREK MIÉRT KEZDENEK EL KÜLÖNBÖZŐ KÁBÍTÓSZEREKET FOGYASZTANI. ERRE A KÉRDÉSRE A KÖVETKEZŐ VÁLASZOK ÉRKEZTEK: AZ ELSŐ CSOPORTNÁL A FESZÜLTSGÉ LEVEZETÉSE TÖBB IDŐT VETT IGÉNYBE. KICSIT NEHEZEN KEZDTEK EL BESZÉLNI AZ ALANYOK, MINT AZT A MÁSODIK CSOPORTNÁL TAPASZTALTAM. AZ OKOK KIFEJTÉSÉT ANNA KEZDTE AZ ELSŐ SZÁMÚ CSOPORTNÁL, NÉHÁNY KÉRDÉS UTÁN EGYÉRTELMŰ LESZ, HOGY AZ Ő SZEREPE DOMINÁNS SZEREPPEL BÍR ENNÉL A TÁRSASÁGNÁL. VÉLEMÉNYE SZERINT A KÁBÍTÓSZEREKET AZÉRT HASZNÁLNAK AZ EMBEREK, MERT KÍVÁNCISÁG HAJTJA ŐKET, VALAMINT VANNAK SZEMÉLYEK, AKIKNEK EZ A FAJTA MAGATARTÁSBÓL EREDEZTETHETŐ VISELKEDÉS MEGOLDÁST NYÚJT AZ ÉLET SORÁN FELMERÜLŐ PROBLÉMÁKNÁL. ENNÉL A KÉRDÉSNÉL A KONKLÚZIÓRA TÖREKVÉS TAPINTHATÓ VOLT A HALLGATÓK KÖZÖTT. MÉG EGY FAJTA KÜLÖNBÖZŐ VÉLEMÉNY FOGALMAZÓDOTT MEG A CSOPORTBAN, HOGY EZEK AZ EMBEREK TÖBBET VÁRNAK JELENLEGI ÉLETÜKTŐL, EZÉRT NYÚLNAK DROGOKHOZ, AMIVEL AZT HISZIK, EZEKET A DOLGOKON JAVÍTHATNAK.

A MÁSODIK CSOPORT MÁR KÖZVETLENEBBÜL ÉS NYITOTTABBAN KEZDETT EL ÉRTEKEZNI. ENNÉL A KÉRDÉSNÉL KÉT AKTÍVABB FELSZÓLALÓ SZEMÉLY ÉVI ÉS HYPOS JÁTSZOTTA A FŐ SZEREPET, DE FELSZÓLÍTÁS NÉLKÜL MONDOTT VÉLEMÉNYT NAPÓLEON ÉS GÁBOR IS. EGYEDÜL ANNA II. NEM FEJTETTE KI ITT A GONDOLATAIT. VÉLEMÉNYÜK SZERINT A DROGFOGYASZTÁS PÓTCSELEKVÉSNEK MINŐSÜL, VALAMINT FONTOS MEGJELENÉSI FORMÁJA, HOGY AZ ILLETŐ EGY KICSIT KIKAPCSOLÓDJON A SZÜRKE

---

⁹³ Anna mellé azért került a második esetben számhatározó, mivel már egy Anna név kiválasztásra került, így a két alany véleménye között így fogok különbséget tenni

HÉTKÖZNAPOKBÓL ÉS A STRESSZ EGYFAJTA LEVEZETÉSÉT ILYEN MÓDON PRÓBÁLJA CSÖKKENTENI, PONTOSABBAN: „*LAZÍTANI, FELEJTENI EGY KICSIT KISZAKADNI A MINDENNAPJAIBÓL*”. VÉLEKEDETT ÉVI. GÁBOR EGYETÉRTETT A PÓTCSELEKVÉS TÁRGYÁVAL, AZONBAN HOZZÁTETTE, HOGY SZERINTE A SZERETETT HIÁNY IS FONTOS SZEREPE TÖLT BE A DROGFOGYASZTÁS KIALAKULÁSÁBAN. HYPOS ENNÉL A KÉRDÉSNÉL SZÉLESEBB KÖRŰ LEHATÁROLÁSRA TÖREKSZIK ÉS TÚLLÉP AZ EGYÉNEK SZINTJÉN ÉS KOMPLEXEBB TÁRSADALMI KÉP ALAPJÁN PRÓBÁLT VÉLEMÉNYT FORMÁLNI. ÚGY VÉLTE EZ AZ ALANY, HOGY A KÁBÍTÓSZERREL VALÓ ÉRINTKEZÉS LEHETŐSÉGE SOKKAL KÖNNYEBBEN MEGVALÓSÍTHATÓ A MOSTANI FIATALABB GENERÁCIÓNÁL, MINT AMIKOR Ő VOLT TINÉDZSER (8-10 ÉVVEL EZELEŐTT). VALAMINT A DÍLER SZEMSZÖGÉBŐL IS REFLEKTÁLT A KÉRDÉSRE, BIZONYOS KERETEK KÖZÖTT ADRENALIN NÖVELŐ SZEREPE VAN A KÁBÍTÓSZER ÁRUSÍTÁSÁNAK ARRÓL NEM IS BESZÉLVÉ, HOGY EZ JÓ ANYAGI LEHETŐSÉGEKKEL IS PÁROSULHAT. AZONBAN ENNÉL A CSOPORTNÁL IS KIALAKUL EGYÖNTETŰ KONKLÚZIÓ A KÉRDÉS VÉGÉN A DROGFOGYASZTÁS, MINT A SZÓRAKOZÁSI SZOKÁSOK LEGFŐBB JELLEMZŐJEKÉNT DEFINIÁLHATÓ A DEVIÁNS FIATALOK KÖRÉBEN.

A HARMADIK (MARIHUÁNÁT FOGYASZTÓK) CSOPORTBAN ELSŐKÉNT FELSZÓLALÓ TRISTAN SZERINT, AZÉRT ÉLNEK A KÁBÍTÓSZERREL A KÜLÖNBÖZŐ EMBEREK, MERT JÓ DOLOG. JANI ÁLLÁSPONTJA AZ VOLT, HOGY A VALAMIBE VALÓ MENEKÜLÉS JÁTSSZA A LEGFONTOSABB SZEREPE, ARNOLD PEDIG ÚGY VÉLEKEDETT, HOGY A DROGOK MEGHATÁROZÓ JELLEGE ABBAN REJLIK A KEZDETEKBEN, HOGY VALAMI ÚJAT ISMERJENEK MEG AZ EMBEREK. „*UTÁNA PEDIG UGYANAZÉRT HASZNÁLJÁK, MINT AMIT A TÖBBIEK IS MONDTAK, MERT JÓ*”. RAFFAELLO SZERINT A LÁZADÁSNAK IS NAGY SZEREPE VAN A DROGFOGYASZTÁSBAN. TRISTAN EDDIG EGY NEM MONDOTT INDOKOT IS FELVETETT, EZ PEDIG A KÍVÁNCISÁG. AMI SZERINTE AZ EGÉSZ DROGKARRIERT ELTOLHATJA SZÉLSŐSÉGESEBB IRÁNYBA. „*KÍVÁNCSI VAGY, HOGY MILYEN LEHET A KEMÉNYEBB (DROG) MAJD A MÉG KEMÉNYEBB ÉS EZ ÍGY MEGY TOVÁBB*”. A KÉRDEZETTEKEN LÁTSZÓDOTT, HOGY OLDOTT ÁLLAPOTBA KERÜLTEK, MÁR AZ ELSŐ KÉRDÉSNÉL MAJDNEM MINDENKI FELSZÓLALT. ÉRDEKES, HOGY EZT A KÉRDÉST EGY-KÉT TAG MÁS SZEMSZÖGBŐL VIZSGÁLTA, MINT AZ ELMŰLT KÉT CSOPORT SORÁN TAPASZTALTAM. TERMÉSZETESEN ITT IS VOLTAK OLYAN VÉLEMÉNYEK, AMELYEKET MÁR AZ ELSŐ KÉT TÁRSASÁGNÁL IS HALHATTUNK. AZONBAN A CSOPORTBAN, KISEBB LÉTSZÁMBAN OLYAN VÁLASZOK IS TÜKRÖZÖDTEK, AMELYEK NEM SZEMÉLYISÉGJEGYEKBŐL TÖRTÉNŐ PROBLÉMÁKRA ÖSSZPONTOSÍTOTTAK (ELÉGTELEN AZ ÉLETFELFOGÁS, SZERETETHIÁNY) HANEM A DROG, MINT ÉLVEZETI CIKK SZEMSZÖGÉBŐL KÖZELÍTETTE MEG A KÁBÍTÓSZERREL TÖRTÉNŐ ÉRINTKEZÉST („*AZÉRT MERT JÓ*”).

A KÖVETKEZŐ KÉRDÉSEMRE (A MÁSODIK) SZOROSAN KÖTHETŐ AZ ELSŐ KÉRDÉSHEZ, AZONBAN ITT MÁR A KÜLÖNBÖZŐ DROGOK TEKINTETÉBEN SZÚKÍTEM A KÖRT ÉS A KONKRÉTAN A MARIHUÁNÁHOZ KÖTHETŐ FOGYASZTÁSI SZOKÁSOK OKAIT VIZSGÁLTAM. AZ ELSŐ CSOPORTBAN REBEKA MONDOTT

VÉLEMÉNYT: SZERINTE A KÖNNYŰDROG-FOGYASZTÁS ALKALMI KIKAPCSOLÓDÁSKÉNT FUNKCIONÁL ÁLTALÁBAN, AMÍG A KEMÉNY DROG AZ ELVÁGYÓDÁST KÜLÖNBÖZŐ ASPEKTUSAINAK LEHETŐSÉGÉT TÁRJÁ KI A DROGFOGYASZTÓNAK. A CSOPORT ÁLTALÁBAN PASSZÍV CSAK KONKRÉT, FRONTÁLIS KÉRDÉSRE VÁLASZOLT EKKORIBAN TÖRTÉNT A POZICIONÁLÁSOK TÁRSASÁGÁGON BELÜL. ZSUZSIT, TIMIT ÉS DÓRIT IS FELSZÓLÍTOTAM, HOGY TOVÁBBRA IS PRÓBÁLJAM MINDENKINEK AZ ÉRDEKLŐDÉSÉT FENNTARTANI, AZONBAN A KÉRDÉSEMRE ÚJFAJTA MEGKÖZELÍTÉS NEM ÉRKEZETT AZ ELSŐ CSOPORTNÁL.

A MÁSODIK KÖZÖSSÉGNÉL HYPOS ESZMEFUTTATÁSÁBÓL VEZETTEM LE A KÉRDÉSEMET. GÁBORNÁL MÁR AZ ELŐZŐEBEN LÁTSZOTT, HOGY PRÓBÁL RÖVIDEN ÉS TÖMÖREN VÉLEMÉNYT FORMÁLNI ENNÉL A KÉRDÉSNEÉL. ÁLLÁSPONTJA SZERINT A FESZÜLTÉGOLDÁS, VALAMINT A GÁTLÁSOK OLDÁSÁRA HASZNÁLJÁK LEGINKÁBB A KANNABISZT. ÉVI SZERINT A MARIHUÁNÁNÁL KULCSFONTOSSÁGA VAN A TÁRSASÁG SZEREPÉNEK. EGY IDE KÖTHETŐ KÉRDÉSSEL PRÓBÁLTAM, TÖBB INFORMÁCIÓHOZ JUTNI, ÍGY MEGKÉRDEZTEM A CSOPORTOT, HOGY MILYEN FORMÁBAN HASZNÁLJÁK SZERINTÜK LEGINKÁBB A KANNABISZT, EGYEDÜLI KIKAPCSOLÓDÁSRA VAGY KÖZÖS TÁRSASÁGI „KELLÉKKÉNT” FUNKCIONÁLHATÓ JELENSÉG. EZEK UTÁN SZÁMOMRA NAPÓLEON MEGNYILVÁNULÁSA VOLT A LEGÉRDEKESEBB, VÉLEMÉNYE SZERINT ILYKOR MÉG AZ EMBEREK (EBBEN A KORBAN) NEM SZÍVNAK EGYEDÜL, A KÉRDÉSEMRE VAN EGY FAJTA VISZONT VÁLASZA AZ PEDIG ÍGY HANGZIK. *KI AZ, AKI EGYEDÜL TÖMÉNYEZIK?* (ELŐSZÖR HALHATUNK PÁRHUZAMOT AZ ALKOHOL ÉS A KANNABISZ - FOGYASZTÁS HASONLÓ FELHASZNÁLÁSI SZOKÁSNORMÁJÁRÓL). ÉVI SZERINT, HA MÁR VALAKI EGYEDÜL SZÍV AZ MÁR EGY ELŐREHALADOTTABB STÁDIUM, AHOGY Ő FOGALMAZ: „AZ MÁR EGY MÁSIK SZINT” ANNA II.-T IS MEGSZÓLALTATTAM, MERT EDDIG PASSZÍV MEGFIGYELŐKÉNT VETT RÉSZT A CSOPORTBAN, AZONBAN Ő IS HASONLÓ VÉLEMÉNYT FORMÁLT, MINT AMIK MÁR A TÖBBIEKTŐL AZ ELŐZŐEBEN ELHANGZOTTAK. A VÉGSŐ KONKLÚZIÓ ENNÉL A KÉRDÉSNEÉL IS MEGFOGALMAZÓDOTT, AZ EGYEDÜL TÖRTÉNŐ MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS EGYÉRTELMŰEN AZ ERŐSEBB SZINTŰ DROGFOGYASZTÁS VELEJÁRÓJA.

A HARMADIK FÓKUSZCSOPORTBAN, UGYEBÁR MEGSZÚNIK AZ ÁLTALÁNOSÁGBAN TÖRTÉNŐ VÉLEKEDÉS. ITT A VÁLASZOLÓK, MÁR AZ EGYÉNI DROGFOGYASZTÁSUK OKAIRÓL NYILATKOZNAK. GONZÓ KEZDTE A FELSZÓLALÁST, Ő EGYÉNILEG AZÉRT SZÍV MARIHUÁNÁT „MERT KELLEMEÉ ÉLVEZETI SZER”. RAFFAELLO SZERINT MINDENKINEK MÁÉ MOTIVÁCIÓI VANNAK. TRISTAN ÁLLÁSPONTJA SZERINT LEGINKÁBB A LAZÍTÁS MELLÉ SZOKTA HASZNÁLNI, DE VANNAK SZITUÁCIÓK, AMIKOR KONKRÉTAN „FELPÖRGETI”. ENNEK FÜGGVÉGVÉNYE UGYEBÁR AZ, HOGY MILYEN VISZONYOK KÖZÖTT ÉL A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁSSAL. ITT A KUTATÁSI ALANYOK EGYFAJTA ÉLMÉNYBESZÁMOLÓBA KEZDTEK, HOGY ŐK MILYEN SZITUÁCIÓBAN SZERETIK MÉG HASZNÁLNI A KANNABISZT. ELIZABETH IS FELSZÓLALT, EZ MIND AZÉRT ÉRDEKES, MERT KÉT KÉRDÉS SORÁN ELÉRTEM AZT, HOGY MINDENKI FELSZÓLÍTÁS NÉLKŰL MEGSZÓLALJON. JÓL LÁTHATÓ, HOGY AZ ALANYOK KÖNNYEN LEVETKÖZTÉK GÁTLÁSUKAT ÉÉ ÉREZHEÓ NÁLUK EGYFAJTA

KÖZÖS SZUBKULTÚRÁBA VALÓ TARTOZÁS ÉRZÉSE. SOKSZOR VICCELŐDTEK, FELNEVETTEK EGYMÁS FELSZÓLALÁSA KÖZBEN. A HÁROM CSOPORT VÉLEMÉNYE UTÁN AZONBAN ÁLTALÁNOSÁGOKAT IS MEGFIGYELHETTÜNK: A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS LEGGYAKORIBB MEGJELENÉSI FORMÁJA A KIKAPCSOLÓDÁSSAL EGYBEKÖTÖTT SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉGEK KÖRÉ ÖSSZPONTOSUL. TÖBBNYIRE NEM EGYEDÜL TÖRTÉNIK A SZER ELFOGYASZTÁSA ÉS A MAGUKAT „RUTINOSABB FOGYASZTÓNAK” FELTÜNTET HALLGATÓKNÁL A KIKAPCSOLÓDÁSON KÍVÜL MÁS HELYZETEKBE IS HASZNÁLHATÓ VÁLIK A SZER FOGYASZTÁSA: TANULÁS (ELIZABETH), BULIBA MENETEL (GONZO).

A HARMADIK KÉRDÉSEMRE ARRA VONATKOZOTT, HOGY VÉLEMÉNYÜK SZERINT A DROGOSOK BETEGEK VAGY INKÁBB BŰNÖZŐK. REBEKA SZERINT A DROGFÜGGŐ SZEMÉLYISÉG EGYÉRTELMŰEN BETEGNEK SZÁMÍT, MIVEL A PSZICHIKAI, VALAMINT TESTI FÜGGÉS HATÁSÁRA VISELKEDI ÚGY, HOGY TÖRVÉNYSÉRTŐ MAGATARTÁST FOLYTAT. DÓRI KEZDETT EL EGY KICSIT MÁS KÉPET FESTENI AZ ÁLTALÁNOSNAK TŰNŐ VÉLEKEDÉSEKBŐL, SZERINTE A BETEGSÉGBŐL ADÓDÓAN KIALAKUL EGY MAGAS SZINTŰ BŰNÖZŐI SZUBKULTÚRA IS. REBEKA IS MÓDOSÍTOTTA, AZ ELŐBBI ÉRVEIT ÉS MEGERŐSÍTETTE DÓRIT. TIMI ÉS ZSUZSA ENNÉL A KÉRDÉSNÉL SEM NYILVÁNÍTOTTA KI VÉLEMÉNYÉT. AZ ELSŐ FÓKUSZCSOPORT SORÁN KIALAKULÓ NORMÁK EGY KICSIT ÁTFORMÁLÓDТАK A HARMADIK KÉRDÉSRE: JELLEMZŐEN EGYFAJTA PASSZÍV-AKTÍV CSOPORT, CSAK A FELTETT KÉRDÉSRE VÁLASZOLTAK, FELSZÓLÍTÁSRA, EGYMÁST MEGHALLGATJÁK, ESETLEGES ELTÉRŐ VÉLEMÉNY UTÁN AZONBAN NEM ALAKUL KI VITA. ÖNÁLLÓ EGYMÁSNAK INTÉZETT KÉRDÉSEK NEM VOLTAK. ZSUZSA GYAKRAN JÁTSZOTT A TELEFONJÁVAL, ÉRDEKTELEN VISELKEDÉST FOLYTATOTT. MODERÁTORKÉNT ÉS A TÉMA VISZONYLAGOS HOZZÁÉRTŐJEKÉNT VÉLEMÉNYVEZÉRNEK TEKINTETTEK A FÓKUSZCSOPORTOM SORÁN ÍGY TÖBBSZÖR SZÓLALTAM MEG, MINT SZERETTEM VOLNA. DÓRI, ANNA, REBEKA- A CSOPORT AKTÍVABB TAGJAI, TÖBB SPONTÁN MEGNYILVÁNULÁSAI RENDELKEZTEK, MINT A TÖBBIEK.

A MÁSODIK FÓKUSZCSOPORTOM VÉLEMÉNYE IS AZ, HOGY A KÁBÍTÓSZERREL VISSZAÉLŐ EGYÉNEK BETEGEK. PRÓBÁLOM AZ EGYÉRTELMŰEN EGYBEHANGZÓ VÉLEMÉNYEKET SZÉTZILÁLNI, VALAMINT ELÉRNI AZT, HOGY RÉSZLETESEBBEN VEGYÜK A TÉMAKÖRT, EZÉRT ÁTFOGALMAZTAM A KÉRDÉST. *ÉS, ABBAN AZ ESETBEN, HA MONDJUK, OLYAN KEMÉNY DROGOKAT KELL FOGYASZTANIA, HOGY BŰNÖZNI KELJEN?* GÁBOR VÉLEMÉNYE ITT MÁR MÓDOSULT ÉS RÁVÁGTA HATÁROZOTTAN, HOGY AKKOR „MÁR IGEN” (BŰNÖZŐ). ÉVI, NAPÓLEON ÉS HYPOS KÖZÖTT KIALAKULT AZ ELSŐ KONFLIKTUS, DE GYORS KONSZENZUSSAL ZÁRULT, ÉVI MEGHATÁROZÓVÁ VÁLT A VITÁBAN ÉS BELE IS KEZDETT EGYFAJTA OKFEJTÉSBE. „AKKOR IS BETEG CSAK A BETEGSÉGE MIATT VÁLIK BŰNÖZŐVÉ.” GÁBORNAK ÉS NAPÓLEONNAK AZONOS VÉLEMÉNYE VOLT A KÉRDÉSNÉL, SZERINTÜK AKKOR VÁLIK A BŰNÖZÉVÉ AZ ADOTT SZEMÉLY, HA ÁRULJA A SZERT ÉS TISZTÁBAN VAN VELE, MILYEN HATÁSSAL ÉS KÖVETKEZMÉNYEKKEЛ PÁROSUL, HA A DROGOT TOVÁBBADJA (FELTÉTELEZÉSEM SZERINT ŐK MÁR A KÉRDÉSEMRE ADOTT VÁLASZ

ESETÉBEN IS BÜNZŐNEK KEZELTÉK A DROGFOGYASZTÓT, AZONBAN ÉVI MEGNYILVÁNULÁSÁNAK KÖSZÖNHETŐEN MÓDOSÍTOTTÁK A VÉLEMÉNYÜKET). HYPOS - RÖVIDEBB PASSZIVITÁSBA VONULT, KARBA TETTE A KEZÉT, LÁTHATÓAN LANKADT A FIGYELME.

A HARMADIK KÖZÖSSÉG ELSŐ FELSZÓLALÓJA: ARNOLD SZERINT MINDEN ANNAK FÜGGVÉNYE, HOGY MILYEN SZINTŰ A SZEMÉLY FÜGGŐSSÉGE „*PÉLDÁUL, HA EGY HEROINISTA MINDIG IDE-ODA BETÖR, AZÉRT HOGY ANYAGHOZ JUSSON AZ MÁR SZERINTEM BÜNZŐ, DE EGY MARIHUÁNA-FOGYASZTÓT NEM TARTOM BÜNZŐNEK, BETEGNEK SE IGAZÁBÓL*”. GONZO ÉS TRISTAN IS ÚGY VÉLEKEDETT, HOGY A PROBLÉMA OTT KEZDŐDIK, HA MÁR BÁRMIFÉLE BŰNCSELEKMÉNYT KÖVETSZ EL AZÉRT, HOGY DROGOZHASS. KONKRÉTAN A FOGYASZTÁST AZONBAN ŐK NEM TARTJÁK BÜNTETENDŐNEK. ENNÉL A KÉRDÉSNÉL IS ÉSZREVEHETŐ, HOGY KIALAKULT EGYFAJTA VÉDELMI MECHANIZMUS A CSOPORTON BELÜL. AMIKOR ÁLTALÁNOSÁGBAN DROGOKRÓL BESZÉLÜNK A CSOPORTNÁL AZ VOLT TAPASZTALHATÓ, HOGY KIKITÉRNEK A MARIHUÁNÁRA ÉS AZT KÜLÖN KEZELTÉK. AZONBAN A KEMÉNY DROGHASZNÁLATTAL KÖNNYEN KÖLCSÖNHATÁSBA LÉVŐ BÜNZŐI ÉLETMÓDOT FOLYTATÓ SZEMÉLYEKKEL SZEMBEN EZ A CSOPORT FOGALMAZTA MEG A LEGKRITIKUSABB VÉLEMÉNYEKET. A TÁRSASÁG FELE EZEKET AZ EMBEREKET BÜNZŐNEK TITULÁLJA MÉG AKKOR IS, HA A PSZICHIKAI ÉS TESTI FÜGGÉS HATÁSÁRA IS KÖVETNEK EL BŰNCSELEKMÉNYT. ENNÉL A CSOPORTNÁL IS KEZDETT KIALAKULNI AZ AKTÍV ILLETVE PASSZÍV CSOPORTKÉP. A PASSZÍVABB HALLGATÓK ENNÉL A CSOPORTNÁL ELIZABETH ÉS RAFFAELLO.

A KÉRDÉSNÉL AZT TAPASZTALHATJUK, HOGY A HÁROM CSOPORT MEGGYŐZŐ TÖBBSÉGE EGYBEHANGZÓAN AZT ÁLLÍTOTTA, HOGY A DROGOSOK BETEGEK. EHHEZ AZ ÁLLÁSPONTJUK ÁLTALÁBAN AKKOR IS RAGASZKODNAK, HA AZ ILLETŐ A KÜLÖNBÖZŐ ILLEGÁLIS SZER BESZERZÉSE MIATT KÖVET EL BŰNCSELEKMÉNYT. A SZAKDOLGOZATOM ELŐBBI FEJEZETEIBEN IS OLVASHATTUK, HOGY AZ EMBEREK ORSZÁGOS REPREZENTATÍV VIZSGÁLATOK ESETÉBEN IS HASONLÓKÉPPEN VÉLEKEDTEK, AZONBAN EZ NEM TÁRSUL FELTÉTLENÜL IRÁNYUKBA MAGASABB SZINTŰ TOLERANCIÁVAL.⁹⁴

A NEGYEDIK KÉRDÉSEM SORÁN ARRA KERESTEM A VÁLASZT, HOGY A DROGFÜGGŐ SZEMÉLYISÉG SZÓ HALLATÁN KINEK MILYEN DROGFOGYASZTÁSSAL VISSZAÉLŐ SZEMÉLY UGRIK BE LEGELŐSZÖR ERRE A KÉRDÉSEMRE MIND A HÁROM CSOPORTBAN UGYANÚGY REFLEKTÁLTAK A KUTATÁSI ALANYOK. MEGÁLLAPÍTHATÓ EZ UTÁN A KÉRDÉS UTÁN, HOGY MINDEN EGYES RÉSZTVEVŐ A KEMÉNYEBB DROGOKRA APELLÁLT ELSŐSORBAN. A MARIHUÁNÁVAL VISSZAÉLŐKET NEM EMLÍTIK MEG EBBEN AZ ESETBEN. AZ ELSŐ TÁRSASÁGBÓL ANNA VÉLEMÉNYE VOLT A MÉRVADÓ A CSOPORT TAGJAI EHHEZ IGAZODTAK: „AKI SZERINTEM ÍGY KÖNNYŰDROGOKAT FOGYASZT, AZ NEM SZÁMÍT ANNYIRA FÜGGŐNEK.” A MÁSODIK CSOPORTNÁL ÉPPEN HYPOS FEJTETTE KI, HOGY NEKI EGY NAGYON VISSZATASZÍTÓ, SZAKADTABB EMBER JUT AZ ESZÉBE ÉS ELSŐSORBAN INTRAVÉNÁS DROGOKRA APELLÁL. GÁBOR MÉG ANNYIT HOZZÁTESZ,

---

⁹⁴ Paksi Borbála- Drogok és Felnőttek, L'Harmattan Kiadó Budapest, 2003. 62. oldal

HOGY SZERINTE A DROGFÜGGŐ SZEMÉLYISÉG, MINT OLYAN HOSSZÚTÁVON MEGSZÚNIK LÉTEZNI, MIVEL A KÁBÍTÓSZER HATÁSÁRA KIALAKUL A DROGOSOK KÖZÖTT EGY SZOKÁSOS ÉLETVITEL, AMI AZ EGYÉNISÉGET EGY IDŐ UTÁN TELJESEN SZÉTZILÁLJA. A RÉGI VISELKEDÉSI SZOKÁSOKBÓL PEDIG GYAKORLATILAG SEMMI SEM MARAD (KONKRÉT DROGOT Ő NEM EMLÍTETT MEG, ÁLTALÁNOSÁGBAN BESZÉLT). NAPÓLEON MEGÁLLAPÍTOTT EGY KÜLÖNVÉLEMÉNYT, MÉGPEDIG, HOGY A MÉDIA MINDIG SZÉLSŐSÉGES ESETEKET MUTAT MEG, VALAMINT GYEREKKORÁRA VISSZAEMLÉKEZVE A DADA PROGRAMBAN NAGYON BRUTÁLIS KÉPEKET MUTATTAK ÉS ERRE A MAI NAPIG EMLÉKSZIK. „MONDJUK EZ (MÁRMINT ENNEK A KÉPNEK A KIALAKULÁSA) KÖSZÖNHETŐ A GYEREKKORI FELVILÁGÍTÁSNAK... HISZEN EZEK A KÉPEK DIREKT BRUTÁLISAK, HOGY NE LEGYEN KEDVE AZ EMBEREKNEK”. A HARMADIK TÁRSASÁG IS EGYBEHANGZÓAN ÁLLÍTOTTA, HOGY INKÁBB SZÉTCSÚSZOTT, VILÁGUKRÓL NEM TUDÓ EMBEREKRE APELLÁLNAK ELSŐSORBAN. A CSOPORTBAN KÜLÖNBÖZŐ PÉLDÁKKAL ILLUSZTRÁLTÁK, HOGY MILYEN TÍPUSÚ EMBEREKRE GONDOLTAK: LESOVÁNYODOTT (ELIZABETH), ZOMBI (RAFFAELLO), MACAULAY CULKIN (GONZO). A KÖZÖSSÉG EGYIK TAGJA JANI, ISMÉTELTEN KIJELENTETTE, HOGY BIZTOS, HOGY NEKI, DE SZERINTE AZ EMBEREK NAGY RÉSZÉNEK SEM A MARIHUÁNA-FOGYASZTÓ SZEMÉLY JUT AZ ESZÉBE.

AZ ÖTÖDIK KÉRDÉSEMBEN PRÓBÁLTAM LEFEKTETNI AZOKAT AZ ALAPOKAT, AMELYEK ALAPJÁN MEGHATÁROZHATÓ, HOGY KI SZÁMÍT FÜGGŐNEK (LEGÁLIS VAGY ILLEGÁLIS IS DROGOKAT FIGYELEMBE VÉVE). AZ ELSŐ KÉT CSOPORTNÁL AZ VOLT A TAPASZTALHATÓ, HOGY A FÜGGŐSÉGI SZINT A RENDSZERESSÉGBEN REJLIK, AZONBAN MINDKÉT CSOPORT MÁS SZÁLLAKON JUTOTT EL EHHEZ A MEGÁLLAPÍTÁSHOZ, ÉS NEM SIKERÜLT PONTOSAN LEHATÁROLNIUK, HOGY MILYEN GYAKORISÁG MELLETT NEM FÜGGŐ MÉG AZ INDIVIDUUM. AZ ELSŐ CSOPORTBAN: TIMI SZERINT A NAPI FOGYASZTÁS MELLETT MÁR VALAKI EGYÉRTELMŰEN FÜGGŐ SZEMÉLYISÉGNEK SZÁMÍT, MIND AMELLETT ÚGY FOGALMAZ, HOGY: „HA VALAKI MINDEN HÉTVÉGÉN IS JÓL FELÖNT A GARATRA AKKOR SZÁMÁRA MÁR AZ IS FÜGGŐSSÉG, VAGY HA HÁROMÓRÁNKÉNT DOHÁNYOZNI KELL AZ ILLETŐNEK”. KONKRÉT PÉLDÁVAL PRÓBÁLTAM TOVÁBBI INFORMÁCIÓHOZ JUTNI A DOLGOK ILLEGÁLIS RÉSZÉRE KONCENTRÁLVA. MEGKÉRDEZTEM, HOGY MIKÉNT VÉLEKEDNEK ARRÓL, HA VALAKI HETI SZINTEN EGY TEKERT „JOINT” ELFOGYASZTÁSÁBAN RÉSZT VEVŐ SZEMÉLY, AZT FÜGGŐNEK TEKINTENÉK-E VAGY EZT MÉG A KIKAPCSOLÓDÁS EGYFAJTA ILLEGÁLIS SZEGMENSÉNEK TEKINTIK? A VÁLASZBÓL EGYFAJTA DROGOSOKRÓL ALKOTOTT ÁLTALÁNOS VÉLEKEDÉS VOLT KIOLVASHATÓ, AZONBAN A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS NEM TÖRTÉNT MEG: „EZ ATTÓL FÜGG, HOGY AZ ISKOLAI TANULMÁNYOKKAL HATÁSSAL VAN EZ A FAJTA A FOGYASZTÁS VAGY, HOGY A BARÁTI KÖR ENNEK HATÁSÁRA MILYEN MÉRTÉKBEN ALAKUL ÁT” REBEKA SZERINT A KEMÉNYEBB DROGOKNÁL A NAPI SZINTŰ FOGYASZTÁSNAL TEKINTHETŐ INKÁBB VALAKI FÜGGŐNEK.

A MÁSODIK CSOPORTOMNÁL A KÉRDÉS BONCOLGATÁSA KÖZBEN HEVESEBB INDULATOK TÖRTEK A FELSZÍNRE. A CSOPORT LEGAKTÍVABB TAGJAI TOVÁBBRA IS- ÉVI, NAPÓLEON, HYPOS VOLT. GÁBOR

MEGVÁRTA AZ ELSŐ VÉLEMÉNYEK FELSZÍNRE KERÜLÉSÉT, MAJD UTÁNA CSATLAKOZOTT VALAMELYIKHEZ. EGYRE JOBBAN ALKALMAZKODÓ. ANNA II. TOVÁBBRA IS PASSZÍV MAGATARTÁST TANÚSÍTOTT. NAPÓLEON SZERINT A FÜGGŐSSÉG AKKOR ALAKUL KI, HA CSAK EZ HATÁROZZA MEG AZ EGYÉN ÉLETÉT ÉS EZ AZ ELSŐDLEGES ÉS LEGFONTOSABB DOLOG EZEKNEK AZ EMBEREKNEK. KÉRDÉSEMRE NAPÓLEONNAK VOLT A REAKCIÓJA, HOGY AKI CSAK HÉTVÉGÉN ISZIK NAGY MENNYISÉGBEN NEM TEKINTHETŐ OLYAN MÉRTÉKBEN FÜGGŐNEK, MINT AZ, AKI NAPI RENDSZERESSÉGGEL CSINÁLNÁ).” *HISZEN A HÉTVÉGI BERÚGÁS NEM OKOZHAT AKKORA TESTI FÜGGŐSÉGET, MÉG HA ÉVEKIG CSINÁLJA, AKKOR SEM*” (A VÁLASZA SZÓ SZERINT EZ VOLT, BÁR A GESZTUSAIBÓL AZ VOLT LEOLVASHATÓ, HOGY EZ A FAJTA VISELKEDÉS EGY BIZONYOS KORIG ELFOGADHATÓ). A VÉGSŐ KONKLÚZIÓ AZ EGÉSZ CSOPORT SZERINT A FÜGGŐSSÉG A RENDSZERESSÉGBEN REJLIK, MINDEGY DROG VAGY ALKOHOL. HYPOSNAK VOLT EGY ÉRDEKES MEGNYILVÁNULÁSA, AMIT SZÓ SZERINT IDÉZNÉK: „...DE VAN ITT AZ A DOLOG, HOGY VALAKI FÉL ÉV ALATT ELTEKER EGY-KÉT FÜVES CIGIT AKKOR...ARRÓL NEM LEHET AZT MONDANI, HOGY... DE MONDJUK HAVONTA CSINÁLNA LENNE BENNE RENDSZERESSÉG, ÍGY NEHÉZ MEGKÜLÖNBÖZTETNI A TÉNYLEGES FÜGGŐT ÉS AKI CSAK HÉBE-HÓBA MERT AZ IS EGYFAJTA RENDSZERESSÉGGEL MŰKÖDIK. „ A LEGÉRDEKESEBB EBBEN A NÉHÁNY SORBAN, HOGY NEM MONDTA KI ARRÓL AZ EMBERRŐL, AKI FÉLÉVENTE EGYSZER VAGY KÉTSZER SZÍV, HOGY NEM FÜGGŐ. A BESZÉLGETÉS VISSZAHALLGATÁSÁNÁL HALLATSZOTT, HOGY ABBAHAGYTA A MONDATOT INNEN IS LÁTSZIK, HOGY KÉNYES TÉMÁRÓL BESZÉLTÜNK ÉS A MEGNYILVÁNULÓ NEHEZEN MERT HATÁROZOTTAN ÁLLÁST FOGLALNI A KÉRDÉSBEN.

A HARMADIK KÖZÖSSÉG ELSŐ FELSZÓLALÓJA ISMÉTELTEN ARNOLD VOLT. SZERINTE BÁRMIFÉLE FÜGGŐSSÉG NAPI SZINTŰ RUTIN ÉS HIÁNYÉRZET MEGJELENÉSÉVEL KEZDŐDIK. ELIZABETH IS MEGERŐSÍTETTE AZ ELŐTTE FELSZÓLALÓ ARNOLDOT. „*PÉLDÁUL, HOGYHA NÁLA NAPI SZINTŰ RUTIN, HOGY DÉLBEN BEDÖNT EGY FELEST ÉS EZ ELMARAD ÉS VÉGIG EZEN JÁR AZ AGYA, AMÍG A MUNKÁBA VAN, AKKOR AZ MÁR FÜGGŐSSÉG, DE HOGYHA AZ A SZITUÁCIÓ, HOGY HOPPÁ MÁR ÖT ÓRA VAN ÉS MILYEN GYORSAN ELTELT A NAP ÉS AZ A FELES, KÖZBEN ESZÉBE SEM JUT AKKOR MÁR SZERINTEM NEM FÜGGŐ*”.VÉLEKEDETT ARNOLD. GONZO SZERINT SIMÁN BELEFÉRHET A FÜGGŐSSÉG NÉLKÜLI ÉLETMÓDBA A NAPI SZINTŰ FOGYASZTÁS, AZ ADDIKCIÓ VÉLEMÉNYE SZERINT ONNAN TETTEN ÉRHETŐ, AMIKOR AZ ALANY MÁR A KÖTELESSÉGÉT SEM TUDJA TELJESÍTENI (Ő IS AZ ALKOHOL PÉLDÁJÁVAL ÉLT). A TÖBBIEKTŐL KÉRDEZTEM MIVEL ŐK NEM AKARNAK ÁLLÁST FOGLALNI, *HOGY A HETI EGY ALKALOMMAL TÖRTÉNŐ MARIHUÁNA-FOGYASZTÁSSAL ÉLŐ EGYÉNEKET ŐK FÜGGŐNEK TARTJÁK-E?* A REAKCIÓK ÉS A GESZTUSOK TELJESEN EGYÉRTELMŰEN JELEZTÉK SZÁMOMRA, HOGY AZ EGÉSZ CSOPORT ÚGY VÉLEKEDETT, HOGY A HETI EGY ALKALOMMAL TÖRTÉNŐ KANNABISZ FOGYASZTÁS NEM TEKINTHETŐ FÜGGŐSSÉGNEK. ARNOLD VICCESEN HOZZÁTETTE, HOGY SZERINTE ILYEN GYAKORISÁGGAL TÖRTÉNŐ FOGYASZTÁS AKKOR LENNE PROBLÉMA, HA AZ ILLETŐ ÉVTIZEDEKEN KERESZTÜL CSINÁLNÁ EZT.

MIND HÁROM CSOPORTNÁL ÉSZREVEHETŐ, HOGY AZ ADDIKCIÓ PONTOS LEHATÁROLÁSA NEHÉZSÉGBE ÜTKÖZÖTT. NEHEZEN TUDTÁK A KÖZÖSSÉGEK DEFINIÁLNI, HOGY ÉPPEN MILYEN RENDSZERES FOGYASZTÁSI MAGATARTÁS MELLETT JELENTHETŐ KI VALAKIRŐL, HOGY ALKOHOLISTA, DROGOS VAGY ÉPPEN GYÓGYSZERFÜGGŐ. AZONBAN AZ MEGÁLLAPÍTHATÓ, HOGY AZ ELSŐ KÉT FÓKUSZCSOPORTBAN LÉVŐ HALLGATÓK KÉTHARMADA ÚGY VÉLEKEDETT, HOGY A HETI SZINTEN TÖRTÉNŐ ÖNPUSZTÍTÁS, MÁR A FÜGGŐSSÉG VELE JÁRÓJAKÉNT DEFINIÁLHATÓ. UGYANERRE A KÉRDÉSRE A MARIHUÁNÁT-FOGYASZTÓK KÖZÖSSÉGE TELJESEN MÁSHOGY REFLEKTÁLT, VÉLEMÉNYÜK SZERINT A HETI EGY ALKALOMMAL TÖRTÉNŐ ÖNPUSZTÍTÁS MÉG NEM JELENT FÜGGŐSSÉGET, A PROBLÉMÁK GYÖKERE VALÓJÁBAN A NAPI SZINTŰ FOGYASZTÁSNAI KEZDŐDIK VAGY AKKOR, HA AZ ILLETŐ A KÖTELESSÉGEIT NEM TUDJA TELJESÍTENI. JÓL LÁTHATÓ, HOGY VALAMI OKBÓL KIFOLYÓLAG A HARMADIK CSOPORT A FÜGGŐSSÉG FOGALMÁT SOKKAL SZÉLSŐSÉGESEBB ESETEKBE HASZNÁLNÁ, MINT A MÁSIK KÉT KÖZÖSSÉG.

A HATODIK KÉRDÉSEMBEN A HETI KÉTSZER TÖRTÉNŐ MARIHUÁNA-FOGYASZTÓI SZOKÁSOKKAL RENDELKEZŐ EGYÉNEK TANULMÁNYAI EREDMÉNYIRŐL ALKOTOTT KÉPET VIZSGÁLTAM ANNAK TÜKRÉBEN, HOGY MENNYIRE VERSENYKÉPESEK, VALAMINT MENNYIRE MOTIVÁLTAK EZEK A HALLGATÓK A KÁBÍTÓSZERT NEM HASZNÁLÓ DIÁKOKKAL SZEMBEN. AZ ELSŐ CSOPORTBÓL TIMI VÉLEMÉNYE TÜKRÖZTE AZT A MEGÁLLAPÍTÁST, HOGY AZ AKTÍV MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS RONCSOLHATJA A MEMÓRIÁT ÍGY ENNEK HATÁSÁRA EGY IDŐ UTÁN AZ ILLETŐ KEVÉSBÉ TUD TÁRSADALMILAG HATÉKONY MUNKÁT VÉGEZNI. ANNA SZERINT AZ ELEJÉN, NEM JELENT PROBLÉMÁT, HA A HALLGATÓ ESTÉNKÉNT FOGYASZT MARIHUÁNÁT, MERT NAPKÖZBEN HASONLÓ MUNKATELJESÍTMÉNYT TUD MEGTEREMTENI, MINT A NEM SZÍVÓ TÁRSAI. AZONBAN A HOSSZÚ TÁVON SZERINTE, HA EL IS TUDJA LÁTNI A MUNKÁJÁT A KÉSŐBBIEKBEN AKKOR SEM TEKINTHETŐ AZ ILLETŐ HITELES SZEMÉLYNEK. A MÁSODIK CSOPORT MIND AZ ÖT TAGJA GYAKORLATILAG MEGEGYEZŐ ÁLLÁSPONTOT KÉPVISELT, MINT TIMI. GÁBOR VÉLEMÉNYE SZERINT EGY DARABIG ELKÉPZELHETŐ, HOGY KÉPES OLYAN SZINTŰ MUNKAVÉGZÉSRE, MINT AZON SZAKTÁRSAI, AKIK NEM KÁBÍTÓSZEREZNEK. AZONBAN HOSSZÚTÁVON NEM TUDJA KONTROLÁLNI A FOGYASZTÁSÁNAK MÉRTÉKÉT, ENNEK KÖSZÖNHETŐEN A LINKSÉG EGY FORMÁJA MÁR MEGJELENIK A KANNABISZ-FOGYASZTÓNÁL. HYPOS VÉLEMÉNYE: „PÉLDÁUL GYERE EL PISTI LÖJÜNK EL MÉG EGYET, AZTÁN AZT ÉRZI HOPPÁ: REGGEL BE KELLETT VOLNA MENNIE NYOLCRA, Ő MEG DÉLI TIZENKETTŐKOR FELÉBRED” NAPÓLEON VÉLEKEDESE SZERINT A SZELLEMI TELJESÍTMÉNY ROMLÁSA IS HAMAR MEGFIGYELHETŐ VÁLIK, SZÓVAL A „SZÜRKEÁLLOMÁNY” ROMLÁSÁNAK KÖSZÖNHETŐEN HOSSZÚTÁVON, AZ ILYEN TÍPUSÚ HALLGATÓ ELVESZÍTI A VERSENYKÉPESSÉGÉT. HYPOS ÉS NAPÓLEON HOZZÁTETTE AZ AMÚGY IS KONKLÚZIÓT MÁR A KÉRDÉSBEN MEGÁLLAPÍTOTT ÉS LESZŰRT CSOPORTBAN, HOGY FŐLEG A MAGAS PRESZTÍZZSEL JÁRÓ MUNKÁKNÁL (JOGÁSZ, KÖZGAZDÁSZ, ORVOS), AHOL A KARRIERÉPÍTÉSNEK JÓVAL NAGYOBB SZEREPE VAN A SZORGALOMNAK A KITARTÁSNAK, MINT MÁSHOL OTT EZ A

VISELKEDÉSFORMA EGYÁLTALÁN NEM FOGADHATÓ EL. DÓRI KIALAKÍTOTTA A CSOPORTOKTÓL ELKÜLÖNÜLŐ VÉLEMÉNYT SZERINTE BIZONYOS SZOCIÁLIS SZEKTOROKBAN DOLGOZÓ ÉS PROBLÉMÁS FIATALOKKAL FOGLALKOZÓ SZEMÉLYNÉL AKÁR ELŐNYT IS JELENHET, HA VAN AZ ILLETŐNEK EMPIRIKUS TAPASZTALATA: „*ABBAN AZ ESETBEN VISZONT, HA VAN TAPASZTALATA, ÉS OLYAN ÁLLAMI GONDOZÁSBAN LÉVŐ FIATALOKKAL FOGLALKOZIK AKIK, SZINTÉN FOGYASZTÓK AZ Ő MEGLÁTÁSAI SEGÍTSÉGET NYÚJTHATNAK AZ ADOTT KÖZEGBEN*”. ÉRDEKESSÉG, HOGY A FELSZÓLALÁSBAN TAPASZTALHATÓ EGYFAJTA DROGOSOKRA VONATKOZÓ ÁLTALÁNOSÍTÁS, EZ A MEGJEGYZÉS IS SZINTÉN DÓRIHOZ KÖTHETŐ: „*HA LEÁLLT A DURVÁBB SZEREKRŐL VAGY A FÜRŐL, AKKOR Ő IGEN NAGY SEGÍTŐ MUNKÁT TUD ELLÁTNI*” REBEKA IS ÁLTANOS NEM FELTÉTLENÜL CSAK A KÖNNYŰDROG-FOGYASZTÁSBÓL ADÓDÓ VÉLEMÉNYT FORMÁL: „*A DROG EGY IDŐ UTÁN LEÉPÍT*”.

A HARMADIK CSOPORTNÁL EZT A KÉRDÉST JÓL FELVEZETTEM, HOSSZABBAN RÉSZLETEZTEM A PÉLDÁT, ÍGY VOLT IDEJÜK ÁTGONDOLNI ÉS REFLEKTÁLNI A KÉRDÉSEMRE A TÉMA KAPCSÁN. AZ EREDETILEG A MÁSIK KÉT TÁRSASÁGNÁL MEGKÉRDEZETT HETI KÉTSZER TÖRTÉNŐ MARIHUÁNA-FOGYASZTÁST, HÁROMRA NÖVELTEM, KÍVÁNCSI VOLTAM, HOGY ENNEK HATÁSÁRA HOGYAN FOGJÁK MEGÍTÉLNI SAJÁT TELJESÍTMÉNYÜKET. A CSOPORT KÖZEL MINDEN TAGJA BÓLOGATOTT, MERT ÚGY ÉREZTE ILYEN SZINTŰ FOGYASZTÁS MELLETT AZ ISKOLAI PRODUKTIVITÁSUK KÉPVISELHET EGY OLYAN MAGAS SZINTET, AMIT NEM FOGYASZTÓ SZORGALMAS HALLGATÓK IS ELÉRNEK. GONZO ELSŐ FELSZÓLALÓKÉNT MEGJEGYEZTE, HOGY „*ÉN EZT CSINÁLTAM*” MÁRMINT ILYEN FOGYASZTÓ SZINT MELLETT TUDTA TARTANI A LÉPÉST A TÖBBI ÉVFOLYAMTÁRSÁVAL. A TÖBBIEK NEM ILYEN EGYBEHANGZÓAN, DE KÜLÖNBÖZŐ OKOKAT KERESTEK, AMI MIATT A MEGLÉVŐ SZINT ELÉRÉSE TELJESÍTHETŐ. ARNOLD SZERINT AZ EGYÉNI KÉPESSÉGEK AZONBAN HATÁSSAL LEHETNEK A TELJESÍTMÉNYRE, VAN, AKINEK TÉNYLEG A TELJES ABSZTINENCIA SZÜKSÉGES AHHOZ, HOGY MEGFELELŐ EREDMÉNYEKET PRODUKÁLJON BÁR SZEMÉLY SZERINT ŐT EZ A MEGADOTT MENNYISÉG NEM AKADÁLYOZTA EDDIG. TRISTAN SZERINT HELYÉN KELL KEZELNI A FOGYASZTÁST, HA TUDJA A KÖNNYŰDROGOT-HASZNÁLÓ MIKOR, MILYEN KERETEK KÖZÖTT CSINÁLHATJA EZT A FAJTA KIKAPCSOLÓDÁST, AKKOR NEM JELENHET MEG PROBLÉMAKÉNT. „*AZ A KÉT-HÁROM ÓRA KIESIK, DE UTÁNA SIMÁN CSINÁLHATOD*” (TOVÁBB A KÖTELESSÉGEIDET). TÖBB INFORMÁCIÓT PRÓBÁLTAM MEG KIHOZNI A HALLGATÓSÁGBÓL, EZÉRT MEGKÉRDEZTEM, HOGY A RENDSZERESEBB FOGYASZTÁS MELLETT NEM KERÜLHET E HÁTTÉRBE AZ ISKOLA A KANNABISZ-FOGYASZTÁSNAK KÖSZÖNHETŐEN, MONDJUK ÉPPEN AZZAL, HOGY AZ ELŐZŐ NAPI DROGFELHASZNÁLÁSNAK ADÓDÓAN NEM VESZNEK RÉSZT A REGGELI FOGLALKOZÁSON. KÉT HALLGATÓ (ELIZABETH, GONZO) AZ ALKOHOL KÁROSABB HATÁSAIVAL PÉLDÁLOZOTT. SZERINTÜK, HOGYHA ELŐZŐ NAP VALAKI ALKOHOLT ÍVOTT SOKKAL, NAGYOBB ESÉLYEL HAGYJA KI AZ ÓRÁT, MINT AKI CSAK KANNABISZT SZÍVOTT. JANI SZERINT A HOSSZÚ TÁVÚ FOGYASZTÁS

ERODÁLÓ HATÁST ALAKÍTHAT KI, ÉS ÚGY GONDOLTA, HOGY A VERSENYPÉSSÉG FENNTARTHATÓSÁGA EGY IDŐ UTÁN NEM FOG TELJESÜLNI.

AZ ELSŐ KÉT TÁRSASÁGNÁL A NAGY TÖBBSÉG ÁLTAL EGYBEHANGZÓ VÉLEMÉNY JELENT MEG. A HOSSZÚTÁVON MARIHUÁNÁT SZÍVÓ EGYETEMISTA, CSAK RÖVIDTÁVON KÉPES FELVENNI A RITMUST AZ OKTATÁSBAN TANULÓ NEM FOGYASZTÓ TÁRSAIVAL, A HOSSZÚ TÁVÚ MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS AZ ALANYOK SZERINT TÖBB OKBÓL A VERSENYPÉSSÉG ELVESZTÉSÉVEL JÁR. AZ ELSŐ CSOPORTBAN JOBBAN IRÁNYULT ARRRA A BESZÉLGETÉS, HOGY A HALLGATÓ MEGMARADHAT EGY OLYAN SZINTEN, AMIT A MARIHUÁNA-KIPRÓBÁLÁSA ELŐTT IS MEGÜTÖTT. EZT AZ ÁLLÁSPONTOT KÉPVISELTE A CSOPORT HARMADA, AZONBAN MINDKÉT CSOPORT SZERINT A NAGYON MAGAS PRESZTÍZZSEL ÉS NAGY ENERGIA BEFEKTETÉSEL JÁRÓ SZAKOKNÁL, (ORVOS, JOGÁSZ, KÖZGAZDÁSZ) A HOSSZÚ TÁVÚ FOGYASZTÁS KÖNNYEN A TANULMÁNYOK EREDMÉNYTELENSÉGÉHEZ IS VEZETHET. A DEVIÁNS (HARMADIK) CSOPORT TÖBB, MINT FELE SZERINT A HETI HÁROM ALKALOMMAL TÖRTÉNŐ MARIHUÁNA FOGYASZTÁS MELLETT A VERSENYPÉSSÉG FENNTARTHATÓSÁGA MEGTARTHATÓ, BÁR ILYEN SZINTŰ KÁBÍTÓSZER-HASZNÁLAT MELLETT MÁR AZ EGYÉNEK ÚGY KELL KONTROLÁLNI A FOGYASZTÁSÁT, HOGY AZ ISMERETSZERZÉS ELSAJÁTÍTÁSÁBAN NE AKADÁLYOZZA PL: ESTÉNKÉNT SZÍV AZ ILLETTŐ. ENNÉL A CSOPORTNÁL TÖBBEN MEGEMLÍTETTÉK, HOGY AZ EGYÉNI KÉPESSÉGEKNEK FONTOS BEFOLYÁSA VAN A KÉRDÉS KAPCSÁN, MERT HA ÉRZI MAGÁN, HOGY ILYEN SZINTŰ FOGYASZTÁS MELLETT NEM TUDJA AZ ELVÁRÁSÁIT TELJESÍTENI AKKOR A MENNYISÉGET CSÖKKENTENI KELL. A HAT EMBERBŐL CSUPÁN EGY JELENTETTE KI HATÁROZOTTAN, HOGY A HOSSZÚ TÁVÚ FOGYASZTÁSNAK MINDENFÉLEKÉPPEN ERODÁLÓ HATÁSA VAN A VERSENYPÉSSÉG SZEMPONTJÁBÓL.

A HETEDIK KÉRDÉSEMBEN TOVÁBBRA IS AZ ERODÁLÓDÁS MÉRTÉKÉT PRÓBÁLTAM MEGHATÁROZNI. EZÜTTAL AZT VIZSGÁLTAM, HOGY A MARIHUÁNÁT FOGYASZTÓ EGYÉNEKNÉL MILYEN VÁLTOZÁS ÁLLHAT BE A SZOCIÁLIS KAPCSOLATOK TERÉN. A KÉRDÉS ARRRA KONCENTRÁLÓDOTT LEGINKÁBB, HOGY FELMÉRJÜK, HOGY AZ AKTÍV MARIHUÁNA-FOGYASZTÓK KÉPESEK E MEGTARTANI A DROG ELŐTT KIALAKÍTOTT BARÁTI KAPCSOLATIT. AZ ELSŐ CSOPORTNÁL A DOMINÁNS JELZŐVEL ILLETHETŐ ANNA SZERINT MINDEN NÉHÁNY FONTOSABB BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐ FÜGGVÉNYE, EZEK KÖZÉ SOROLHATÓ, HOGY AZ ILLETTŐ MILYEN GYAKORI ALKALOMMAL FOGYASZT KÜLÖNBÖZŐ KANNABISZ SZÁRMAZÉKOKAT, MILYEN FONTOS SZÁMÁRA A KÁBÍTÓSZER IRÁNTI VÁGY, VALAMINT MILYEN HATÁSSAL VAN RÁ A SZER KÖZVETLEN FOGYASZTÁS ALKALMÁVAL. „PÉLDÁUL HA UGYANÚGY TUD BESZÉLGETNI CSAK BE VAN PIROSODVA A SZEME VAGY ILYESMI AKKOR, AZ NEM RONCSOLJA AZ EMBERI KAPCSOLATAIT.”. AZONBAN VÉLEMÉNYE SZERINT A NAGYOBB MENNYISÉGŰ SZERFOGYASZTÁST, VISZONT MÁR CSAK AZ TUDJA TOLERÁLNI, AKI SZINTÉN FOGYASZTÓ. REBEKA ÁLLÁSPONTJA AZ VOLT, HOGY AZOK BARÁTOK FOGNAK MEGMARADNI A RÉGI TÁRSASÁGBÓL, AKIK HASONLÓ ÉLETSTÍLUSBAN ÉLNEK, MINT MAGA A

KÖNNYŰDROG FOGYASZTÓ. EZ ALATT A BULIZÓS, ALKOHOLT IS FOGYASZTÓ, LINKEBB ÉS DEVIÁNSABB ÉLETFORMÁT ÉLŐK EGY CSOPORTJÁT ÉRTETTE A FELSZÓLALÓ. TIMI SZERINT A RÉGEBBI BARÁTI KÖR VAGY BARÁTNŐ TOLERANCIÁJÁN MÚLIK, HOGY MILYEN SZERFOGYASZTÁS MELLETT VISELI EL AZ ADOTT ILLETŐT.

A MÁSODIK CSOPORTNÁL ENNEK A KÉRDÉSNEK NAGYOBB KULCSSZEREPE JUTOTT, MINT AZ ELŐZŐNÉL. GÁBOR MEGNYILVÁNULÁSA ARRA ENGEDTEK KÖVETKEZTETNI, HOGY SZÉLSŐSÉGESEN ELÍTÉLI A KÁBÍTÓSZER-FOGYASZTÁS BÁRMIFÉLE ASPEKTUSÁT ÉS MÓDJÁT, A VÁLASZAIBÓL IS EZ TÜKRÖZŐDIK: „*A BARÁTI KÖR FOLYAMATOSAN LEÉPÜL, SZERINTEM, UGYE EGYRE INKÁBB AZ ANYAG LESZ A FONTOSABB*”. NAPÓLEON IS A NÖVEKVŐ SZERFOGYASZTÁSBÓL ADÓDÓAN ÚGY VÉLTE, HOGY A KAPCSOLATOK SZÉTESÉSE A LEGVALÓSZÍNŰBB AZ ILYEN ESETEKBEN. HYPOS HÍVTA FEL A CSOPORT FIGYELMÉT EGYÉB JELLEMZŐKRE, MÉGPEDIG: SZERINTE A KÖZEG VÁLTOZIK EBBEN AZ ESETBEN. A DROG-FOGYASZTÓ SZEMÉLY ELKÜLÖNÍTI EZT A FAJTA KIKAPCSOLÓDÁSI TEVÉKENYSÉGET A KÁBÍTÓSZERREL VISSZA NEM ÉLŐK ELŐL, NEM CSINÁLJA OLYAN KÖZEGBEN EZT AZ ILLEGÁLIS KIKAPCSOLÓDÁSI ALTERNATÍVÁT OLYAN TÁRSASÁGBAN, AHOL TUDJA, HOGY AZ ADOTT KÖZEGBEN NEM VENNÉ KI MAGÁT JÓL EZ A FAJTA DEVIÁNSVISELKEDÉS. AZT IS FELTÉTELEZTE, HOGY A BARÁTI TÁRSASÁGA NEM IS TUDJA AZ ADOTT SZEMÉLYRŐL, HOGY SZOKOTT MARIHUÁNÁT HASZNÁLNI A FOGYASZTÓ. HYPOS PÉLDÁJA: „*PÉLDÁUL AMIKOR ELMEGYEK VALAKIVEL MECCSRE AZ EGY SZŰK KÖR, MÁSSAL NÉZEK MEG MONDJUK EGY BAJNOK LIGÁJÁT ÉS MEGYEK EL SZÓRAKOZNI*.” HYPOS FELHÍVTA A FIGYELMET ISMÉT A MÉRTÉKLETESSÉG KÉRDÉSÉRE A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁSSAL KAPCSOLATBAN. A BARÁTNŐ KÉRDÉSÉNél (FIÚK ESETÉBEN) UGYANAZ A SZITUÁCIÓ ÁLL FENT, MINT A BARÁTOK ESETÉBEN. TEHÁT ÚGY VÉLTE AZ AKTUÁLIS BESZÉLŐ, HOGY A BARÁTNŐ VALÓSZÍNŰLEG NEM FOGJA TOLERÁLNI A DOLGOKAT. ÁBBAN AZ ESETBEN LÉPHET FEL MAGASABB SZINTŰ TOLERANCIA, HA MAGA A BARÁTNŐ IS A MARIHUÁNA-FOGYASZTÓK CSOPORTJÁT ERŐSÍTI, ÍGY A KAPCSOLATUNK HASONLÓ „ÉRDEKELTSÉGNEK” KÖSZÖNHETŐEN MEGMARADHAT. ÉVI SZERINT A TÁRS KÉRDÉS EGÉSZEN ADDIG MEHET, ÍGY AMÍG DÖNTÉSKÉNYSZERBE NEM KERÜL AZ ILLETŐ. „*A LÁNY VAGY A FÜVES CIGI. OTT FOG ELDÖLNI IGAZÁBÓL, HOGY MELYIK IRÁNYBA INDUL EL. OTT MÉG LEHET FORDULAT ÉS MARAD A BARÁTNŐVEL ÉS AKKOR KÖNNYEN JÖHET A LESZAKADÁS, HOGY Ő SINCS AZ ÉLETEMBEN*”.

TOVÁBB FEJTEGETTEM EZT A KÉRDÉST, ÉS MEGKÉRDEZEM A HALLGATÓSÁGOT, HOGY MIT GONDOLNAK ÁBBAN AZ ESETBEN, HA A TANULÓ ÉRZÉKELI, HOGY A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁSBÓL KIFOLYÓLAG TÖBB PROBLÉMA REALIZÁLÓDIK AZ ÉLETÉBEN ÉS ENNEK HATÁSÁRA A MENNYISÉGET ELKEZDI CSÖKKENTENI, VISZONT A TELJES ABSZTINENCIA TOVÁBBRA IS A HÁTTÉRBE SZORUL, AKKOR MI VÁRHATÓ EZEN HALLGATÓ SZOCIÁLIS KAPCSOLATAINAK JÖVŐJÉTŐL. NAPÓLEON KEZDTE EL ISMÉT ELEMEZNI A TÉMÁT. SZERINTE EZ A FAJTA HOZZÁÁLLÁS A KEVÉSBÉ JÁRHATÓ ÚT MODELLJE, EGYRÉSzt MERT A

MARIHUÁNA FÜGGŐSÉGET OKOZ. (ITT A KUTATÁS ALANYA A PSZICHÉS FÜGGÉSRE GONDOL). „ A CIGARETTÁRÓL SEM ÚGY SZOKOM LE, HOGY CSÖKKENTEM AZ ADAGOT... EGY DARABIG TUDJA TARTANI EZT AZ EGYRE KEVESEBB MENNYISÉGET, DE AZTÁN JÖN EGY BULI VAGY VALAMI ÉS AKKOR JÖN EGY NAGYOBB ADAG” ÉVI IS, NAPÓLEON MEGERŐSÍTÉSÉRE SIETETT. SZERINTE A RÉGI BARÁTI TÁRSASÁG ÚGY IS BELERÁNGATJÁK AZ INDIVIDUUMOT A DROGFOGYASZTÁSBA. GÁBOR ISMÉTELTEN FELSZÓLALT, MOST MÁR MEGMERNÉM ERŐSÍTENI, HOGY Ő VALÓSZÍNŰLEG SOSEM FOGYASZTOTT KANNABISZT EDDIGI ÉLETE SORÁN „OLYAT IS HALLOTTAM... HA SZÍV ÉS ANNAK ELMŰLIK A HATÁSA ÉS A KEDÉLYÁLLAPOTA LENTEBB KERÜL, ÚGYHOGY ÚJRA NAGYOBB ADAGOT KELL VENNİ, MEGINT ELMŰLIK MEGINT LENTEBB KERÜL ... ” SOKSZOR VISSZAKERÜLT A BESZÉLGETÉS A SZERVEZET TOLERANCIA SZINTJÉNEK ERŐSÖDÉSÉRE ÉS EBBŐL FAKADÓ KÁBÍTÓSZER MENNYISÉGEK FOLYAMATOS EMELKEDÉSÉHEZ. EZ A KÉRDÉS TÖBB PONTBAN IS ÉRDEKES, EGYRÉSzt HA NEM TUDNÁNK, HOGY MARIHUÁNA-FOGYASZTÁSRÓL BESZÉLÜNK PONTOSAN AKKOR, AKÁR MÁS DROGOKKAL IS PÓTOLHATNÁNK A BESZÉLGETÉS SORÁN FELHOZOTT PÉLDÁKAT. HISZEN TELJESEN ÁLTALÁNOS DROGKARRIER SORÁN ÁTALAKULÓ SZOCIÁLIS KÉP SZŰRHETŐ KI A VÁLASZOKBÓL.

- A SZERVEZET TOLERÁNCIÁJÁNAK KÖSZÖNHETŐEN NAGYOBB DÓZIS SZÜKSÉGES A KÍVÁNT HATÁS ELÉRÉSÉHEZ. CSÖKKENTETT ANYAG BEVITELE NEM JÁRHATÓ ÉS NEM JELENT MEGOLDÁST, MERT AZ ALANY ÚGY IS VISSZATÉR A JÁRATLAN ÚTRA
- A ROSSZ KÖZEG HATÁSÁRA A NÉHAI FOGYASZTÁS LEHETŐSÉGE GYAKORLATILAG MEGVALÓSÍTHATATLAN
- A TELJES KÖRŰ ABSZTINENCIA A JÁRHATÓ ÚT „BARÁTNŐ VAGY A FÜVES CIGI”
- ÉREZHETŐ, HOGY A PÉLDÁK TEKINTETÉBEN SOKKAL JOBBAN A FÉRFIAKRA ILLESZTIK A DEVIÁNS JELZŐKET, MINT A NŐKRE

EZEK A MÁSODIK CSOPORTNÁL FELMERÜLŐ ÁLTALÁNOS VÉLEKEDÉSEK ARRA ENGEDTEK KÖVETKEZTETNI, HOGY A DROG SZISZTEMATIZÁLÁSA SOK ESETBEN NEM TÖRTÉNIK MEG.

A HARMADIK CSOPORTNÁL EZ A KÉRDÉS UGYEBÁR SZEMÉLYRE SZABOTTAN LETT FELTÉVE. MEGKÉRDEZTEM A KUTATÁSBAN RÉSZTVEVŐ ALANYOKAT, HOGY TALÁLKOZTAK E OLYAN SZEMÉLYEKSEL, AKIK INTOLERÁNSAN ÉS ELŐÍTÉLETESEN VISELKEDTEK AMIATT, MERT TUDTÁK, HOGY SZEMÉLY SZERINT KANNABISZ-HASZNÁLÓK VAGYOK. EHHEZ A KÉRDÉSHEZ KAPCSOLÓDOTT MÉG, HOGY MILYEN MÉRTÉKBEN VÁLTOZTAK MEG A SZOCIÁLIS KAPCSOLATAIK A KÖNNYŰDROG FOGYASZTÁSNAK KÖSZÖNHETŐEN. ÁRNOLD MESÉLTE EL, HOGY VELE SZEMBEN TANÚSÍTOTTAK ILYEN FAJTA ELŐÍTÉLETES VISELKEDÉSFORMÁT, DE ENNEK ELŐFORDULÁSA MINIMÁLIS JELLEGSEL FORDULT ELŐ. JANI INKÁBB OLYANOKRA EMLÉKEZETT, HOGY MEGJEGYZÉSEKET KAPOTT, AMI MIATT, MERT MARIHUÁNA-FOGYASZTÓ. A LEGSZÉLSŐSÉGESEBB ESETT ELIZABETH-TEL TÖRTÉNT, AKIT KONKRÉTAN EGY ALKALOMMAL KIKÖZÖSÍTETTÉK EGY

ÖSSZEJÖVETELÉN. GONZO ELÉGEDETTEEN KONSTATÁLTA, HOGY VELE MÉG ILYEN NEM TÖRTÉNT. AZT MONDTA EZ AZÉRT LEHETSÉGES, MERT OLYAN SZITUÁCIÓKBAN, AMIKOR A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁSBÓL ADÓDÓAN KELLEMETLENSÉG LÉPHETNE FEL Ő NEM HASZNÁLJA EZT A SZERT, VALAMINT PRÓBÁLJA TITKOLNI BIZONYOS KÖZEGBEN, HOGY MARIHUÁNA-HASZNÁLÓ. A KÖZÖSSÉG NAGY TÖBBSÉGE ELÁRULTA, HOGY OLYAN TÁRSASÁGBAN AHOL KÖNNYŰDROGOT NEM FOGYASZTÓ EMBEREK IS JELEN VANNAK, HASONLÓ MAGATARTÁST TANÚSÍTANAK, MINT AMIT GONZO KÉPVISEL. A KÉRDÉSEM MÁSODIK RÉSZÉ A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁSNAK KÖSZÖNHETŐ LEHETSÉGESEN MEGVÁLTOZÓ SZOCIÁLIS KAPCSOLATOK ALAKULÁSÁRA VONATKOZHATÓ ASPEKTUSOKAT VIZSGÁLTA. A MEGJELENTEK MINDEN EGYES TAGJA AZT AZ ÁLLÁSPONTOT KÉPVISELTE, HOGY AZ EGYETEMI ÉVEI ÉS MARIHUÁNA-FOGYASZTÁSÁBÓL ADÓDÓ VISELKEDÉSÜK HATÁSÁRA A SZOCIÁLIS KAPCSOLATAI NEM ALAKULTAK ÁT, VAGY HA ÁT IS ALAKULTAK AZ A KÜLÖNBÖZŐ ÉRDEKLŐDÉSI KÖRÖK, SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉGEKNEK KÖSZÖNHETŐEN A MARIHUÁNÁTÓL FÜGGETLENÜL IS MEGVÁLTOZTAK VOLNA. KÉRDÉSEMRE, HOGY PÁRKAPCSOLATUK SORÁN OKOZOTT E A KÖNNYŰ DROG FOGYASZTÁSUK BÁRMIFÉLE KOMOLYABB PROBLÉMÁT, A TÁRSASÁG ÖTHATODA AZT VÁLASZOLTA, HOGY NEM, A TÁRSUK TOLERÁNSAN VISELKEDÉST TANÚSÍTOTT SZERHASZNÁLATTAL SZEMBEN. EGYEDÜL ARNOLD EMLÍTETTE MEG, HOGY „ELŐFORDULT, HOGY SZÓLOGATOTT MIATTA, DE A TOVÁBBI FOGYASZTÁSOMNAK KÖSZÖNHETŐEN A MEGJEGYZÉSEKNEK NEM LETT KOMOLYABB KÖVETKEZMÉNYE”

AZ ELSŐ KÉT CSOPORTBAN AZ ELHANGZOTT VÁLASZOK ALAPJÁN MEGÁLLAPÍTHATJUK, HOGY NAGYJÁBÓL AZONOS ARÁNYÚ ÁLLÁSFOGLALÁS MELLETT KÉT KÜLÖN VÉLEMÉNY LÁTSZIK KIRAJZOLÓDNI. A CSOPORT EGYIK RÉSZÉ NAGYJÁBÓL FELE ÚGY VÉLI, HOGY AZ EGYETEMI MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS A KORÁBBI IDŐSZAKBÓL SZÁRMAZÓ KAPCSOLATOKAT LEGYEN SZÓ PÁRKAPCSOLATRÓL VAGY BARÁTI KAPCSOLATRÓL KÖNNYEN SZÉTZILÁLHATÓVÁ TEHETI MÁR A KÖNNYŰDROG FOGYASZTÁS IS. A CSOPORT RADIKÁLISABB RÉSZÉ SZERINT A NÖVEKVŐ FOGYASZTÁSI SZOKÁSOK BORÍTÉKOLHATOK. ÉPPEN EZÉRT A BARÁTI TÁRSASÁG INTOLERÁNS LESZ A KÁBÍTÓSZERT SZÍVÓ EGYÉNNEL, ÍGY EGY OLYAN BARÁTI TÁRSASÁG FOGJA A FOGYASZTÓ SZÁMÁRA JÁTSZANI A FONTOS SZEREPET AHOL A KANNABISZ-FOGYASZTÁS ELFOGADOTT VAGY AZ ÖNPUSZTÍTÓ ÉLETMÓD KÜLÖNBÖZŐ ASPEKTUSAI NAGYOBB MÉRTÉKBEN MEGFIGYELHETŐK A MINDENNAPOKBAN. ÉNNÉL A KÖZÖSSÉGNÉL A TELJES ABSZTINENCIÁHOZ VALÓ TÖREKEDÉS TŰNIK AZ EGYETLEN MEGOLDÁSNAK. A LIBERÁLISABB TÁBORBÓL SZÁRMAZÓ EREDMÉNYEK ÉS VÉLEKEDÉSEK, VISZONT ARRA ENGEDTEK KÖVETKEZTETNI, HOGY A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS BIZONYOS KERETEK KÖZÖTT PÁROSULHAT TOLERÁNCIÁVAL IS A KÖNNYŰ DROGGAL NEM ÉLŐK ESETÉBEN. NÉHÁNY VÉLEMÉNY ALAPJÁN AZ MONDHATÓ, HOGYHA A KANNABISZ-FOGYASZTÁSSAL ÉLŐ SZEMÉLYEK CSAK ZÁRT BARÁTI TÁRSASÁGBAN ÉLNEK A SZERHASZNÁLATTAL ÉS TUDATOS DROGFOGYASZTÁST TANÚSÍTANAK,

ÚGYHOGY A MENNYISÉG NÖVEKEDÉSE NEM MEGY VÉGBE, VALAMINT A SZERHASZNÁLATTAL NEM SÉRTI A NEM FOGYASZTÓK TÖMEGÉT, AKKOR A DROGFOGYASZTÁS ELŐTTI TÁRSASÁG VÁLTOZATLAN MARADHAT. MINDKÉT KÖZÖSSÉGNEK AZONBAN EGY MAGASABB SZINTŰ (FOGYASZTÓ- NEM FOGYASZTÓ) TOLERANCIÁT KELL TANÚSÍTANIA. A DEVIÁNS (HARMADIK TÁRSASÁG) IS AZ UTÓBB FELVÁZOLT KÉPET ERŐSÍTETTE MEG A KUTATÁS SORÁN. TUDJÁK A SZERFOGYASZTÓK, HOGY AZ ILLEGÁLIS TEVÉKENYSÉGÜKET NEM TOLERÁLJA AZ EGÉSZ EGYETEMI KÖZÖSSÉG ÍGY NEM AKKOR ÉLNEK A KÖNNYŰDROG FOGYASZTÁSSAL, AMIKOR EBBŐL KELLEMETLENSÉGÜK LEHET. A KIKAPCSOLÓDÁS EZEN VÁLFAJÁT CSAK OLYAN KÖZEGBEN ŪZIK, AKIK SZINTÉN FOGYASZTÓI MAGATARTÁST TANÚSÍTANAK.

A NYOLCADIK KÉRDÉSEM A KÜLÖNBÖZŐ MARIHUÁNA-FOGYASZTÓI CSOPORTOKAT PRÓBÁLTA MEGISMERNI. KÉRTEM A HALLGATÓKAT MESÉLJENEK OLYAN KÖZELI VAGY TÁVOLI ISMERŐSEIKRŐL, AKIKRŐL BIZTOSAN TUDJÁK, HOGY RENDSZERESEN FOGYASZTANAK VAGY A MÚLTBAN FOGYASZTOTTAK MARIHUÁNÁT, VALAMINT MONDJÁK EL EZEKNÉL AZ EMBEREKNÉL MILYEN MAGATARTÁSBELI VISELKEDÉSEK TÜKRÖZŐDTEK.

AZ ELSŐ FÓKUSZCSOPORTNÁL DÓRI KEZDTE A FELSZÓLALÁST TÖBB SAJÁT TAPASZTALATOKON ALAPULÓ PÉLDÁT MESÉLT EL. AZ EDDIG TAPASZTALATAI ALAPJÁN, SZERINTE VAN AZ ÁLTALÁNOSÁGBAN MEGJELENŐ LINK ÉLETMÓDOT FOLYTATÓ MARIHUÁNA-FOGYASZTÓI KÖZÖSSÉG ÉS EGY MÁSIK CSOPORT AKIK, VISZONYLAG RÉGEBBEN AKTÍVABBAN FOGYASZTÓNAK SZÁMÍTOTTAK, DE MÁRA MÁR TELJESEN ABSZTINENS SZEMÉLYEK, AKI TELJEKÖRŰ ÉLETMÓDOT FOLYTATNAK. PÉLDÁJA ALAPJÁN AZ A SZEMÉLY, AKI MAI NAPIG SZÍV A SZER HATÁSÁRA FURCSÁN VISELKEDIK, SŐT HA ÉPPENSÉGGEL A TALÁLKOZÁS INTERVALLUMA ALATT FOGYASZTOTT IS MARIHUÁNÁT A VISELKEDÉSE MÉG SZÉLSŐSÉGESEBB ÉS AGRESSZÍVABB FORMÁT ÖLTÖTT. UTÓLAGOSAN KIDERÜLT, HOGY EZ A SZEMÉLY ALAPJÁRATON IS FURCSÁN VISELKEDIK ÉS RÉGEBBEN KEMÉNY DROGOKAT IS FOGYASZTOTT ÍGY DÓRI NEM ÁLLÍTOTTA, HOGY A MARIHUÁNA HATÁRÁRA VAGY MÁ S DROGOK HATÁSÁRA VÁLTOZOTT E MEG ILYEN RADIKÁLIS MÉRTÉKBEN A SZEMÉLYISÉGE. REBEKA IS HASONLÓ VÉLEMÉNYT NYILVÁNÍTOTT, MINT DÓRI ÉS ELMESÉLT EGY TELJESEN HASONLÓ TÖRTÉNETET. TIMI IS FELSZÓLALT ÉS ELMESÉLI, HOGY ALAPSZAKON TANULÓ VOLT ÉVFOLYAMTÁRSÁRA IS HASONLÓ SZEMÉLYISÉGGYEL RENDELKEZETT, MINT AZ ELŐZŐ PÉLDÁBAN ELMESÉLT FIATALEMBER. „ROBBANÉKONY ÉS LINK ÉLETMÓDOT FOLYTATOTT, AZ ISKOLÁT IS EGY ÉVVEL KÉSŐBB FEJEZTE BE, MINT MI. NEM TUDOTT LESZIGORLATOZNI MŰVÉSZETTÖRTÉNETBŐL, JELENLEG TETOVÁLÓKÉNT DOLGOZIK ANGLIÁBAN.” ZSUZSI ELŐSZÖR A CSOPORTTÓL ELTÉRŐ VÉLEMÉNYT FOGALMAZOTT MEG. NEKI IS VAN EGY ISMERŐSE, AKI A MAI NAPIG UGYANOLYAN ÉLETET FOLYTAT, MINT A KANNABISZ-FOGYASZTÁSA ELŐTT, KÉRDÉSEMRE VÁLASZOLVA MÉG UGYANAZ A BARÁTI KÖRBEN MOZOG AZ ILLETŐ, MINT A SZERFOGYASZTÁS ELŐTTI IDŐSZAKBAN. REBEKA, ZSUZSI PÉLDÁJÁRA REAGÁLVA ELMESÉLTE, HOGY GIMNÁZIUMBAN VOLTAK OLYANOK, AKIKRŐL NEM IS TUDTA, HOGY ÉLNEK EZZEL A

FAJTA TEVÉKENYSÉGGEL CSAK KÉSŐBB TUDTA MEG, HOGY ŐK RENDSZERESEN FOGYASZTOTTAK MARIHUÁNÁT AZONBAN ENNEK HATÁSÁT NEM ÉRZÉKELTE RAJTUK. REBEKA ELLEN PÉLDÁT IS MEGFOGALMAZ, EGYETEM ALATT VISZONT TÖBB OLYAN EMBERT ISMERT MEG, AKI A SZERNEK KÖSZÖNHETŐEN, NEM JÁRT ISKOLÁBA, VALAMINT ÉRDEKTELENÜL VISELKEDETT A SAJÁT SZAKJA IRÁNT. MIUTÁN ELMESÉLTE A PÉLDÁIT PRÓBÁL EGYFAJTA KONKLÚZIÓT MEGÁLLAPÍTANI: „*TEHÁT VAN KÖZÜLÜK OLYAN, AKI RENDBE JÖTT, MÁRMINT ÚGY, HOGY LESZOKOTT ÉS VAN OLYAN, AKI AZÓTA SEM TÉRT VISSZA AZ EGYETEMRE...*”

REBEKA KIJELENTÉSÉT MEGRAGADVA MEGKÉRDEZTEM, HOGY MIKÉNT VÉLIK A TELJESÉRTÉKŰ ISKOLA ÉS KARRIERORIENTÁLT-MODELL CSAK AKKOR FOLYTATHATÓ AZ EGYETEMEN, HA TELJES MÉRTÉKBEN ABBAHAGYJÁK A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁSÁT? DÓRI ERRE A KÉRDÉSEMRE EGY PÉLDA ILLUSZTRÁLÁSÁVAL VÁLASZOLT: „*NEM FELTÉTLENÜL OLYAN EZ, MINT A ZUGÍVÓKNÁL*” DÓRI SZERINT SZEMÉLYISÉGFÜGGŐ HOGY KI AZ, AKIN LÁTSZIK A DOLOG ÉS KI AZ, AKI ÚGY TUDJA EZT CSINÁLNI, HOGY A KÖZVETLEN KÖRNYEZETE NEM ÉRZÉKELI.

A MÁSODIK FÓKUSZCSOPORTOMNÁL CSUPA NEGATÍV PÉLDÁT EMLÍTETTEK A HALLGATÓK NEM ÚGY, MINT AZ ELSŐ CSOPORTNÁL. GÁBORNÁL EDDIG IS LÁTSZÓDOTT, HOGY A MINDENFÉLE KÁBÍTÓSZEREKTŐL NAGYON SZÉLSŐSÉGESEN ELHATÁROLÓDIK, SŐT EGYFAJTA MEGBÉLYEGZŐ VISELKEDÉSMÓDOT TANÚSÍTÓ MECHANIZMUST IS KIALAKÍTOTT. ERRE A KÉRDÉSRE IS EGY SZÉLSŐSÉGES NEM HÉTKÖZNAPI PÉLDÁVAL REFLEKTÁL: „*ISMERTEM EGY SRÁCOT TUDTOMMAL Ő CSAK FÜVET SZÍVOTT ÉS ÖNGYILKOS LETT*” RÁKÉRDEZTEM, HOGY SZERINTE AZ ÖNGYILKOSSÁGÁNAK KÖZE LEHETETT A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁSÁHOZ. GÁBOR RÖVIDEN ELMESÉLTE, HOGY SZERINTE BEFOLYÁSOLHATTA A SZER, MIVEL AZ ISKOLÁBAN TÖRTÉNŐ SIKERTELENSÉGEK HATÁSÁRA (AMI AZ AKTÍV MARIHUÁNA-FOGYASZTÁSSAL IS ÖSSZEFÜGGHET) FOLYAMATOS LECSÚSZÁSNAK LEHETTEK TANÚI. ÁZT IS HOZZÁTESZI NEM MELLÉKESEN, HOGY EGY LÁNY IS KÖZREJÁTSZHATOTT A TETTÉNEK ELKÖVETÉSÉBEN. GÁBORON LÁTSZÓDOTT, HOGY AZ EGÉSZ TÖRTÉNET ELMESÉLÉSE MENNYIRE NYOMOTT HAGYOTT BENNE ÉS EGY KISEBB CSÖND IS KÖVETKEZIK A TÖRTÉNET BEFEJEZÉSE UTÁN. NAPÓLEON IS ELMESÉLTE, HOGY KOLLÉGIUMI LAKHATÁSÁNAK KÖSZÖNHETŐEN SOK ILYEN LINK SZEMÉLYT ISMER ÉS SZERINTE A HOSSZÚ TÁVÚ FOGYASZTÁS KIALAKÍT EGYFAJTA ÁLTALÁNOS LINK ÉS NEM TÖRÖDÖM ÉLETMÓDOT. ÉVI IS EGY SZEMÉLYES PÉLDÁVAL ILLUSZTRÁLTA, HOGY EGY SZAKTÁRSA, AKI RÉGEBBEN ALKALMI KÖNNYŰDROG-FOGYASZTÓ VOLT EGY ROSSZ TÁRSASÁGNAK KÖSZÖNHETŐEN, MÉG NAGYOBB DÓZISBAN HASZNÁL MARIHUÁNÁT ÉS EZ LÁTSZIK AZ ÓRÁJA JÁRÁS INTENZITÁSÁN, VALAMINT A ROMLÓ EREDMÉNYEIN, FOLYAMATOS KAPKODÁSÁN, HOGY A SZER HATÁSÁRA EGYFAJTA LINK ÉLETMÓDOT ÉL. HYPOS MEG IS JEGYEZTE, HOGY NEM IS ISMER OLYAN FÜVEST, AKI NEM ILYEN LENNE. EZ A CSOPORTNORMA ALAPJÁN LESZŰRHETŐ KONKLÚZIÓ ENNÉL A KÉRDÉSNEÉL.

A HARMADIK CSOPORTNÁL A „NEGATÍV PÉLDA” SZEMSZÖGÉBŐL VIZSGÁLTAM A KÉRDÉST. MEGKÉRTEM ŐKET, HOGY MONDJÁK MEG ŐSZINTÉN, HOGY ISMERNEK E OLYAN MARIHUÁNA-FOGYASZTÓT, AKIK CSAK KÖNNYŰDROGOT FOGYASZTANAK BÁR ENNEK HATÁSÁRA AZ ÉLETHEZ VALÓ HOZZÁÁLLÁSUKAT A MOTIVÁLATLANSÁG HATÁROZZA MEG. A CSOPORT EGYÉRTELMŰ EGYBEHANGZÓ VÉLEMÉNYKINYILVÁNÍTÁSSAL JELEZTE, HOGY TERMÉSZETESEN VANNAK ILYEN EMBEREK, EGYEDÜL GONZO MONDTA AZT, HOGY Ő ILYEN TÍPUSÚ FÜVEST NEM ISMER. ÁRNOLD SZERINT AZONBAN NEM A MARIHUÁNÁNAK KÖSZÖNHETŐ, HOGY ILYEN TÍPUSÚ VISELKEDÉST PRODUKÁLNAK EZEK AZ ILLETŐK, HANEM FELTÉTELEZÉSE SZERINT AZ ILYEN EMBEREK SAJÁT SZEMÉLYISÉGÉBŐL ADÓDÓAN HANYAGOK. EZT A VÉLEMÉNYT A TÖBBIEK IS IGYEKEZTÉK MEGERŐSÍTENI. ENNÉL A CSOPORTNÁL IS MAXIMÁLISAN JELLEMZŐ, HOGY KONKLÚZIÓRA TÖREKVŐ TÁRSASÁGRÓL BESZÉLHETÜNK.

ENNÉL A KÉRDÉSNEEL MINDHÁROM TÁRSASÁG SZEMSZÖGÉBŐL ÖSSZEGEZVE MEGÁLLAPÍTHATÓ, HOGY A MARIHUÁNA-FOGYASZTÓK CSOPORTJA KÉT KISEBB ALCSOPORTRA BONTHATÓ A KUTATÁSI ALANYOK SZERINT. EGYRÉSzt A VÁLASZADÓK TÖBBSÉGE, ÁLTALÁBAN OLYAN KANNABISZ-FOGYASZTÓKAT ISMER, AKIK A FOGYASZTÁSUKBÓL KIFOLYÓLAG NEM TELJESÍTIK EREDMÉNYESEN A KÖTELEZETTSÉGEIKET, VALAMINT ÉSZREVEHETŐ VÁLIK NÁLUK EGYFAJTA KOMOLYTALAN ÉLETFELFOGÁS. VANNAK RÉSZTVEVŐK, AKIK ÚGY TAPASZTALHATJÁK, HOGY AZ AKTÍV MARIHUÁNA-FOGYASZTÓ AGRESSZÍV VISELKEDÉST IS TANÚSÍTHATNAK. A MÁSIK CSOPORT VÉLEMÉNYHEZ TARTOZÓK SZERINT AZ ÁLTALUK ISMERT MARIHUÁNA-FOGYASZTÓK NEM VISELNEK SEMMIFÉLE NEGATÍV MEGKÜLÖNBÖZTETŐ JELEKET. A VISELKEDÉSÜK MAXIMÁLISAN MEGFELEL A TÁRSADALOM ELVÁRASAINAK. AZONBAN EZZEL A VÉLEMÉNNYEL ELSŐ KÉT TÁRSASÁG CSUPÁN EGYNEGYEDE ÉRTETT EGYET. A HARMADIK FÓKUSZCSOPORT SORÁN A NEGATÍV KÉPET VIZSGÁLVA AZT TAPASZTALTAM, HOGY A KANNABISZ-FOGYASZTÓK KÖZÖTT MAJDNEM MINDENKI ISMER OLYAN TÍPUSÚ SZEMÉLYISÉGET, AMIT A NEM DEVIÁNS CSOPORTOK TÖBBSÉGE REPREZENTÁL. AZONBAN A MARIHUÁNÁT FOGYASZTÓK KÖZÖSSÉGÉNEK TÖBBSÉGE, ÚGY VÉLEKEDETT, HOGY A TÉTLENKEDŐ ÉLETMÓDOT KIALAKÍTÓ HALLGATÓK E VISELKEDÉSÉNEK KIFORMÁLÓDÁSÁBAN NEM JÁTSZOTT SZEREPET A KANNABISZ. A LINK ÉLETMÓD MEGJELENÉSE EGYÜTT JÁRHAТ A KÖNNYŰDROG FOGYASZTÁSSAL, AZONBAN VÉLEMÉNYÜK SZERINT NEM A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS ALAKÍТJA HASZONTALANNÁ AZ INDIVIDUUM ÉLETÉT.

A KILENCEDIK KÉRDÉSEM SORÁN ARRA KÉRDEZTEM RÁ, HOGY MIKÉPPEN FOGADNÁK A HALLGATÓK, HA MAGYARORSZÁGON A KÖZELJÖVŐBEN A TÖRVÉNY LEGÁLIS KERETEK KÖZÖTT ENGEDÉLYEZNÉ A MARIHUÁNA FOGYASZTÁST, VALAMINT ENNEK HATÁSÁRA MILYEN TÁRSADALMI VÁLTOZÁSOK LENNÉNEK MEGFIGYELHETŐK? AZ ELSŐ SZÁMÚ FÓKUSZCSOPORT EGYBEHANGZÓ VÉLEMÉNYE AZ VOLT, HOGY SZEMÉLY SZERINT NEM ÖRÜLNÉNEK ENNEK A DÖNTÉSNEK. REBEKA SZERINT ITTHON

ENNEK HATÁSÁRA NAGYMÉRTÉKBEN MEGNÖVEKEDNE A DROGFOGYASZTÁSBÓL ADÓDÓ EGYÉB PROBLÉMÁK SZÁMA. ANNA MÁS ÁLLÁSPONTOT KÉPVISELT, SZERINTE MAGYARORSZÁGON AZ ALKOHOL ÍGY IS NAGY PROBLÉMÁKAT OKOZ, ATTÓL FÜGGETLENÜL, HOGY LEGÁLIS SZERRŐL BESZÉLÜNK. SZERINTE IS NÖVEKVŐ LENNE A SZERFOGYASZTÁS AZONBAN NEM OLYAN NAGYARÁNYÚ NÖVEKEDÉS LENNE TAPASZTALHATÓ, HISZEN AKI AKARJA ILLEGÁLIS KERETEK KÖZÖTT IS BE TUDJA SZEREZNI EZT A KÁBÍTÓSZERT, VISZONYLAG KÖNNYEN. TÖBB KÉRDÉSNÉL IS TAPASZTALHATÓ, HOGY A DOMINÁNS SZEMÉLY SZEREPÉT ANNA, NÉMELYIK KÉRDÉSNÉL PEDIG DÓRI TÖLTÖTTE BE. ANNÁHOZ IGAZODOTT REBEKA, VALAMINT ZSUZSA IS. TIMI SOKSZOR HATÁROZATLAN VOLT.

A MÁSODIK MESTERSÉGES KÖZÖSSÉG IS HASONLÓ VÉLEMÉNYEK FOGALMAZÓDTAK MEG. GÁBOR SZÓLALT FEL ELŐSZÖR. Ő MINDENFÉLEKÉPPEN TILTANÁ A LEGALIZÁCIÓT, MERT A FÜGGÉSSÉG NEM FEJLESZTI, HANEM LEÉPÍTI AZ EMBERT. *„TELJESEN MÁS, HA MOST LEGÁLIS LENNE A FŰ MÉG AZ IS KIPRÓBÁLNÁ, AKIT NEM ÉRDEKEL, DE MIVEL TUDJA, HOGY LEGÁLIS AKKOR NEM BÜNTETNÉK MEG OLYAN, MINT A RÁGÓGUMI AKKOR SEMMI GOND NINCSEN”*. NAPÓLEON EGYFAJTA OKFEJTÉSBE KEZDETT, HOGY EL KELL GONDOLKOZNI, HOGY NEM VÉLETLEN, HOGY AZ ÖSSZES TÖBBI ORSZÁGBAN NÉHÁNY KIVÉTELEVEL TOVÁBBRA IS ILLEGÁLIS. ÉVI MEGERŐSÍTETTE GÁBOR VÉLEMÉNYÉT, SZERINTE A VESZÉLYZÓNA KITÁGULNA, ÉS TÖBB SZEMÉLY LENNE, VESZÉLYEZTETETT, MINT JELENLEG. MÁSODRÉSzt PEDIG SZERINTE, AKI BE AKARJA SZEREZNI A KÍVÁNT SZERT, AZ KÖNNYEN BESZERZI. ÍGY NEM SOKKAL BONYOLULTABB HOZZÁJUTNI A DROGHOZ, MINT HA LEGÁLIS KERETEKET BIZTOSÍTANA AZ ÁLLAM. NAPÓLEON MÉG ELMONDTA, HOGY A HAGYOMÁNY KÉRDÉSE IS KÖZREJÁTSZIK A KÜLÖNBÖZŐ SZEREK TOLERANCIÁJÁNAK MÉRTÉKÉHEZ. EZÉRT KEZELI SZERINTE MÁSHOGY A TÁRSADALMUNK AZ ALKOHOLT ÉS A DOHÁNYT. *„TUDATOSABBAN TUDJÁK HASZNÁLNI, HISZEN EZER ÉVE JELEN VAN (ALKOHOL)”*.

A HARMADIK (DEVIÁNS) CSOPORT EGYIK RÉSZÉNEK AZ A MEGLÁTÁSA AZ VOLT, HOGY ŐK SZEMÉLY SZERINT ÖRÜLNÉNEK ANNAK, HA ITTHON MAGYARORSZÁGON A MARIHUÁNA LEGALIZÁLÁSRA KERÜLNE. TRISTAN SZERINT AZÉRT LENNE JOBB: *„MERT KISEBB LENNE A STRESSZ, HOGY VESZEM MEG, HOL VESZEM MEG, ILYENEK”*. ARNOLD SZERINT A MOSTANI FOGYASZTÓK SZOKÁSNORMÁI NEM VÁLTOZNÁNAK MEG. ÁLLÁSPONTJA SZERINT MINIMÁLISAN NÖNE MEG AZ AKTÍV FOGYASZTÓK SZÁMA, VISZONT A KIPRÓBÁLOK ARÁNYA NAGYMÉRTÉKŰ GYARAPODÓ TENDENCIÁT MUTATNA. KÉRDÉSEMRE, HOGY A MAGYAR TÁRSADALMAT ERRE FELKÉSZÜLTNEK TARTJÁTOK-E, AZ EGÉSZ CSOPORT EGYÖNTETŰ NEMMEL REAGÁLT. GONZO ÉS TRISTAN FEJTETTE KI RÉSZLETEKBE MENŐEN A TÁRSADALOM ÉRETLENSÉGÉNEK OKAIT. MEGLÁTÁSUK SZERINT A MAGYAR LAKOSSÁG ELÉG MEGHATÁROZÓ RÉSZÉ ÍGY IS ÖNKÁROSÍTÓ ÉLETMÓDOT FOLYTAT, A MARIHUÁNA LEGALIZÁLÁSÁNÁL ELVESZÍTENÉK EZEK A SZEMÉLYEK A KONTROLLT, ÍGY EZ A TÁRSADALMI FOLYAMAT MÉG DRASZTIKUSABB KÉPET ÖLTENE EGY IDŐ UTÁN. TRISTAN SZERINT A MOSTANI HÚSZON- HARMINC ÉVES FIATALOK AKIK, KÖNNYŰDROG FOGYASZTÓK MEGTANULTAK, EZZEL A SZERREL

ÉLNI. AZONBAN AZ IDŐSEBB KOROSZTÁLY VESZÉLYEKNEK LENNE KITÉVE, HA LEGALIZÁLNÁK A KANNABISZ-SZÁRMAZÉKOKAT.

AZ ELSŐ KÉT CSOPORT MINDEN EGYES TAGJA, VALAMINT A HARMADIK CSAPAT AZ EGYÉNI ÉRDEKET HÁTTÉRBE SZORÍTVA A HAZAI TÁRSADALOMRA REFLEKTÁLVA KÜLÖNBÖZŐ PÉLDÁKKAL ILLUSZTRÁLTA MIÉRT IS LENNE VESZÉLYES A MARIHUÁNA LEGALIZÁLÁSA MAGYARORSZÁGON. LEGTÖBBEN AZZAL ÉRVELTEK, HOGY AZ ALKOHOLFOGYASZTÁSBÓL EREDEZTETHETŐ TÁRSADALMI PROBLÉMÁK ÍGY IS JELENTŐSEK HAZÁNKBAN ÉS EZT CSAK MÉG TOVÁBB TETÉZNÉ AZ ÁLLAM, HA LEGÁLIS KERETEKET BIZTOSÍTANA A FÜSZÍVÁSNAK. AZ MÁR MEGOSZTOTTA A TÁRSASÁGOT, HOGY MILYEN MÉRTÉKBEN GYARAPODNA AZ ÖNPUSZTÍTÁSRA HAJLAMOSAK SZÁMA. A HÁROM CSOPORTBAN MINDENHOL KISEBBSÉGKÉNT JELENTEK MEG OLYAN VÉLEMÉNYEK, HOGY CSAK KEZDETBE NÖVEKEDNE A KÖNNYŰDROG FOGYASZTÓK SZÁMA, VALAMINT CSAK A KIPRÓBÁLOK ARÁNYSZÁMAI NÖVEKEDNÉNEK MEG. A TÖBBSÉG MIND HÁROM TÁRSASÁGON BELÜL ÚGY VÉLTE, HOGY A MÉRTÉKTELENSÉG OLYAN MÉRTÉKET ÖLTENE, AMELY MÉG JOBBAN ERODÁLNÁ AZ AMÚGY IS ÖNKÁROSÍTÓ VISELKEDÉSRE HAJLAMOS MAGYAR TÁRSADALMAT.

A TÍZEDIK KÉRDÉSEMNÉL A MARIHUÁNA-FOGYASZTÓK ÁLTAL EMLEGETETT KÖZHELYEK IGAZSÁGTARTALMA FELŐL ÉRDEKLŐDTEM, EZEKRE AZ ÁLTANOS KIJELENTÉSEKRE KELLETT REFLEKTÁLNIUK A KUTATSÁS ALANYAINAK:

- A KANNABISZ NEM SZÁMÍT DROGNAK
- AZ ALKOHOL IS UGYANOLYAN SZINTEN, SŐT VALAMILYEN MÉRTÉKBEN (LÁSD: MÁSNAP) JOBBAN KÁROSÍTHATJA AZ EGYÉN SZERVEZETÉT.
- A MARIHUÁNÁTÓL NEM ALAKUL FÜGGŐSSÉG CSAK TESTI LEVERTSÉGGEL JÁR.

AZ ELSŐ CSOPORTBAN ELŐSZÖR DÓRI FEJTETTE KI A VÉLEMÉNYÉT, SZERINTE A KÉT DEVIÁNSNAK TEKINTHETŐ CSOPORT ÁLLÁSPONTJA ÉS VÉDEKEZŐ MECHANIZMUSA MEGEGYEZŐ, HA A DOHÁNYOSOK ÉS A KANNABISZ -FOGYASZTÓK ÉRVEIT VIZSGÁLJUK. „BÁRMIKOR LE TUDOM, TENNI. AKKOR MIÉRT NEM TESZED LE? MERT JÓ”. AZ EGÉSZ FOLYAMAT MÖGÖTT A RITUÁLÉ A LÉNYEG, NEM FELTÉTLENÜL A TESTI FÜGGŐSÉG. ANNA SZERINT MÁR ANNÁL A KIFEJEZÉSNÉL PROBLÉMÁK VANNAK, AMIKOR AZ ILLETŐ AZT MONDJA, HOGY BÁRMIKOR LE TUDOM TENNI AZ ADOTT ANYAGOT (ITT ANNA PÁRHUZAMOT VONT A DOHÁNYZÁST ÉS KANNABISZ-FOGYASZTÁS KÖZÖTT). KÉSŐBB MEGEMLÍTETTE, HOGY AZ IS HELYTELEN HOZZÁÁLLÁS, HOGY ALKOHOLLAL HASONLÍTJÁK ÖSSZE, HISZEN MINDKÉT SZER VALAMILYEN MÉRTÉKBEN RONCSOLJA AZ EMBERI SZERVEZETET, ÍGY AZ ÖSSZEHASONLÍTGATÁSNAK SEMMI ÉRTELME NINCS. ANNA SZERINT A FÜGGŐSÉG MAGA ROSSZ, MINDEGY HOGY AZ ÉPPEN MITŐL EREDEZTETHETŐ. VALÓJÁBAN

AZONBAN SEMMI VALÓSÁGALAPJA NINCS ANNAK, AMIT A FÜVESEK HANGSÚLYOZNAK. A MÁSODIK CSOPORT EGYÉRTÉLMŰ VÉLEMÉNYT TANÚSÍTOTT AZZAL KAPCSOLATBAN, HOGY A MARIHUÁNA FÜGGŐSÉGET OKOZ. (SZINTEN A LELKI FÜGGŐSÉG RÉSZÉ VAN MEGRAGADVA A TÉMÁNAK, A TESTI FÜGGŐSÉG UGYEBÁR ORVOSILAG BIZONYÍTOTTAN NEM LÉTEZIK ÍGY A LELKI FÜGGŐSÉG ASPEKTUSAIRÓL ESIK SZÓ, BÁR EZ A BESZÉLGETÉSBŐL NEM DERÜL KI). A HARMADIK KÖZÖSSÉGBEN ELŐSZÖR GONZO FOGALMAZTA MEG AZ ÁLLÁSPONTJÁT, SZERINTE AZ ÁLTALAM FELOLVASOTT KIJELENTÉSEK KÖZÜL AZT TÁMASZTANÁ ALÁ, HOGY A MARIHUÁNA HASZNÁLATÁTÓL NEM LESZ OLYAN KÁBULT AZ EMBER MÁSNAP, MINT LENNE AZ ALKOHOLTÓL. MEGLÁTÁSA SZERINT, AMI MIATT JOBB EZ A SZER AZ ALKOHOLLAL ÖSSZEHASONLÍTVÁ, HOGY KEVÉSBÉ VÁLNAK TŐLE A HASZNÁLÓK AGRESSZÍVVÁ. ARNOLD SZERINT A MARIHUÁNA ÉS AZ ALKOHOL KÖZÖTTI KÜLÖNBSÉG, HOGY AZ ALKOHOL EGY ALKALOMMAL TÖRTÉNŐ NAGYOBB FELHASZNÁLÁSA AZ EGYÉNBEN SOKKAL NAGYOBB KÁROKAT OKOZ, MINTHA AZ EMBER „TÚLSZÍVNÁ MAGÁT”. TRISTAN IS GONZO VÉLEMÉNYÉT ERŐSÍTETTE MEG.

ENNEK A KÉRDÉSNEK AZ ÖSSZEFOGLALÁSÁBÓL AZ ÁLLAPÍTHATÓ MEG, HOGY A KÉT CSOPORT SZERINT A FÜVESEKNEK EZ FAJTA HOZZÁÁLLÁSA CSUPÁN VÉDEKEZÉSKÉNT FUNKCIONÁL A FOGYASZTÁSUKBÓL ADÓDÓ MÉRTEKRE. AZONBAN A NEM FOGYASZTÓK EZEKET AZ ÉRVEKET KIFOGÁSNAK TEKINTIK UGYANÚGY, MINT A LEGÁLIS SZEREKNÉL HASZNÁLHATÓ KLISÉK HALLATÁN. ANNA VÉLEMÉNYE TÜKRÖZTE A NEM DEVIÁNS CSOPORTBÓL ADÓDÓ VÉLEMÉNYEKET. FELESLEGES A KÜLÖNBÖZŐ LEGÁLIS ÉS ILLEGÁLIS SZEREKET EGYMÁSHOZ HASONLÍTANI, MIVEL VALAMILYEN MÉRTÉKBEN MINDEGY MILYEN ILYEN TÍPUSÚ SZERT HASZNÁL AZ EMBER, AZ ÖNKÁROSÍTÓ HATÁS VALAMILYEN FORMÁBAN ÚGY IS VÉGBEMEGY. A HARMADIK CSOPORTNÁL MEGINT AZT TAPASZTALTAM, HOGY HAJLAMOSAK ELHÁRÍTANI A FELELŐSÉGET ÉS MAGUK SZÁMÁRA HAMIS KÉPET FESTENI AZÉRT, HOGY MEGIDEOLOGIZÁLJÁK SZERHASZNÁLATUKAT.

A TIZENEGYEDIK KÉRDÉSEM A KAPUD DROG ELMÉLETRŐL ALKOTOTT KÉPET VIZSGÁLTAM, ÁLTALÁNOSÁGBAN A HALLGATÓK KÖRÉBEN: AZ ELSŐ CSOPORTBAN A KÉT VÉLEMÉNYVEZÉR FORMÁLT ELŐSZÖR VÉLEMÉNYT. DÓRI SZERINT NEM ÁLTANOS JELENSÉG AZ, HOGY EGY MARIHUÁNA-FOGYASZTÓBÓL, INTRAVÉNÁS DROGHASZNÁLÓ VÁLIK. ANNA EGY HÉTKÖZNAPI DROGKARRIERRE JELLEMZŐ ÁLTALÁNOS JEGYEKET EMLÍTETT MEG, SZERINTE KÉT TÉNYEZŐ JÁTSZHAT KÖZRE, AMELYNEK HATÁSÁRA A FOGYASZTÓ ELJUTHAT KEMÉNYEBB DROGOKHOZ. EZ A KÉT FAKTOR PEDIG A GYENGE SZEMÉLYISÉG JEGGYEL RENDELKEZŐ EGYÉNISÉG, VALAMINT A ROSSZ BARÁTI TÁRSASÁG. ANNA SZERINT OLYAN TÍPUS IS GYAKORI A MARIHUÁNÁVAL ILLEGÁLISAN VISSZAÉLŐK CSOPORTJÁBAN, AKIK NEM PRÓBÁLNAK KI TOVÁBBI ILLEGÁLIS KÁBÍTÓSZEREKET, AZONBAN A MARIHUÁNA MENNYISÉGET NAGYOBB DÓZISBAN HASZNÁLVA TOVÁBB FOLYTATJÁK EZT A FAJTA LÉTFORMÁT. A CSOPORTBÓL HIÁNYZIK EGYMÁS VÉLEMÉNYÉNEK MEGCÁFOLÁSA, ÍGY FOLYAMATOSAN EGYMÁS MEGHALLGATÁSA ÉS

VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁSA UTÁN SZÓLAL FEL A KÖVETKEZŐ ILLETŐ. REBEKA SZERINT A DÓZIS MIVEL EGYRE KEVÉSBÉ KIELÉGÍTŐ, ÍGY EGY IDŐ UTÁN KEMÉNY DROGOK HASZNÁLATÁHOZ VEZETHETI AZ ILLETŐT.

NAPÓLEON FOGALMAZTA MEG A LEGMARKÁNSABBAN VÉLEMÉNYÉT A MÁSODIK CSOPORTBAN, GÁBOR EGÉSZÍTETTE KI EGYKÉT HOZZÁSZÓLÁSSAL, JÓL LÁTSZIK, HOGY EZ A KÉT EMBER EGY KLIKKBE TARTOZOTT, ÍGY FOLYAMATOSAN EGYMÁS SEGÍTÉSÉRE SIETTEK, AZONBAN A DOMINÁNSABB SZEMÉLY NAPÓLEON. ERRE A KÉRDÉSRE A REAKCIÓK EGYÉRTELMŰEK VOLTAK, MINDENKI ÁLTAL HASONLÓ VÉLEMÉNYEK TÜKRÖZÖDTEK A CSOPORTBAN. A KAPU DROG ELMÉLET NAPÓLEON SZERINT NÉHÁNY PONTBAN TÁMADHATÓ, AZONBAN ÁLTALÁNOSÁGBAN LOGIKUS KÉPET MUTAT. A PÉLDÁJÁVAL ÉLVE: „A NEM MINDEN ROVAR BOGÁR, DE MINDEN BOGÁR ROVAR” MONDÁSUNKHOZ HASONLÓ EZ A FAJTA DROGKARRIER, NEM MINDEN FÜVES FOG INTRAVÉNÁS DROGOT HASZNÁLNI, DE VALÓSZÍNŰLEG A HEROIN FÜGGŐK IS VALAMIFÉLE KÖNNYŰDROGGAL KEZDTÉK ANNAK IDEJÉN A KÁBÍTÓSZER-FOGYASZTÁSI SZOKÁSAIKAT VAGY A KEMÉNY DROGOK MELLETT ÉLNEK MÉG A MARIHUÁNA SZER HASZNÁLATÁVAL IS. FELTÉTELEZÉSE SZERINT, A KAPU-DROG ELMÉLET NÉHA TÚLZÁSBA ESIK, NEM A LEGKEMÉNYEBB DROGOKHOZ JUT EL A FOGYASZTÓ, DE ÉPPEN ELÉG PROBLÉMÁVAL JÁR AZ IS, HA MÁR VALAMI FÉLE AMFETAMIN SZÁRMAZÉKOT JUTAT A SZERVEZETÉBE, MERT ENNEK HATÁSÁRA A LEÉPÜLÉS MÉRTÉKE MÉG ERŐSEBB KERETEK KÖZÖTT FOG VÉGBEMENNI.

A HARMADIK KÖZÖSSÉG ELSŐ FELSZÓLALÓJA RENDHAGYÓ MÓDON ARNOLD VOLT: SZERINTE AZ EGÉSZ KAPUDROG ELMÉLET HELYTÁLLÓSÁGA VITATHATÓ ÉS SAJÁT PÉLDÁJÁT HOZZA FEL ENNEK AZ ELMÉLETNEK A MEGCÁFOLÁSÁRA. ŐSZINTÉN BEVALLOTTA, HOGY CSAK TERMÉSZETES NÖVÉNYI SZÁRMAZÉKBÓL KÉSZÜLT KÁBÍTÓSZEREKET FOGYASZTOTT EDDIG ÉLETE SORÁN (MÁGIKUS GOMBA ÉS KANNABISZ). A SZINTETIKUS DROGOKHOZ SOSEM VONZÓDOTT ÉS VÉLEMÉNYE SZERINT SOSEM ÉRZETT AZ IRÁNT KÉSZTETÉST, HOGY MÁS ILLEGÁLIS SZEREKET KIPRÓBÁLJON. SZERINTE AZ EGÉSZ KÁBÍTÓSZERHEZ KÖTHETŐ PROBLÉMÁK AZ AKARATERŐ HIÁNYA MIATT ALAKULNAK KI. GONZO ÁLLÁSPONTJA SZERINT KEMÉNY DROGOKKAL IS KAPCSOLATBA LÉPHET AZ EMBER, MERT LESZNEK OLYAN HELYZETEK, AMIKOR KÍNÁLJÁK MAJD, DE ETTŐL SZERINTE EL KELL HATÁROLÓDNI. KICSIT ERŐSZAKOSABBAN LÉPTEM FEL ÉS MEGKÉREM A HALLGATÓSÁGOT, HOGYHA NEM ÁLL NEHEZÜKRE MONDJÁK MEG ŐSZINTÉN, HOGY PRÓBÁLTAK MÁR A KANNABISZON KÍVÜL ERŐSEBB KÁBÍTÓSZEREKET. EZEK UTÁN EGY KIS HALLGATÁS KÖVETKEZETT, AZONBAN JANI ŐSZINTE MEGNYILVÁNULÁSA MEGTÖRTE A CSENDET.

„ÉN KOKAINOZTAM IS MÁR PÉLDÁUL”. ELÁRULTA, HOGY UTÁNA NAPOKIG SÓVÁRGÓ ÉRZÉSE TÁMADT A SZER UTÁN, DE EZT TUDTA KEZELNI ÍGY NEM LETT BELŐLE KOMOLYABB PROBLÉMÁJA. RAFFAELLO ÉS ELIZABETH KIJELENTETTÉK, HOGY ŐK CSAK KANNABISZ-SZÁRMAZÉKOT FOGYASZTOTTAK ÉS HATÁROZOTT ÁLLÁSPONTOT KÉPVISELTEK A KÉRDÉSEMMEK KAPCSOLATBAN: „NEM IS AKAROK MÁST KIPRÓBÁLNI”.

TRISTAN ŐSZINTÉN BEVALLOTTA, HOGY EGY ALKALOMMAL ECSTASY-T IS HASZNÁLT. EZEK UTÁN, HOGY MINDENKI MEGNYÍLT GONZO IS ELISMERTE, HOGY PRÓBÁLT MÁR EGY ALKALOMMAL „MÁGIKUS GOMBÁT”. JÓL LÁTHATÓ, HOGY ENNÉL VÉLEMÉNYNÉL IS A KÉT DROGFOGYASZTÁSI SZOKÁSOKKAL NEM RENDELKEZŐ CSOPORT NAGYJÁBÓL EGY TÍPUSÚ ÁLLÁSPONTOT KÉPVISELT. A KANNABISZ-SZÁRMAZÉKOK FOGYASZTÁSA NEM FELTÉTLENÜL JELENT AUTOMATIKUSAN KEMÉNYEBB SZEREKKEL VALÓ VISSZAÉLÉST. A TÖBBSÉG IS ÚGY VÉLEKEDETT, HOGY A DROGFOGYASZTÁS MECHANIZMUSA MEGMARADHAT A KEZDETI KERETEK KÖZÖTT. AZONBAN A MARIHUÁNA-FOGYASZTÓK NAGYOBB ESÉLYEL PRÓBÁLHATNAK KI KEMÉNYEBB DROGOKAT, MINT AZOK, AKIK SEMMIFÉLE NARKOTIKUMOT NEM PRÓBÁLTAK ÉLETÜK SORÁN. A KEMÉNYEBB DROGFOGYASZTÁSI SZOKÁSOK ELSAJÁTÍTÁSÁHOZ TÖBBEK KÖZÖTT AZ AKTÍV MARIHUÁNA-FOGYASZTÁSBÓL KIALAKULÓ TOLERANCIA SZINT MEGNÖVEKEDÉSEKÉNT AZ ÚJ DROGOK PREFERÁLÁSÁNAK ELŐTÉRBE HELYEZŐDÉSE, VALAMINT A GYENGE JELLEM ÉS A ROSSZ BARÁTI TÁRSASÁG JÁTSZHATJA LEGNAGYOBB PROBLÉMÁT, VÉLEKEDÉSEK NAGY RÉSZE SZERINT EZÉRT VAN VALÓSÁG ALAPJA A KAPUDROG ELMÉLETNEK. A HARMADIK (DEVIÁNS) CSOPORT SZERINT A KAPU-DROG ELMÉLET VITATHATÓ, MERT FELTÉTELEZÉSÜK SZERINT A KÖNNYEN BEFOLYÁSOLHATÓ SZEMÉLYISÉG FOG CSAK ELJUTNI EGY OLYAN BIZONYOS SZINTRE, AHOL MÁR A DROGFOGYASZTÁSBÓL ADÓDÓ ATTITÜDÖK PROBLÉMÁT FOGNAK JELENTENI NEM CSAK AZ INDIVIDUUMNAK, HANEM KÖZVETLEN KÖRNYEZETÉNEK IS EGYARÁNT. A CSOPORT HARMADÁRA IGAZ, HOGY CSAK A MARIHUÁNÁT PRÓBÁLTAK ÉLETÜK SORÁN ÉS SZERETNÉNEK EZEN A SZINTEN IS MARADNI, AZONBAN A KÖZÖSSÉG KÉTHARMADA PRÓBÁLT MÁR ERŐSEBB KÁBÍTÓSZEREKET IS. VÉLEMÉNYEM SZERINT EZEK UTÁN JÓL LÁTHATÓ, HOGY A KAPUDROG ELMÉT BIZONYOS ESETEKBEN NEM ÁLLJA MEG A HELYÉT, MERT NEM MINDEN MARIHUÁNA-FOGYASZTÓ FOG A KANNABISZ HASZNÁLATA UTÁN HEROINT VAGY KOKAINT HASZNÁLNI ÉLETE SORÁN. SŐT AMERIKAI KUTATÓK STATISZTIKÁKKAL ALÁTÁMASZTOTTÁK, HOGY TÖBB MINT 72 MILLIÓ AMERIKAI PRÓBÁLT VALAHA MARIHUÁNÁT, MÉGIS MINDEN 120. MARIHUÁNA FOGYASZTÓRA ESIK EGY RENDSZERES KOKAINHASZNÁLÓ.⁹⁵ AZONBAN AZT NEM SZABAD ELFEJTENI, HOGY A BÁRMIFÉLE DROGOT KIPRÓBÁLÓK KÖZEL HÁROMNEGYEDE KANNABISZT HASZNÁLT ELŐSZÖR ÉS ÖSSZESEGÉBEN A DROGHASZNÁLÓK 87,7%- A INJEKTÁLT MÁR A SZERVEZETÉBE MARIHUÁNÁT VAGY HASIST.⁹⁶ EZEK UTÁN ÚGY VÉLEM, HOGY A KÖNNYŰDROG FOGYASZTÁSA NEM FELTÉTLENÜL JELENTI AUTOMATIKUSAN KEMÉNYEBB SZEREK KIPRÓBÁLÁSÁT. AZONBAN AZT NAGY MEGGYŐZŐDÉSSEL ÁLLÍTHATOM, HOGY A MARIHUÁNA-FOGYASZTÓK NAGYOBB ESÉLYEL PRÓBÁLHATNAK KI KEMÉNYEBB DROGOKAT, MINT AKIK SEMMIFÉLE NARKOTIKUMOT NEM PRÓBÁLTAK.

---

⁹⁵ Substance Abuse and Mental Health Services Administration, US Department of Health and Human Services, National Household Survey on Drug Abuse: Population Estimates 1998 (Washington DC: US Department of Health and Human Services, 1999), pp. 19, 25, 31

⁹⁶ Paksi Borbála- Drogok és Felnőttek, L'Harmattan Kiadó Budapest, 2003. 44. oldal

A TIZENKETTEDIK KÉRDÉSEM SORÁN A KORMÁNY ÁLTAL ELFOGADOTT ÉS 2013. JÚLIUS 1-TŐL HATÁLYBA LÉPŐ, SZIGORÍTÓ INTÉZKEDÉSEKET JÓVÁHAGYÓ BTK. ÚJ DROGSTRATÉGIÁJÁT ELEMEZTÉK A KÜLÖNBÖZŐ CSOPORTOK. ZSUZSI SZERINT A 2013-BAN HATÁLYBA LÉPŐ BTK. SZIGORÚAN SZANKCIONÁLHATJA A MARIHUÁNÁVAL VISSZAÉLŐ EGYÉNEKET EZZEL A TÖRVÉNNYEL ILYEN MÓDON NEM ÉRT EGYET, DÓRI EZT A VÉLEMÉNYT SZINTÉN MEGERŐSÍTETTE, VALAMINT HOZZÁTETTE, HOGY A TÖRVÉNY ÍGY OLYAN ÁLLAMPOLGÁROKAT IS ÉRINTHET, AKIK VALÓJÁBAN AZ ÉLET NAGYOBB RÉSZÉBEN NEM FOLYTATNAK NORMASZEGŐ MAGATARTÁST (NEM FÜGGŐK). CSAK A SZITUÁCIÓBÓL ADÓDÓAN EGY BIZONYOS MEGBÉLYEGEZENDŐ HELYZETBE KERÜLHETNEK, AMI A TOVÁBBI ÉLETÜKET NEGATÍV IRÁNYBA BEFOLYÁSOLHATJA. REBEKA VÉLEMÉNYE SZERINT, A SZANKCIONÁLÁS NEM A LEGJOBB MÓDJA A DROG PROBLÉMAKÖR MEGOLDÁSÁNAK, MERT NEM VESZI FIGYELEMBE, HOGY EZEK AZ EMBEREK INKÁBB BETEGEK, MINT BŰNÖZŐK. A REHABILITÁCIÓS KÖZPONTOK ÉS SZAKEMBEREK ÁLTALI KEZELÉST TARTOTTA A LEGELFOGADHATÓBBNAK. ANNA IS ALKALMAZKODOTT A CSOPORTNORMÁHOZ, DE MÁS ASPEKTUSBÓL KÖZELÍTI MEG A TÉMÁT. „MEGINT CSAK AZ ALKOHOL JUT ESZEMBE, NEM TUDOM MENNYIVEL JOBB, HA 23 ÉVESEN BEKERÜLÖK A DETOXBÁ VAGY EGYKÉT ALKALOMMAL ELSZÍVOK EGY FÜVES CIGIT” SZERINTE EGYENÉRTÉKŰEN KÉNE SZANKCIONÁLNI AZ ALKOHOLLAL VALAMINT A MARIHUÁNÁVAL VISSZAÉLŐK CSOPORTJÁT BIZONYOS ESETEKBEN, MERT EGY FÜVES CIGARETTÁT ELSZÍVÓ SZEMÉLY LEHET, HOGY KEVÉSBÉ TESZ KÁRT A KÖRNYEZETÉBEN BIZONYOS SZITUÁCIÓKBAN, MINT EGY ERŐSEN ITTAS EMBER. DÓRI MEGJEGYZTE MÉG, HOGY EBBŐL A FELFOGÁSBÓL HIÁNYZIK A REINTEGRÁCIÓS MECHANIZMUS KIÉPÍTÉSE ÉS AZ EGYÉN VALAMILYEN SZINTŰ FELKAROLÁSA.

A MÁSODIK KÖZÖSSÉG IS HASONLÓ VÉLEMÉNYEKET FOGALMAZOTT MEG, GÁBOR SZERINT A KÉT ÉVES LETÖLTENDŐ BÖRTÖNBÜNTETÉS TÚLSÁGOSAN ERŐSEN SZANKCIONÁLÓ MECHANIZMUS, MIVEL AZ EGYÉN PSZICHIKAILAG SOKKAL JOBBAN SÉRÜL ÉS HATÁS NEM FELÉLTENÜL KEDVEZŐ, A REHABILITÁCIÓS KÖZPONTOKBA TÖRTÉNŐ ELTERELÉS ADTA LEHETŐSÉGEK GONDOLATÁT MAXIMÁLISAN TÁMOGATTA. A CSOPORT TÖBBI TAGJA EGYETÉRT AZZAL, HOGY A BÖRTÖN „MEGBÉLYEGZŐ HATÁSA” TÚLSÁGOSAN RADIKÁLIS A KÁBÍTÓSZER HASZNÁLÓ SZANKCIONÁLÁSÁRA. RÁADÁSUL AZ ADOTT SZEMÉLY JÖVŐBENI TALPRA ÁLLÁSA NAGYMÉRTÉKBEN SÉRÜL, MÉG AKKOR IS, HA AZ ANYAG FOGYASZTÁSA A BÖRTÖNBEN TÖLTÖTT IDŐSZAKNAK KÖSZÖNHETŐEN ABBA IS MARAD. NAPÓLEON DURVÁBB KÖZMUNKAPROGRAMBA VONNÁ BE A MARIHUÁNÁVAL FOGYASZTÁSSAL LEBUKOTT SZEMÉLYEKET. ÚGY TŰNHETETT, HOGY A KÉRDÉS EGYFAJTA EGYOLDALÚNAK NYILVÁNÍTHATÓ KONKLÚZIÓVAL ZÁRULT, AZONBAN ANNA II. ELŐSZÖR NYILVÁNULT FEL, ÚGY HOGY NEM A MODERÁTOR SZÓLÍTOTTA FEL KÜLÖN, HOGY MONDJON VÉLEMÉNYT. KÉRDÉSE A KÖVETKEZŐKÉPPEN FETETT: „TE ÖRÜLNÉL, HA MEGTUDNÁD, HOGY AZ EGYIK TANÁROD DROGOS VOLT”? MÁR A KÉRDÉS EREDETÉT VIZSGÁLVA IS LESZŰRHETJÜK, HOGY ANNA II. ESETÉBEN

SZERINTE BÁRMIFÉLE DROGHASZNÁLÓ MEGBÉLYEGZENDŐ SZEMÉLY, LEGYEN SZÓ BÁRMILYEN ÉS BÁRMEKKORA DROGFELHASZNÁLÁSRÓL. NAPÓLEON REFLEKTÁLT A FELTETT KÉRDÉSRE: SZERINTE FONTOS, HOGY MILYEN GYAKORI ALKALOMMAL, DROGGAL VISSZAÉLŐ SZEMÉLYT FOGNAK EL A HATÓSÁGOK, ÉS ENNEK FELTÉTELE, HOGY KI LEHET MÉG OKTATÓ A KÉSŐBBIEKBEN ÉS KI NEM.

A HARMADIK CSOPORTBAN UGYANEZT A KÉRDÉST TETTEM FEL, MINT AZ ELSŐ KETTŐNÉL CSAK MEGKÉRDEZTEM, HOGY EZ A SZIGORÍTÓ MECHANIZMUS MILYEN MÓDON FOGJA BEFOLYÁSOLNI A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁSI SZOKÁSUKAT. JANI ÁLLÁSPONTJA AZ VOLT, HOGY ŐT FELESLEGESEN SZANKCIONÁLJÁK AZÉRT MERT KANNABISZ-FOGYASZTÓ. A TÖBBI FELSZÓLALÓ (ARNOLD, GONZO, TRISTAN) ÚGY VÉLEKEDETT, HOGY A TÖRVÉNY EZZEL CSAK AZT FOGJA ELÉRNI, HOGY MINDEN EGYES TETTEN ÉRT FOGYASZTÓT TELJESEN FELESLEGESEN MEGREGULÁZNAK. TRISTAN VÉLEMÉNYÉT EMELNÉM KI AZ ÁLTALÁNOS VÉLEKEDÉSEKBŐL: „*MOST AKKOR 19 ÉVES EGYETEMISTÁKAT FOGNAK BERAKNI A BÖRTÖNBE?*” KÉRDÉSEMRE REFLEKTÁLVA AZT VÁLASZOLTA A MEGJELENTEK ÖTHATODA, HOGY JOBBAN ODA FOGNAK FIGYELNI, HOGY OLYAN KERETEK KÖZÖTT FOGYASSZANAK MARIHUÁNÁT, HOGY A TÖRVÉNY KEZE NE ÉRJE ŐKET UTOL, AZONBAN CSÖKKENTENI NEM AKARJÁK EMIATT A FOGYASZTÁSBÓL ADÓDÓ MENNYISÉGÜKET. GONZO VÁLLALTA FEL EGYEDÜL, HOGY RÁ NAGY HATÁSSAL LESZ A TÖRVÉNY, MERT SZERINTE „*ÍGY MÁR NEM FOGJA MEGÉRNI*”, HOGY KOCKÁZTASSON.

A 2013. JÚLIUS 1.-TŐL HATÁLYBA LÉPŐ ÚJ BTK.-BAN A MIND HÁROM CSOPORTOK ÁLTAL MEGFOGALMAZOTT VÉLEMÉNYEK ALAPJÁN A DROGFOGYASZTÓ REGULÁZANDÓ EGYÉNNÉ FOG VÁLNI, AKIT A TÁRSADALOM KÖNNYEDÉN MEGBÉLYEGEZHET, ÍGY AZ EGYÉN PSZICHIKAILAG NAGYOBB KÁRT SZENVEDHET, MINT AMIT VALÓJÁBAN ÉRDEMELNE AZÉRT, MERT KÁBÍTÓSZERT FOGYASZTOTT. A TÖBBSÉG ÁLTAL INKÁBB A DROGPREVENCIÓS MECHANIZMUSOK KIÉPÍTÉSE LENNE A CÉLSZERÜBB, HOGY A KÁBÍTÓSZERT FOGYASZTÓ SZEMÉLY, MINÉL GYORSABBAN VISSZAINTEGRÁLJA A TÁRSADALOM A MEGFELELŐ KÖZEGBE. AZ ELŐBBIEKBEN MÁR MEGEMLÍTETTEM, HOGY A PREVENCIÓVAL FOGLALKOZÓ SZERVEK IS HASONLÓ KRITIKÁKAT FOGALMAZNAK MEG AZ ÚJ DROGSTRATÉGIÁRÓL, MINT AMIT A HALLGATÓKTÓL HALLHATUNK.⁹⁷ A MARIHUÁNÁT-HASZNÁLÓK CSOPORTJÁNAK JELENTŐS RÉSZÉT A TÖRVÉNY NEM FOGJA ELRETTENTENI ATTÓL, HOGY TOVÁBBRA IS MARIHUÁNA-FOGYASZTÓI SZOKÁSOKAT TANÚSÍTSON.

A TIZENHARMADIK KÉRDÉSEMNÉL ARRA PRÓBÁLTAM VÁLASZT KAPNI, HOGY MENNYIRE TOLERÁLJA AZ EGYETEMI KÖZEG A RENDSZERTELEN MARIHUÁNÁVAL VALÓ VISSZAÉLÉST ÉS MILYEN FOGYASZTÁSI SZINTNÉL VÉLEKEDNEK MÉG ÚGY AZ ALANYOK, HOGY AZ EGYÉN MAGATARTÁSA A

---

⁹⁷ Letöltés helye és ideje: <http://drogriporter.hu/kkb2012febr> _2012. 11.30. 15:14

FOGYASZTÁSÁNAK KÖSZÖNHETŐEN MÉG NEM JÁR SZEMÉLYISÉG ROMBOLO HATÁSSAL. HAJLANDÓAK E MÉG AZT IS TOLERÁLNI A KUTATÁSBAN RÉSZTVEVŐK, HA KÖZVETLEN KÖRNYEZETÜKBEN TANÚSÍTÓNAK ILYEN FAJTA VISELKEDÉST. (HAVONTA EGY-KÉT ALKALOMRA VONATKOZÓ FOGYASZTÁSSAL VISSZAÉLŐ EGYÉN ESETÉRE VONATKOZOTT A KÉRDÉS). AZ ELSŐ CSOPORTBAN ISMÉT ANNA KEZDTE A FELSZÓLALÁST, Ő A CSOPORTBAN A LEGAKTÍVABB, DE EGYBEN A LEGHARSÁNYABB IS. VÉLEMÉNYE MÁS KERETEK KÖZÖTT, DE ELHANGZOTT, SZERINTE AZ EGYETEMEN A HAVI KÉT ALKALOMMAL ELFOGYASZTOTT KANNABISZ-SZÁRMAZÉK ABBAN AZ ESETBEN, HA EZ NEM MUTAT NÖVEKVŐ TENDENCIÁT, NEM OKOZ MARADANDÓ KÁROSODÁST ÉS EBBŐL FAKADÓ PRESZTÍZSROMLÁST AZ EGYÉNNÉL. AZ EGÉSZ CSOPORT HASONLÓ VÉLEMÉNYT FOGALMAZOTT MEG. EZT A VISELKEDÉS-MODELLT, MÉG ELFOGADHATÓNAK TARTOTTÁK. EZEK UTÁN MEGKÉRDEZTEM A KUTATÁSBAN RÉSZTVEVŐ ALANYOKAT, HOGYAN FOGADNÁK, HA KÖZVETLEN KÖRNYEZETÜKBEN ÉSZLELNÉK ILYEN MAGATARTÁSRA UTALÓ JELEKET. A CSOPORT EGYÖNTETŰ VÉLEMÉNYKIFEJTÉSSEL JELZI, HOGY ZAVARNÁ ŐKET A SZITUÁCIÓ. TIMI SZERINT, AZ EMBER EL AKAR HATÁROLÓDNI ATTÓL KÖZEGTŐL, AHOVA NEM TARTOZIK. REBEKA VÉLEMÉNYE IS A CSOPORTNORMÁKHOZ IGAZODOTT: „BELEFÉR EZ A FAJTA VISELKEDÉS, DE AZ ÉN TÁRSASÁGOMBAN NE KELJEN MÁR VALAKINEK SZÍVNIA, HOGY EGY JÓT TUDJUNK BESZÉLGETNI”. ZSUZSI PONTOSAN MEGERŐSÍTETTE AZ ELŐTTE FELSZÓLALÓKAT. ÉRDEKES, HOGY MINDENKI TELJESEN KONKLÚZIÓRA TÖREKVŐ ÁLLÁSPONTOT KÉPVISEL, KÉRDÉSEMRE VÁLASZOLVA, AZÉRT ZAVARNÁ ŐKET A MARIHUÁNÁT-FOGYASZTÓ SZEMÉLY JELENLÉTE, MERT VISELKEDÉSÉVEL NEM TUDNI OLYAN MAGATARTÁST KÉPVISELNI, AMIT AZ ADOTT KÖZEG MEGKÍVÁN. KIVÉTEL KÉPEZ EZ ALÓL DÓRI, AKIT LEHET DEVIÁNSNAK TEKINTENI A CSOPORT VISZONYÁBAN, MIVEL GYAKRABBAN HANGOZTATOTT ELLENVÉLEMÉNYT. A KÉRDÉS ELSŐ RÉSZÉVEL EGYETÉRT „TEHÁT BELEFÉR EZ A FÉLE VISELKEDÉSI MÓD”, VISZONT SZERINTE VAN OLYAN KÖZEG ÉS OLYAN BESZÉDTÉMÁK, AMIKOR A FÜVES VISELKEDÉSE ŐT, SZEMÉLY SZERINT NEM FESZÉLYEZNÉ. ISMÉTELTEN GÁBOR KEZDTE A FELSZÓLALÁSÁT A MÁSODIK CSOPORTBAN, SZERINTE EZ A FAJTAVISELKEDÉS SEM MEGENGEDHETŐ, HISZEN ENNÉL CSAK ROSSZABB LESZ A HELYZET, MERT VAGY ABBA HAGYJA TELJESEN VAGY A ROSSZ ÖSVÉNY FELÉ VESZI AZ IRÁNYT A KANNABISZ HASZNÁLÓ. ÉVI SZERINT ETTŐL A MENNYISÉGTŐL AZ ADOTT SZEMÉLY NEM SZÁMÍT FÜGGŐNEK, ÉS HA HELYÉN TUDJA KEZELNI A DOLGOKAT, AKKOR EZ A VISELKEDÉSFORMA BELE IS FÉRHET ÍGY AZ EGYETEMI KERETEK KÖZÉ. NAPÓLEON ÚGY VÉLTE NEM AZ ALKALMI FOGYASZTÁSSAL VAN ITT A PROBLÉMA, HANEM A KÖZEGGEL, AKIKKEL AZ ADOTT „JOINTOT” ELFOGYASZTJA, MERT UTÁNA ENNEK A BARÁTI TÁRSASÁGNAK A MEGISMERÉSE, ROSSZ JÖVŐBENI HOZZÁÁLLÁSSAL IS PÁROSULHAT, ÍGY PEDIG A NAGYON RITKA KÁBÍTÓSZER FOGYASZTÁS EGY EGYRE AKTÍVABB FOLYAMATOT IS BEINDÍTHAT. HYPOS SZERINT EZ EGY „SZÁRNYNYITOGATÁS”, AMI PROBLÉMÁK KEZDETÉT IS JELENTHETI. A MARIHUÁNÁT KIPRÓBÁLÓT VAGY NÉHA HASZNÁLÓT AZONBAN SZERINTE SEM SZABADNA MEGBÉLYEGEZNI. HYPOS VÉLEMÉNYE SZERINT,

HOGY A VILÁG VÁLTOZIK ÉS EZZEL EGYÜTT A NORMÁK IS VÁLTOZHATNAK, ÚGYHOGY AZ IS ELKÉPZELHETŐ, HOGY EGY IDŐ UTÁN EZT A FAJTA VISELKEDÉST A TÁRSADALMUNK, NEM TARTJA MAJD DEVIÁNSNAK. „A LEGFONTOSABB DOLOG, HOGY AZ EGYÉN SAJÁT MAGÁVAL TUDJON ELSZÁMOLNI” VÉLEKEDETT HYPOS.

ENNÉL A KÉRDÉSNÉL IS TOVÁBB KONKRETIZÁLTAM ÉS MEGKÉRDEZTEM, HOGY MIT SZÓLNÁNAK ABBAN AZ ESETBEN, HA EGY SZÓRAKOZÓHELYEN VAGY ITALT KIMÉRŐ HELYEN EGY SZÁMUKRA EDDIG SZIMPATIKUSNAK TARTOTT SZEMÉLY A BESZÉLGETÉS KÖZBEN HIRTELEN BEJELENTENÉ, HOGY ELMEGY ELSZÍVNI EGY FÜVES CIGIT ÉS UTÁNA VISSZAJÖNNE TOVÁBB FOLYTATNI A BESZÉLGETÉST, AKKOR HOGYAN REAGÁLNAK A SZITUÁCIÓRA?

GÁBOR MONDTA, HOGY Ő MEG SEM VÁRNÁ AZ ILLETŐT, AZONNAL OTT HAGYNA A HELYSZÍNT. ÉVI SZERINT A LEHETŐSÉGET MEGADNA, AZONBAN AZ EGYÉN A SZER HATÁSÁRA MEGVÁLTOZNA ÍGY AZ EDDIGI JÓL SIKERÜLT BESZÉLGETÉS VALÓSZÍNŰLEG TRAGIKUS VAGY KOMIKUS KIMENETELŰ LENNE. NAPÓLEON SZERINT NEM TUDNA ÚGY VISELKEDNI, MINTHA NEM ÉRINTENÉ KELLEMETLENŰL AZ ADOTT SZITUÁCIÓ ÍGY VALAMIFÉLE ELŐÍTÉLET BENNE IS KIALAKULNA. HYPOS IS TOVÁBB FOLYTATNA A BESZÉLGETÉST, DE SZERINTE AZ ADDIG ÉRZETT SZIMPÁTIA ELTŰNNE, ÍGY A BESZÉLGETÉS MEGMARADNA EGYFAJTA TÁRGYILAGOS KERETEK KÖZÖTT. AZ EGÉSZ KÖZÖSSÉG MEGFOGALMAZTA, HOGY A VISELKEDÉS TÚL MERÉSZ AZ ELSŐ TALÁLKOZÁSHOZ KÉPEST, NAPÓLEON EGY VICCES HASONLATTAL ÉLT: „HA VALAKI A DISZKÓBAN EGÉSZ ESTE DURVÁN RÁG (CÉLOZVA EZZEL AZ AMFETAMIN EGYIK MELLÉKHATÁSÁRA), ATTÓL NEM LESZ SZIMPATIKUS NEKED AZ ILLETŐ.” ANNA II. A CSOPORTNORMÁKNAK MEGFELELŐ VISELKEDÉST TANÚSÍTOTT.

A VÉLEMÉNYEKBŐL LEHATÁROLHATÓ EREDMÉNYEK ÁLLAPÍTHATÓAK MEG MINDKÉT CSOPORTBAN. A HAVI KÉT ALKALOMMAL TÖRTÉNŐ ÉS NÖVEKEDŐ TENDENCIÁT NEM TANÚSÍTÓ KANNABISZ-FOGYASZTÁST AZ EGYETEMEN ELFOGADHATÓNAK TARTJÁK A HALLGATÓK, TÖBB MINT NÉGYÖTÖDE. ABBAN AZ ESETBEN, AZONBAN AMIKOR A FÜFOGYASZTÁS NEM DISZKRÉT MÓDON TÖRTÉNIK, VAGYIS OLYAN KERETEK KÖZÖTT ZAJLIK, HOGY A KUTATÁSI ALANY KÖZVETLEN KÖRNYEZETÉBEN ÉRZÉKELI EZT A TEVÉKENYSÉGET, AKKOR A TOLERANCIA SZINTJE NAGYMÉRTÉKŰ VISSZAESÉST TANÚSÍT.

A TIZENNEGYEDIK KÉRDÉS EGY SZITUÁCIÓHOZ KÖTHETŐ ATTITŰD VIZSGÁLATOT MÉRŐ TÉMA KÖRÉ ÖSSZPONTOSULT. A KÉRDÉSBEN AZ ALANYOK VOLTAK A MUNKAADÓK ÉS NEKIK KELLETT EGY MARIHUÁNÁHOZ KÖTHETŐ SZUBKULTÚRÁVAL RENDELKEZŐ AZONBAN NAGYON JÓ MUNKATAPASZTALATOKKAL RENDELKEZŐ EGYÉN FELVÉTELÉRŐL DÖNTENI. A SZITUÁCIÓVAL KAPCSOLATBAN A KÖVETKEZŐ EREDMÉNYEK SZÜLETTEK AZ ELSŐ CSOPORTBAN: DÓRI SZERINT AZÉRT NEHÉZ DÖNTENI, MERT VALÓSZÍNŰLEG ÍGY ELSŐ BEHATÁS ALAPJÁN ÚGY VÉLEKEDNE, HOGY NEM

ALKALMAZZA AZ ILLETŐT, VISZONT EZZEL UGYEBÁR DISZKRIMINÁCIÓT TANÚSÍT, ÍGY DÖNTÉS VÉGLEGES EREDMÉNYÉT NEM TUDHATTUK MEG. ZSUZI VÉLEMÉNYE SZERINT BEHÍVNÁ AZ INTERJÚRA, VISZONT OTT KONKRÉTAN MEGKÉRDEZNÉ, HOGY MILYEN FORMÁBAN IS MÉRTÉKBEN FOGYASZT AZ ILLETŐ KANNABISZ-SZÁRMAZÉKOKAT, AZONBAN HA AZ ILLETŐ MUNKAVÉGZÉS KÖZBEN NEM ÉLNE EZZEL A FAJTA DEVIÁNSNAK SZÁMÍTÓ VISELKEDÉSI FORMÁVAL CSAK A PRIVÁT KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT OTTHON FOGYASZTANA MARIHUÁNÁT, MEGADNÁ NEKI AZ ESÉLYT A MUNKÁRA. REBEKA A HÁROM HÓNAP PRÓBAIDŐ LEHETŐSÉGÉVEL ÉLT VOLNA, ÉS HA BÁRMIFÉLE PROBLÉMA ELŐFORDULNA VELE EZ ALATT AZ IDŐ ALATT, AKKOR A KORLÁTOZATLAN IDŐRE SZÓLÓ MUNKASZERZŐDÉST NEM KÍNÁLNA FEL NEKI A TOVÁBBIAKBAN. ANNA IS MEGERŐSÍTETTE REBEKA VÉLEMÉNYÉT, FELTÉTELEZÉSE SZERINT HÁROM HÓNAP ÉPPEN ELEGENDŐ AHHOZ, HOGY MEGTUDJA KIHAT E A FIATALEMBER MUNKÁJÁRA, HA ESTÉNKÉNT BÁRMIFÉLE NORMASZEGŐ VISELKEDÉST TANÚSÍT. ABBAN AZ ESETBEN, HA A MUNKÁJA NEM HAGY NÉMI KÍVÁNNI VALÓT A HÁROM HÓNAP ALATT, AKKOR A HATÁROZATLAN IDEJE MUNKASZERZŐDÉS IS FELKÍNÁLNA NEKI A FELSZÓLALÓ. TIMI IS KÖVETETTE A CSOPORTNORMÁT.

A MÁSODIK CSOPORT IS HASONLÓ ÁLLÁSPONTOT TANÚSÍTOTT, MINT AZ ELSŐ. ÉVA SZERINT IS A PRÓBAIDŐ LENNE A LEGJOBB MEGOLDÁS EBBEN AZ ESETBEN, *„UTÁNA ÚGY IS KIRÚGATHOM, HA VAN VELE VALAMI BAJ”* EZT A VÉLEMÉNYT ANNA II. IS MEGERŐSÍTETTE, LÁTSZIK RAJTA, HOGY NEM NAGYON AKART SZEMBE MENNI A KÖZÖSSÉG VÉLEMÉNYÉVEL. NAPÓLEON KONKRETIZÁLTA A DOLGOKAT, ŐT A KÜLSŐLEGES DOLGOK *„PL. A RASZTA HAJ NEM FESZÉLYEZNE, AKKOR LENNE BAJ, HA MÁS KÜLSŐ JELEK IS LENNÉNEK AZ ILLETŐVEL SZEMBEN”*. AZONBAN A LEHETŐSÉGET, MINDENKI MEGADNÁ A SZITUÁCIÓBAN SZEREPLŐ ÚRIEMBERNEK. A KÉRDÉSEMRE FELELVE AZONBAN SZIGORÚBBAN FIGYELNÉK AZ ILLETŐT, JOBBAN ELLENŐRIZNÉK, HOGY MILYEN MINŐSÉGBEN IS LÁTJA EL A FELADATAIT. HYPOS FOGALMAZTA MEG A LEGEGYSZERŰBBEN A CSOPORT ÁLTAL TANÚSÍTOTT VISELKEDÉST *„AMÍG A MUNKA ROVÁSÁRA NEM MEGY, ÉS EGYÜTT TUD MŰKÖDNI A KOLLÉGÁKKAL, AKKOR TŐLEM AZT CSINÁLJA, AMIT AKAR.”*

A HARMADIK KÖZÖSSÉGEMNÉL A KÉRDÉST MÁS ASPEKTUSBA HELEYZTEM. *MEGKÉRDEZTEM, HA ŐK LENNÉNEK A MUNKÁLTATÓK, AKKOR FELVÁLLALNÁNAK E „GÁBORÉRT” VALAMIFÉLE KONFLIKTUSHELYZETET, HA A MÁSIK MUNKÁT ADÓ SZEMÉLY CSAK AZÉRT NEM AKARNÁ ALKALMAZNI GRAFIKAI MUNKÁRA AZ ADOTT SZITUÁCIÓBAN A FIATALEMBERT, MERT FELTEHETŐLEG FÜVES.* A VÁLASZADÓK EGY KICSIT GONDOLKODTAK A KÉRDÉSEMEN, DE AZT MONDTÁK, HOGY NEM VÁLLALNÁNAK FEL SEMMIFÉLE VITÁT A MÁSIK MUNKÁLTATÓVAL. ENNEK OKAIT A KÜLÖNBÖZŐ INDOKOKKAL MAGYARÁZZÁK: *„MOST EGY ISMERETLEN EMBERÉRT NEM FOGOM FELÁLDOZNI A KARRIEREM.”* TRISTAN EZZEL ARRA CÉLZOTT, HOGY EZEK UTÁN EGYÉRTELMŰVÉ VÁLNA, HOGY SZEMÉLY SZERINT Ő IS MARIHUÁNA-FOGYASZTÓ ÉS EZEK UTÁN NEKI EBBŐL PROBLÉMÁI IS SZÁRMAZHATNAK. GONZO SZERINT AZ EGÉSZ KONFLIKTUS ABBAN REJLIK, HOGY REKLÁMOZZA A KÜLÖNBÖZŐ KÖZÖSSÉGI PORTÁLOKON, HOGY

POTENCIÁLIS FOGYASZTÓ. ILYEN HOZZÁÁLLÁSSAL PEDIG NEM LEHET MUNKÁT VÁLLALNI, FŐLEG MAGYARORSZÁGON. A KÉRDÉS LEGELEJÉN JANI VÉLEKEDETT ÚGY EGYEDÜL, HOGY Ő KIÁLLNA EZÉRT AZ EMBERÉRT, DE A TÖBBIEK VÉLEKEDÉSE UTÁN Ő IS MEGVÁLTOZTATTA AZ ÁLLÁSPONTJÁT.

ENNÉL A KÉRDÉSNÉL IS A KÉT CSOPORTBA TARTOZÓ SZEMÉLYEK DÖNTŐ TÖBBSÉGE HASONLÓ VÉLEMÉNYT FOGALMAZTAK MEG. A KÜLSŐ JELEK ALAPJÁN MARIHUÁNA-FOGYASZTÁSRA UTALÓ MAGATARTÁSSAL RENDELKEZŐ EGYÉNT PRÓBAIDŐS MUNKÁRA VENNÉK FEL. AZONBAN A CSOPORT HARMADA ÉLESEBB SZEMMEL FIGYELNÉ AZ ERRE A MUNKÁRA FELVETT DOLGOZÓT. TÖBBEN KIJELENTETTÉK, HOGY ABBAN AZ ESETBEN, HA BÁRMIFÉLE KISEBB PROBLÉMA IS FELMERÜLNE AZ ILLETŐNÉL, A PRÓBAIDŐ UTÁN NEM HOSSZABBÍTANÁK MEG A SZERZŐDÉSÉT. EGY HALLGATÓ VÉLEKEDETT ÚGY, HOGY A PRÓBAIDŐ LETELTE UTÁN MINDENFÉLEKÉPPEN ELBOCSÁTANÁ A VALÓSZÍNŰLEG MARIHUÁNÁT-FOGYASZTÓ ALKALMAZOTTJÁT ATTÓL FÜGGETLENÜL MILYEN MUNKÁT IS VÉGEZ EZEN IDŐSZAK ALATT. A DEVIÁNS CSOPORTNÁL MÁR EGY MEGFIGYELHETŐ VISELKEDÉS- MODELLT ÉSZLELHETTÜNK A SZITUÁCIÓ KAPCSÁN. VANNAK OLYAN HELYZETEK, AMIKOR A MARIHUÁNA HASZNÁLÓK NEM VÁLLALJÁK FEL NYÍLTAN A FOGYASZTÁSUKAT, MIVEL A TÁRSADALMUNK EHHEZ MÉG NEM ELÉG NYITOTT, ÍGY PROBLÉMÁT JELENTE AZ ILLETŐNEK AZ ÖSZINTESÉGE. ENNÉL A SZITUÁCIÓNÁL IS HASONLÓ ÁLLÁSPONT FOGALMAZÓDOTT MEG A RÉSZTVEVŐKBEN.

TIZENÖTÖDIK KÉRDÉSEMET EGY SZITUÁCIÓS JÁTEKKAL EGYBEKÖTÖTT ATTITÚD VIZSGÁLAT ALKOTTA, MELYBEN ARRA KERESTEM A VÁLASZT, HOGY A KÜLÖNBÖZŐ LEGÁLIS ÉS ILLEGÁLIS SZEREKET FOGYASZTÓ EGYÉNEK A PÉLDÁBÓL ADÓDÓAN MILYEN MÉRTÉKBEN VESZÉLYEZTETIK MAGUKAT (FIZIKAILAG ÉS MÁS MÓDON) HA KÜLÖNBÖZŐ SZEREKET HASZNÁLNAK. A KUTATÁSBAN RÉSZTVEVŐ ALANYOKNAK EGY TÍZFOKÚ SKÁLA KÜLÖNBÖZŐ ÉRTEKEIHEZ KELLETT, HOGY ÁLLJANAK ANNAK FÜGGVÉNYÉBEN, HOGY SZERINTÜK MILYEN MÉRTÉKBEN VALÓSUL MEG AZ ÖNPUSZTÍTÁS A FELOLVASOTT SZITUÁCIÓK KAPCSÁN. A LÉTRA FOKAIT AZ ALÁBBI MÓDON HATÁROZTAM MEG:

1, EGYÁLTALÁN NEM									10, A LEHETŐ LEGNAGYOBB MÉRTÉKBEN
----------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A KÉRDÉSEK A KÖVETKEZŐ SORRENDEN KÉRDEZTÜK:

A, ALKALMI CIGARETTÁZÁS

B, NAPI EGY VAGY TÖBB DOBOZ CIGARETTA ELSZÍVÁSA

C, EGY-KÉT ITAL ELFOGYASZTÁSA MINDENNAP (SÖR)

D, ÖT VAGY TÖBB ITAL ELFOGYASZTÁSA MINDEN HÉTVÉGÉN (TÖMÉNY)

E, MARIHUÁNA VAGY HASIS KIPRÓBÁLÁSA EGYSZER VAGY KÉTSZER

F, MARIHUÁNA VAGY HASIS ALKALMI FOGYASZTÁSA

G, MARIHUÁNA VAGY HASIS RENDSZERES FOGYASZTÁSA (HETI HÁROMSZOR)

H, AMFETAMIN KIPRÓBÁLÁSA

I, AMFETAMIN RENDSZERES FOGYASZTÁSA (KÉTHETENTE)

J, NYUGTATÓK KIPRÓBÁLÁSA (ORVOSI JAVASLAT NÉLKÜL)

K, A NYUGTATÓK, ALKOHOLLAL TÖRTÉNŐ RENDSZERES HASZNÁLATA

A LÁTHATÓSÁG KEDVÉÉRT MIND A HÁROM KÖZÖSSÉG EREDMÉNYEIT EGY ÖSSZEGZŐ TÁBLÁZATBAN RENDSZEREZTEM ÉS KÜLÖNBÖZŐ SZÍNNEL JELÖLTEM AZ EREDMÉNYEKET CSOPORTONKÉNT. A TÁBLÁZATBAN HASZNÁLT NEVEK RÖVIDÍTÉSSEL SZEREPELTEK, MINDEN EGYES KUTATÁSI ALANY MÖGÖTT MEGJELÖLTEM A TÁBLÁZATBAN HASZNÁLT RÖVIDÍTÉST IS. AZ *ELSŐ SZÁMÚ FÓKUSZCSOPORTBAN* ÁLLÁSFOGLALÓ HALLGATÓK KÉK SZÍNNEL LETTEK MEGJELÖLVE, A *MÁSODIK SZÁMÚ KÖZÖSSÉG* ZÖLDDEL, A *HARMADIK TÁRSASÁG* PEDIG FEKETE SZÍNNEL LETT FELTÜNTETVE A TÁBLÁZATBAN. A CSOPORTONKÉNTI RÖVIDÍTÉSEK A KÖVETKEZŐKÉPPEN SZEREPELTEK:

1. ANNA, **(AN)** DÓRI, **(D)** REBEKA, **(RE)** TÍMEA, **(TÍ)** ZSUZSA, **(ZS)**

2. ANNA II. **(AN*)**, ÉVI, **(É)** HYPOS **(H)**, GÁBOR, **(G)** NAPÓLEON **(N)**

3. ARNOLD **(AR)**, ELIZABETH **(E)** GONZO **(Go)** JANI, **(J)** TRISTAN, **(T)** RAFFAELLO **(R)**

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A	D,RE,TÍ,É, H	E,RAN,ZS	T,AR, AN*,G, N	J	Go					
B					RE,ZS	AN,AN *, G,N	É		J,R, D,TÍ, H	E,T, AR,Go
C		T,N	É,G,H, D,RE,Z S	AN*,J	AR, R AN,TÍ	Go	E			
D			T	Go, RE	R,E,TÍ ,É	J,AR,Z S,H,N	AN	D, AN*		G
E	AR,E,G,J,T ,R,AN,D,T, É	RE,AN*,N	ZS,H						G	
F	AR,Go,J,T, R	E	AN,AN*, É,N	H	TÍ,ZS	D,RE			G	
G			Go,		J,R	AR,E, T,TÍ,Z S	AN,D ,RE	H	É, AN*	N,G
H	Go,AN	J,R	E,T, TÍ,AN* É,N	AR,D, RE,ZS						H,G
I					T,AN, RE	AR,R, ZS	Go,D ,TÍ	E,J, AN*, N	É	H,G
J	R,Go,É	T,N, AN	AR,ZS, RE,AN*	J	E	H			TÍ,D, G	
K							ZS	AR,R E,N	T,É	E,J,Go, R,AN,TÍ, D,AN*,G, H

AZ ELŐBB FELTÜNTETETT TÁBLÁZAT ÉRTÉKEIT TAGLALTAM AZ ALAPJÁN, HOGY A KUTATÁSI ALANYOK MILYEN VESZÉLYEZTETETTSÉGI ÉRTÉKEKET RENDELTEK A KÜLÖNBÖZŐ LEGÁLIS ÉS ILLEGÁLIS ÖNPUSZTÍTÁSHOZ KAPCSOLHATÓ ATTITÜDÖKHÖZ. AZ EGYÉNI ÉS A CSOPORT ÁLTAL IS KÉPVISELT EREDMÉNYEKET IS PRÓBÁLTAM A MEGFELELŐ KERETEK KÖZÖTT PREZENTÁLNI.

A TÍZEDIK KÉRDÉSNÉL ARRA UTALÓ JELEKET LEHETET ÉSZREVENNI, HOGY A MARIHUÁNA-FOGYASZTÓK HAJLAMOSAK MEGIDEOLOGIZÁLNI SZERHASZNÁLATUK OKAIT. PRÓBÁLTÁK VALÓSZÍNŰLEG SAJÁT MAGUKAT ÉS KÖRNYEZETÜKET MEGGYŐZNI ARRÓL, HOGY A KANNABISZ KEVÉSBÉ KÁROS HATÁST FEJTHET KI AZ EMBERI SZERVEZETRE, MINT NÉMELY LEGÁLIS SZER. TÖBBNYIRE A MARIHUÁNA SZIMPATIZÁNSOK IS HASONLÓ INDOKOKKAL SZOKTAK KAMPÁNYOLNI A KÖNNYŰDROG FOGYASZTÁS LEGALIZÁCIÓJA MELLETT. ENNÉL AZ ATTITÜD VIZSGÁLATNÁL IS EZEK A REJTETT MECHANIZMUSOK INSPIRÁLHATTÁK A DEVIÁNS CSOPORTOT. A HARMADIK KÖZÖSSÉG TARTOTTA A LEGJOBBAN RIZIKÓSNAK A DOHÁNYTERMÉKEK RENDSZERTELENŰL ÉS RENDSZERESEN TÖRTÉNŐ FOGYASZTÁSÁT. A NAPI SZINTŰ SÖRFOGYASZTÁSBÓL ADÓDÓ VESZÉLYEKET IS EZ A CSOPORT LÁTTA A LEGINKÁBB KOCKÁZATOSNAK. A KÖNNYŰDROG FOGYASZTÁSBÓL ELŐFORDULÓ LELKI ÉS PSZICHIKAI PROBLÉMÁKAT AZONBAN EZ A CSOPORT TARTOTTA A LEGKEVÉSBÉ KOCKÁZATOSNAK. A TÍZES SKÁLÁN LÉVŐ ÉRTÉKEKNÉL A KANNABISZ KIPRÓBÁLÁSA ÁTLAGOSAN 1-ES ÉRTÉKET, A RENDSZERTELEN HASZNÁLATA 1,16-OS, A HETI HÁROMSZOR TÖRTÉNŐ FOGYASZTÁSA IS MINDÖSSZE 5,16-OS ÁTLAGOT TÜKRÖZÖTT. NEM VÉLETLEN TEHÁT, HOGY A TÖBBI CSOPORTTAL ÖSSZEVETVE AZ ALKALMANKÉNTI MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS KÖZÖTT LÁTSZÓDIK A LEGNAGYOBB ELTÉRÉS. A DEVIÁNS CSOPORT KÉPVISELTE TÖBBSÉGBEN AZT A VÉLEMÉNYT, HOGY A FÜGGŐSSÉG LEGINKÁBB A NAPI SZINTŰ RUTINBAN MUTATKOZIK MEG. ENNEK EREDMÉNYEKÉNT NEM MEGLEPŐ, HOGY SZINTÉN EZ A TÁRSASÁG VÉLTE LEGKEVÉSBÉ VESZÉLYNEK A HETI EGYSZER, DE AKKOR NAGYDÓZISBAN TÖRTÉNŐ ALKOHOLFOGYASZTÁST, AZ AMFETAMIN SZÁRMAZÉKOK, VALAMINT AZ ORVOSI JAVASLAT NÉLKÜLI NYUGTATÓK KIPRÓBÁLÁSÁT. A VISELKEDÉSEK IS AZT TÁMASZTOTTÁK ALÁ, HOGY ENNÉL A CSOPORTNÁL VOLT A LEGNAGYOBB MÉRTÉKŰ A CSOPORT KOHÉZIÓS EREJE.

A MÁSODIK CSOPORT ATTITÜDJEIT IS ELEMEZVE TALÁLHATUNK OLYAN STIGMÁKAT, AMELYEK MÁR A BESZÉLGETÉS SORÁN VALAMILYEN MÉRTÉKBEN FELLELHETŐEN JELENTKEZTEK. ENNÉL A FÓKUSZCSOPORTNÁL AZT TAPASZTALTAM NÉHÁNY KÉRDÉS SORÁN, HOGY A CSOPORT NÉMELYIK TAGJA KELLŐKÉPPEN ELŐÍTÉLETES ÉS SZÉLSŐSÉGES NÉZETEKET FOGALMAZ MEG A KÁBÍTÓSZER-HASZNÁLÓKKAL SZEMBEN, VALAMINT AZ IS ELŐFORDULÓ JELENSÉG VOLT, HOGY A KÖNNYŰDROG FOGYASZTÓKRA VONATKOZÓ KÉRDÉSEKNÉL NEM SZISZTEMATIZÁLTÁK A KÜLÖNBÖZŐ KÁBÍTÓSZER FELHASZNÁLÓKAT ÉS ÁLTALÁNOS DROGKARRIERRE VONATKOZÓ JELENSÉGEKET ÁLLAPÍTOTTAK MEG. EGYKÉT PÉLDA: „ A

BARÁTI KÖR FOLYAMATOSAN LEÉPÜL, SZERINTEM, UGYE EGYRE INKÁBB AZ ANYAG LESZ A FONTOSABB”- GÁBOR VÉLEMÉNYE AZZAL KAPCSOLATBAN, HOGY AZ EGYETEMEN TÖRTÉNŐ KISEBB MÉRTÉKŰ MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS, MILYEN VESZÉLYEKSEL JÁR. „, A CIGARETTÁRÓL SEM ÚGY SZOKOM LE, HOGY CSÖKKENTEM AZ ADAGOT... EGY DARABIG TUDJA TARTANI EZT AZ EGYRE KEVESEBB MENNYISÉGET, DE AZTÁN JÖN EGY BULI VAGY VALAMI ÉS AKKOR JÖN EGY NAGYOBB ADAG” ÍGY REFLEKTÁLT NAPÓLEON ARRÁ KÉRDÉSEMRE A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS RENDSZERTELENEBB ELŐFORDULÁSA MILYEN MÉRTÉKBEN JAVÍTHATJA AZ EGYETEMI TELJESÍTMÉNYT A HALLGATÓNÁL. ENNÉL A TÁRSASÁGNÁL LEHETETT MEGFIGYELNI AZT, HOGY KIALAKULT EGYFAJTA LEGÁLIS-ILLEGÁLIS SZEREK KÖZÖTTI VESZÉLYEZETTSÉGET MEGHATÁROZÓ KOCKÁZATI TÉNYEZŐ. A TIZENEGY SZITUÁCIÓBÓL, ÖTSZÖR EZ A CSOPORT VÉLTE A LEGRIZIKÓSABBNAK A KÜLÖNBÖZŐ SZEREK ÉS AZOK GYAKORISÁGÁBÓL FAKADÓ PROBLÉMÁKAT. EBBŐL NÉGY SZITUÁCIÓBAN ILLEGÁLIS SZER PÉLDÁJÁT OLVASTAM FEL. TÖBBEK KÖZÖTT EZ A CSOPORT TARTOTTA A LEGVESZÉLYESEBBNEK AZ ALKALMI, VALAMINT RENDSZERES MARIHUÁNA ÉS AMFETAMIN SZÁRMAZÉKOK HASZNÁLATÁBÓL KIALAKULHATÓ PSZICHÉS ÉS TESTI TÜNETEKET. ÚGY VÉLEM, HOGY ENNÉL A CSOPORTNÁL EGY HALLGATÓ ESETÉBEN BIZTOS, HOGY FELLELHETŐ PÁRHUZAM A VESZÉLYEZETTSÉG ÉS ELŐÍTÉLETESSÉG MÉRTÉKE KÖZÖTT. GÁBOR MEGEMLÍTETTE A BESZÉLGETÉS SORÁN, HOGY EGY BARÁTJA MARIHUÁNA-FOGYASZTÓ VOLT ÉS ÖNGYILKOS LETT, ENNEK HATÁSA VÉGIG ÉRZŐDÖTT, AMIKOR A SZITUÁCIÓS JÁTÉK SORÁN VÉLEMÉNYÉT KINYILVÁNÍTOTTA. JÓL LÁTSZÓDIK, HOGY MESSZE Ő TARTOTTA A LEGVESZÉLYESEBBNEK A KÜLÖNBÖZŐ LEGÁLIS ÉS ILLEGÁLIS SZEREKET, BÁRMIFÉLE HASZNÁLAT.

AZ ELSŐ TÁRSASÁG IS TANÚSÍTOTT OLYAN STIGMÁKAT, AMELYEK A VÁLASZAIBÓL IS KIRAJZOLÓDNAK A FÓKUSZCSOPORT SORÁN IS. A MÁSIK TÁRSASÁGGAL SZEMBEN SOKSZOR ÚGY ÉREZTEM, HOGY A TOLERANCIA ENNÉL A CSOPORTNÁL NAGYOBB MÉRTÉKŰ VOLT, MINT AZ ELŐBB EMLÍTETT TÁRSASÁGNÁL TAPASZTALTAM. ILLUSZTRÁLOM EZT A KIJELENTÉSEMET, EGYKÉT PÉLDÁVAL: „,MEGINT CSAK AZ ALKOHOL JUT ESZEMBE, NEM TUDOM MENNYIVEL JOBB, HA 23 ÉVESEN BEKERÜLÖK A DETOXBÁ VAGY EGYKÉT ALKALOMMAL ELSZÍVOK EGY FÜVES CIGIT” - VÉLEKEDETT ANNA AZ ÚJ BTK. DROGFOGYASZTÁSSAL KAPCSOLATOS SZANKCIÓIRA. A TÁRSASÁG NAGYOBB MÉRTÉKBEN TOLERÁLNÁ, HA A TÁRSA FÉLÉVENKÉNT FOGYASZTANA MARIHUÁNÁT, MINT AZ ELŐBB EMLÍTETT TÁRSASÁG. VÉLEMÉNYEM SZERINT A CSOPORT ATTITÜDÖK ARRÁ ENGEDNEK KÖVETKEZTETNI, HOGY A VESZÉLYESSÉG MÉRTÉKÉT NEM ANNAK FÜGGVÉNYE HATÁROZZA MEG A HALLGATÓKNÁL, HOGY A JELENLEG HATÁLYOS TÖRVÉNY SZERINT LEGÁLIS VAGY ILLEGÁLIS SZERRŐL VAN E SZÓ. A CSOPORTNORMÁK ARRÁ ENGEDNEK KÖVETKEZTETNI, HOGY A KÖZÖSSÉG VÉLEMÉNYE SZERINT A RENDSZERESSÉGBEN REJLENÉK A VESZÉLYFORRÁSOK, LEGYEN SZÓ PSZICHIKAI VAGY TESTI TÜNETEKRŐL. A HETI EGY ALKALOMMAL NAGY DÓZISBAN TÖRTÉNŐ ALKOHOLFOGYASZTÁS, A RENDSZERES MARIHUÁNA SZÍVÁS ILLETVE AMFETAMIN

SZÁRMAZÉKOK BEVITELE, VALAMINT NAPI EGY DOBOZ CIGARETTA ELPÖFÉKELÉSE MIND A NÉGY ESETBEN 6-7 KÖZÖTTI ÁTLAGOT REPREZENTÁLT A TÍZFOKÚ VESZÉLYEZTETTSÉGI SKÁLÁN.

A TIZENHATODIK KÉRDÉSEM AZ EGYETEMI ÉVEK UTÁNI NAGYON ELVÉTVÉ (FÉLÉVENTE) ELŐFORDULÓ MARIHUÁNA FOGYASZTÁSSAL KAPCSOLATOS ATTITÜDÖKBŐL SZÁRMAZÓ VÉLEMÉNYEKET VIZSGÁLTA: DÓRI SZERINT AZ ALKALMANKÉNTI STRESSZ LEVEZETÉSKÉNT EZ A FAJTA VISELKEDÉS ELFOGADHATÓ ÉS SEMMIVEL NEM JOBB, ” HA AZ ILLETŐ LERÉSZEGEDIK VAGY GYÓGYSZEREKET KEZD EL SZEDNI”. ANNA SZERINT, HA A KÉSŐBBIEKBEN IS MEGTARTJA A MÉRTÉKLETES DROGFOGYASZTÁSI SZOKÁSAIT, AKKOR MAXIMUM MAGÁNAK ÁRT, DE LEHET, HOGY NAGYON KISARÁNYÚ DROGFOGYASZTÁS MÉG KISEBB KÁROKAT OKOZ, MINTHA AZ ILLETŐ AZ ALKOHOLT HASZNÁLNA A STRESSZ OLDÁSÁRA. A CSOPORT EDDIG NEM FELSZÓLALÓ TAGJAI IS EGYETÉRTETTEK A TÖBBIEKKEL. *A FÓKUSZCSOPORT VÉGÉN KONKRETIZÁLOM A KÉRDÉST, HOGY ABBAN AZ ESETBEN IS ILYEN TOLERÁNSAK LENNÉNEK, HA A PÁRJUKRÓL LENNE SZÓ: KÉT KUTATÁSI ALANY (ANNA ÉS DÓRI) NAGYON SOK KIKÖTÉSSSEL, A LEGVÉGSŐ ESETBEN ÉS OLYAN KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT, HOGY NEM OTTHON FOGYASZTANÁ EL A MARIHUÁNÁT, ELFOGADHATÓNAK TARTOTTA, HOGY A PÁRJA ÍGY OLDJA A STRESSZT. A TÖBBIEK NEM FOGADTÁK VOLNA EL EZT A FAJTA HOZZÁÁLLÁST ÉS MINDENÁRON MÁS, NEM ÖNPUSZTÍTÓ STRESSZ LEVEZETŐ TEVÉKENYSÉGET JAVASOLTAK VOLNA A BARÁTAIKNAK. KÉT FIATALEMBER (GÁBOR, NAPÓLEON) AKIK, MINDVÉGIG EGY KLIKKBEN SZEREPELTEK, HASONLÓ VÉLEMÉNYT TANÚSÍTOTTAK, SZERINTÜK NEM MEGÁLLHATÓ A FÉLÉVES KIHAGYÁS ABBAN AZ ESETBEN, HA AZ ADOTT SZEMÉLY NEM ABSZTINENS, MERT UTÁNA A KÖVETKEZŐ STRESSZHELYZETEKBE ISMÉT A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS LESZ AZ ELSŐ FAJTA PROBLÉMÁRA MEGOLDÓ VISELKEDÉSMODELL. A KÉRDÉS SORÁN RAGASZKODTAM A FÉLÉVENKÉNTI FOGYASZTÁSHOZ, ÚGY VÉLIK A TÖBBIEK GÁBOR KIVÉTELÉVEL, HOGY EBBEN AZ ESETBEN ELFOGADHATÓ EZ A FAJTA DEVIÁNS VISELKEDÉSFORMA. ABBAN AZ ESETBEN, AMIKOR A MARIHUÁNA-FOGYASZTÓ MÁR A KUTATÁSBAN LÉVŐ ALANYOK BARÁTJA VAGY BARÁTNŐJE LENNE, ÉVI KIVÉTELÉVEL NEM TARTOTTÁK VOLNA ELFOGADHATÓNAK EZT A FÉLE VISELKEDÉST ÉS VALAMILYEN MÓDON MEGAKADÁLYOZTÁK VOLNA, HOGY A FÉLÉVENKÉNTI MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS BEKÖVETKEZZEN. A HARMADIK TÁRSASÁGNÁL EZT A KÉRDÉST SZEMÉLYRE SZABOTTAN MÓDOSÍTOTTAM ÉS EGY SZITUÁCIÓBA ÁGYAZTAM, AMI A KÜLÖNBÖZŐKÉPPEN NÉZETT KI: „*HOGYAN KÉPZELITEK EL, HOGYHA EGY NEHÉZ HÉT UTÁN HARMINCHÁROM ÉVESEN, KÉT GYEREKET NEVELVE, BELE FOG FÉRNI AZ A MAGATARTÁS, HOGY SZOMBATON ELPÖFÉKELJETER EGY CIGIT?* „ HOSSZABB GONDOLKODÁS UTÁN, ARNOLD ÉS JANI GYAKORLATILAG EGYSZERRE SZÓLALT FEL, SZERINTÜK BELEFÉRHER. TRISTAN ÚGY GONDOLTA, HOGY INKÁBB HAVONTA TÖRTÉNŐ FOGYASZTÁST TUD ELKÉPZELNI. JANI SZERINT ALKALOMHOZ MEG ESEMÉNYHEZ FOGJA INKÁBB KÖTNI A SZERHASZNÁLATOT. EZZEL A VÉLEMÉNNYEL AZ EGÉSZ CSOPORT*

EGYETÉRT. GONZO MÉG MEGJEGYEZTE, HOGY SZERINTE BIZONYOS ESETEKBEN MÉG JÓL IS VEHETI KI MAJD MAGÁT A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS, MINT JÓL KIÉRDEMELT PIHENÉS ESZKÖZE.

A VÁLASZOKBAN HASONLÓ EREDMÉNYEKET TAPASZTALHATTUNK, MINT A TIZENHARMADIK KÉRDÉSNÉL. A VALÓSZÍNŰLEG DROGOT NEM FOGYASZTÓ MAXIMUM KIPRÓBÁLÓ HALLGATÓK SZERINT AZ IDŐSEBB KORBAN IS NAGYON RENDSZERTELENŰ ELŐFORDULÓ KANNABISSZAL TÖRTÉNŐ VISSZAÉLÉS NEM JÁR KÁROS HATÁSOKKAL VAGY ÉPPEN ANNYIRA KÁROS JELLEGE LESZ A KÖNNYŰ-DROG FOGYASZTÁS EZEN MÓDJÁNAK, MINTHA AZ ALANYOK ALKOHOLIZÁLNÁNAK ELVÉTVÉ. AZONBAN AZ EGYHÁZTARTÁSBAN TÖRTÉNŐ RENDSZERTELEN DROGFOGYASZTÁST (FÉLÉVENKÉNTI) MÁR CSAK A HALLGATÓK 30%-A TOLERÁLTA, A TOVÁBBI 70% MINDENFÉLEKÉPPEN MEGAKADÁLYOZTA VOLNA EZT A FAJTA KÖNNYŰDROG FOGYASZTÁST. A HARMADIK CSOPORT ÚGY KÉPZELTE EL A HARMINCAS ÉVEIT, HOGY EZ A FAJTA DROGFOGYASZTÁS NAGYMÉRTÉKŰ CSÖKKENŐ TENDENCIA MELLETT IDŐSEBB KORBAN IS FOLYTATHATÓ A LÉNYEG, HOGY A CSALÁDI KÖZEGBEN MÁR CSAK RENDSZERTELENŰ (HAVONTA, ALKALMAKHOZ KÖTVE) VALÓSULJON MEG A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS. A TELJES ABSZTINENCIÁTÓL VISZONT AZ EGÉSZ CSOPORT ELHATÁROLÓDOTT.

6. FÓKUSZCSOPORT KUTATÁSOM SORÁN FELLEMLHETŐ KONZEKVENCIÁK

A TÉMA AKTUALITÁSA ÉPPEN ABBAN REJLETT, HOGY A KANNABISZKÉRDÉS TALÁN ÖNMAGÁBAN KOMPLEXEBB, MINT AZ ÖSSZES TÖBBI KÁBÍTÓSZER-PROBLÉMA EGYÜTTVÉVE. A KÉT TÁBOR ÁLTALI VÉLEKEDÉSEK BÁRMELYIK OLDALÁRÓL KÖZELÍTJÜK MEG EZT A KÉRDÉST, MINDENÜTT ELLENTMONDÁSOK ÁRADATÁBA ÜTKÖZÜNK, AMINEK FŐ OKA, HOGY A KÉRDÉSSSEL FOGLALKOZÓ MAGAS PRESZTÍZZSEL RENDELKEZŐ KUTATÓK, KÖZSZEREPLŐK, HATÓSÁGI SZEMÉLYEK MINDIG EGYOLDALÚ NÉZŐPONTOT KÉPVISELNEK, ÍGY A KÉRDÉS MEGVITATÁSA VILÁGI SZINTEN *PRO* VAGY *KONTRA* ÁLLÁSFOGLALÁS MELLETT KERÜL A NYILVÁNOSSÁG ELÉ. A TÉMÁBAN RITKASÁGNAK SZÁMÍT AZ OLYAN NYILATKOZAT, MELYNEK SZERZŐJE TÁRGYILAGOSAN KEZELNÉ A TÉMÁT, ÉS NEM AKARNÁ MEGNYILVÁNULÁSÁVAL BEFOLYÁSOLNI A KÉRDÉSBEN ÁLLÁSFOGLALÁST MÉG NEM TANÚSÍTÓ SZEMÉLYT. A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS EGYIK LEGNÉPSZERŰBB SZUBKULTURÁLIS KÖZEGE AZ EGYETEMEN IS EGYRE NAGYOBB SZÁMBAN FELLEMLHETŐ. EZEKNEK A HALLGATÓKNAK A FŰSZÍVÁS EGYFAJTA OLYAN KELLÉK, AMELLYEL SAJÁT ÉS TÁRSADALMI KÖRNYEZETÜK HATÁRAIT PRÓBÁLGATJÁK, AZONBAN ENNEK KÖVETKEZMÉNYEIRŐL PONTOS KÉPET ADNI NEHÉZ. ÉPPEN EZÉRT A SZAKDOLGOZATOM AZ EGYETEMI KÖNNYŰDROG- FOGYASZTÁS KÜLÖNBÖZŐ ASPEKTUSAINAK MEGISMERÉSÉT ÉS FELTÁRÁSÁRÁT TŰZTE KI CÉLUL. A KUTATÁSOM SORÁN PRÓBÁLTAM FELTÉRKÉPEZNI AZ EGYETEMEN TANULÓ MARIHUÁNÁT NEM FOGYASZTÓ TÖBBSÉG ÁLLÁSPONTJÁT ÉS ELŐÍTÉLETEIT, VALAMINT A MARIHUÁNA FELHASZNÁLÁSSAL ÉLŐ KISEBBSÉGI CSOPORT VÉLEMÉNYÜK ÉS A KÖNNYŰDROG-FOGYASZTÁSUKNAK KÖSZÖNHETŐEN ELŐFORDULHATÓ PRESZTÍZS ROMLÁSUK MÉRTÉKÉT. A

KUTATÁSOM SORÁN HÁROM FŐBB HIPOTÉZIST FOGALMAZTAM MEG, HOGY MEGISMERJEM AZ EGYETEMI MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS KÖRÜLI KOMPLEX NÉZŐPONTOKAT ÉS ATTITÜDÖKET, AZONBAN A FÓKUSZCSOPORT KUTATÁS SORÁN TÖBB KÉRDÉST IS FELTETTEM, HOGY MÉLYREHATÓBBAN ELEMEZNI TUDJAM KUTATÁSOM TÁRGYKÖRÉT.

AZ ELSŐ HIPOTÉZISEMBEN AZT FELTÉTELEZTEM, HOGY A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS KÁROS HATÁSAI MEGFIGYELHETŐVÉ VÁLNAK AZOKNÁL A FOGYASZTÓKNÁL, AKIK HOSSZÚ TÁVON (ÉVEKIG) ÉLTEK VAGY ÉLNEK EZZEL A SZERREL. A FÓKUSZCSOPORTOK EREDMÉNYEIBŐL ERRE A HIPOTÉZISRE A KÖVETKEZŐ MEGÁLLAPÍTÁSOKAT TUDOM REFLEKTÁLNI: A MARIHUÁNÁT NEM SZÍVÓ, VAGY MAXIMUM KIPRÓBÁLÓ TÁRSASÁGNÁL A NAGY TÖBBSÉG ÁLTAL EGYBEHANGZÓ VÉLEMÉNY RAJZOLÓDOTT KI. A HOSSZÚTÁVON MARIHUÁNÁT SZÍVÓ EGYETEMISTÁK TAPASZTALATUK SZERINT, CSAK RÖVIDTÁVON KÉPESEK FELVENNI A RITMUST AZ OKTATÁSBAN TANULÓ NEM FOGYASZTÓ TÁRSAIVAL, A HOSSZÚ TÁVÚ FOGYASZTÁS TÖBB FELTÉTELEZÉS ALAPJÁN A VERSENYKÉPESSÉG ELVESZTÉSÉVEL JÁR: TÖBBEK KÖZÖTT AZ AKTÍV FOGYASZTÓK KÖZÖTT KIALAKUL EGY FELELŐTLENEBB ÉLETFORMA, AMELY HATÁSA AZ EGYÉN OKTATÁSBAN BETÖLTENDŐ SZEREPE FOLYAMATOSAN HÁTTÉRBE SZORUL ÉS OLYAN DOLGOK FOGJÁK JÁTSZANI LEGINKÁBB A FONTOS SZEREPET, AMI AZ ÖNPUSZTÍTÁS ÉS A NIHILIZMUS KÖRÉ CSOPORTOSUL. A NEM FOGYASZTÓ HALLGATÓK ELENYESZŐ RÉSE, VALAMINT A MARIHUÁNA-FOGYASZTÓ SZEMÉLYEK NAGY TÖBBSÉGE AZONBAN ÚGY GONDOLJA, HOGY A FOGYASZTÁSBÓL ADÓDÓAN NEM ALAKUL KI FELTÉTLENÜL PRESZTÍZSROMLÁS, BÁR VANNAK HALLGATÓK, AKIK ESETÉBEN EZ A FOLYAMAT TÉNYLEGESEN MEGFIGYELHETŐ. A HALLGATÓ OKTATÁSBAN BETÖLTENDŐ SZEREPE MEGMARADHAT EGY MAGAS, JÓL FELKÉSZÜLT ÉS SZAKJA IRÁNT MEGFELELŐ MÓDON ORIENTÁLÓDÓ SZINTEN AZONBAN ENNÉL A TANULÓNÁL FONTOS, HOGY A KÖNNYŰDROG-FOGYASZTÁSÁT HELYÉN TUDJA KEZELNI ÉS OLYANKOR ÉLJEN CSAK SZERHASZNÁLATÁVAL, AMIKOR EZT SZABAD IDEJE ÉS KÖTELESSÉGTUDATA MEGENGEDI. A DEVIÁNS CSOPORT ÁLTAL ALKOTOTT VÉLEMÉNY ALAPJÁN AZT IS MEGÁLLAPÍTHATJUK, HOGY MINDEN EGYÉNI KÉPESSÉGEK FÜGGVÉNYE, HA A FOGYASZTÓ AZT ÉRZI MAGÁN, HOGY VISZONYLAG MAGAS SZINTŰ FOGYASZTÁS MELLETT NEM TUDJA AZ ELVÁRÁSAIT TELJESÍTENI AKKOR A MENNYISÉGET CSÖKKENTENI VAGY A FOGYASZTÁST VÉGLEG ABBA KELL HAGYNIA. AZ ELSŐ KÉT CSOPORTNÁL A MEGNYILVÁNULÁSOK KÖZEL HARMADÁBAN ARRÓL SZÁMOLTAK BE A HALLGATÓK, HOGY LÉTEZIK OLYAN SZINTŰ SZERHASZNÁLAT, AMIKOR A MARIHUÁNA-FOGYASZTÓ PRESZTÍZSÉT FOLYAMATOSAN FENT TUDJA TARTANI. AZONBAN AZT ELÉG NAGY MEGGYŐZŐDÉSSSEL KI TUDOM JELENTENI, HOGY EZ AZ ÁLLÍTÁS NEM AZOKRA A HALLGATÓKRA IGAZ, AKIK NAPI SZINTEN FOGYASZTANAK KANNABISZT, AZ ALKALMANKÉNTI MARIHUÁNA-FOGYASZTÓK KÉPVISELHETIK VALÓSZÍNŰLEG EZT A FAJTA KÖZEGET.

A MÁSODIK HIPOTÉZISEMET A KÁBÍTÓSZER KULTÚRÁTÓL TELJESEN MÉRTÉKBEN ELHATÁROLÓDÓ ÉS A KÖNNYDROG-FOGYASZTÁST IS ELITÉLŐ HALLGATÓK CSOPORTJA ALKOTTA. AZ ELSŐ KÉT TÁRSASÁGNÁL,

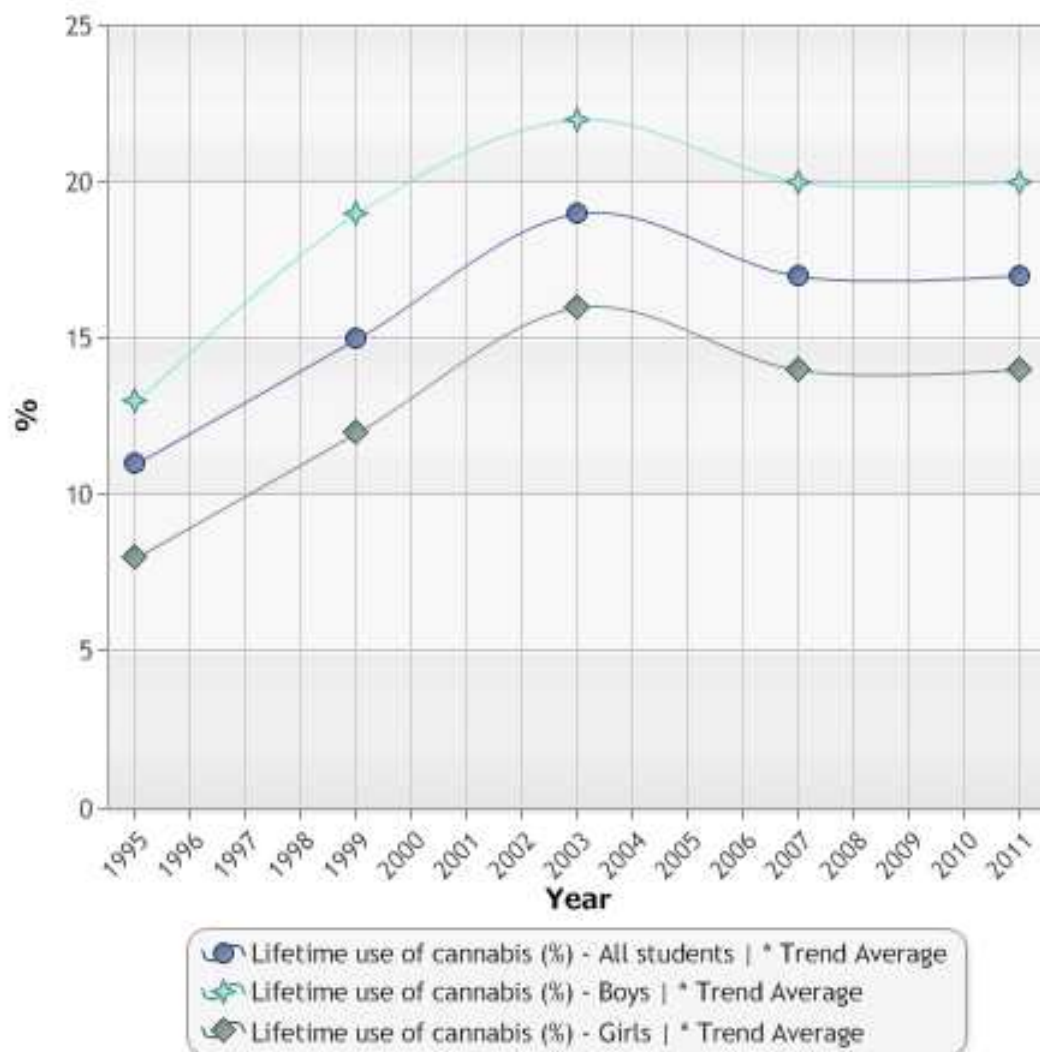
DE LEGFŐKÉPPEN INKÁBB A KETTES SZÁMÚ FÓKUSZCSOPORTNÁL TAPASZTALTAM AZT NÉHÁNY KÉRDÉS SORÁN, HOGY A MÁSODIK TÁRSASÁG DOMINÁNSABB TAGJAI KELLŐKÉPPEN ELŐÍTÉLETES ÉS SZÉLSŐSÉGES NÉZETEKET FOGALMAZTAK MEG A KÖNNYŰDROG-FOGYASZTÓKKAL SZEMBEN, VALAMINT AZ IS ELŐFORDULÓ JELENSÉG VOLT, HOGY A KANNABISZ-FOGYASZTÓKRA VONATKOZÓ KÉRDÉSEKNÉL NEM SZISZTEMATIZÁLTÁK A KÜLÖNBÖZŐ KÁBÍTÓSZER FELHASZNÁLÓKAT ÉS ÁLTALÁNOS DROGKARRIERRE VONATKOZÓ JELENSÉGEKET ÁLLAPÍTOTTAK MEG. A FÓKUSZCSOPORTOK SORÁN TALÁLTAM ARRÁ UTALÓ JELEKET, HOGY AZ ILLEGÁLIS TEVÉKENYSÉGTŐL SZÉLSŐSÉGESEN ELHATÁROLÓDÓK CSOPORTJA NEM DIFFERENCIÁJA A KÖNNYŰ ÉS KEMÉNY DROGFELHASZNÁLÁS KÖZTI KÜLÖNBÖSÉGET. EZT AZ ÁLLÁSPONTOMAT AKKOR IS FENNTARTOM, HA A SZÉLSŐSÉGESEN ELHATÁROLÓDÓ HALLGATÓ ÉPPENSÉGGEL VÉDENI AKARTA A KÁBÍTÓSZER-HASZNÁLÓ ÉRDEKEIT. JÓ PÉLDA ERRE AZ ÚJ BTK. KÖRÜLI VITA. AZONBAN A NEM FOGYASZTÓ CSOPORTOK TÖBBSÉGÉBEN ÉSZRE LEHETETT VENNI, HOGY AZ EGYETEMISTÁK MÁSFÉLEKÉPPEN ÍTÉLNEK MEG EGY KANNABISZ-FOGYASZTÓT, MINT EGY KEMÉNY DROG FELHASZNÁLÓT.

A HARMADIK HIPOTÉZISEMBEN AZT ÁLLÍTOTTAM, HOGY AZ EGYETEMEN FELLEHLHETŐ ALKALMI MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS NEM ZILÁLJA SZÉT AZ KORÁBBI IDŐSZAKBÓL SZÁRMAZÓ KAPCSOLATOKAT, LEGYEN SZÓ PÁRKAPCSOLATRÓL VAGY BARÁTI KAPCSOLATRÓL EGYARÁNT. A KUTATÁSOM SORÁN A SZÉLSŐSÉGES NÉZETEK TŐL ELHATÁROLÓDÓ HALLGATÓK KIVÉTELÉVEL OLYAN ÖSSZEFÜGGÉSEK LÁTSZANAK KIRAJZOLÓDNI, AMELYEK EZT A HIPOTÉZIST ALÁTÁMASZTJÁK. A NEM TÚL GYAKORI MARIHUÁNA-FOGYASZTÁST, VALAMILYEN MÉRTÉKBEN TOLERÁLJA MÉG AZ EGYETEMI KÖZÖSSÉG ABBAN AZ ESETBEN, HA A HASZNÁLÓ NEM LÉP TÚL BIZONYOS KERETEKET. ARRÁ UTALÓ JELEKET TALÁLTAM, HOGY A MARIHUÁNA-FOGYASZTÁS IRÁNYÁBA KIALAKULT AZ EGYETEMI KERETEK KÖZÖTT EGY KISMÉRTÉKŰ TOLERANCIA, AMI AZONBAN CSAK AKKOR MŰKÖDHEK, HA A MARIHUÁNÁT HASZNÁLÓ EGYÉN TISZTELETBEN TARTJA A NEM HASZNÁLÓK CSOPORTJÁT ÉS AZOK FELTÉTELEIT. A SZERFOGYASZTÓK TÖBBNYIRE TISZTÁBAN VANNAK AZZAL, HOGY AZ ILLEGÁLIS TEVÉKENYSÉGÜKET CSAK A MEGFELELŐ HELYEN ÉS IDŐBEN ŪZHETIK, MERT A VISZONYLAG NYÍLTNAK NEVEZHETŐ EGYETEMI KÖZEG SEM TOLERÁLJA A NAGYOBB TÁRSASÁGBAN ÉS A NEM FOGYASZTÓK KÖZÖTT MEGJELENŐ SZERHASZNÁLÓKAT. ABBAN AZ ESETBEN, HA AZ EGYETEMEN MARIHUÁNÁT SZÍVÓ EGYÉN TUDATOSAN ÉL ILLEGÁLIS FOGYASZTÁSÁVAL, MÁRMINT OLYAN EMBEREKKEL FOGYASZT KANNABISZT, AKIK SZINTÉN FELHASZNÁLÓK, VALAMINT A FOGYASZTÁS MÉRTÉKE MÉRTÉKLETESSEGET TANÚSÍT, AKKOR A KÁBÍTÓSZER HASZNÁLAT ELŐTTI KAPCSOLATOK MEGMARADHATNAK VAGY, HA MÉGIS ÁTALAKULNAK, AKKOR AZ VALÓSZÍNŪLEG NEM AZ ILLEGÁLIS SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉGEK HATÁSÁRA VÁLTOZIK MEG.

7. MELLÉKLETEK

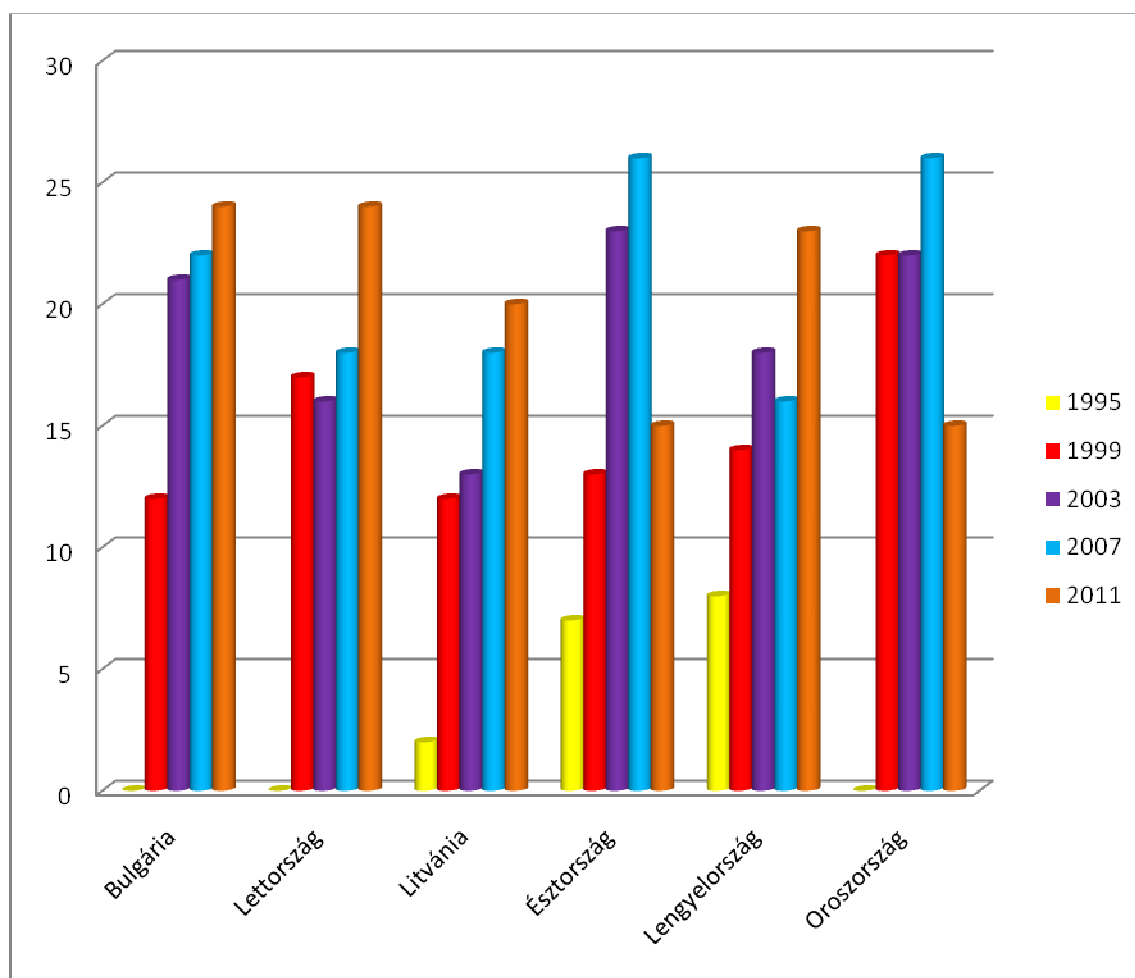
7.1.-ES SZÁMÚ MELLÉKLET

AZ ESPAD KUTATÁSOK EURÓPAI TRENDÁTLAGAI A MARIHUÁNÁT KIPRÓBÁLÓK KÖZÖTT NEMEK SZERINTI BONTÁSBAN.

7.2. -ES SZÁMÚ MELLÉKLET

AZ ESPAD KUTATÁS EREDMÉNYEI ÉSZAK - KELET EURÓPA, BALTIKUM, BALKÁN NÉHÁNY ORSZÁGÁBAN
MARIHUÁNA KIPRÓBÁLÁSI ARÁNYSZÁMOKAT (%) FIGYELEMBE VÉVE A 16 ÉVES LAKOSSÁG KÖRÉBEN.

[HTTP://WWW.ESPAD.ORG/KEYRESULT-GENERATOR](http://www.espad.org/keyresult-generator)

7.3. -ES SZÁMÚ MELLÉKLET

A FÓKUSZCSOPORT SORÁN HASZNÁLT KÉRDÉSEK, SORRENDENBEN:

1. SZERINTETEK AZ EMBEREK, MIÉRT FOGYASZTANAK KÜLÖNBÖZŐ DROGOKAT?
2. SZERINTETEK AZ EMBEREK MIÉRT FOGYASZTANAK MARIHUÁNÁT?

3. VÉLEMÉNYETEK SZERINT MINEK TEKINTHETŐ INKÁBB EGY DROGFÜGGŐ: BÜNNÖZŐNEK VAGY BETEGNEK?
4. HA AZT A FOGALMAT HALLJÁTOK VAGY OLVASSÁTK, HOGY DROGFÜGGŐ SZEMÉLYISÉG... AKKOR NEKTEK MILYEN KÉP UGRIK BE ERRŐL AZ EMBERRŐL? MILYEN DROGOKRA APELLÁLTOK ELSŐSORBAN?
5. SZERINTETEK MILYEN RENDSZERES FOGYASZTÁS MELLETT TEKINTHETŐ VALAKI FÜGGŐNEK, LEGYEN SZÓ, LEGÁLIS VAGY ILLEGÁLIS KÁBÍTÓSZERRŐL?
6. SZERINTETEK, HA MÁR VALAKI VISZONYLAGOSAN AKTÍV FOGYASZTÓNAK SZÁMÍT...(KANNABISZRÓL BESZÉLÜNK) KÉPES OLYAN TÁRSADALMILAG ELISMERT MUNKÁT VÉGEZNI, MINT A TÁRSADALOM AZON TAGJAI, AKIK SZEREK NÉLKÜL TÖREKSZENEK KARRIERÜKET EGYENGETNI?
7. TUDTOK, ISMERTEK-E OLYAN SZEMÉLYT, SZEMÉLYEKET, AKIK CSUPÁN FÜVET FOGYASZTANAK AZONBAN MÁR ENNEK HATÁSÁRA IS LINK ÉLETMÓDOT FOLYTATNAK? NEM JÁRNAK ISKOLÁBA, ÉRDEKTELENSÉG LENGI ÖKET KÖRÜL STB... MIT GONDOLTOK MINDEN FÜVES ILYEN?
8. MINT TUDJUK HOLLANDIÁBAN LEGÁLISAN HOZZÁ LEHET JUTNI A MARIHUÁNÁHOZ BIZONYOS KERETEK KÖZÖTT, AZ USA-BAN A LEGFRISSEBB KUTATÁSOK SZERINT A TÁRSADALOM 54% LEGALIZÁLNÁ A FÜVET. BELŐLETEK MILYEN HATÁST VÁLTANI, EGYÁLTALÁN MIT SZÓLNAÉTK HOZZÁ, HA HAZÁNKBAN LEGALIZÁLNÁK A KÖZELJÖVŐBEN A MARIHUÁNÁT? HELYESELNÉTEK VAGY ELUTASÍTANÁTK...
9. SOK FÜVES AZZAL VÉDEKEZIK, HOGY A KANNABISZ NEM SZÁMÍT DROGNAK, VALAMINT AZ ALKOHOL IS UGYANOLYAN SZINTEN, SŐT VALAMILYEN MÉRTÉKBEN (LÁSD: MÁSNAP) JOBBAN KÁROSÍT. A MARIHUÁNÁTÓL NEM ALAKUL KI TESTI FÜGGŐSÉG ÉS A LELKI FÜGGŐSÉG IS CSAK LEVERTSÉGGEL JÁR. TI ERRŐL HOGYAN VÉLEKEDTEK?
10. A 90-ES ÉVEK NAGY DROGPREVENCIÓS PROGRAMJAIBAN HANGOZOTT EL SOKSZOR, HOGY AKI MÁR A MARIHUÁNÁT BIZONYOS RENDSZERESSÉGGEL FOGYASZT, AZ GYAKORLATILAG EGYENES

ÚTON ELJUTHAT AZ ERŐSEBB DROGOKHOZ. EZ AZ ÚGYNEVEZETT KAPUDROG ELMÉLET... MI A VÉLEMÉNYETEK ERRŐL, MENNYIBEN ADTOK ENNEK AZ ELMÉLETNEK IGAZAT?

11.AZ ÚJ BÜNTETŐ TÖRVÉNYKÖNYV (BTK) CSEKÉLY MENNYISÉGŰ FOGYASZTÁS ESETÉN IS KÉT ÉVVEL BÜNTETNÉ A MARIHUÁNA FOGYASZTÓT! HOGYAN VÉLEKEDTEK ERRŐL AZ ÚJFAJTA SZEMLELETMÓDRÓL?

12.HOGYAN VÉLEKEDTEK A KÖVETKEZŐ ÁLLÍTÁSRÓL... „MINDENNEK MEGVAN A MAGA HELYE ÉS IDEJE EZ PEDIG AZ EGYETEM” SZERINTTEK, AMIKOR EGYETEMRE JÁRTOK BELEFÉR AZ A HOZZÁÁLLÁS, MONDJUK HOGY AMIKOR ELMEN TEK BULIZNI ELŐTTE VAGY KÖZBEN ELSZÍVJATOK-E EGY SPANGLIT?

13.KÉPZELJÉTEK EL, HOGY EGY GRAFIKAI CÉGNÉL VAGYTOK MUNKAVÁLLALÓK ÉS MUNKÁRA JELENTKEZIK EGY GÁBOR NEVEZETŰ HÚSZAS ÉVEK VÉGEIBEN JÁRÓ FIATALEMBER, A BEADOTT ANYAG ALAPJÁN KIVÁLÓ GRAFIKAI KÉPESSÉGEKKEL RENDELKEZŐ SZEMÉLYRŐL VAN SZÓ, A FACEBOOKJÁRA PILLANTVA VISZONT EGYÉRTELMŰ LESZŰRNI, HOGY A REGGAE KULTÚRÁHOZ ÉS A MARIHUÁNÁHOZ IS IGEN ERŐTELJESEN VONZÓDIK. FELVENNÉTEK DOLGOZNI AZ ILLETŐT? HA NEM AKKOR MIÉRT NEM? HA IGEN, AKKOR IS INDOKOLJÁTOK MEG!

14.VÉLEMÉNYETEK SZERINT MENNYIRE VESZÉLYEZTETIK MAGUKAT (FIZIKAILAG ÉS MÁS MÓDON) AZ EMBEREK, HA A KÖVETKEZŐT TESZIK?

A, ALKALMI CIGARETTÁZÁS

B, NAPI EGY VAGY TÖBB DOBOZ CIGARETTA ELSZÍVÁSA

C, EGY-KÉT ITAL ELFOGYASZTÁSA MINDENNAP

D, ÖT VAGY TÖBB ITAL ELFOGYASZTÁSA MINDEN HÉTVEGÉN

E, MARIHUÁNA VAGY HASIS KIPRÓBÁLÁSA EGYSZER VAGY KÉTSZER

F, MARIHUÁNA VAGY HASIS ALKALMI FOGYASZTÁSA

G, MARIHUÁNA VAGY HASIS RENDSZERES FOGYASZTÁSA

H, AMFETAMIN KIPRÓBÁLÁSA

I, AMFETAMIN RENDSZERES FOGYASZTÁSA

J, NYUGTATÓK KIPRÓBÁLÁSA (ORVOSI JAVASLAT NÉLKÜL)

K, NYUGTATÓK RENDSZERES HASZNÁLATA (ORVOSI JAVASLAT NÉLKÜL)

1, EGYÁLTALÁN NEM									10, A LEHETŐ LEGNAGYOBB MÉRTÉKBEN
----------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

15. SZERINTETEK AZ AKTÍV MARIHUÁNA FOGYASZTÓK UGYANÚGY KÉPESEK-E A HOSSZÚ TÁVÚ EMBERI KAPCSOLATOK KIALAKÍTÁSÁRA? (BARÁT-BARÁTNŐ, ÁLLANDÓ BARÁTI KÖR)

16. ELFOGADHATÓNAK TARTJÁTOK-E HA VALAKI A MUNKAHELYI STRESSZT NÉHA MARIHUÁNA FOGYASZTÁSSAL CSILLAPÍTSA? VAGY EZ MÁR EGY FELELŐSSÉGTELJES ÉLETFORMÁBA MÁR NEM FÉR BELE?

FELHASZNÁLT IRODALOM

- ANDORKA RUDOLF: *BEVEZETÉS A SZOCIOLÓGIÁBA*. OSIRIS KIADÓ, BUDAPEST, 1997.
- ANDORKA RUDOLF: *DEVIÁNS VISELKEDÉSEK MAGYARORSZÁGON. DEVIANCIÁK MAGYARORSZÁGON*. 1994, KÖZÉLET KIADÓ
- ANTHONY GIDDENS - SZOCIOLÓGIA BUDAPEST, 2008
- BAYER ISTVÁN: *A KÁBÍTÓSZER*; GONDOLAT, BUDAPEST, 1989
- EARL BABBIE: *A TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KUTATÁS GYAKORLATA*, BALASSI KIADÓ, 2003 BUDAPEST
- ELEKES ZSUZSANNA: *DROGOK ÉS FIATALOK: KÖZÉPISKOLÁSOK DROGHASZNÁLATA, ALKOHOLFOGYASZTÁSA ÉS DOHÁNYZÁSA AZ ÉVEZRED VÉGÉN MAGYARORSZÁGON*. IFJÚSÁGI ÉS SPORTMINISZTERIUM 2000, BUDAPEST
- ELEKES ZSUZSANNA - PAKSI BORBÁLA: *A MAGYARORSZÁGI KÖZÉPISKOLÁSOK ALKOHOL ÉS DROGFOGYASZTÁSA*. ESPAD THE EUROPEAN SCHOOL SURVEY PROJECT ON ALCOHOL AND DRUGS 1995. NÉPJÓLÉTI MINISZTERIUM, BUDAPEST, 1995
- ELEKES ZSUZSANNA - PAKSI BORBÁLA: *KÖZÉPISKOLÁSOK ALKOHOL- ÉS DROGFOGYASZTÁSA VALAMINT DOHÁNYZÁSA PEST MEGYÉBEN*. ÁNTSZ PEST MEGYEI INTÉZETE BUDAPEST, 1999
- MITCH EARLEYWINE: *MARIHUÁNA. A TUDOMÁNY ÁLLÁSPONTJA*, EDGE 2000 KIADÓ. BUDAPEST, 2004
- NÉMETH ATTILA, GEREVICH JÓZSEF: *ADDIKCIÓK*; MEDICINA KÖNYVKIADÓ, BUDAPEST, 2000
- PAKSI BORBÁLA - ELEKES ZSUZSANNA: *"SZABADSÁGVESZTÉS BÜNTETÉSÜKET TÖLTŐK KÁBÍTÓSZER-FOGYASZTÁSSAL KAPCSOLATOS RIZIKÓCSOPORTJAINAK FELTÁRÁSA"* (KUTATÁSI BESZÁMOLÓ). BVOP, BUDAPEST, 1997
- PAKSI BORBÁLA: *DROGOK ÉS FELNÖTTEK: A TIZENNYOLC ÉV FELETTI LAKOSSÁG DROGFOGYASZTÁSA ÉS DROGOKKAL KAPCSOLATOS GONDOLKODÁSA AZ EZREDFORDULÓN*, L' HARMATTAN KIADÓ BUDAPEST, 2003
- RÁCZ JÓZSEF : *KVALITATÍV DROGKUTATÁSOK: KVALITATÍV KUTATÁSOK BUDAPESTI DROGHASZNÁLÓK KÖZÖTT*, L'HARMATTAN KIADÓ, BUDAPEST 2006.
- RÁCZ JÓZSEF: *DROG ÉS TÁRSADALOM. AZ ADDIKCIÓ MINTÁZATAI*. ÚJ MANDÁTUM KIADÓ BUDAPEST, 2002.
- VICSEK LILLA: *FÓKUSZCSOPORT*, OSIRIS KIADÓ BUDAPEST, 2006.
- VICSEK LILLA: *A BIZONYTALANSÁGÉRZET ÉS MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐI A MAI MAGYARORSZÁGON*. BUDAPEST, 2003.

WEBHELYEK

WWW.DEMETROVICS.HU
WWW.DROGINFO.HU
WWW.DROGMENTES.HU
WWW.DROGNET.HU
WWW.DROGRIPORTER.HU
WWW.ESPAD.ORG
WWW.KEKPONT.HU
WWW.GOMOA.NET
WWW.INDEX.HU

OLASZ LAJOS: AZ ETNIKAI TÉRSZERKEZET ALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON A 20. SZÁZAD MÁSODIK FELÉBEN (1945-1990)

AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚT KÖVETŐEN A MAGYARORSZÁG JELENLEGI TERÜLETÉN ÉLŐ NEMZETISÉGEK SZÁMÁBAN ÉS TERÜLETI ELHELYEZKEDÉSÉBEN JELENTŐS VÁLTOZÁS NEM KÖVETKEZETT BE. AZ ETNIKAI TÉRSZERKEZET A NAGYARÁNYÚ TERÜLET- ÉS NÉPESSÉGVESZTÉS, ILLETVE A VÉGBEMENŐ GAZDASÁGI ÉS POLITIKAI ÁTALAKULÁS ELLENÉRE ALAPVETŐEN STABIL MARADT. A NEMZETISÉGEK SZÁMA VALAMELYEST CSÖKKENT, ÉS ELSŐSORBAN A DÉLSZLÁVOK, ILLETVE A SZLOVÁKOK KÖRÉBEN BIZONYOS MÉRTÉKŰ ETNIKAI TÉRVESZTÉS JELENTKEZETT. A HÁBORÚT KÖVETŐEN, FŐLEG A SZERBEK NAGYOBB SZÁMBAN TELEPÜLTEK ÁT AZ ÚJ SZERB-HORVÁT-SZLOVÉN KIRÁLYSÁGBA. VOLT KITELEPÜLÉS ROMÁNIÁBA IS, A HAZAI ROMÁNSÁG KÖRÉBŐL, ELSŐSORBAN AZ ÉRTELMISÉGI ÉS ALKALMAZOTTI RÉTEGBŐL TÖBBEN ELHAGYTÁK AZ ORSZÁGOT, A ROMÁNIAI KARRIER REMÉNYÉBEN. A NEMZETISÉGEK ARÁNYÁNAK ALAKULÁSÁRA HATÁST GYAKOROLT AZ ASSZIMILÁCIÓS FOLYAMAT, AMI KÜLÖNÖSEN A SZLOVÁKSÁG KÖRÉBEN VOLT ERŐS. 1930 ÉS 1941 KÖZÖTT 28%-KAL CSÖKKENT A HAZAI SZLOVÁKSÁG LÉTSZÁMA. A GAZDASÁGI FEJLŐDÉS, KÜLÖNÖSEN A NAGYOBB VÁROSOK, GYÁRTELEPEK ÉS BÁNYAVIDÉKEK TÉRSÉGÉBEN GYORSÍTOTTA AZ ETNIKAI KEVEREDÉST ÉS A KISEBBSÉGEK BEOLVADÁSÁT. MINDEZ AZONBAN A HAZAI NEMZETISÉGEK ARÁNYÁT ÉS TÉRBELI ELHELYEZKEDÉSÉT A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTTI IDŐSZAKBAN DÖNTŐ MÉRTÉKBEN NEM BEFOLYÁSOLTA.⁹⁸

A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚT KÖVETŐEN AZONBAN AZ ETNIKAI TÉRSTRUKTÚRA VISZONYLAGOS STABILITÁSA MEGBOMLOTT, NAGYLÉPTÉKŰ VÁLTOZÁSOK KÖVETKEZTEK BE A NEMZETISÉGEK SZÁMARÁNYAIT ÉS TÉRBELI VISZONYAIT ILLETŐEN. A VÁLTOZÁSOKAT AZ ELSŐ ÉVEKBEN A HÁBORÚS HATÁSOK, ILLETVE A KÜL- ÉS BELPOLITIKAI KÉNYSZEREK NYOMÁN MEGINDULÓ NAGYARÁNYÚ MIGRÁCIÓ (MENEKÜLTTHULLÁM, KITELEPÍTÉS, LAKOSSÁGCSERE, BELSŐ TELEPÍTÉS) OKOZTA. A KÖVETKEZŐ ÉVTIZEDEKBEN A SZOCIALISTA RENDSZER KIÉPÜLÉSE, A GAZDASÁGI VISZONYOK ÉS A TELEPÜLÉSSZERKEZET GYORS ÁTALAKULÁSA (ÁLLAMOSÍTÁS, SZÖVETKEZETESÍTÉS, ERŐLTETET IPARFEJLESZTÉS, URBANIZÁCIÓ) TOVÁBB GENERÁLTA EZT A FOLYAMATOT. MINDEZEN TÉNYEZŐK KÖVETKEZTÉBEN A HAGYOMÁNYOS NEMZETISÉGI KÖZÖSSÉGEK MEGGYENGÜLTEK, FOKOZATOSAN FELBOMLOTTAK, LAZULT A NÉPI KULTÚRÁHOZ, HAGYOMÁNYHOZ VALÓ KÖTŐDÉS, FELGYORSULT A NYELVVÁLTÁS, ÁTFOGÓ JELENSÉGGÉ VÁLT AZ ASSZIMILÁCIÓ.

A LEGNAGYOBB ARÁNYÚ VÁLTOZÁSOK A NÉMET NEMZETISÉG ÉLETÉBEN KÖVETKEZTEK BE. A HÁBORÚ UTOLSÓ HONAPJAIBAN A SZOVJET CSAPATOK ELŐL NAGY SZÁMÚ NÉMET LAKOS MENEKÜLT NYUGATRA, TÖBBSÉGÜKBEN HELYI TISZTSÉGVISELŐK, KÖZALKALMAZOTTAK MÓDOSABB POLGÁROK. A

---

⁹⁸ Bottlik 2002, 196.; Gyivicsán – Krupa 1998, 15.

NÉMET KATONAI HATÓSÁGOK SZERVEZETT (KÉNYSZER-) KITELEPÍTÉST IS FOLYTATTAK, A GYORS SZOVJET ELŐRE NYOMULÁS MIATT AZONBAN EZ ELSŐSORBAN CSAK AZ ÉSZAK-DUNÁNTÚL EGYES TELEPÜLÉSEIRE TERJEDT KI. 1945 FOLYAMÁN MINTEGY 40-50 000 NÉMET HAGYTA EL AZ ORSZÁGOT NYUGAT FELÉ RÉSZBEN EGYÉNILEG, RÉSZBEN A HIVATALOS KIÜRÍTÉS KERETÉBEN. A SZOVJET KATONAI MEGSZÁLLÁST KÖVETŐEN A VÖRÖS HADSEREG A NÉMET LAKTA TELEPÜLÉSEKRŐL MINTEGY 60-65 00 FŐT VETT IGÉNYBE KÉNYSZERMUNKÁRA, „MALENKIJ ROBOT”-RA, (FÉRFIAKAT ÉS NŐKET EGYARÁNT). AZ EMBEREK ÖSSZEGYŰJTÉSE, AKIK KÖZÖTT NEM CSAK NÉMET LAKOSOK VOLTAK, A MAGYAR HATÓSÁGOK BEVONÁSA NÉLKÜL TÖRTÉNT. A KÉNYSZERMUNKÁRA HURCOLTAK KÖZÜL 15-20 000 FŐ SOHA NEM TÉRT VISSZA MAGYARORSZÁGRA.⁹⁹

A HÁBORÚT KÖVETŐEN AZ ÚJ MAGYAR KORMÁNY, MÁS KELET-EURÓPAI ÁLLAMOKHOZ HASONLÓAN, A NÉMET KISEBBSÉG EGY RÉSZÉNEK KITELEPÍTÉSÉT KEZDEMÉNYEZTE. A MAGYAR VEZETÉS AZ EGYÉNI FELELŐSSÉG MEGÁLLAPÍTÁSA ALAPJÁN KÍVÁNT ELJÁRNI. A KITELEPÍTÉSÉNél ELSŐSORBAN A VOLKSBUND ÉS A WAFFEN SS TAGJAIT, ILLETVE AZOKAT VETTÉK FIGYELEMBE, AKIK A NÉMET POLITIKAI KÖZÖSSÉGHEZ VALÓ TARTOZÁSUKAT VALAMILYEN MÓDON DEMONSTRÁLTÁK A HÁBORÚ ALATT (NYILVÁNOS SZEREPLÉSEK, MAGYAROSÍTOTT VEZETÉKNEVÜK VISSZANÉMETESÍTÉSE STB.). A KEZDEMÉNYEZÉST RÉSZBEN POLITIKAI OKOK, SZOVJET ELVÁRÁS, ILLETVE A FELELŐSSÉG BIZONYOS MÉRTÉKŰ ÁTHÁRÍTÁSA MAGYARÁZTA. MÁSRÉSZT AZONBAN KOMOLY GAZDASÁGI SZEMPONTOK IS MOTIVÁLTÁK. AZ ELKOBZOTT NÉMET VAGYON FELHASZNÁLÁSÁVAL KÍVÁNTÁK LAKÁSHOZ, FÖLDHÖZ, MEGÉLHETÉSHEZ JUTTATNI AZ ORSZÁG NAGY SZÁMÚ VAGYONTALAN LAKÓJÁT, ILLETVE A SZOMSZÉDOS ÁLLAMOKBÓL MAGYARORSZÁGRA MENEKÜLŐ NINCSTELENEKET. A KORMÁNY AZ 1941-ES NÉPSZÁMLÁLÁS IDEJÉN ÖSSZEÍRT 475 000 NÉMET LAKOSBÓL 1945 TAVASZÁN MINTEGY 300 000 FŐRE, MAJD AZ EGYEDI FELÜLVIZSGÁLATOK EREDMÉNYEIT IS FIGYELEMBE VÉVE A NYÁR FOLYAMÁN 200 000 FŐRE BECSÜLTE A KITELEPÍTÉSÉNél SZÁMÍTÁSBA VEHETŐ NÉMETEK SZÁMÁT.¹⁰⁰

A GYŐZTES NAGYHATALMAK AZONBAN AUGUSZTUS 9-ÉN, A POTSDAMI ÉRTEKEZLETEN ELFOGADTÁK A NÉMET NÉP KOLLEKTÍV FELELŐSSÉ TÉTELÉNEK ELVÉT, ÉS ERRE HIVATKOZVA A MAGYARORSZÁGON MŰKÖDŐ SZÖVETSÉGES ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG SZOVJET ELNÖKE AZ ÖSSZES NÉMET LAKOS KITELEPÍTÉSÉT RENDELTE EL. A MAGYAR KORMÁNY TILTAKOZÁSÁT, ÉS A SZELEKTÍV KITELEPÍTÉS MELLETTI KIÁLLÁSÁT NEM VETTÉK FIGYELEMBE. ENNEK NYOMÁN 1945. DECEMBER 29-ÉN KIADTÁK A 12 330/1945. SZÁMÚ KORMÁNYRENDELETET, A NÉMETSÉG TELJES KITELEPÍTÉSÉRŐL. 1946. JANUÁR ÉS DECEMBER KÖZÖTT 135 655 LAKOS KERÜLT KITELEPÍTÉSRE NÉMETORSZÁG NYUGATI, AMERIKAIÁK ÁLTAL MEGSZÁLLT ZÓNÁJÁBA. AZ ÉV FOLYAMÁN A MAGYAR HATÓSÁGOK A SZABÁLYOZÁST VALAMELYEST ENYHÍTETTÉK, ELSŐSORBAN AZOK TEKINTETÉBEN, AKIK 1941-BEN NÉMET ANYANYELVŰNEK, DE MAGYAR

---

⁹⁹ Föglein 2006, 38.

¹⁰⁰ Tilkovszky 1998, 128.

NEMZETISÉGÜNEK VALLOTTÁK MAGUKAT. EZEN KÍVÜL, EGYÉNI ELBÍRÁLÁS ALAPJÁN 94 345 FŐ KAPOTT MENTESSÉGET A KITELEPÍTÉS ÉS A VAGYONKORLÁTOZÁS ALÓL.¹⁰¹ 1947 ÁPRILISÁTÓL KEZDVE TOVÁBBI 51 560 FŐT TELEPÍTETTEK KI NÉMETORSZÁG SZOVJET ELLENŐRZÉS ALATT ÁLLÓ KELETI TERÜLETÉRE. EZT KÖVETŐEN A SZERVEZETT KITELEPÍTÉS LEÁLLT. NÉMET FORRÁSOK SZERINT ÖSSZESEN 213 196 MAGYARORSZÁGI NÉMET KERÜLT NÉMETORSZÁGBA, EZ AZONBAN AZ ÖNKÉNT TÁVOZÓK EGY RÉSZÉNEK ADATAIT IS TARTALMAZZA. A KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL FELMÉRÉSE SZERINT 1949-BEN 1477 TELEPÜLÉSEN 236 548 NÉMET NEMZETISÉGŰ LAKOS MARADT AZ ORSZÁGBAN. EZ, AZ 1941-ES NÉPSZÁMLÁLÁSI ADATOKHOZ VISZONYÍTVA 50%-OS VESZTESÉGET JELENTETT.¹⁰²

A NAGYARÁNYÚ KITELEPÍTÉS ÉS A MEGÜRESEDETT FÖLDEKRE, HÁZAKBA VALÓ MAGYAR BETELEPÍTÉS NYOMÁN A HAGYOMÁNYOS ETNIKAI TÉRSZERKEZET JELENTŐS MÉRTÉKBEN ÁTALAKULT. A KORÁBBAN VISZONYLAG ZÁRT EGYSÉGET ALKOTÓ NAGYOBB ETNIKAI TÖMBÖK FELBOMLOTTAK, TÖBB KISEBB NEMZETISÉGI KÖRZETRE TÖREDEZTEK, EGYES RÉGIÓKBAN SZÉTAPRÓZÓDÓ SZÓRVÁNYJELLEG ALAKULT KI. A KORÁBBAN DÖNTŐEN NÉMET TELEPÜLÉSEK VEGYES LAKOSSÁGÚVÁ VÁLTAK. BARANYA MEGYÉBEN A KORÁBBI 35%-RÓL 17%-RA, TOLNA MEGYÉBEN 28%-RÓL 8%-RA, BÁCS-BODROG MEGYÉBEN 27%-RÓL 11%-RA CSÖKKENT A NÉMET LAKOSSÁG ARÁNYA. MEGVÁLTOZOTT A GAZDÁLKODÁS HAGYOMÁNYOS SZERKEZETE, A KULTURÁLIS ÉLET, A FELEKEZETI ARÁNYOK. A NEMZETISÉGEK KEVEREDÉSE ÁLTALÁBAN GYORSÍTOTTA A NÉMETSÉG ASSZIMILÁCIÓJÁT, KÜLÖNÖSEN A VÁROSOKBAN. A KISTELEPÜLÉSEK EGY RÉSZÉN AZONBAN AZ IDEGENEK BEKÖLTÖZÉSE ZAVART OKOZOTT A KORÁBBI ETNIKUMKÖZI KAPCSOLATOKBAN, ÉS SAJÁTOS SZEGREGÁCIÓS JELENSÉGEKET VÁLTOTT KI. A NAGYOBB TELEPÜLÉSEKEN VISZONT RITKÁN VOLT PÉLDA AZ ELKÜLÖNÜLÉSRE, ILLETVE A KORÁBBI ETNIKAI TÉR ÉS JELLEG VÁLTOZATLAN MEGŐRZÉSÉRE.¹⁰³

A KITELEPÍTÉS OKOZTA TRAUMA MELLETT AZ ORSZÁGBAN MARADÓ NÉMETSÉGGEL SZEMBEN SÚLYOS GAZDASÁGI ÉS POLITIKAI SZANKCIÓKAT VEZETTEK BE. A SZEGÉNY MEZŐGAZDASÁGI MUNKÁSOK KIMARADTAK A FÖLDREFORMBÓL. A GAZDÁLKODÓK 10 HOLDNÁL NAGYOBB BIRTOKAIT ELVETTÉK. AZ 1941-ES ÁLLAPOTOKHOZ KÉPEST A NÉMET LAKOSSÁG 638 337 HOLD FÖLDJÉNEK 77%-ÁT KISAJÁTÍTOTTÁK VAGY ELKOBOZTÁK. HASONLÓ SORSRA JUTOTT A MINTEGY 60 400 HÁZINGATLAN 74%-A IS. AZ ELVETT FÖLDEK ÉS HÁZAK 63%-ÁT AZ ORSZÁG MÁS VIDÉKEIRŐL ÁTTELEPÍTETT SZEGÉNY MAGYAR CSALÁDOKNAK JUTTATTÁK, A TÖBBIT A HATÁRON TÚLRÓL ÉRKEZŐ MAGYAROK KAPTÁK. A JUGOSZLÁVIÁBÓL MENEKÜLŐ VAGY CSEHSZLOVÁKIÁBÓL ELÜZÖTT MAGYAROK ELHELYEZÉSE ÉRDEKÉBEN

---

¹⁰¹ Tóth 1993, 128.

¹⁰² Föglein 2006, 38.; Fehér 1993, 70.

¹⁰³ Frank 1998, 8–9; Tóth 1993, 191.

TOVÁBBI 10 000 NÉMET CSALÁDOT KÉNYSZERÍTETTEK ÖSSZEKÖLTÖZÉSRE, HOGY JELENTŐS SZÁMÚ INGATLANT TUDJANAK FELSZABADÍTANI.¹⁰⁴

A HÁBORÚT KÖVETŐ IDŐSZAKBAN, KÜLÖNÖSEN 1947-IG, A BÉKESZERZŐDÉS ALÁÍRÁSÁIG A GYŐZTES ÁLLAMNAK SZÁMÍTÓ CSEHSZLOVÁKIA ÉS JUGOSZLÁVIA, A MEGSZÁLLÓ SZOVJET HADERŐ TÁMOGATÁSÁVAL KOMOLY NYOMÁST GYAKOROLT A MAGYARORSZÁGI SZLOVÁK ÉS DÉLSZLÁV KISEBBSÉG POZÍCIÓNAK ERŐSÍTÉSE ÉRDEKÉBEN. A HAZAI SZLÁV KISEBBSÉGEK POLITIKAI SZERVEZETE (MAGYARORSZÁGI SZLÁVOK ANTIFASISZTA FRONTJA) JELENTŐS EREDMÉNYEKET CSIKART KI A KORMÁNYTÓL, TÁRSADALMI ÉS KULTURÁLIS INTÉZMÉNYEKET KAPOTT, SZÁMOS TELEPÜLÉSEN MEGSZEREZTE A HELYI VEZETŐ POZÍCIÓKAT. A DÉLSZLÁV NÉPEK KÖZÜL A SZERBEK NEMZETISÉGI ÖNTUDATA LÁTHATÓAN ERŐSÖDÖTT, A MINDÖSSZE 5000 FŐ KÖRÜLI SZÁMUK ELLENÉRE A SZERB ETNIKAI TÉR BIZONYOS MÉRTÉKIG BŐVÜLT. KÜLÖNÖSEN A HELYI NÉMET LAKOSSÁGGAL SZEMBEN TUDTÁK ERŐSÍTENI A POZÍCIÓIKAT.

A HORVÁTOK ÉS SZLOVÉNEK ESETÉBEN VISZONT KOMOLY FÉLELEM JELENTKEZETT EGY ESETLEGES ÚJABB KITELEPÍTÉS VAGY LAKOSSÁGCSERE MIATT. A JUGOSZLÁV KORMÁNY 1946-BAN HIVATALOSAN FEL IS VETETTE EGY 40-40 000 FŐT ÉRINTŐ LAKOSSÁGCSERE LEHETŐSÉGÉT, A BÉKEKÖTÉS UTÁN AZONBAN MÁR NEM RAGASZKODOTT EHHEZ. A HORVÁT ÉS SZLOVÉN LAKOSSÁG ENNEK ELLENÉRE IGYEKEZETT BELESIMULNI A MAGYAR TÁRSADALOMBAN. AZ 1949-ES NÉPSZÁMLÁLÁS IDŐSZAKÁBAN AZ 5158 SZERB ANYANYELVŰ LAKOS 81%-BAN RAGASZKODOTT A SZERB NEMZETISÉGHEZ, A 20 423 HORVÁT KÖZÜL VISZONT MINDÖSSZE 20%, A 4473 SZLOVÉN KÖZÜL PEDIG CSAK 15% VALLOTTA MAGÁT NEMZETISÉGI SZÁRMAZÁSÚNAK. ÁLTALÁNOS JELENSÉGNEK SZÁMÍTOTT, HOGY A SZLOVÉN ÉS HORVÁT SZÜLŐK MAGYAR TANNYELVŰ ISKOLÁBA ÍRATTÁK A GYEREKEIKET.¹⁰⁵

A HÁBORÚT KÖVETŐ ÉVEKBEN JELENTŐS MÉRTÉKBEN CSÖKKENT A SZLOVÁK NEMZETISÉG LÉTSZÁMA, ÉS VÁLTOZÁSOK TÖRTÉNTEK ETNIKAI TÉRSZERKEZETÜKBEN IS. A CSEHSZLOVÁK KORMÁNY 1945-BEN AZ ORSZÁGBAN ÉLŐ ÖSSZES MAGYAR LAKOS KITELEPÍTÉSÉT KEZDEMÉNYEZTE, A KOLLEKTÍV FELELŐSSÉGÜK KIMONDÁSA MELLETT. A SZÖVETSÉGES NAGYHATALMAK EZT ELUTASÍTOTTÁK, ENGEDÉLYEZTÉK VISZONT EGY LAKOSSÁGCSERE VÉGREHAJTÁSÁT. A CSEHSZLOVÁK HATÓSÁGOK ÁLTAL INDÍTOTT PROPAGANDA NYOMÁN, A JOBB MEGÉLHETÉS REMÉNYÉBEN ÉS A NEMZETI IDENTITÁSHOZ VALÓ RAGASZKODÁSTÓL MOTIVÁLVA 1947. ÁPRILIS ÉS 1948. DECEMBER KÖZÖTT 73 273 MAGYARORSZÁGI SZLOVÁK TELEPÜLT ÁT ÖNKÉNTESEN CSEHSZLOVÁKIÁBA, AHONNAN UGYANAKKOR 89 660 MAGYAR KÖLTÖZTETTEK ÁT MAGYARORSZÁGRA. A KITELEPÜLŐ SZLOVÁKOK MINTEGY FELE A DÉL-ÁLFÖLDRŐL, BÉKÉS ÉS CSANÁD MEGYÉBŐL TÁVOZOTT. A MAGYAR BETELEPÜLŐK KÖZÜL AZONBAN CSAK KEVESEN ÉRKEZTEK ODA, MERT A KIKÖLTÖZŐ SZLOVÁKOK UTÁN NEM MARADT ANNYI HÁZ- ÉS FÖLDINGATLAN, Ahol

¹⁰⁴ Tóth 1993 53–60., 76–80.

¹⁰⁵ Kozár – Mukics 1998, 36.; Stipkovics 1994, 96–101.

NAGYOBB SZÁMBAN MEGTELEPEDHETTEK VOLNA. MÍG A FELVIDÉKI MAGYAROK 109 294 HOLD FÖLDET HAGYTAK HÁTRA CSEHSZLOVÁKIÁBAN, A TÁVOZÓ SZLOVÁKOK UTÁN CSAK 52 069 HOLD MARADT. A NAGYSZÁMÚ SZEGÉNY MEZŐGAZDASÁGI MUNKÁS LAKTA DÉL-ALFÖLD A BETELEPÜLŐK SZÁMÁRA NEM BIZTOSÍTOTT MEGFELELŐ MEGÉLHETÉSI LEHETŐSÉGET, EZÉRT AZ IDE ÉRKEZŐK EGY RÉSZE, RÖVID IDŐN BELÜL TOVÁBB KÖLTÖZÖTT. A FELVIDÉKI MAGYARSÁG TÖBBSÉGE A DÉL-DUNÁNTÚLON, A KITELEPÍTETT NÉMETEK HELYÉN KAPOTT ÚJ OTTHONT. BÉKÉS MEGYÉBEN 5, CSANÁD MEGYÉBEN PEDIG 6 TELEPÜLÉSRE ÉRKEZTEK FELVIDÉKI MAGYAROK, BARANYÁBAN VISZONT 21, TOLNÁBAN 27 TELEPÜLÉSEN KAPTAK ELHELYEZÉST.¹⁰⁶

A DÉL-ALFÖLD ETNIKAI ARÁNYAI ÍGY CSAK KISEBB MÉRTÉKBEN VÁLTOZTAK, A KORÁBBI SZLOVÁK NEMZETISÉGI TELEPÜLÉSEK AZONBAN ÍGY IS ETNIKAILAG VEGYESSÉ VÁLTAK. FELGYORSULT ÉS FELGYORSULT A HOMOGÉN ETNIKAI KÖZÖSSÉGEK BOMLÁSA, A KULTURÁLIS TRADÍCIÓK HÁTTÉRBE SZORULÁSA. A LAKOSSÁGCSERE NYOMÁN VÁLTOZÁSOK KÖVETKEZTEK BE A RÉGIÓ FELEKEZETI SZERKEZETÉBEN IS. A DÖNTŐEN EVANGÉLIKUS SZLOVÁKOK KÖZÉ KATOLIKUS VAGY REFORMÁTUS MAGYAROK ÉRKEZTEK (PL. PITVAROS, NAGYBÁNHEGYES, CSANÁDALBERTI). MINDEZ TOVÁBB ERŐSÍTETTE A HAZAI SZLOVÁKSÁG KÖRÉBEN MÁR KORÁBBAN IS JELENTKEZŐ ASSZIMILÁCIÓS TRENDEKET. A LAKOSSÁGCSERE SORÁN A NEMZETISÉG LEGAKTÍVABB, IDENTITÁSÁHOZ LEGINKÁBB RAGASZKODÓ RÉSZE TÁVOZOTT, KÖZTÜK SZÁMOS ÉRTELMISÉGI. A MARADÓK KÖZÖTT NAGYOBB VOLT A NEMZETISÉGI KÜLÖNÁLLÁSÁT KEVÉSBÉ HANGSÚLYOZÓ, A MÁR JELLEMZŐEN KÉTNYELVŰ, A MAGYAR TÁRSADALOMBA JOBBAN BEINTEGRÁLÓDOTT CSALÁDOK ARÁNYA.¹⁰⁷

A HÁBORÚT KÖVETŐ ÉVEKBEN AZ ORSZÁG ETNIKAI TÉRSZERKEZETÉNEK ALAKULÁSÁRA SAJÁTOS HATÁST GYAKOROLT A MINTEGY 350 000 MAGYAR MENEKÜLT ÉRKEZÉSE. A HAZAI ÉLETFORMÁTÓL, KULTURÁLIS SZOKÁSOKTÓL ESETENKÉNT JELENTŐSEN ELTÉRŐ HAGYOMÁNYOKKAL RENDELKEZTEK. EZEK EGYIK CSOPORTJÁT A DÉLVIDÉKRŐL ÁTTELEPÜLŐ BUKOVINAI SZÉKELYEK KÉPEZTÉK. 1945 TAVASZÁN TOLNA MEGYÉBEN 28, BARANYÁBAN 7, BÁCS-BODROGBAN 3 TELEPÜLÉSEN HELYEZTEK EL AZ ÖSSZEKÖLTÖZTETETT NÉMETEK INGATLANAIBAN 3811 MENEKÜLŐ SZÉKELY CSALÁDOT, AKIKNEK 3721 HÁZAT ÉS 34 615 HOLD TERMŐFÖLDET BIZTOSÍTOTTAK. AZ ÉRKEZŐ SZÉKELYEK KEZDETBE ERŐSEN ÖSSZETARTOTTAK, EGY A TELEPÜLÉSRESZBE, EGY UTCÁBA TÖMÖRÜLTEK, ÉS BIZONYOS MÉRTÉKIG MÉG AZ OTT ÉLŐ MAGYAR LAKOSSÁGTÓL IS ELKÜLÖNÜLTEK. ÍGY PRÓBÁLTÁK MEGŐRIZNI SAJÁTOS ÉLETMÓDJUKAT, GAZDÁLKODÁSI SZOKÁSAIKAT, KULTURÁLIS ÉS VALLÁSI HAGYOMÁNYAikat.¹⁰⁸

A HATÁRON TÚLRÓL ÉRKEZŐ MIGRÁCIÓ MELLETT, GAZDASÁGI ÉS POLITIKAI KÉNYSZEREK NYOMÁN MINTEGY 120 000 FŐS BELSŐ VÁNDORLÁSRA IS SOR KERÜLT. A DÉL-DUNÁNTÚL 3 MEGYÉJÉBE, A

¹⁰⁶ Vadkerty 2001, 303–304.; Kugler 1996, 48–49.

¹⁰⁷ Gyivicsán – Krupa 1998, 104.; Tilkovszky 1998, 144.

¹⁰⁸ Balogh 1991, 39–51.

KITELEPÍTETT NÉMETEK HELYÉBE ÖSSZESEN 83 821 MAGYAR TELEPES ÉRKEZETT, KÖZTÜK 17 356 FELVIDÉKI MAGYAR ÉS 13 453 BUKOVINAI SZÉKELY. A KÉNYSZERMIGRÁCIÓ ÉS A KÜLÖNBÖZŐ KORLÁTOZÓ INTÉZKEDÉSEK NYOMÁN KIALAKULT HELYZET NEMCSAK A TÖBBSÉGI MAGYARSÁG ÉS A NEMZETI KISEBBSÉGEK KÖZÖTT OKOZOTT SZÁMOS KONFLIKTUSHELYZETET, HANEM BIZONYOS ESETEKBE A KÜLÖNBÖZŐ MAGYAR MIGRÁNS CSOPORTOK IS BIZALMATLANUL VISZONYULTAK EGYMÁSHOZ. A HATÁRON TÚLRÓL ÁTTELEPÜLŐKET NEMCSAK A HELYBEN LAKÓ NÉMETEK, HANEM A TÉRSÉGBEN ÉLŐ, VAGY AZ ORSZÁG MÁS VIDÉKEIRŐL IDE KÖLTÖZŐ HAZAI MAGYAR LAKOSSÁG IS FENNTARTÁSOKKAL FOGADTA.¹⁰⁹

A NÉMET KITELEPÍTÉS A TÖBBI MAGYARORSZÁGI NEMZETISÉG KÖRÉBEN IS FÉLELMET KELTETT. MEGALAPOZATLAN HÍREK TERJEDTEK EL MÁS KISEBBSÉGEK, ROMÁNOK, SZLOVÉNEK, VAGY AZ ITT MARADT SZLOVÁKOK TELJES KITELEPÍTÉSÉRŐL. A KIALAKULT HELYZETBEN A NEMZETISÉGI LAKOSSÁG EGY JELENTŐS RÉSZE IGYEKEZETT ELHALLGATNI, ELLEPLEZNI NEMZETISÉGI HOVATARTOZÁSÁT. A KÖVETKEZŐ NÉPSZÁMLÁLÁSOK SORÁN SZÁMOS KISEBBSÉGI LAKOS MAGYAR NEMZETISÉGŰNEK VALLOTTA MAGÁT. AZ ANYANYELVÜKET IS (FŐLEG A NÉMETEK KÖZÜL) SOKAN MAGYARKÉNT HATÁROZTÁK MEG, ÉS A VALÓDI ANYANYELVET CSAK A BESZÉLT IDEGEN NYELVEK KÖZÖTT EMLÍTETTÉK, DE VOLTAK, AKIK MÉG OTT SEM. MINDENNEK AZ VOLT A KÖVETKEZMÉNYE, HOGY AZ 1949. ÉVI NÉPSZÁMLÁLÁS SORÁN AZ ELŐZŐ, 1941-ES ÖSSZEÍRÁSHOZ KÉPEST 641 636 FŐRŐL 107 371 FŐRE (83%-KAL) CSÖKKENT A MAGUKAT NEMZETISÉGI ANYANYELVŰNEK VALLÓK ARÁNYA. UGYANILYEN ARÁNYBAN CSÖKKENT A NEMZETISÉGI KÖTÖDÉST VÁLLALÓK ARÁNYA IS (370 173 FŐRŐL 62 561 FŐRE).¹¹⁰

1949-BEN MINDÖSSZE 22 455 FŐ VALLOTTA MAGÁT NÉMET ANYANYELVŰNEK, 25 988 SZLOVÁKNAK, 30 054 DÉLSZLÁVNAK, 14 713 ROMÁNNAK. EZ AZ 1941-ES ADATOKNAK A NÉMETEK ESETÉBEN MINDÖSSZE 4,7%-A, A SZLOVÁKOKNÁL PEDIG 34%-A. A MIGRÁCIÓS FOLYAMATOK ÖNMAGUKBAN NEM INDOKOLTAK EKKORA VISSZAESÉST. KÜLÖNÖSEN, HOGY A KSH A NAPI NYELVHASZNÁLATRA ALAPOZÓ BECSLÉSÉBEN MINTEGY 230 000 NÉMET, 120 000 SZLOVÁK, 90 000 DÉLSZLÁV ÉS 30 000 ROMÁN LAKOSSAL SZÁMOLT. A NEMZETISÉGHEZ VALÓ TARTOZÁST VÁLLALÓK SZÁMA A SZERB ÉS A ROMÁN KISEBBSÉG ESETÉBEN KIS MÉRTÉKBEN EMELKEDETT, AZ ÖSSZE TÖBBI NEMZETISÉG ESETÉBEN JELENTŐSEN CSÖKKENT. AZ ANYANYELVHEZ HASONLÓAN A NEMZETI HOVATARTOZÁSRA VONATKOZÓ ADATOKNÁL IS A NÉMETEK ESETÉBEN A LEGNAGYOBB A VISSZAESÉS, 302 198 FŐRŐL 2617 FŐRE.¹¹¹

AZ 1950. MÁRCIUS 25-ÉN KIADOTT MINISZTERTANÁCSI RENDELET (84/1950. SZ.) A MAGYARORSZÁGI NÉMETEKSEL KAPCSOLATBAN MINDEN KORÁBBI KÉNYSZERINTÉZKEDÉST ÉS JOGKORLÁTOZÁST HATÁLYON KÍVÜL HELYEZETT. A KÁRPÓTLÁST VAGY AZ ELKOBZOTT VAGYON VISSZASZÁRMAZTATÁSÁT ÁTFOGÓAN

¹⁰⁹ Füzes 1990, 42–43.; Kugler 1996, 59.

¹¹⁰ Erős 2001, 74–75.; Bindorffer 2011, 56–57

¹¹¹ Föglein 2006, 44–48.; Mészáros – Fóti 1995, 22.

NEM RENDEZTE. ELVE A LEHETŐSÉGGEL 10 553 KITELEPÍTETT KÉRTE HIVATALOSAN A VISSZAKÖLTÖZÉS ENGEDÉLYEZÉSÉT, MINTEGY TOVÁBBI 10 000 FŐ PEDIG TITOKBAN VISSZASZÖKÖTT. A KIS CSOPORTOKBAN VISSZATÉRŐK AZONBAN EREDETI LAKHELYÜKRE, FOGLALKOZÁSUKBA MÁR NEM TUDTAK VISSZAKERÜLNI. ÁLTALÁBAN A MAGYAR TÖBBSÉGŰ VÁROSOK IPARVÁLLALATAI, BÁNYÁI KÍNÁLTAK MEGÉLHETÉSI LEHETŐSÉGET, FALUN PEDIG AZ ETNIKAILAG VEGYES ÖSSZETÉTELŰ SZÖVETKEZETEK. MINDEZ ERŐS ASSZIMILÁCIÓS HATÁST GYAKOROLT.¹¹²

AZ 1949 UTÁN KIÉPÜLŐ SZOVJET TÍPUSÚ RENDSZER ÚJABB GAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS POLITIKAI KÉNYSZERINTÉZKEDÉSEKKEL TOVÁBB KORLÁTOZTA A NEMZETISÉGI LÉT FELTÉTELEIT. A SZTÁLINI IDEOLÓGIA ELUTASÍTOTTA, HOGY A NEMZETI KÖTELEK PROGRESSZÍV KÖZÖSSÉGSZERVEZŐ TÉNYEZŐ. A HIVATALOS NEMZETISÉGPOLITIKÁBAN AZ AUTOMATIZMUS ELVE ÉRVÉNYESÜLT, AMELY A NEMZETISÉGEK GYORS TÁRSADALMI, GAZDASÁGI ÉS FOKOZATOS KULTURÁLIS BEOLVADÁSÁVAL SZÁMOLT. AZ ANYANYELV HASZNÁLATÁT NEM KORLÁTOZTÁK, MINDEN MÁS TÉREN AZONBAN A KÖZPONTILAG PREFERÁLT „SZOCIALISTA ÉRTÉKEKNEK” KELLET ÉRVÉNYESÜLNIÜK.

A SZOVJETUNIÓ ÉS JUGOSZLÁVIA KÖZÖTT KIALAKULÓ POLITIKAI ELLENTÉT NYOMÁN, SZTÁLIN NYOMÁSÁRA A MAGYAR KORMÁNY MEGSZAKÍTOTTA A KAPCSOLATAIT A DÉLSZLÁV ÁLLAMMAL. A HAZAI DÉLSZLÁV KISEBBSÉGEKET ETTŐL KEZDVE MEGBÍZHATATLANNAK TEKINTETTÉK. A DÉLI HATÁR MENTÉN, 60-80 KM-ES SÁVBAN MÁR 1948-BAN INTERNÁLÁSOK KEZDŐDTEK A SZERB ÉS HORVÁT LAKOSSÁG KÖRÉBEN. 1950 ELEJÉN PEDIG ÖSSZEÍRTÁK A TELJES DÉLSZLÁV LAKOSSÁGOT. TÖMEGES MÉTERETEKET ÖLTÖTT A HELYI KISEBBSÉGEK ÁTTELEPÍTÉSE AZ ORSZÁG BELSŐ KÖRZETEIBEN LÉTESÍTETT TÁBOROKBA, KÉNYSZERLAKÓHELYEKRE.¹¹³

EZZEL PÁRHUZAMOSAN A HATÁRMENTI RÉGIÓ ETNIKAI VISZONYAINAK MEGVÁLTOZTATÁSÁRA MAGYAR BETELEPÍTÉSEK KEZDŐDTEK. KÖZPONTI INTÉZKEDÉSEKKEL A SZOMSZÉDOS ORSZÁGOKHOZ HASONLÓAN EGYFAJTA MESTERSÉGES KOLONIALIZÁCIÓRA KERÜLT SOR. A TÉRSÉGBE ELSŐSORBAN KÖZALKALMAZOTTAK ÉS IPARI MUNKÁSOK ÉRKEZTEK. A TÁBOROKBÓL ÉVEK MÚLTÁN KISZABADULÓ DÉLSZLÁV LAKOSOK KÉSŐBB SEM TÉRHETTEK VISSZA EREDETI LAKÓHELYIKRE, CSAK A HATÁRTÓL TÁVOLABB TELEPEDHETTEK LE. JELENTŐSEN CSÖKKENT A NEMZETISÉGI OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK SZÁMA, A DÉLSZLÁV ISKOLÁKBAN EGYSÉGES SZERB OKTATÁSI NYELVET VEZETTEK BE. A HATÁR MENTI RÉGIÓKBAN FELGYORSULT A SZÖVETKEZETEK SZERVEZÉSE. MINDEN MEZŐGAZDASÁGI ÉS IPARI TULAJDONT IGYEKEZTEK MINÉL ELŐBB TÁRSADALMI (ÁLLAMI) ELLENŐRZÉS ALÁ VENNİ.¹¹⁴

HÁTRÁNYOSAN BEFOLYÁSOLTA A NEMZETISÉGI KÖZÖSSÉGEK ÉLETÉT, ETNIKAI IDENTITÁSUK ÉS KULTURÁLIS HAGYOMÁNYAIK MEGŐRZÉSÉT, AZ EGYHÁZAK ELLEN 1948-TÓL INDULÓ POLITIKAI TÁMADÁS,

---

¹¹² Tóth 1993, 192.

¹¹³ Fehér 1993, 147–148.

¹¹⁴ Keményfi 2003, 34.

A FELEKEZETI ISKOLÁK ÁLLAMOSÍTÁSA, AZ EGYHÁZAK TÁRSADALMI TEVÉKENYSÉGÉNEK KORLÁTOZÁSA, A PAPSÁG ÜLDÖZÉSE. EZ ELSŐSORBAN A SZERBEK ÉS ROMÁNOK SZÁMÁRA JELENTETT KOMOLY TÖRÉST, HISZEN AZ ORTODOX EGYHÁZNAK KIEMELT SZEREPE VOLT A NEMZETISÉGI KULTÚRA ÁPOLÁSÁBAN, AZ ÖNAZONOSSÁGTUDAT FENNTARTÁSÁBAN. AZ INTÉZKEDÉSEKET AZONBAN MÁS FELEKEZETEK HÍVEI IS MEGSZENVEDTÉK. A PÁLOS REND KIUTASÍTÁSA ELSŐSORBAN A HAZAI LENGYELEK SZÁMÁRA JELENTETT ÉRZÉKENY VESZTESÉGET. AZ ÖRMÉNY KATOLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG TEVÉKENYSÉGÉNEK KORLÁTOZÁSÁVAL A SZÓRVÁNYBAN ÉLŐ ÖRMÉNYEK A KÖZÖSSÉGI ÉLET ÉS A HAGYOMÁNYŐRZÉS LEGFONTOSABB INTÉZMÉNYÉT VESZÍTETTÉK EL.¹¹⁵

HASONLÓKÉPPEN SÚLYOSAN ÉRINTETTE A NEMZETISÉGI KÖZÖSSÉGEKET A TÁRSADALMI EGYESÜLETEK, CIVIL SZERVETEK TÖMEGES FELSZÁMOLÁSA. ENNEK KÖVETKEZTÉBEN SZÁMOS KISTELEPÜLÉS MŰVELŐDÉSI LEHETŐSÉG, KULTURÁLIS INFRASTRUKTÚRA NÉLKÜL MARADT, ÉS EGYBEN MEGSZÜNT A NYELVGYAKORLÁS, A HAGYOMÁNYÁPOLÁS LEGFONTOSABB KÖZEGE IS. A NAGYOBB LÉTSZÁMÚ NEMZETISÉGEK (SZLOVÁKOK, DÉLSZLÁVOK, ROMÁNOK, ÉS 1954-TŐL A NÉMETEK) ORSZÁGOSAN SZERVEZETTEL RENDELKEZTEK. EZEK AZONBAN ÁLTALÁBAN CSAK EGY SZŰKEBB KÖRŰ VEZETŐ TESTÜLETBŐL ÁLLTAK, HELYI HÁLÓZATTAL NEM RENDELKEZTEK, HIÁNYZOTT AZ ÖNÁLLÓSÁGUK, ÖNKORMÁNYZATISÁGUK, CSAK NÉHÁNY KULTURÁLIS RENDEZVÉNY RÉVÉN REPREZENTÁLTÁK MAGUK.

AZ 1949-BEN INDULÓ ÁTFOGÓ SZÖVETKEZET SZERVEZÉS SZINTÉN KOMOLY NEGATÍV HATÁST GYAKOROLT A HAZAI KISEBBSÉGEK HELYZETÉRE. A HATALOM NEM ENGEDÉLYEZTE ETNIKAILAG HOMOGÉN SZÖVETKEZETEK LÉTREHOZÁSÁT. A VEGYES ETNIKAI ÖSSZETÉTEL KIALAKÍTÁSÁNÁL NEMCSAK A HELYI LAKOSSÁGOT HASZNÁLTÁK FEL, HANEM A VEZETŐK EGY RÉSZÉT, ILLETVE A GÉPÁLLOMÁSOK SZEMÉLYZETÉT IS GYAKRAN MÁS TÉRSÉGBŐL IRÁNYÍTOTTÁK ÁT. AZ 1950-ES ÉVEK VÉGÉN MEGINDULT A SZÖVETKEZESÍTÉS MÁSODIK HULLÁMA, AMELY GYAKORLATILAG TELJESSÉ TETTE A KOLLEKTÍV GAZDÁLKODÁST. A SZÖVETKEZETEK LÉTREHOZÁSÁVAL ELTŰNT A FALUBÓL AZ A MÓDOSABB GAZDA RÉTEG, AMELY ANYAGIAKKAL ÉS TÁRSADALMI PRESZTÍZSÉVEL IS KOMOLY SZEREPET VÁLLALT A KULTURÁLIS SAJÁTOSságOK ŐRZÉSÉBEN, A KÖZÖSSÉGEK ÖSSZETARTÁSÁBAN. A CSALÁDI GAZDÁLKODÁS, AZ IPARI ÉS KERESKEDELMI VÁLLALKOZÁSOK FELSZÁMOLÁSÁVAL MEGSZÜNT A NEMZETISÉGI NYELVEK SZAKMAI, MUNKASZERVEZÉSI VAGY KÖZÖSSÉGI KOMMUNIKÁCIÓS FUNKCIÓJA, ÉS HASZNÁLATUK VÉGÉRVÉNYESEN VISSZASZORULT A MAGÁNSZFÉRÁBA.¹¹⁶

AZ ETNIKAI TEREK BOMLÁSA SZEMPONTJÁBÓL, AZ ALFÖLDI, NAGY KITERJEDÉSŰ TANYÁS VIDÉKEKEN A SZÖVETKEZETEK SZERVEZÉSÉVEL PÁRHUZAMOSAN FOLYÓ TANYAKÖZPONTOSÍTÁS IS NAGY SZEREPET JÁTSZOTT AZ INTÉZKEDÉS NYOMÁN UGYAN MAGASABB SZINTŰ SZOLGÁLTATÁST NYÚJTÓ HELYI CENTRUMOK (FALUMAGOK) JÖTTEK LÉTRE, DE GYAKRAN KÜLÖNBÖZŐ ETNIKUMOKAT KÖLTÖZTETTEK

¹¹⁵ Avedikian – Dzsotjánne Krajcsír 1998, 8–10.

¹¹⁶ Gyivicsán – Krupa 1998, 21–22.; Tóth 2003, 209–210.

ÖSSZE, AMI NAGYMÉRTÉKBEN BEFOLYÁSOLTA A LAKOSSÁG KULTURÁLIS ÉS VALLÁSI KÖTÖDÉSEINEK ALAKULÁSÁT.

EGY-EGY KISEBBSÉG HELYZETÉT GYAKRAN KÜLSŐ POLITIKAI TÉNYEZŐK BEFOLYÁSOLTÁK. AZ 1958-BAN MEGKÖTÖTT MAGYAR-BOLGÁR ÁLLAMKÖZI EGYEZMÉNY MEGSZÜNTETTE A KETTŐS ÁLLAMPOLGÁRSÁGOT. AZ ELSŐSORBAN BUDAPEST, MISKOLC ÉS PÉCS TÉRSÉGÉBEN ÉLŐ HAZAI BOLGÁROKNAK GYAKORLATILAG VÁLASZTANIUK KELLETT A REPATRIÁLÁS, VAGY A MAGYARSÁGBA VALÓ BEOLVADÁS KÖZÖTT. AZ ORSZÁG EGYETLEN RUSZIN TÖBBSÉGŰ TELEPÜLÉSÉT (KOMLÓSKA) A KISEBBSÉGPOLITIKA FELADATAINAK LEEGYSZERŰSÍTÉSE ÉRDEKÉBEN, A HELYI LAKOSSÁG TÉNYLEGES ETNIKAI HOVATARTOZÁSÁT FIGYELMEN KÍVÜL HAGYVA, A HATÓSÁGOK SZLOVÁK KÖZSÉGNEK NYILVÁNÍTOTTÁK. A TELEPÜLÉSEN SZLOVÁK TANNYELVŰ ISKOLÁT LÉTESÍTTEK.¹¹⁷

A GÖRÖG POLGÁRHÁBORÚ IDŐSZAKÁBAN MINTEGY 10-12 000 MENEKÜLTET FOGADOTT BE AZ MAGYARORSZÁG. A HAZAI GÖRÖGSÉG EKKORRA MÁR JÓRÉSZT ASSZIMILÁLÓDOTT. BUDAPESTEN EGY KÜLÖN KOLÓNIÁT HOZTAK LÉTRE, A DOHÁNYGYÁR TERÜLETÉN 400 CSALÁD RÉSZÉRE ALAKÍTOTTAK KI LAKÓÉPÜLETEKET. TOVÁBBI 400 CSALÁD RÉSZÉRE EGY ÚJ FALUT (BELOIANNISZ) ÉPÍTETTEK. AZ IDE KÖLTÖZŐK A HELYI SZÖVETKEZETBEN, ILLETVE A KÖRNYEZŐ VÁROSOK (ERCSI, SZÁZHALOMBATTA, DUNAÚJVÁROS) IPARI ÜZEMEIBEN KAPTAK MUNKÁT. A MENEKÜLTEK KEZDETBE VISZONYLAG ZÁRT KÖZÖSSÉGBEN ÉLTEK, RÉSZBEN POLITIKAI OKOKBÓL, RÉSZBEN A NYELVI NEHÉZSÉGEK MIATT. VALÓDI NEMZETISÉGI KÖZÖSSÉGEK AZONBAN EGYIK HELYEN SEM ALKOTTAK, MERT A CSALÁDOK GÖRÖGORSZÁG KÜLÖNBÖZŐ LEGKÜLÖNBÖZŐBB RÉGIÓIBÓL ÉRKEZTEK, SZOKÁSAIK, HAGYOMÁNYAIK JELENTŐSEN KÜLÖNBÖZTEK EGYMÁSTÓL. HELYZETÜK INKÁBB A POLITIKAI EMIGRÁNSOKÉRA EMLÉKEZTETETT, MINT SEM EGY NEMZETI KISEBBSÉGRE. A KÖVETKEZŐ ÉVEKBEN SOKAN ELHAGYTÁK AZ ORSZÁGOT, TOVÁBB UTAZTAK NYUGAT-EURÓPÁBAN, ILLETVE AZ OTTHONI VISZONYOK NORMALIZÁLÓDÁSA UTÁN REPATRIÁLTAK.¹¹⁸

A KSH STATISZTIKAI BECSLÉSEN ALAPULÓ ADATAI SZERINT 1955-BEN 370 000 FŐ NEMZETISÉGI ÉLT AZ ORSZÁGBAN, KÖZTÜK 220 000 NÉMET, 60 000 SZLOVÁK, 45 000 DÉLSZLÁV, 15 000 ROMÁN. A NEMZETISÉGI SZÖVETSÉGEK ENNÉL SOKKAL NAGYOBBRA, 550 000 FŐRE BECSÜLTÉK A NEMZETI KISEBBSÉGEK LÉTSZÁMÁT (250 000 NÉMET, 150 000 SZLOVÁK, 80 000 DÉLSZLÁV, 25 000 ROMÁN). EZEK ADATOK, FŐLEG A SZLOVÁKOKRA ÉS A DÉLSZLÁVOKRA VONATKOZÓ SZÁMOK AZONBAN ERŐSEN ELTÚLZOTTAK VOLTAK.¹¹⁹

AZ 1950-ES ÉVEK KÖZEPÉN A 3257 MAGYARORSZÁGI TELEPÜLÉSBŐL CSAK 323 KÖZSÉGBEN (222 NÉMET, 52 DÉLSZLÁV, 34 SZLOVÁK, 7 ROMÁN) VOLT 20%-FELETT A NEMZETISÉGEK ARÁNYA. ORSZÁGOSAN 82 TELEPÜLÉST TARTOTTAK NYÍLVÁN, AHOL A NEMZETISÉGEK TÖBBSÉGET ALKOTTAK,

¹¹⁷ Gjurov 1998, 17–18.; Popovics 2001, 211–212.

¹¹⁸ Caruha 1998, 18–19.

¹¹⁹ Szarka 2004, 86.; Föglein 2006, 44–48.

ARÁNYUK MEGHALADTA AZ 50%-OT (42 NÉMET, 22 DÉLSZLÁV, 14 SZLOVÁK ÉS 3 ROMÁN). A NEMZETISÉGI IDENTITÁS MEGŐRZÉSE SZEMPONTJÁBÓL ELSŐSORBAN ITT VOLTAK KEDVEZŐEK A FELTÉTELEK. A LEGTÖBB NEMZETISÉGI TELEPÜLÉS, 119 KÖZSÉG BARANYA MEGYE TERÜLETÉRE ESETT, TOLNÁBAN 44, KOMÁROM ÉS PEST MEGYÉBEN 22-22 ILYEN TELEPÜLÉS VOLT. A ROMÁNOK 60%-A BÉKÉS MEGYÉBEN ÉLT, ÉS OTT LAKOTT A SZLOVÁKOK 50%-A IS. A DÉLSZLÁVOK ELSŐSORBAN BARANYA, BÁCS-KISKUN ÉS VAS MEGYE TERÜLETÉN VOLTAK JELEN, A NÉMETEK TÖBBSÉGE PEDIG BARANYA, TOLNA, BÁCS-KISKUN ÉS PEST MEGYÉK EGYMÁSHOZ KÖZELI RÉGIÓIBAN LAKOTT.¹²⁰

A NEMZETISÉGEK HAGYOMÁNYOS AGRÁR JELLEGE EBBEN AZ IDŐSZAKBAN IS VÁLTOZATLAN MARADT. A MEZŐGAZDASÁGBÓL ÉLT A HAZAI ROMÁN TÁRSADALOM 94%-A, A DÉLSZLÁVOK 85%-A, A SZLOVÁKOK 66%-A ÉS A NÉMETEK 63%-A. AZ 1950-ES ÉVEK ERŐLTETETT IPARFEJLESZTÉSE, VÁROSÉPÍTÉSE JELENTŐS SZÁMÚ NEMZETISÉGI MUNKAERŐT VONZOTT. ÖSZTÖNÖZTE A VÁROSBA VÁNDORLÁST A SZÖVETKEZETESÍTÉS, A PARASZTSÁGRA NEHEZEDŐ BESZOLGÁLTATÁSI KÖTELEZETTSÉG, ÉS A MÓDOSABB BIRTOKOSOK (KULÁKOK) ELLENI POLITIKAI FELLÉPÉS IS. A NEMZETISÉGEK KÖRÉBEN AZONBAN AZ IPARI MUNKÁSSÁG ARÁNYA CSAK NAGYON LASSAN EMELKEDETT, MERT A VÁROSBA KÖLTÖZŐK ÁLTALÁBAN GYORSAN ASSZIMILÁLÓDTAK, DE LEGALÁBBIS IGYEKEZTEK ELHALLGATNI, LEPLEZNI ETNIKAI KÖTÖDÉSÜKET. ÍGY A NEMZETISÉGI HOVATARTOZÁST VÁLLALÓK TÖBBSÉGE VÁLTOZATLANUL A FALUSI LAKOSSÁG KÖRÉBŐL KERÜLT KI. EZEK A FOLYAMATOK AZONBAN SÚLYOSAN ÉRINTETTÉK A KORÁBBAN AUTONÓM PARASZTI (FALUSI) TÁRSADALMAT. A ZÁRT ETNIKAI KÖZÖSSÉGEK GYORSULÓ ÜTEMBEN BOMLOTTAK. A NAGYARÁNYÚ VÁROSBA VÁNDORLÁS (EGY ÉVTIZED ALATT A SZLOVÁKOK 28%-A KÖLTÖZÖTT VÁROSBA) ALAPVETŐEN MEGVÁLTOZTATTA AZ ETNIKAI ARÁNYOKAT, ÉS GYORSÍTOTTA TÖBBSÉGI NEMZETBE VALÓ RÉSZLEGES VAGY TELJES BEOLVADÁST.¹²¹

---

¹²⁰ Tóth 2003, 34., 203.

¹²¹ Kocsis 1996, 90; Tátrai 2006, 280.

A MAGYARORSZÁGI NEMZETISÉGEK LÉTSZÁMA ANYANYELV ÉS NEMZETISÉG SZERINT¹²²

	1941	1949	1960	1970	1980	1990
NÉMET						
ANYANYELV	475 491	22 455	50 765	35 594	31 231	37 511
NEMZETISÉG	302 198	2617	8640	-	11 310	30 824
SZLOVÁK						
ANYANYELV	75 877	25 988	30 690	21 176	16 054	12 745
NEMZETISÉG	16 677	7808	14 340	-	9101	10 459
ROMÁN						
ANYANYELV	14 142	14 713	15 787	12 624	10 141	8730
NEMZETISÉG	7565	8500	12 326	-	8874	10 740
HORVÁT						
ANYANYELV	37 885	20 423	33 014	21 855	20 484	17 577
NEMZETISÉG	4177	4106	14 710	-	13 895	13 570
SZERB						
ANYANYELV	5442	5158	4583	7989 (3784)	3426	2953
NEMZETISÉG	3629	4190	3888	-	2805	2905
SZLOVÉN						
ANYANYELV	4816	4473	**	*** (4205)	3142	2627
NEMZETISÉG	2058	666	-	-	1731	1930
FŐBB NEMZETISÉGEK ÖSSZESEN						
ANYANYELV	613 653	93 210	134 839	103 * 443	84 478	82 134
NEMZETISÉG	336 304	27 887	53 904*	-	47 716	70 428
NEM MAGYAR NEMZETISÉGŰ ÖSSZESEN						
ANYANYELV	641 636	107 371	149 373	120 905	101 650	104 222
NEMZETISÉG	370 173	62 561	67 648	-	64 085	90 068

*A SZLOVÉN NÉLKÜL

**NINCSEN ADAT (A SZLOVÉN AZ EGYÉB KATEGÓRIÁBAN SZEREPELT)

***A SZLOVÉNT A SZERBBEL KÖZÖSEN VETTÉK FEL (UTÓLAG BONTOTTÁK SZÉT)

¹²² Az 1990. évi népszámlálás 1993. 30., 34.

A KÖZVETLEN POLITIKAI FENYEGETETTSÉG MEGSZÜNÉSÉNEK KÖSZÖNHETŐEN AZ 1960-AS NÉPSZÁMLÁLÁS IDEJÉN VALAMELYEST EMELKEDETT A MAGUKAT NEMZETISÉGI KÖTÖDÉSŰNEK, ILLETVE ANYANYELVŰNEK VALLÓK SZÁMA. 134 839 FŐ NYILATKOZOTT NEMZETISÉGI ANYANYELVRŐL, ÉS 53 904 FŐ JELEZTE A NEMZETISÉGI HOVATARTOZÁSÁT. A NÉMETEK ESETÉBEN AZ ANYANYELV VÁLLALÁSA 1949-HEZ KÉPEST A KÉTSZERESÉRE, A NEMZETISÉG BEVALLÁSA A HÁROMSZOROSÁRA NŐTT (50 765 FŐ ÉS 8640 FŐ), DE MÉG ÍGY IS CSAK TÖREDÉKÉT TETTE KI A NÉMETEK BECSÜLT SZÁMÁNAK. A TÖBBI NEMZETISÉG ESETÉBEN KISEBB MÉRTÉKŰ EMELKEDÉS, A SZERBEKNÉL ENYHE CSÖKKENÉS VOLT MEGFIGYELHETŐ.¹²³

AZ 1960-AS ÉVEKBEN NAGY TÖMEGEKET MOZGATÓ MIGRÁCIÓS HULLÁMOKRA MÁR NEM KERÜLT SOR, A HÁTTÉRBE ZAJLÓ DEMOGRÁFIAI FOLYAMATOK AZONBAN HOSSZABB TÁVON FOLYAMATOSAN ALAKÍTOTTÁK, FOKOZATOSAN SZŰKÍTETTÉK A KORÁBBI ETNIKAI TERET. A KISEBBSÉGPOLITIKÁBAN AZ EGYSÉGES „SZOCIALISTA” NEMZET KIALAKÍTÁSA KAPOTT HANGSÚLYT. A NEMZETISÉGEKET CSAK SAJÁTOS KULTURÁLIS SZÍNFOLTNAK TEKINTETTE A HATALOM. A KOMMUNISTA PÁRT IRÁNYÍTÁSA ALATT MŰKÖDŐ NEMZETISÉGI SZÖVETSÉGEK MAGUK IS ELÍTÉLTÉK A TÁRSADALMI ÉS KULTURÁLIS KÜLÖNÁLLÁSHOZ, SAJÁTOS HAGYOMÁNYOKHOZ VALÓ ELTÖKÉLT RAGASZKODÁST, ÉS ELFOGADTÁK A FOKOZATOS ASSZIMILÁCIÓ ÚTJÁT.

A FALUSI KÖZÖSSÉGEK BOMLÁSA, A LAKOSSÁG VÁROSBA KÖLTÖZÉSE TOVÁBB FOLYTATÓDOTT. EZT A FOLYAMATOT A KORMÁNYZAT FOGLALKOZTATÁSI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZKEDÉSEI IS ERŐSÍTETTÉK. NAGYARÁNYÚ LAKÁSEPÍTKEZÉSEK KEZDŐDTEK. AZ ÚJ LAKOSOK A VÁROSOK SZÉLÉN KIALAKÍTOTT LAKÓTELEPEK EMELETES HÁZAIBA KÖLTÖZTEK, AHOL A KÜLÖNBÖZŐ HELYEKRŐL, ELTÉRŐ KULTURÁLIS KÖZEGBŐL ÉRKEZŐK GYORSAN ÁTVETTÉK A TÖBBSÉGI SZOKÁSOKAT. A FALVAKBAN MARADÓK KÖZÖTT IS MEGNŐTT AZ INGÁZÓK ARÁNYA, AKIK AZ EGÉSZ NAPOT, VAGY AKÁR AZ EGÉSZ HETET VÁROSI MUNKAHELYEKEN, TÖBBSÉGI ETNIKAI KÖRNYEZETBEN TÖLTÖTTÉK. ENNEK NYOMÁN SZÉLES KÖRBEN TERJEDT A NYELVVÁLTÁS, ÚJ ÉRTÉKEK, NORMÁK, ÉLETMÓD ÁTVÉTELE. A GYORS URBANIZÁCIÓ ELLENÉRE A NEMZETISÉGI LAKOSSÁG TÖBBSÉGE VÁLTOZATLANUL FALUSI LAKOS MARADT. ARÁNYUK A ROMÁNSÁG ESETÉBEN 89%, A DÉLSZLÁVOKNÁL 85%, A NÉMETEKNÉL 77%, A SZLOVÁKOKNÁL 71% KÖRÜL ALAKULT. JELENTŐS VÁLTOZÁSOK KÖVETKEZTEK BE A FALVAK NAGY RÉSZÉBEN IS (IPARTELEPÍTÉS, VÁROSI AGGLOMERÁCIÓ, INGÁZÁS). EZEK A TELEPÜLÉSEK MÁR NEM EGY-EGY NEMZETISÉG ZÁRT KÖZÖSSÉGEI VOLTAK, HANEM VEGYES LAKOSSÁGÚ TELEPÜLÉSEK, AHOL ÁTALAKULT AZ ÉLETFORMA, ÉS FOLYAMATOS BE- ÉS KITELEPÜLÉS ZAJLOTT.¹²⁴

1960-TÓL MEGSZÜNT A NEMZETISÉGI ANYANYELVEN TÖRTÉNŐ OKTATÁS, AZ ISKOLÁKAT VEGYES TANNYELVŰVÉ SZERVEZTÉK ÁT. A FIATALOK TÖBBSÉGE VALÓBAN NEM BESZÉLTE JÓL AZ ANYANYELVÉT,

---

¹²³ Bindorffer 2011, 56–57.

¹²⁴ Borbély 1995, 37

AMI MEGNEHEZÍTETTE A TANANYAG ELSAJÁTÍTÁSÁT. A MINDENKIRE KITERJEDŐ KÖTELEZŐ ÁTSZERVEZÉS AZONBAN CSAK SIETTETTE A NYELVVÁLTÁST, ÉS TOVÁBB LAZÍTOTTA A FIATALABB KOROSZTÁLYOK ETNIKAI KÖTÖDÉSÉT. AZ 1960/61-ES TANÉVBEN 31 KÉTNYELVŰ ÁLTALÁNOS ISKOLA (2517 TANULÓ) ÉS 329 A NEMZETISÉGI NYELVET, MINT TANTÁRGYAT OKTATÓ ISKOLA (26 524 TANULÓ) MŰKÖDÖTT AZ ORSZÁGBAN. A NÉMETEK 143, A SZLOVÁKOK 124, A DÉLSZLÁVOK 70, A ROMÁNOK 23 NEMZETISÉGI ISKOLÁVAL RENDELKEZTEK. TOVÁBBI GONDOT OKOZOTT A TANYAI ÉS KISKÖZSÉGI ISKOLÁK KÖRZETESÍTÉSE, AMELY SORÁN A NYELVOKTATÓ ISKOLÁK EGY RÉSZÉT MAGYAR OKTATÁSI INTÉZMÉNYEKBE OLVASZTOTTÁK BE. A KORMÁNYZATI INTÉZKEDÉSEK, AZ ISKOLAI NEHÉZSÉGEK, ÉS AZ ASSZIMILÁCIÓ ELŐRE HALADÁSA FOLYTÁN 10 ÉV ALATT A KÉT TANNYELVŰ ISKOLÁK SZÁMA 28%-KAL, A DIÁKJAİK SZÁMA 24%-KAL CSÖKKENT.¹²⁵

AZ 1970-ES NÉPSZÁMLÁLÁS A KORÁBBAN MEGFIGYELT TRENDEKET IGAZOLTA, VAGYIS A NEMZETISÉGI LAKOSSÁG LASSÚ, DE FOLYAMATOS FOGYÁSÁT. CSAK A SZERBEK ADATAI VOLTAK A KORÁBBIAKHOZ KÉPEST KIUGRÓAN MAGASAK, ENNEK AZONBAN AZ ADATFELVÉTELLEL KAPCSOLATOS ADMINISZTRATÍV INTÉZKEDÉS VOLT AZ OKA, AMI ALAPJÁN A SZERBEKET A SZLOVÉNEKKEL KÖZÖSEN VETTÉK SZÁMBA.

AZ 1970-ES ÉVEK FOLYAMÁN AZONBAN BIZONYOS POZITÍV VÁLTOZÁSOK KÖVETKEZTEK BE A NEMZETISÉGI POLITIKA TERÉN. AZ 1972-ES ALKOTMÁNY AZ EGYÉNI NEMZETISÉGI JOGOK MELLETT A KOLLEKTÍV KISEBBSÉGI JOGOKRA IS KOMOLYABB HANGSÚLYT HELYEZETT. A POLITIKAI VEZETÉS A NEMZETISÉGEKNEK EGYFAJTA „HÍD-SZEREPE” SZÁNT, AMELY ELŐSEGÍTHETI A SZOMSZÉD ORSZÁGOKHOZ VALÓ KÖZELEDÉST. ENNEK NYOMÁN A KORÁBBINÁL TÖBB LEHETŐSÉGET BIZTOSÍTOTTAK A KISEBBSÉGEK SZÁMRA AZ ANYANEMZETTEL VALÓ KAPCSOLATTARTÁSRA. JELENTŐSEN BŐVÜLT A NEMZETISÉGI ISKOLAHÁLÓZAT. AZ EGYSEGES SZERB NYELVŰ KÉPZÉS HELYETT A HORVÁT TELEPÜLÉSEKEN ISMÉT BEVEZETTÉK A HORVÁT NYELVEN VALÓ OKTATÁST. 1978-BAN BUDAPESTEN LENGYEL TANNYELVŰ ISKOLÁT LÉTESÜLT. 1985-TŐL A VEGYES TANNYELVŰ KÉPZÉS MELLETT MINDEN NEMZETISÉG SZÁMÁRA ÚJRA LEHETŐVÉ VÁLT A TISZTA ANYANYELVI OKTATÁS. AZ 1987/88-AS TANÉVBEN MÁR 661 ISKOLÁBAN FOLYT NEMZETISÉGI KÉPZÉS, 56 980 TANULÓ RÉSZVÉTELÉVEL.¹²⁶

AZ 1980-AS NÉPSZÁMLÁLÁS ELŐZETES NEMZETISÉGI ADATAI OLYAN ALACSONY SZÁMOKAT MUTATTAK, HOGY A NEMZETISÉG LAKTA 506 KÖZSÉGBEN KIEGÉSZÍTŐ FELMÉRÉSRE KERÜLT SOR. AZ ÚGYNEVEZETT TANÁCSI MINŐSÍTÉS SORÁN A HELYI KÖZIGAZGATÁS, ILLETVE A TELEPÜLÉS LAKÓIT JÓL ISMERŐ SZEMÉLYEK FELJEGYEZTÉK AZ EGYES CSALÁDOK NEMZETISÉGI KÖTÖDÉSÉT. HÁROM KATEGÓRIÁT ALKALMAZTAK: EGYÉRTELMŰEN NEMZETISÉGI CSALÁD; NEMZETISÉGILEG VEGYES, DE NYELVILEG NEM ASSZIMILÁLÓDOTT CSALÁD; NYELVILEG ASSZIMILÁLÓDOTT CSALÁD, AHOL AZ ETNIKAI KÖTÖDÉS

¹²⁵ Szarka 2004, 94.; Fehér 1993, 42–43.

¹²⁶ Tilkovszky 1998, 160.; Föglein 2006, 111-112.; Olasz 2010, 174.

KIMUTATHATÓ. AZ ELŐZŐ NÉPSZÁMLÁLÁS IDŐSZAKÁBAN CSAK MEGYEI SZINTE MÁR SOR KERÜLT ILYEN ADATFELVÉTELRE, BARANYA MEGYÉBEN. A MINŐSÍTÉS RÉVÉN 262 700 NEMZETISÉGI LAKOST ÍRTAK ÖSSZE, KÖZÜLÜK 52% AZ ELSŐ, 22% A MÁSODIK ÉS 26% A HARMADIK KATEGÓRIÁBA TARTOZOTT. AZ ÖNBEVALLÁSRA ÉPÜLŐ NÉPSZÁMLÁLÁSI ADATOK UGYANAKKOR MINDÖSSZE 101 650 NEMZETISÉGI ANYANYELVŰ LAKOST REGISZTRÁLTAK, ÉS 64 085 FŐT, AKI MAGÁT VALAMELY NEMZETISÉGHEZ TARTÓZÓNAK TEKINTETTE. A NÉMETEK ESETÉBEN NÉGY ÉS FÉLSZER, A SZLOVÁKOKNÁL HÁROM ÉS FÉLSZER, A DÉLSZLÁVOKNÁL ÉS A ROMÁNOKNÁL KÉTSZER TÖBB NEMZETISÉGI LAKOST MUTATOTT KI A TANÁCSI MINŐSÍTÉS, MINT A NÉPSZÁMLÁLÁSI ADATOK. A KORÁBBI BARANYA MEGYEI MINŐSÍTÉSEL ÖSSZEVETVE MEGÁLLAPÍTHATÓ, HOGY AZ EGYÉRTELMŰEN NEMZETISÉGI CSALÁDOK SZÁMA A 10 ÉV ALATT VALAMENNYI KISEBBSÉG ESETÉBEN 10-15%-KAL CSÖKKENT, AMI JÓL JELEZTE A FOLYAMATOS ASSZIMILÁCIÓT.¹²⁷

A NEMZETISÉGI LAKOSOK DEMOGRÁFIAI VISZONYAI ÉS TELEPÜLÉSTÍPUS SZERINTI MEGOSZLÁSA 1980-AS ÉVEKBEN BIZONYOS MÉRTÉKIG VÁLTOZOTT, DE AZ ALAPVETŐ FALUSI JELLEG TOVÁBBRA IS JELLEMZŐ MARADT. MÍG AZ ORSZÁG ÖSSZLAKOSSÁGÁNAK MINTEGY 38%-A ÉLT KÖZSÉGEKBEN, EZ AZ ARÁNY A NÉMETEK KÖRÉBEN 64%, A SZLOVÁKOKNÁL 61%, A DÉLSZLÁVOKNÁL ÉS A ROMÁNOKNÁL 71% VOLT. A DÉLSZLÁV NÉPEK KÖZÜL A SZERBEKNÉL CSAK 48%, A HORVÁTOKNÁL 77% ÉLT FALUSI TELEPÜLÉSEN.¹²⁸

A NEMZETI KÖZÖSSÉGEKET MEGTARTÓ EGYIK, KORÁBBAN MEGHATÁROZÓ TÉRFORMÁLÓ ERŐ, AZ ENDOGÁM HÁZASSÁGOK ARÁNYA A ROMÁNOKNÁL ÉS A HORVÁTOKNÁL 64%, A SZLOVÉNOKNÁL 60%, A NÉMETEKNÉL 51%, A SZERBEKNÉL 48%, A SZLOVÁKOKNÁL PEDIG CSAK 44% KÖRÜL ALAKULT. A VEGYES HÁZASSÁGOK NAGY SZÁMA IS AZ ASSZIMILÁCIÓ ELŐREHALADÁSÁT, A NEMZETISÉGI IDENTITÁSTUDAT, A KÖZÖSSÉGI HAGYOMÁNYOK, A KULTURÁLIS ÉS FELEKEZETI SZOKÁSOK HÁTTÉRBE SZORULÁSÁT JELEZTE. AHOL AZ ETNIKAI TUDAT, A NYELV ÉS A KULTÚRA VISZONYLAG A RÉGI FORMÁJÁBAN MEGŐRZŐDÖTT, OTT IS NEHÉZSÉGEKBE ÜTKÖZÖTT ANNAK ÁTÖRÖKÍTÉSE A KÖVETKEZŐ GENERÁCIÓRA, MERT ARCHAIKUS JELLEGE MIATT NEHEZEN VOLT ADAPTÁLHATÓ AZ ÚJ VISZONYOKRA, NEM BIZTOSÍTOTT MEGFELELŐ ALAPOT A MEGVÁLTOZOTT KÖRNYEZETBEN VALÓ BOLDOGULÁSHOZ.¹²⁹

A TÁRSADALMI MOZGÁSTÉR BŐVÜLÉSE RÉVÉN, 1980-AS ÉVEKBEN ÉREZHETŐEN FOKOZÓDOTT AZ ÉRDEKLŐDÉS A NEMZETI KÉRDÉSEK IRÁNT, A TÖBBSÉG ÉS A KISEBBSÉGEK KÖRÉBEN EGYARÁNT. MEGNŐTT AZ IGÉNY A NEMZETISÉGI KULTÚRA, A KÖZÖSSÉGI HAGYOMÁNY MEGISMERÉSÉRE ÉS TUDATOS ÁPOLÁSÁRA. EBBE AZOK A FIATALABB KOROSZTÁLYOK IS BEKAPCSOLÓDTAK, AKIK MÁR NEM BESZÉLTÉK A SZÜLEIK NYELVÉT, ÉS NEM GYAKOROLTÁK SAJÁTOS SZOKÁSAIKAT. EZEKBEN A KÖRÖKBEN A NEMZETI IDENTITÁS

¹²⁷ Hoóz – Kepecs – Klinger 1985, 45-47., 72-74.; Keményfi 2004, 93.

¹²⁸ Szarka 1997, 405.; Mészáros – Fóti 1995, 23-26.

¹²⁹ Keményfi 2003, 35.; Györi Szabó 1998, 26-27.

ELSŐDLEGES TÉNYEZŐJÉVÉ A KULTURÁLIS KÖTŐDÉS LÉPETT ELŐ. EZ A FOLYAMAT BIZONYOS MÉRTÉKBEN LASSÍTOTTA A HAGYOMÁNYOS NEMZETISÉGI KÖZÖSSÉGEK TOVÁBBI ERÓZIÓJÁT, STABILIZÁLTA AZ ETNIKAI TÉRSZERKEZET MÉG MEGLÉVŐ HANGSÚLYOSABB KÖRZETEIT. ÚJ JELENSÉGGÉNT, A VÁROSI LAKOSSÁG BIZONYOS CSOPORTJAI IS KEZDTÉK ISMÉT FELFEDEZNI NEMZETISÉGI GYÖKEREIKET. NYELVMŰVELŐ, HAGYOMÁNYŐRZŐ KLUBOK ALAKULTAK. 1982-BEN 88 NEMZETISÉGI KLUB, 99 TÁNCGYÜTTES, 97 ÉNEKKAR, 88 ZENEKAR, 20 SZÍNJÁTSZÓ CSOPORT MŰKÖDÖTT AZ ORSZÁGBAN. A KÖZÖSSÉGI TEREKEN, KULTURÁLIS INTÉZMÉNYEK, UTCANEVEK, EMLÉKTÁBLÁK STB. FORMÁJÁBAN LÁTHATÓVÁ VÁLT A NEMZETISÉGI JELLEG. EZ AZ „URBANIZÁLT” ETNIKAI RENESZÁNSZ AZONBAN A NEMZETISÉGI KÖTŐDÉS HAGYOMÁNYOS FORMÁIHOZ KÉPEST ÚJ MÓDON JELENTKEZETT – NEM EGY BEFELÉ FORDULÓ, ELZÁRKÓZÓ TRADÍCIÓŐRZÉS, HANEM EGY TUDATOSAN VÁLLALT ÉS VALLOTT KETTŐS IDENTITÁS KERETÉBEN. EZ A JELENSÉG VALAMELYEST LASSÍTOTTA AZ ASSZIMILÁCIÓT.¹³⁰

MINDEZT JÓL JELEZTE, HOGY MÍG 1980 ÉS 1990 KÖZÖTT A NEMZETI KISEBBSÉGEK ANYANYELV SZERINTI LÉTSZÁMA, A NÉMETEK KIVÉTELÉVEL VALAMENNYI NEMZETISÉGNÉL SZÁMOTTEVŐEN CSÖKKENT (ÁTLAG 16%-KAL), ADDIG A NEMZETISÉGI HOVATARTOZÁS TEKINTETÉBEN A LÉTSZÁMADATOK (A HORVÁTOK KIVÉTELÉVEL) EMELKEDTEK (ÁTLAG 13%-KAL). KÜLÖNÖSEN ERŐTELJES VOLT A NÉMET ETNIKAI „RENESZÁNSZ”, A NÉMET NEMZETISÉGI LAKOSSÁG SZÁMA TÍZ ÉV ALATT KÖZEL A HÁROMSZOROSÁRA (11 310 FŐRŐL 30 824 FŐRE) EMELKEDETT. AZ ANYANYELV TEKINTETÉBEN TOVÁBBI JELENTŐS, 21%-OS VISSZAESÉST MUTATÓ SZLOVÁKSÁG ETNIKAI TUDATA SZINTÉN NAGY MÉRTÉKBEN ERŐSÖDÖTT, A MAGÁT SZLOVÁKNAK VALLÓK SZÁMA 15%-KAL NÖTT. A NEMZETISÉGI IDENTITÁSTUDAT TEHÁT A KIALAKULT HELYZETBEN FOKOZATOSAN ELVÁLT A NYELVTUDÁSTÓL ÉS A KULTURÁLIS KÖTŐDÉSBEN TALÁLT ÚJ MEGERŐSÍTÉST, LEHETŐSÉGEKET.¹³¹

A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚT KÖVETŐEN, TÖBB ÉVSZÁZADOS GAZDASÁGI, TÁRSADALMI FOLYAMATOK NYOMÁN KIALAKULT, KORÁBBAN VISZONYLAG STABIL NEMZETISÉGI TÉRSZERKEZET JELENTŐS MÉRTÉKBEN MEGBOMLOTT. A NEMZETKÖZI FOLYAMATOK ÁLTAL KIKÉNYSZERÍTETT MIGRÁCIÓ, VALAMINT A BELSŐ POLITIKAI ÉS GAZDASÁGI VÁLTOZÁSOK HATÁSÁRA A NEMZETISÉGI LAKOSOK LÉTSZÁMÁBAN ÉS TÉRBELI ELHELYEZKEDÉSÉBEN ÁTFOGÓ VÁLTOZÁSOK KÖVETKEZTEK BE. AZ ÖSSZLAKOSSÁGON BELÜLI ARÁNYUK A KITELEPÍTÉS, A LAKOSSÁGCSERE, ILLETVE AZ ASSZIMILÁCIÓS HATÁSOK RÉVÉN NÉHÁNY ÉVTIZED ALATT KEVESEBB, MINT A FELÉRE CSÖKKENT. A TULAJDONVISZONYOK VÁLTOZÁSA, A GAZDASÁGI FOLYAMATOKBA TÖRTÉNŐ ÁLLAMI BEAVATKOZÁS, A TELEPÜLÉSSZERKEZET ÁTALAKÍTÁSA ÉS BIZONYOS POLITIKAI KÉNYSZEREK KÖVETKEZTÉBEN A HAGYOMÁNYOS NEMZETISÉGI SZIGETEK FELBOMLOTTAK, FELGYORSULT AZ ELVÁNDORLÁS, A HOMOGÉN NYELVI KÖRZETEK EGYRE INKÁBB SZÓRVÁNY JELLEGŰVÉ

¹³⁰ Tilkovszky 1998, 155., 169.; Fehér 1993, 272.

¹³¹ Az 1990. évi népszámlálás 1993, 30., 34.

VÁLTAK. MINDEZEK A VÁLTOZÁSOK NEGATÍV MÓDON BEFOLYÁSOLTÁK A NEMZETI KISEBBSÉGEK NYELVI, KULTURÁLIS ÁLLAPOTÁT, HAGYOMÁNYAI ŐRZÉSÉT, IDENTITÁSMEGŐRZŐ KÉPESSÉGÉNEK ALAKULÁSÁT IS.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- AVEDIKIAN VIKTÓRIO – DZSOTJÁNNÉ KRAJCSÍR PIROSKA (1998): MAGYARORSZÁGI ÖRMÉNYEK. BUDAPEST, KÖRTÁNC FÜZETEK.
- AZ 1990. ÉVI NÉPSZÁMLÁLÁS (1993): DEMOGRÁFIAI ADATOK I. KÖT. SZERK.: MÉSZÁROS ÁRPÁD. BUDAPEST, KSH.
- BALOGH MIKLÓS (1991): A BUKOVINAI SZÉKELYEK MEGTELEPEDÉSE TOLNA MEGYÉBEN. SZEGED.
- BINDORFFER GYÖRGYI (2001): KISEBBSÉG, POLITIKA, KISEBBSÉGPOLITIKA. BUDAPEST, GONDOLAT – MTA SZOCIOLÓGIAI KUTATÓINTÉZETE
- BORBÉLY ANDRÁS (1995): A MAGYARORSZÁGI ROMÁNOK NYELVHASZNÁLATA A VÁLTOZÁSOK TÜKRÉBEN. *REGIO*, 6. ÉVF. 3. SZ. 34-43.
- BOTTLIK ZSOLT (2005): A SZERB ETNIKAI TÉR VÁLTOZÁSAI A XX. SZÁZADBAN A MAI MAGYARORSZÁG TERÜLETÉN. *KISEBBSÉGGUTATÁS*, 2005/2. 222-228.
- CARUHA VANGELIÓ (1998): MAGYARORSZÁGI GÖRÖGÖK. BUDAPEST, KÖRTÁNC FÜZETEK.
- ERŐS FERENC (2001): AZ IDENTITÁS LABIRINTUSAI. NARRATÍV KONSTRUKCIÓK ÉS IDENTITÁSTRATÉGIÁK. BUDAPEST, JANUS – OSIRIS.
- FEHÉR ISTVÁN (1993): AZ UTOLSÓ PERCBEN. MAGYARORSZÁG NEMZETISÉGEI 1945-1990. BUDAPEST, KOSSUTH.
- FÖGLEIN GIZELLA (2006): ETNIKUM ÉS EDUCATIO. BUDAPEST, NAPVILÁG.
- FRANK GÁBOR ET AL. (1998): MAGYARORSZÁGI NÉMETEK. BUDAPEST, KÖRTÁNC FÜZETEK.
- FÜZES MIKLÓS (1990): FORGÓSZÉL. BE- ÉS KITELEPÍTÉSEK A DÉLKELET-DUNÁNTÚLON 1944-1948 KÖZÖTT. PÉCS, BARANYA MEGYEI LEVÉLTÁR.
- GJUROV ALEXANDER (1998): MAGYARORSZÁGI BOLGÁROK. BUDAPEST, KÖRTÁNC FÜZETEK.
- GYIVICSÁN ANNA – KRUPA ANDRÁS (1998): A MAGYARORSZÁGI SZLOVÁKOK. BUDAPEST, PRESS PUBLICA.
- GYÖRI SZABÓ RÓBERT (1998): KISEBBSÉGPOLITIKAI RENDSZERVÁLTÁS MAGYARORSZÁGON. BUDAPEST, OSIRIS.
- HOÓZ ISTVÁN – KEPECS JÓZSEF – KLINGER ANDRÁS (1985): A BARANYA MEGYÉBEN ÉLŐ NEMZETISÉGEK DEMOGRÁFIAI HELYZETE 1980-BAN. BUDAPEST, ÁLLAMI GORKIJ KÖNYVTÁR.
- KEMÉNYFI RÓBERT (2004): FÖLDRAJZI SZEMLELET A NÉPRAJZTUDOMÁNYBAN. DEBRECEN, KOSSUTH EGYETEMI KIADÓ.
- KOCSIS KÁROLY (1996): A MAGYAR ETNIKAI TÉRSZERKEZET VÁLTOZÁSAI A HONFOGLALÁSTÓL NAPJAINKIG. *TÉR ÉS TÁRSADALOM*, 10. ÉVF. 1. SZ. 79-94.

KOZÁR MÁRIA – MUKICS FERENC (1998): A MAGYARORSZÁGI SZLOVÉNEK. BUDAPEST, KÖRTÁNC FÜZETEK.

KUGLER JÓZSEF (1996): A CSEHSZLOVÁK-MAGYAR LAKOSSÁGCSERE LEBONYOLÍTÁSA BÉKÉS ÉS CSONGRÁD MEGYÉBEN. *REGIO*, 7. ÉVF. 4. SZ. 47-73.

MÉSZÁROS ÁRPÁD – FÓTI JÁNOS (1995): NEMZETISÉGEK, ETNIKAI CSOPORTOK A 20. SZÁZADI MAGYARORSZÁGON. *REGIO*, 6. ÉVF. 3. SZ. 3-33.

OLASZ LAJOS (2010): NEMZETISÉGI OKTATÁS MAGYARORSZÁGON (1945-2010). IN: LADISLAV BARÁTH – ILDIKO VICZAYOVÁ (RED.): TUDOMÁNY AZ OKTATÁSÉRT – OKTATÁS A TUDOMÁNYÉRT. VEDA PRE VZDELANIE – VZDELANIE PRE VEDU. NITRA, UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE. 169-179.

POPOVICS TIBOR MIKLÓS (2001): A MAGYARORSZÁGI RUSZINOK IDENTITÁS-MEGŐRZÉSI TÖREKVÉSEI. IN: SISÁK GÁBOR (SZERK.) NEMZETI ÉS ETNIKAI KISEBBSÉGEK MAGYARORSZÁGON A 20. SZÁZAD VÉGÉN. BUDAPEST, OSIRIS – MTA KISEBBSÉGGUTATÓ MŰHELY. 202-2015.

STIPKOVITS FERENC (1994): A RÁBA MENTI SZLOVÉNEK TÖRTÉNETÉBŐL. *REGIO* 5. ÉVF. 2. SZ. 91-105.

SZARKA LÁSZLÓ (1997): ASSZIMILÁCIÓ A 20. SZÁZADI MAGYARORSZÁGON. ADALÉKOK ÉS ADATOK A HAZAI NÉMET ÉS SZLOVÁK KISEBBSÉG ELMAGYAROSODÁSÁNAK TÖRTÉNETÉHEZ. IN: HÍD A SZÁZADOK FELETT. TANULMÁNYOK KATUS LÁSZLÓ 70. SZÜLETÉSNAPJÁRA. FŐSZER. HANÁK PÉTER. PÉCS, UNIVERSITY PRESS. 397-407.

SZARKA LÁSZLÓ (2004): KISEBBSÉGI LÉTHELYZETEK, KÖZÖSSÉGI ALTERNATÍVÁK. BUDAPEST, LUCIDUS.

TÁTRAI PATRIK (2006): ADALÉKOK A TELEPÜLÉSEK BELSŐ ETNIKAI TÉRSZERKEZETÉNEK KUTATÁSÁHOZ. *FÖLDRAJZI ÉRTESÍTŐ*, 55. ÉVF. 3-4. SZ. 273-286.

TILKOVSKY LORÁNT (1998): NEMZETISÉGI POLITIKA MAGYARORSZÁGON A 20. SZÁZADBA, DEBRECEN, CSOKONAI.

TÓTH ÁGNES (SZERK.) (2003): A PÁRTÁLLAM ÉS A NEMZETISÉGEK (1950-1973). KECSKEMÉT, BÁCS-KISKUN MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT LEVÉLTÁRA.

TÓTH ÁGNES (1993): TELEPÍTÉSEK MAGYARORSZÁGON 1945-1948 KÖZÖTT. KECSKEMÉT, BÁCS-KISKUN MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT LEVÉLTÁRA.

VADKERTY KATALIN (2001): A KITELEPÍTÉSTŐL A RESZLOVAKIZÁCIÓIG. POZSONY, KALLIGRAM.

LAKI ILDIKÓ: TÁRSADALMI TÜKÖRKÉP

NAPJAINKBAN SZÁMTALAN KIHÍVÁSSAL, NÖVEKVŐ BIZONYTALANSÁGGAL KELL SZEMBENÉZNÜNK, AMELYEKET HATALMAS ERŐFESZÍTÉSEK ÁRÁN IGYEKSZÜNK A GAZDASÁGI FEJLŐDÉS ÉS A VERSENYKÉPESSÉG NÖVELESÉVEL MEGOLDANI. E FOLYAMATOK UGYANAKKOR OLYAN KÖRNYEZETI ÉS TÁRSADALMI VÁLTOZÁSOKAT IS HOZNAK MAGUKKAL, AMELYEK AZ EGÉSZ BOLYGÓ SORSÁT ÉRINTIK, TOVÁBBI NEHÉZSÉGEK ELÉ ÁLLÍTVA A TÁRSADALMAT. AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS, A KÖRNYEZETI DEGRADÁCIÓ, A CSÖKKENŐ TERMÉSHOZAMOK, A NEMZETKÖZI ÉS AZ ORSZÁGOKON BELÜLI EGYENLŐTLENSÉGEK NÖVEKEDÉSE, A FOKOZÓDÓ ELSZEGÉNYEDÉS, A SZEGÉNYEBB RÉTEGEK KIREKESZTŐDÉSE MIND E VÁLTOZÁSOK KÖRÉBE TARTOZNAK. A TERMÉSZETI FELTÉTELEK MEGVÁLTOZÁSA PEDIG KOCKÁZATOT JELENT SZÁMOS KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI TERÜLETEKEN.¹³²

A GAZDASÁGKÖRNYEZETI VÁLTOZÁS NYILVÁNVALÓ A TERÜLETI-TÁRSADALMI VISZONYOKBAN SEM HAGYHATÓ MAGÁRA. TERÜLETI ÁTALAKULÁSOK (TELEPÜLÉSEK KÖZÖTTI VERSENY, FUNKCIÓK ÉS TEVÉKENYSÉGEK ÁTHELYEZŐDÉSE - ITT GONDOLJUNK CSAK AZ IPARVÁROSOK MEGVÁLTOZOTT SZEREPÉRE), TÁRSADALMI VÁLTOZÁSOK (CSÖKKENŐ GYEREKSZÁM, NÖVEKVŐ IDŐSKOROSZTÁLY, MUNKANÉLKÜLISÉG, TARTÓS BETEGSÉGEK, ÉLETMINŐSÉG JAVULÁS-ÉLETMINŐSÉG ROMLÁS) MIND AZT MUTATJÁK A VÁLTOZÁSOK SOKRÉTŰEK, DE LEGFŐKÉPPEN ÁLLANDÓ MOZGÁSBAN VANNAK.

A JELEN ÖSSZEFOGLALÓ ENNEK A GAZDASÁGI VÁLTOZÁSRA REAGÁLÓ TÁRSADALMI-TERÜLETI KÉP BEMUTATÁSÁNAK ÁTTEKINTÉSE, A FENNTARTHATÓSÁG JEGYÉBEN. KIEMELT HANGSÚLY HELYEZŐDIK AZOKRA AZ AKTUÁLIS, JELENLEGI TENDENCIÁKRA, MELYEK AZ ÉLETMINŐSÉG, A KÖRNYEZETI HATÁSOK, VALAMINT A TERÜLETI PROBLÉMÁKAT FESZEGETI.

MINDEHHEZ AZONBAN SZÜKSÉGESNEK ÍGÉRKEZIK ISMERTETNI AZOKAT A JELLEMZŐKET, AMELYEK A MAI MAGYAR TÁRSADALOMRA RELEVÁNSAK. EZEK EGYFELŐL AZ ADATOKON, MÁSFELŐL A FOLYAMATOKON KERESZTÜL LÁTHATÓAK, A MINDENKORI KÜLSŐ ÉS BELSŐ KÖRÜLMÉNYEK FÜGGVÉNYÉBEN.

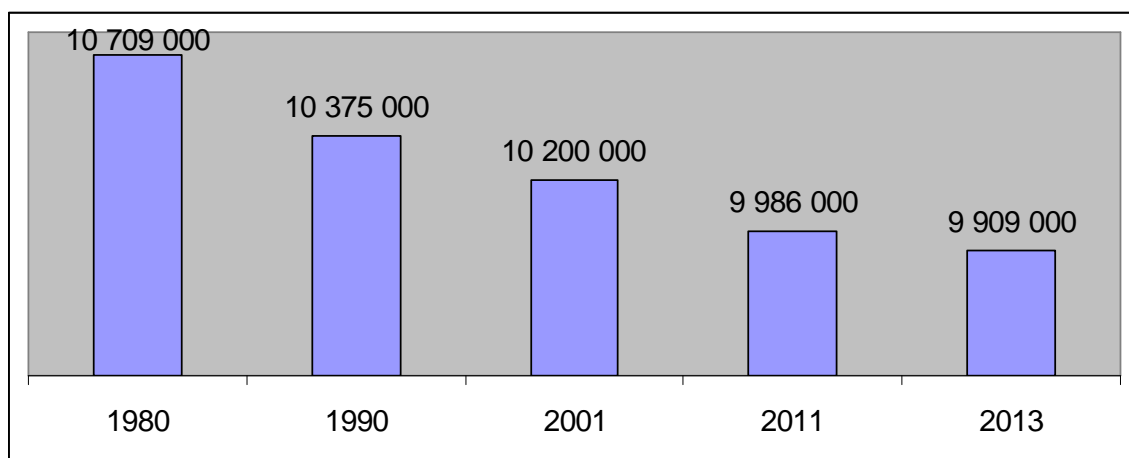
¹³²Letöltés helye és ideje: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/fenntartfejl/fenntartfejl12.pdf> . 2013. július 29.

MAGYARORSZÁG LAKOSSÁGA, NÉPESSÉGE

MAGYARORSZÁGON 2013. JANUÁR 1-JÉN 9 MILLIÓ 906 EZREN ÉLTEK. A NÉPESSÉG SZÁMA TÖBB MINT HÁROM ÉVTIZEDE GYORSULÓ ÜTEMBEN FOGY, AZ ORSZÁGNAK MA 803 EZER FŐVEL KEVESEBB A LAKOSA, MINT 1980-BAN. A CSÖKKENÉS A TERMÉSZETES FOGYÁSBÓL ERED - AZAZ ÉVRŐL ÉVRE KEVESEBB GYERMEK JÖN VILÁGRA, MINT AHÁNYAN MEGHALNAK. A NEMZETKÖZI BEVÁNDORLÁS ÉS AZ ELVÁNDORLÁS POZITÍV EGYENLEGE AZ EZREDFORDULÓTÓL NAPJAINKIG 40%-BAN ELLENSÚLYOZTA A NÉPESSÉG GYORSULÓ TERMÉSZETES FOGYÁSÁT.¹³³

A NÉPESSÉG SZÁMA ÉVRŐL ÉVRE VISZONYLAG KEVÉSSÉ VÁLTOZIK, A FOLYAMATOKAT MEGHATÁROZÓ ALAPTENDENCIÁK HOSSZABB TÁVON ÉRVÉNYESÜLNEK. A HAZAI NÉPESSÉGSZÁMOT DÖNTŐEN A SZÜLETÉSEK ÉS A HALÁLOZÁSOK ALAKÍTJÁK. A SZÜLETÉSEK 1976-TÓL TARTÓSAN CSÖKKENŐ, VALAMINT A HALÁLOZÁSOK 1963-TÓL EMELKEDŐ TRENDJE ODA VEZETETT, HOGY A SZÜLETÉSEK ÉS A HALÁLOZÁSOK MÉRLEGE AZ 1980-AS ÉVEKTŐL - EURÓPÁBAN LEGKORÁBBAN - NEGATÍVVÁ VÁLT. AZ ALAPTENDENCIÁK ANNYIBAN VÁLTOZTAK, HOGY A HALANDÓSÁG AZ 1993-AS NEGATÍV CSÚCSOT KÖVETŐEN CSÖKKENI KEZDETT.

1. SZÁMÚ ÁBRA
LAKOSSÁGSZÁMARÁNY VÁLTOZÁS 1980-2013 KÖZÖTT

FORRÁS: KSH STADAT
SZERKESZTETTE: LAKI ILDIKÓ

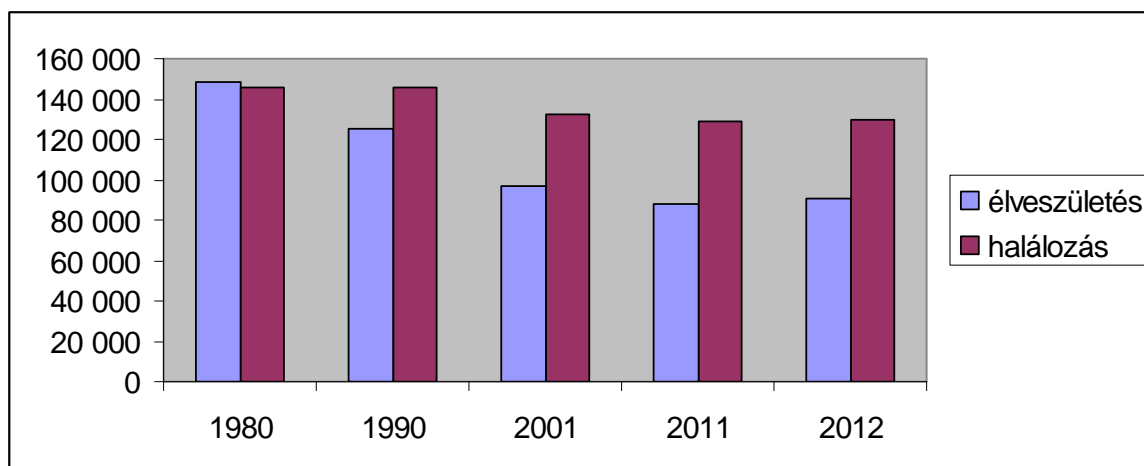
A MAGYAR TÁRSADALOM FOKOZATOS NÉPESSÉGCSÖKKENÉSE MELLETT IGEN KOMOLY PROBLÉMÁT OKOZ AZ IDŐSÖDŐ TÁRSADALOM. EZ REGIONÁLIS SZINTEN SEM AZONOS, POZITÍV HELYZETET A FEJLETT RÉGIÓK ÉLVEZNEK; BUDAPEST, VALAMINT PEST ÉS GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYE. ITT LAKOSSÁG SZÁMA INKÁBB NÖVEKEDŐ TENDENCIÁT MUTAT, MINT A RÉGIÓK TÖBBSÉGE. TOVÁBBI DILEMMÁT JELENT A BELFÖLDI

¹³³ Letöltés helye és ideje: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mo/mo2012.pdf> . 2013. július 30.

NÉPESSÉGMOZGÁS, MELYPEN SZINTÉN PEST MEGYE, BUDAPEST, GYÖR-MOSON-SOPRON ÉS VAS MEGYE NÉPESSÉGMERTARTÓ EREJE ERŐTELJES, A TOVÁBBI 16 MEGYÉVEL SZEMBEN. MINDEZ SZÁMOS MEGOLDANDÓ TÁRSADALMI-GAZDASÁGI KÉRDÉST TESZ MAGA MÖGÉ. ELVÁNDORLÁS, GYEREKVÁLLALÁS, HELYI SZINTŰ BERUHÁZÁSOK CSÖKKENÉSE, NÖVEKVŐ KIHASZNÁLATLAN TERÜLETEK, ELHANYAGOLT KÖRNYEZET.

MAGYARORSZÁG TERMÉKENYSÉGI RÁTÁJA JELENLEG AZ EGYIK LEGALACSONYABB AZ EURÓPAI UNIÓBAN, RÁADÁSUL AZON ORSZÁGOK CSOPORTJÁBA TARTOZIK, AHOL AZ UTÓBBI ÉVEKBEN NEM KERÜLT SOR A TERMÉKENYSÉGI ARÁNYSZÁM NÖVEKEDÉSÉRE. ANNAK ELLENÉRE VISZONT, HOGY ILYEN ALACSONY A TERMÉKENYSÉG A CSALÁDTÁMOGATÁSRA FORDÍTOTT KÖLTSÉGEK ARÁNYTALANUL MAGASAK AZ EU-S ÁTLAGHOZ KÉPEST. AZ ALACSONY GYERMEKVÁLLALÁSI HAJLANDÓSÁG FOLYAMATOS CSÖKKENÉSE A GYERMEKVÁLLALÁSI KOR KITOLÓDÁSÁVAL IS MAGYARÁZHATÓ, A NŐK KÉSŐBB ÉS KEVESEBB GYERMEKET SZÜLNEK, VÁLLALNAK. A NÉPESSÉG ERŐFORRÁSAIT TEKINTVE MAGYARORSZÁG TARTALÉKAI KIMERÜLŐBEN VANNAK, AMENNYIBEN NEM TÖRTÉNIK FORDULAT, AZ ORSZÁG JELENLEG IS FOGYÓ NÉPESSÉGE VÁRHATÓAN 10%-AL CSÖKKEN 2050-IG ÉS AZ IDŐSKORI ELLÁTOTTSÁGI RÁTA AZ EU27 ÁTALAGOS SZINTJE FÖLÉ EMELKEDIK 2060-RA.¹³⁴

2. SZÁMÚ ÁBRA
ÉLVESZÜLETÉSEK ÉS HALÁLOZÁS 1980-2012 KÖZÖTT

FORRÁS: KSH STADAT
SZERKESZTETTE: LAKI ILDIKÓ

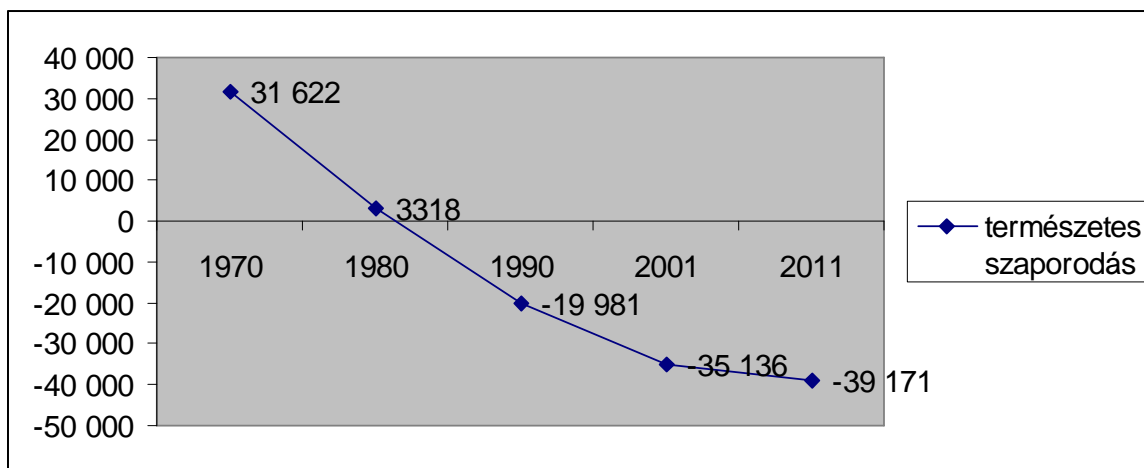
A FENTI ÁBRÁBÓL LÁTHATÓ TEHÁT, HOGY AZ 1980-AS ÉVEKBELI SZÜLETÉSI ÉS HALÁLOZÁSI SZÁMARÁNYOK SZINTE KIEGYENLÍTETT HELYZETÉT AZ 1990-ES ÉVEKBEN MÁR A MAGASABB HALÁLOZÁSI ARÁNYSZÁMOK VÁLTOTTÁK FEL. AZ EZREDFORDULÓT KÖVETŐEN PEDIG EGYÉRTELMEŰEN LÁTHATÓ, HOGY

¹³⁴ Letöltés helye és ideje: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mo/mo2012.pdf> . 2013. július 30.

A MÉG INKÁBB CSÖKKENT A SZÜLETÉSEK SZÁMARÁNYA, UGYANAKKOR CSÖKKENŐ TENDENCIÁT MUTAT A HALÁLOZÁSI SZÁMARÁNY IS. APRÓ VÁLTOZÁS CSAK AZ 2012-ES IDŐSZAKRA TEHETŐ, MELY VALÓSZÍNŰLEG A KÜLÖNBÖZŐ ÖSZTÖNZŐ PROGRAMOK TÁMOGATÁSÁNAK, AZ ÚJ TÁRSADALOMPOLITIKAI TÖREKVÉSEKNEK KÖSZÖNHETŐ.

A NÉPESSÉG SZÁMA ÉVRŐL ÉVRE VISZONYLAG KEVÉSSÉ VÁLTOZIK, A FOLYAMATOKAT MEGHATÁROZÓ ALAPTENDENCIÁK HOSSZABB TÁVON ÉRVÉNYESÜLNEK.

3. SZÁMÚ ÁBRA
TERMÉSZETES SZAPORODÁS 1970 ÉS 2011 KÖZÖTT

FORRÁS: KSH STADAT
SZERKESZTETTE: LAKI ILDIKÓ

ÖSSZESEN 1970 ÉS 2012 KÖZÖTT A SZÜLŐKÉPES KORÚ NŐK SZÁMA 13, A SZÜLETÉSSZÁM 40,5%-KAL ESETT VISSZA. A RENDSZERVÁLTÁST KÖVETŐEN INDULT MEG, ILLETVE GYORSULT FEL AZ A FOLYAMAT, AMELY SORÁN PARADIGMAVÁLTÁS TÖRTÉNT A GYERMEKVÁLLALÁSI MAGATARTÁSOKBAN IS.¹³⁵ EBBŐL A SZEMPONTBÓL A TÁRSADALMI FENNTARTHATÓSÁG KÉRDÉSE FONTOS ÁLLOMÁST JELENT A HAZAI NÉPESEDÉSPOLITIKA SZEMPONTJÁBÓL. EGY ORSZÁG NÉPESSÉGSZÁMA AKKOR FENNTARTHATÓ, HA A TELJES TERMÉKENYSÉGI ARÁNYSZÁMA ELÉRI A 2,1-ET. AZ 1990-ES ÉVEKBEN A TERMÉKENYSÉG ERŐTELJESEN CSÖKKENT, A 2000-ES ÉVEKBEN INGADOZOTT ÉS ALACSONY SZINTEN MARADT. 1990 ÉS 2011 KÖZÖTT 1,84-RŐL 1,24-RE MÉRSÉKLŐDÖTT A TERMÉKENYSÉGI MUTATÓ ÉRTÉKE, EZ TÖRTÉNELMI MÉLYPONT A HAZAI SZÜLETÉSI STATISZTIKA TÖRTÉNETÉBEN. 2000 ÉS 2011 KÖZÖTT 1,24 ÉS 1,35 KÖZÖTT INGADOZOTT A MUTATÓ ÉRTÉKE. MÍG 1990-BEN MINTEGY 13%-KAL MARADT EL A TERMÉKENYSÉG A REPRODUKCIÓ SZINTJÉTŐL, ADDIG 2011-BEN MÁR 41%-KAL. A TERMÉKENYSÉG ALACSONY SZINTJE A KÉSŐBBRE HALASZTOTT SZÜLETÉSEKKEL ÉS A KEVESEBB GYERMEK VÁLLALÁSÁVAL

¹³⁵ Letöltés helye és ideje: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mo/mo2012.pdf>. 2013. augusztus 4.

INDOKOLHATÓ. A KÉSŐBBI GYERMEKVÁLLALÁS NEM FELTÉTLENÜL JÁR EGYÜTT A NŐK BEFEJEZETT TERMÉKENYSÉGÉNEK CSÖKKENÉSÉVEL, MIVEL ÉLETÜK SORÁN PÓTOLHATJÁK ELHALASZTOTT SZÜLÉSEIKET. EZZEL EGYÜTT MEGNŐ AZ ESÉLYE ANNAK, HOGY AKARATUK ELLENÉRE AZ EREDETILEG TERVEZETTNÉL KEVESEBB GYERMEKET VÁLLALNAK. A TÁRSADALOMBAN KIALAKULT TERMÉKENYSÉGI MINTA A FELNŐVEKVŐ FIATAL GENERÁCIÓK GYERMEKVÁLLALÁSI MAGATARTÁSÁT IS BEFOLYÁSOLJA.¹³⁶

MİNDEZ AZT JELENTI, A FENNTARTHATÓSÁG EGYIK ALAPPILLÉRE A TÁRSADALMI REPRODUKCIÓ A MAGYAR TÁRSADALOMBAN VESZÉLYEZTETETTTNEK MUTATKOZIK, MELYRE MEGFELELŐ ESZKÖZÖKET JELENTHET EGY OLYAN POLITIKAI IRÁNYVONAL, AMELY KEDVEZŐ FELTÉTELEKET TEREMT A GYERMEKVÁLLALÁS VONATKOZÁSÁBAN.

1. SZÁMÚ TÁBLÁZAT
ÖSSZESÍTŐ TÁBLÁZAT A NÉPESSÉGVÁLTOZÁS TÉNYEZŐIRŐL

IDŐSZAK	ÉLVESZÜLETÉS	HALÁLOZÁS	TERMÉSZETES SZAPORODÁS, ILL. FOGYÁS (-)	VÁNDORLÁSI KÜLÖNBÖZET	TÉNYLEGES SZAPORODÁS, ILL. FOGYÁS (-)	LAKÓNÉPESSÉG AZ IDŐSZAK VÉGÉN
1980-1989	1 309 583	1 451 823	-142 240	-192 400	-334 640	10 374 823
1990-2001	1 222 922	1 595 784	-372 862	196 354	-176 508	10 198 315
2001-2011	1 021 668	1 408 873	-387 205	126 518	-260 687	9 937 628
VÁLTOZÁS AZ IDŐSZAK ELEJI NÉPESSÉG SZÁZALÉKÁBAN						
1980-1989	12,2	13,6	-1,3	-1,8	-3,1	96,9
1990-2001	11,8	15,4	-3,6	1,9	-1,7	98,3
2001-2011	10,0	13,8	-3,8	1,2	-2,6	97,4

FORRÁS: [HTTP://WWW.KSH.HU/NEPSZAMLALAS/TABLA_K_TERULETI_00](http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_00)

KORMEGOSZLÁS

AZ ELMÚLT ÉVTIZEDBEN A KORÁBBINÁL KEVESEBB GYERMEK SZÜLETÉSE, A HALÁLOZÁSOK MÉRSÉKLŐDŐ TRENDJE, A VÁRHATÓ ÉLETTARTAM NÖVEKEDÉSE EGYÜTTES EREDMÉNYEKÉPPEN IDŐSÖDÖTT AZ ORSZÁG NÉPESSÉGE. 2011. OKTÓBER 1-JÉN CSAK NEM 250 EZERREL KEVESEBB GYERMEKKORÚ, 171 EZERREL KEVESEBB 15-39 ÉVES (A TOVÁBBIAKBAN FIATAL AKTÍV KORÚ), 92 EZERREL KEVESEBB 40-59 ÉVES

¹³⁶ Letöltés helye és ideje: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/fenntartfejl/fenntartfejl12.pdf> . 2013. augusztus 6.

(IDŐSEBB AKTÍV KORÚ) ÉLT MAGYARORSZÁGON, MINT TÍZ ÉVVEL KORÁBBAN. AZ IDŐSKORÚAK SZÁMA CSAK NEM 250 EZER FŐVEL TÖBB LETT.¹³⁷

2. SZÁMÚ TÁBLÁZAT
A NÉPESSÉG KORCSOPORT ÉS NEMEK SZERINT

KORCSOPORT, ÉVES	1980	1990	2001	2011
-4	865 704	617 232	488 456	475 245
5-9	772 680	656 150	581 985	482 346
10-14	702 789	857 167	624 495	490 068
15-19	650 492	766 856	668 609	593 534
20-24	813 917	678 653	809 302	618 235
25-29	891 551	620 290	786 991	611 301
30-34	755 987	774 415	700 857	765 317
35-39	720 569	847 341	608 734	815 596
40-44	651 984	716 675	708 584	714 521
45-49	685 447	674 954	824 725	601 672
50-54	694 238	597 701	704 742	657 571
55-59	673 973	607 543	609 276	781 111
60-64	380 686	585 924	535 309	653 991
65-69	547 372	529 668	490 297	522 971
70-74	416 237	267 782	437 347	423 844
75-79	274 669	316 584	338 823	331 073
80-84	146 356	172 429	154 224	234 215
85-	64 812	87 459	125 559	165 017
ÖSSZESEN	10 709 463	10 374 823	10 198 315	9 937 628

FORRÁS: [HTTP://WWW.KSH.HU/NEPSZAMLALAS/TABLAKE_TERULETI_00](http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_00)

A NÉPESSÉGEN BELÜL A BÖLCSŐDÉS- ÉS ÓVODÁSKORÚAK SZÁMA KEVESEBB, MINT 2001-BEN, ENNÉL MÉG ROSSZABB ADATOKAT MUTAT AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁSOK KÖRE, ITT TÖBB MINT 20%-VAL CSÖKKENT A SZÁMARÁNY. MEGJEGYZENDŐ, ENNEK A TENDENCIÁNAK A NEGATÍV KÖVETKEZMÉNYEI A KÖVETKEZŐ IDŐSZAKBAN ÉRHTŐ MAJD TETTEN (A MUNKAVÁLLALÁS, A SZOCIÁLIS TÁMOGATÁSOK, A GAZDASÁG TARTÓS FENNTARTHATÓSÁGA TERÜLETÉN). A LEGERŐSEBB MUNKAVÁLLALÁSI KORÚ 20-59 ÉVES LAKOSSÁG SZÁMA 2001-BEN 5 753 211 FŐT TETT KI, 2011. ÉVBEN EZ A SZÁMADAT MÁRCSAK 5 565 324 FŐRE TEHTŐ - 188 EZER FŐVEL KISEBB, MINT 2001-BEN VOLT.

¹³⁷ Letöltés helye és ideje: http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/nepsz2011/nepsz_03_00_2011.pdf 2013. augusztus 8.

A 2011. ÉVI ADATOKAT TEKINTVE ELMONDHATÓ, HOGY A 60-69 ÉVES KOROSZTÁLY LÉTSZÁMA EMELKEDETT MEG LEGINKÁBB (A 70-79 ÉVESEK MINTEGY 21 EZER FŐVEL KEVESEBBEN VANNAK, MINT 10 ÉVE, A 80 ÉVNél IS IDŐSEBBEK SZÁMA PEDIG CSAKNEM 120 EZERREL TÖBB, MINT 2001-BEN, ÉS A NÖVEKEDÉS TÚLNOMÓ RÉSE A NŐKNél KÖVETKEZETT BE. AZ ORSZÁG LAKOSSÁGÁBól MINDEN TIZEDIK LAKOS 70 ÉVES VAGY IDŐSEBB.

TERÜLETI SAJÁTOSSÁGOK

MAGYARORSZÁG ÉVTIZEDEK ÓTA KÜZD ELAPRÓZOTT TELEPÜLÉSRÉNDSZERÉNEK, A KÖZPONTI ÉS MEGYEI VÁROSOK ELŐNYÖS POZÍCIÓJÁNAK, VALAMINT A KISTELEPÜLÉSEK, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS TELEPÜLÉSEK ÉS TÉRSÉGEK - ITT MEGJELENŐ HALMOZOTT TÁRSADALOMMAL - PROBLÉMÁJÁVAL. AMENNYIBEN A FENNTARTHATÓSÁG OLDALÁRól TEKINTJÜK, ÚGY ELMONDHATÓ, HOGY EGYÉRTÉLMŰEN A GAZDASÁGILAG FEJLETTEBB RÉGIÓK (A NYUGATI ÉS KÖZÉP TERÜLETEN ELHELYEZKEDŐ) ÉLVEZNEK MINDEN TEKINTETBEN ELŐNYT. A TERÜLETI KONCENTRÁCIÓ LEGFÖBB PONTJA A FŐVÁROS ÉS AGGLOMERÁCIÓJA, MELY ERŐTELJESEN MEGTERHELI A FŐVÁROS KÜLÖNBÖZŐ TERÜLETEIT (INFRASTRUKTÚRA, KÖRNYEZET). A KÖRNYEZETI TÉNYEZŐKÖN TÚL A TERÜLETHASZNÁLAT KÉRDÉSKÖRE SEM ELHANYAGOLANDÓ, HISZEN AZ FŐVÁROS ÉS AGGLOMERÁCIÓJA SZINTE EGY MEGAVÁROS KÉPÉT MUTATJA, AMELYET INKÁBB CSAK IGÉNYBE VESZÜNK, HASZNÁLUNK, DE KEVÉSBÉ FOGLALKOZUNK A FENNTARTHATÓSÁGÁVAL. UGYANILYEN SÚLYOS A GAZDASÁGI OLDALRól TÖRTÉNŐ MEGKÖZELÍTÉSE, E KONCENTRÁCIÓ ÁLTAL AZ ORSZÁG TÖBBI MEGYÉJÉNEK NÉPESSÉGMERTARTÓ EREJE GYENGÜL, A VÁNDORLÁSOK KÖVETKEZTÉBEN A SÚLYPONTOK MINDEN TEKINTETBEN PÓLUSOKAT KÉPEZNEK.

A MAGYARORSZÁGI TELEPÜLÉSÁLLOMÁNY NAGYSÁGRENDI TAGOLÓDÁSA MESSZEMENŐEN KIHAT A TELEPÜLÉSEK FEJLŐDÉSI LEHETŐSÉGEIRE, SZOLGÁLTATÁSAIK MINŐSÉGÉRE, LAKÓIK ÉLETMINŐSÉGÉRE, MUNKAERŐ-PIACI POZÍCIÓJÁRA, JÖVEDELMi HELYZETÉRE STB. AZ 1990-ES ÉVEK ELŐTTI IDŐSZAKBAN - AZ 1970-ES ORSZÁGOS TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ DÖNTÉSEINEK KÖSZÖNHETŐEN - A KISTELEPÜLÉSEK KÜLÖNÖSEN HÁTRÁNYOS HELYZETBE KERÜLTEK. A KERESŐK JELENTŐS HÁNYADA INGÁZÓVÁ VÁLT, VAGY A KÜLÖNBÖZŐ ÚJ VÁROSOK LÉTREJÖTTÉVEL, VAGY A HELYBEN NEM TALÁLHATÓ MUNKAERŐPIAC OKÁN. EZ AZONBAN EGY AMORF SZERKEZETET HOZOTT LÉTRE A TERÜLETI SZINTŰ TÁRSADALMI FENNTARTHATÓSÁGÁBAN, HISZEN A TELEPÜLÉSEK KÖZÖTT HANGSÚLYELTOLÓDÁS ALAKULT KI.

A RENDSZERVÁLTOZÁST KÖVETŐEN A TELEPÜLÉSMÉRETÉBől FAKADÓ HÁTRÁNYOK MÉRSÉKLÖDTEK, EGYFELÖL A KÖZIGAZGATÁS ÚJTÍPUSÚ RENDSZERÉNEK KÖSZÖNHETŐEN (PL. A TELEPÜLÉS ÖNKORMÁNYZATOK LÉTREJÖTTÉVEL ÉS FELADATAIK MEGHATÁROZÁSÁVAL - TÖBBEK KÖZÖTT A HELYBEN

MARADÁS ESÉLYÉVEL), MÁSFELŐL AZOKNAK A GAZDASÁGI ÉS GAZDASÁGPOLITIKAI VÁLTOZÁSOKNAK KÖSZÖNHETŐEN, AMELYEK SEGÍTETTÉK A TÁRSADALOM MOBILIZÁLÓDÁSÁNAK ESÉLYÉT. ILYENNEK TEKINTHETŐ A MOBILTELEFON ELTERJEDÉSE, A LAKOSSÁG GÉPKOCSIVAL VALÓ ELLÁTOTTSÁGA, A TELEPÜLÉSEK INFRASTRUKTURÁLIS ELLÁTOTTSÁGA. A LAKÓHÁZAK ÉS ÉPÜLETEK MINŐSÉGÉNEK JAVULÁSA, AZ ENERGIAHASZNOSÍTÁS ÚJ ESZKÖZEINEK BEVEZETÉSE (ÉPÜLETEK KORSZERŰ FELÚJÍTÁSA, ÉLETMINŐSÉG ÉS LAKÓ/ÉLETKÖRÜLMÉNYEK KOHERENCIÁJÁNAK KIALAKÍTÁSA, MEGTALÁLÁSA, FINOM TÁRSADALMI KÉNYSZER AZ ÚJRAHASZNOSÍTÁS MEGISMERTETÉSÉRE, ILLETVE ALKALMAZÁSÁRA).

3. SZÁMÚ TÁBLÁZAT
A TELEPÜLÉSEK NAGYSÁGRENDI CSOPORTJAI ÉS AZOK FŐBB ADATAI

TELEPÜLÉSKATEGÓRIA (FŐ)	TELEPÜLÉSEK SZÁMA	EBBŐL VÁROS	LAKÓNÉPESSÉG (FŐ)	EBBŐL A VÁROSI NÉPESSÉG (FŐ)
-199	379	-	45 087	-
200-499	707	-	239 255	-
500-999	672	-	483 718	-
1 000- 1 999	635	6	917 217	9 003
2 000- 4 999	482	80	1 446 430	292 725
5 000- 9 999	133	99	917 729	696 242
10 000- 19 999	83	82	1 159 174	1 149 045
20 000- 49 999	41	41	1 204 848	1 204 848
50 000- 99 999	11	11	712 905	712 905
100 000-199 000	7	7	959 135	959 135
200 000-	2	2	1 928 826	1 928 826
ÖSSZESEN	3 152•	328	10 014 324•	6 952 729

FORRÁS: [HTTP://WWW.KSH.HU/DOCS/HUN/HNK/HNK_2012.PDF](http://www.ksh.hu/docs/hun/hnk/hnk_2012.pdf)

FORRÁS: MAGYARORSZÁG TÉRKÉPEKBEN
A TÁBLÁZATOT SZERKESZTETTE: LAKI ILDIKÓ

(• MAGYARORSZÁG KÖZIGAZGATÁSI HELYNÉVKÖNYVE (2012. JANUÁR 1.) SZERINT 3 154 TELEPÜLÉS TALÁLHATÓ MAGYARORSZÁGON.)

(•2011. OKTÓBER 1-JÉN MAGYARORSZÁG LAKÓNÉPESSÉGE 9 937 628 FŐ VOLT)

MAGYARORSZÁGON 1945 ÓTA A VÁROSOK SZÁMA HATSZOROSÁRA EMELKEDETT. AZ 1980-AS ÉVEK LASSABBAN, KÉSŐBB GYORSABB ÜTEMBEN NÖTT A VÁROSI RANGÚ TELEPÜLÉSEK SZÁMA.¹³⁸ AZ 1990-ES ÉVEK KÖZEPÉRE AZONBAN A VÁROSI FUNKCIÓJÚ TELEPÜLÉSEK VÁROSI JOGÁLLÁST NYERTEK, AZÓTA

¹³⁸ Magyarországon a városi funkciójú és a városi rangú települések köre nem felel meg egymásnak.

NAGYSZÁMÚ, FÖLDRAJZI-SZOCIOLÓGIAI-FUNKCIONÁLIS ÉRTELEMBEN FALUNAK MINŐSÜLŐ TELEPÜLÉS EMELKEDETT VÁROS RANGRA. A VÁROSI RANGÚ TELEPÜLÉSEKEN ÉLŐK SZÁMA 2010. JANUÁR 1-JÉN 6 952 729 FŐ VOLT, AZ ORSZÁG NÉPESSÉGÉNEK 69,5%-A. EZZEL EGYÉBKÉNT MAGYARORSZÁG NÉMILEG ELMARAD AZ EURÓPAI URBANIZÁCIÓS ÁTLAGTÓL. 1990 ÓTA 162-VEL NÖVEKEDETT A VÁROSOK SZÁMA, DE A VÁROSI NÉPESSÉG ARÁNYA CSAK 7,4%-PONTTAL NÖTT.¹³⁹

AZONBAN SAJNOS A VÁROSODÁS DINAMIKUS VÁLTOZÁSÁT KEVÉSBÉ KÖVETTE A VÁROSIASODÁS, A TELEPÜLÉSEKEN ÉLŐK ÉLETKÖRÜLMÉNYEINEK JAVULÁSA, AZ INFRASTRUKTURÁLIS ELLÁTOTTSÁG FEJLŐDÉSE: AZ ÚJ KISVÁROSOK EGY RÉSZÉNEK NEM RENDELKEZIK VALÓDI VÁROSI FUNKCIÓKKAL, INFRASTRUKTÚRÁJUK, INTÉZMÉNYI ELLÁTOTTSÁGUK HIÁNYOS, LAKÓKÖRNYEZETÜK FALUSIAS JELLEGŰ. MINDEZ ELSŐSORBAN A TULAJDONVISZONYOKBAN, A LAKÁS MINŐSÉGÉBEN, VALAMINT A FELÚJÍTÁSOK GYAKORISÁGÁBAN ÉRHTŐ TETTEN.

LAKÁS, LAKÓHELYEK ÉS ÉLETTEREK

A MAGYAR LAKÁSÁLLOMÁNY DÖNTŐ HÁNYADA A RENDSZERVÁLTÁST MEGELŐZŐ ÉVTIZEDEKBEN ÉPÜLT, ÍGY MA IS ŐRZI AZ ELMÚLT ÉVTIZEDEK LAKÁSRENDSZEREINEK SZÁMOS SZERKEZETI, MINŐSÉGI, TÉRBELI SAJÁTOSSÁGÁT. A RENDSZERVÁLTOZÁST MEGELŐZŐEN, ILLETVE AZT KÖVETŐEN LÉTREJÖTT VISZONYOK, A LAKÁSRENDSZER MŰKÖDÉSI SAJÁTOSSÁGAI TOVÁBBÉLNEK, ÉS TARTÓSAN HATNAK A HÁZTARTÁSOK LAKÁSPIACI VISELKEDÉSÉRE (TÁRSADALMI HELYZETKÉP 2010, 2012). MINDEZ ELSŐSORBAN A TULAJDONVISZONYOKBAN, A LAKÁS MINŐSÉGÉBEN, VALAMINT A FELÚJÍTÁSOK GYAKORISÁGÁBAN ÉRHTŐ TETTEN.

A MAGYARORSZÁGI LAKÁSKÉRDÉSEK TOVÁBBI KRITIKUS PONTJA KÖZÉ TARTOZIK A MOBILITÁS, JELEN ESETBEN A LAKÁSMOBILITÁS. AZ EURÓPAI TENDENCIÁKKAL SZEMBEN MAGYARORSZÁGON IGEN ALACSONYNAK TEKINTHETŐ A TÉRBELI MOBILITÁST, MINDEZ LEGINKÁBB A VÁROSOKBA, NAGYOBB VÁROSOKBA TÖRTÉNŐ KÖLTÖZÉSBEN MERÜL KI, A KISTELEPÜLÉSEK, - LEGFŐKÉPPEN A TERÜLETI HÁTRÁNYOKKAL KÜZDŐ, ROSSZ MINŐSÉGŰ INGATLANOKKAL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSEK - ESETÉBEN IGEN ALACSONYNAK MUTATKOZIK. A KISTELEPÜLÉSEK ÉS A VÁROSOK KÖZÖTTI SZAKADÉK TÁRSADALMI SZINTŰ MEGJELENÉSÉBEN A LAKÁS- ÉS ÉLETKÖRÜLMÉNY TARTALMI ELEMEI ELENEDHETETLENEK. MAGYARORSZÁGON A VIDÉKI TELEPÜLÉSEK ESETÉBEN MÉG MINDIG IGEN MAGASNAK MONDHATÓ A KOMFORT NÉLKÜLI, ROSSZ FŰTÉSI ÉS INFRASTRUKTÚRÁVAL ELLÁTOTT LAKÁSOK SZÁMARÁNYA, MELYEK A RENDSZERVÁLTÁS ÓTA MÉG INKÁBB ROSSZABB, MINT JOBB MINŐSÉGI MUTATÓKKAL JELLEMEZHETŐEK. A LAKÁS MOBILITÁST AKADÁLYOZÓ TÉNYEZŐK KÖZÖTT EGYFELŐL A MAGYAR TÁRSADALOM RÖGHÖZ KÖTÖTTSGÉT KELL KIEMELNI, MÁSFELŐL A MUNKAHELYEK TERÜLETI ELHELYEZKEDÉSÉNEK,

¹³⁹ Magyarország térképekben. Szerk. Kocsis Károly & Schweitzer Ferenc (2011): MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, 128 p.

TÖMÖRÜLÉSÉNEK JELLEMZŐIT. HAZAI VISZONYOK TEKINTETÉBEN KEDVELT TERÜLETNEK A NYUGATI ORSZÁGRÉSZ, VALAMINT A FŐVÁROS ÉS KÖZVETLEN AGGLOMERÁCIÓJA MINŐSÜL. EBBŐL ADÓDÓAN A MOBILITÁS LEGINKÁBB EZEKRE A TERÜLETEKRE HELYEZŐDÖTT.

E KÉT TERÜLET MELLETT TOVÁBBI FONTOS EGYSÉGET KÉPEZ A LAKÁSOK MINŐSÉGÉNEK KÉRDÉSE. E TÁRGYKÖRBE TARTOZIK A LAKÁSOK ÉLHETŐSÉGE, LAKÓTERÜLETE, LAKHATÓSÁGA, BERENDEZÉSE ÉS HANGULATA EGYARÁNT, ÚGYMINT A KÜLÖNBÖZŐ FEJLESZTÉSEK, KIVITELEZÉS ÉS REKONSTRUKCIÓS TEVÉKENYSÉGEK EGYARÁNT. A RENDSZERVÁLTÁST KÖVETŐEN PÓTOLTÁK A KORÁBBAN ELMARADT VIDÉKI KÖZMŰFEJLESZTÉSEKET, AZ 1990-ES ÉVEKBEN ELŐBB A GÁZHÁLÓZAT, MAJD A KÖZCSATORNA-HÁLÓZAT IS KIÉPÜLT, EZÁLTAL ÁLTALÁNOSAN JAVULT A LAKÁSOK KOMFORTOSSÁGA.

MAGYARORSZÁGON 2001 ÉS 2011 KÖZÖTT 352 EZER LAKÁS ÉPÜLT. A VIZSGÁLT IDŐSZAKBAN A LEGTÖBB LAKÁS BUDAPESTEN ÉS PEST MEGYÉBEN ÉPÜLT, ITT KONCENTRÁLÓDOTT A LAKÁSÉPÍTÉSEK 45%-A. MINTEGY 20 EZER LAKÁST VETTEK HASZNÁLATBA GYŐR-MOSON-SOPRON ÉS HAJDÚ-BIHAR MEGYÉBEN, MIKÖZBEN NÓGRÁD ÉS TOLNA MEGYÉBEN 3-4 EZRET. BUDAPESTEN AZ ÚJÉPÍTÉSŰ LAKÁSOK HÁROMNEGYEDÉT VÁLLALKOZÁSOK VALÓSÍTOTTÁK MEG, VIDÉKEN EZ AZ ARÁNY JÓVAL KEVESEBB, 10-40 SZÁZALÉK KÖZÖTTI. 2001 ÉS 2011 KÖZÖTT ÉVENTE ORSZÁGOSAN 2500-6500, ÖSSZESEN KÖZEL 49 EZER LAKÁS SZÜNT MEG.

A MEGSZŰNÉSEK MINTEGY NÉGYTIZEDE AVULÁS MIATT KÖVETKEZETT BE, AZ ÚJ LAKÁS ÉPÍTÉSE MIATTI MEGSZŰNÉSEK HÁNYADA ENNÉL VALAMELYEST KISEBB (37 SZÁZALÉK). AZ ÁTLAGOSNÁL NAGYOBB ARÁNYBAN (52 SZÁZALÉK) PÓTOLTÁK ÚJ LAKÁSOK A MEGSZŰNTEKET PEST MEGYÉBEN, TOVÁBBÁ BARANYA, GYŐR-MOSON-SOPRON, HAJDÚ-BIHAR ÉS SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYÉBEN. UGYANAKKOR NÓGRÁD, FEJÉR ÉS BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYÉBEN EZ AZ ARÁNY 20 SZÁZALÉK KÖRÜLI VOLT.¹⁴⁰

---

¹⁴⁰ Letöltés helye és ideje: www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/tarsatlasz.pdf 2013. augusztus 11.

4. SZÁMÚ TÁBLÁZAT
A LAKÓEGYSÉGEK RENDELTESE, LAKÓK, LAKSÚRÚSÉG

Év	LAKÁS			LAKOTT EGYÉB LAKÓEGYSÉG	LAKÓEGYSÉG ÖSSZESEN	LAKÓK		SZÁZ LAKOTT LAKÁSRA JUTÓ LAKÓ
	LAKOTT	NEM LAKOTT	EGYÜTT			LAKÁSBAN	EGYÉB LAKÓEGYSÉGBEN	
1980	3 371 417	171 001	3 542 418	11 086	3 553 504	10 348 847	28 351	307
1990	3 607 688	245 600	3 853 288	1 904	3 855 192	10 119 256	4 573	280
2001	3 690 773	373 880	4 064 653	5 167	4 069 820	9 933 033	12 267	269
2011	3 912 429	477 873	4 390 302	5 171	4 395 473	9 687 682	9 517	248

FORRÁS: [HTTP://WWW.KSH.HU/NEPSZAMLALAS/TABLAK_TERULETI_00](http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_00)

A FENTI TÁBLÁZATBÓL LÁTHATÓ, HOGY 2001 ÉS 2011 KÖZÖTT A LAKOTT LAKÁSOK SZÁMA MEGKÖZELÍTŐLEG 8%-KAL NÖTT, UGYANÍGY EMELKEDETT A NEM LAKOTT INGATLANOK/LAKÁSOK SZÁMA IS. ENNEK OKA TÖBBRÉTŰ, TOVÁBBRA IS JELENTŐS SZÁMÚ AZOKNAK A LAKÁSOKNAK A SZÁMA, AMELYEK TARTÓS LAKHATÁSRA NEM ALKALMA A LAKÁSDATOKRA VONATKOZÓAN TOVÁBBI RECENZÍÓT MUTATNAK A 2012-ES LAKÁSSZTATISZTIKAI ADATOK. EBBŐL BUDAPESTEN IGEN ÉLESEN LÁTHATÓ A BEFEJEZETT LAKÁSEPÍTÉSEKET ILLUSZTRÁLÓ ADATOK SZÁMA, 2012-BEN 48%-VAL KEVESEBB LAKÁST VETTER HASZNÁLATBA, MINT AZ ELŐZŐ ÉVVEL KORÁBBAN. ETTŐL ELTÉRŐEN A MEGYE JOGÚ VÁROSOK ESETÉBEN VAN NÉMI JAVULÁS (SZEGED, DEBRECEN, KECSKEMÉT ÉS GYŐR ESETÉBEN), A TÖBBI TELEPÜLÉSEN NORMÁLIS MÉRTÉKŰ CSÖKKENÉS TAPASZTALHATÓ. 2012-BEN ÉPÍTÉSI ENGEDÉLYT KAPOTT ÖSSZESEN 6 099 LAKÓÉPÜLET, MELYBŐL DOMINÁNSAN AZ EGYLAKÁSOS LAKÓÉPÜLETEK SZEREPELTER (5 019 DB), AMÍG A HÁROM VAGY ANNÁL TÖBB LAKÁSOS ÉPÜLETEK SZÁMA 333 DB-OT TETT KI. A LAKÓÉPÜLETEK LAKÁS SZÁMAINAK ALAKULÁSA SZINTÉN AZ EGYLAKÁSOS INGATLANOKNAK KEDVEZ. AZ ÖSSZES ÚJ LAKÓÉPÜLETBEN LÉTESÍTETT LAKÁSOK SZÁMA 9 565 DB-OT TETT KI, EBBŐL AZ EGYLAKÁSOS LAKÓÉPÜLETBEN TALÁLHATÓ LAKÁSOK SZÁMA 5 019, A HÁROM VAGY ANNÁL TÖBB LAKÁSOS LAKÓÉPÜLETEKBEN 3 116 DB.

A LAKÁSEPÍTÉS TOVÁBBI ELEMZÉSI EGYSÉGÉT ADJA A LAKÁSOK ÉPÍTÉSI FORMÁK SZERINTI ÉRTÉKELÉSE. AZ ÚJ LAKÓÉPÜLET FORMÁJÁBAN MEGJELENŐ LAKÁSOK SZÁMA 9 333, MELYBŐL 14,2% BUDAPESTEN ÉPÜLT, 25,7%-A PEDIG A MEGYEI JOGÚ VÁROSOKBAN. TEHÁT A LAKÁSOK TÖBBSÉGE (60,1%) VÁROSOKBAN ÉS A NEM VÁROSI RANGÚ TELEPÜLÉSEKEN TALÁLHATÓ.

A LAKÁSMEGSZÚNÉS KÉRDÉSE A JELENLEGI LAKÁSPOLITIKA SZEMPONTJÁBÓL HASONLÓAN KIEMELT SZEREPEL RENDELKEZIK, MINT A LAKÁSEPÍTÉS. 2012-BEN 2 183 LAKÁS SZÜNT MEG ÖSSZESEN, MELYBŐL 1 631 VOLT SZEMÉLYI TULAJDONÚ, ÉS 407 ÁLLAMI, ILLETVE ÖNKORMÁNYZATI. AZ

ÖNKORMÁNYZATI TULAJDONÚ LAKÁSOK 54%-A BUDAPESTI SZÉKHELYEL RENDELKEZETT, A TOVÁBBI 46% EGYENES ARÁNYBAN OSZLOTT EL A MEGYEI JOGÚ VÁROS, TÖBBI VÁROSTÍPUS ÉS KÖZSÉG KÖZÖTT.

A 2001. ÉVI NÉPSZÁMLÁLÁS ÓTA A LAKÁSOK TULAJDONOSI SZERKEZETÉBEN ÉRDEMI VÁLTOZÁS NEM TÖRTÉNT. A MAGÁNSZEMÉLYEK TULAJDONÁBAN LEVŐ LAKÁSOK ARÁNYA TOVÁBBI 1 %-VAL NÖTT, UGYANENNYIVEL CSÖKKENT AZ ÖNKORMÁNYZATOK ÉS EGYÉB SZERVEZETEK BIRTOKÁBAN LÉVŐ LAKÁSOKÉ. A LAKOTT LAKÁSOK 96 %-A MAGÁNSZEMÉLYEK TULAJDONÁBAN, 2,7 %-A A TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZATOK, 1 SZÁZALÉKA EGYÉB INTÉZMÉNYEK, SZERVEZETEK TULAJDONÁBAN VAN. BUDAPESTEN ÉS A MEGYESZÉKHELYEKEN EZ A SZÁMADAT NÉMILEG ALACSONYABB, DE AZ EURÓPAI ÁTLAGHOZ KÉPEST IGENCSAK HÁTRÁNYBAN VAGYUNK. A LAKÁSOK KIHASZNÁLÁSA ÉS MAGÁNTULAJDONI „VOLTA” A VÁROSOKRA JELLEMZŐ, KB. 97 %-A MAGÁNTULAJDONÚ LAKÁSKÉNT FUNKCIONÁL, A KÖZSÉGEKBEN PEDIG MAJDNEM 100%-IG MAGÁNTULAJDONBAN VANNAK AZ INGATLANOK. (ÉRDEKESSÉGGÉNT KELL MEGEMLÍTENI, A LAKÁSOK 0,7%-A ÖNKORMÁNYZATI VAGY EGYÉB TULAJDONBAN VAN.

A HAZAI LAKÁSKÉRDÉS ÉVEK ÓTA MEGOLDATLAN VAGY RÉSZBEN MEGOLDATLAN RÉSZÉT KÉPEZI A PANELHELYZET, VALAMINT AZ EZZEL ÖSSZEFÜGGŐ JÖVŐBENI FELADATOK. MAGYARORSZÁGON A 4 MILLIÓ 65 EZER LAKÁSBÓL 837 EZER TALÁLHATÓ LAKÓTELEPEKEN, EBBŐL 772 EZER LAKOTT, S A LAKÓTELEPI LAKÁSOKBAN JELENLEG KÖZEL 1,9 MILLIÓ EMBER ÉL. BUDAPEST 121 LAKÓTELEPÉN 260 EZER LAKÁSBAN (EZ A LAKOTT LAKÁSOK 34,8%-A) MINTEGY 622 EZER EMBER ÉL. A MEGYEI JOGÚ VÁROSOKBAN MÉG A BUDAPESTINÉL IS MAGASABB ARÁNYOKAT TALÁLUNK, MIVEL A LAKÁSOK 43,3%-A VAN LAKÓTELEPI KÖRNYEZETBEN. A LAKÓTELEPI LAKÁSOKNAK UGYANAKKOR CSAK KÖRÜLBELÜL 62%-A, ÖSSZESEN 517 EZER LAKÁS ÉPÜLT HÁZGYÁRI PANELES TECHNOLÓGIÁVAL.¹⁴¹

A HAZAI LAKÁSOK 62%-A CSALÁDI HÁZBAN, A TÖBBLAKÁSOS ÉPÜLETEK LAKÁSAINAK NAGYOBB RÉSZE (21%) LAKÓTELEPEKEN, ILLETVE VÁROSIAS BEÉPÍTÉSŰ VAGY ZÖLDÖVEZETI TERÜLETEKEN ÉPÜLT (11-4%). A LAKÁSOK MINŐSÉGI MUTATÓI TOVÁBBRA SEM KEDVEZŐEK. A 2005. ÉVI MIKROCENZUS EREDMÉNYEI SZERINT A LAKÁSOK TÖBB MINT 10%-A (13-15% KÖRÜL MOZOG) NEM FELEL MEG A 21. SZÁZADI ELVÁRT LEGELEMIBB MINŐSÉGI KÖVETELMÉNYNEK. ÍGY PÉLDÁUL NINCS WC, FÜRDŐSZOBA. EZEKBEN AZ ÚN. SUBSTANDARD LAKÁSOKBAN ÉL A MAGYAR LAKOSSÁG 13-15%-A, MELY TERÜLETI MEGOSZTÁSBAN A VIDÉKI, ELMARADOTTABB TERÜLETEKEN, TELEPÜLÉSEKEN JELLEMZŐ. A VÁROSI SUBSTANDARD LAKÁSOK SZÁMARÁNYA KB. 5%.

MINDEZ MIT JELENT A LAKÁSFENNTARTÁS OLDALÁRÓL? A HAZAI LAKÁSKÉRDÉS SARKALATOS PONTJA AZ ENERGIAHATÉKONY LAKÁSFENNTARTÁS ÉS A FELÚJÍTÁSI, VALAMINT A REHABILITÁCIÓS TÖREKVÉSEK KÖRE. A SUBSTANDARD LAKÁSOK MELLETT TOVÁBBI PROBLÉMÁT JELENT AZ ÖSSZKOMFORTOS, DE ROSSZ

---

¹⁴¹ Egedy Tamás (2006): A városrehabilitációs stratégiák szerepe az épület- és lakásállomány megújulásában. Tér és Társadalom 20. évf. 43.p.

ENERGIAHATÉKONYSÁGÚ LAKÁSOKKAL ÖSSZEFÜGGŐ FENNTARTÁSI KÖLTSÉGEK FINANSZÍROZÁSA. A FENNTARTÁSI KÖLTSÉGEK FEDEZÉSE A TULAJDONOSOK MELLETT A LAKÁSTÁMOGATÁSOKAT NYÚJTÓ ÖNKORMÁNYZATOKAT ÉS A KÖLTSÉGVETÉST EGYARÁNT/UGYANÚGY TERHELIK. ITT EGYÉRTÉLMŰEN KIEMELENDŐ - A RÉGI BÉRHÁZ JELLEGŰ LAKÁSOK MELLETT - AZ AZ 580 EZER LAKÓTELEPI PANELLAKÁS ÉS A 160 EZER ÖNTÖTT BETONBÓL, KÖZÉP-VAGY NAGYBLOKKBÓL ÉPÜLT LAKÁS, AHOL AZ ELAVULT FŰTÉSI ÉS ABLAKRENDSZEREK NÖVELIK A FŰTÉSI KIADÁSOKAT.

FELHASZNÁLT IRODALOM

A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS INDIKÁTORAI MAGYARORSZÁGON. KSH. (2012)

LETÖLTÉS HELYE ÉS IDEJE:

[HTTP://WWW.KSH.HU/DOCS/HUN/XFTP/IDOSZAKI/FENNTARTFEJL/FENNTARTFEJL12.PDF](http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/fenntartfejl/fenntartfejl12.pdf): 2013.

JÚLIUS 29.

MAGYARORSZÁG TÁRSADALMI ATLASZA 2012. KSH.

LETÖLTÉS HELYE ÉS IDEJE:

[HTTP://WWW.KSH.HU/DOCS/HUN/XFTP/IDOSZAKI/MO/MO2012.PDF](http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mo/mo2012.pdf): 2013. AUGUSZTUS 8.

NÉPSZÁMLÁLÁS ORSZÁGOS ADATOK 2011. KSH, 2013.

LETÖLTÉS HELYE ÉS IDEJE:

[HTTP://WWW.KSH.HU/NEPSZAMLALAS/TABLAKEP_TERULETI_00](http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_00) 2013. AUGUSZTUS 2.

EGEDY TAMÁS (2006): A VÁROSREHABILITÁCIÓS STRATÉGIÁK SZEREPE AZ ÉPÜLET- ÉS LAKÁSÁLLOMÁNY MEGÚJULÁSÁBAN. TÉR ÉS TÁRSADALOM 20. ÉVF

MAGYARORSZÁG TÉRKÉPEKBEN. (SZERK. KOCSIS KÁROLY & SCHWEITZER FERENC), (2011): MTA FÖLDRAJZTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZET

MAGYARORSZÁG KÖZIGAZGATÁSI HELYNÉVKÖNYVE 2012. JANUÁR 1. KSH

LETÖLTÉS HELYE ÉS IDEJE:

[HTTP://WWW.KSH.HU/DOCS/HUN/HNK/HNK_2012.PDF](http://www.ksh.hu/docs/hun/hnk/hnk_2012.pdf): 2013. AUGUSZTUS 1.